

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
2008

ΙΣΤ'

Σιγνιακά

ΑΘΗΝΑΙ 2008

ΕΤΟΣ 16ο - ΤΟΜΟΣ ΙΣΤ΄

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 2008 ΤΟΜΟΣ ΙΣΤ'

Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ίνα μή τι απόλλυται.
Ἰωάνν. ΣΤ', 12.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ
Γλαύκου 23 - Νηρέας - 190-09 Ραφήνα,
Τηλ.: 22940-24885, Κιν.: 693-2569774
Ἐκδοτική παραγωγή: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., Ἀρδηττοῦ 12-16,
116 36 Ἀθήναι, Τηλ. 210.9214.452, 210.9217.513 Fax: 210.9237033
www.eptalofos.gr E-mail: info@eptalofos.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ἡ Ἱστορία τῆς «Ἱστορίας τῆς Σίφνου»	σελ. 5-9
2. Παρθένιος Χαιρέτης, λόγιος Κρητικός στή Σίφνο	σελ. 11-25
3. Ἡ τύχη τῶν περιουσιῶν τῶν ἐμπόρων Σίφνου	σελ. 26-41
4. Ἀρχιμ. Λεόντιος Καμπάνης τοποτηρητής Σίφνου	σελ. 42-51
5. Προεκλογικοί ἀγῶνες «ἐν Σίφνω»	σελ. 52-78
6. Ληξιαρχικά βιβλία Ναῶν τοῦ Κάστρου	σελ. 79-103
7. Καί ἄλλα Νομικά ἔγγραφα Σίφνου	σελ. 105-117
8. Παν. Καραϊωάννης, ἑπαρχος Σίφνου	σελ. 119-140
9. Δρ. Ἀντώνιος Βιτσάρης	σελ. 141-147
10. Τόμοι Συνοδικοί, Σιγίλλια κ.λπ. Γράμματα	σελ. 149-157
11. Σύμμεικτα	σελ. 159-170
12. Σημειώματα	σελ. 171-179

Copyright Σ.Μ. Συμεωνίδη

ISSN 1105-4239

Ἡ ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ προέρχεται ἀπό ἔγγραφο τῆς 19ης Μαΐου 1822 πού ἀπέστειλαν «οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» πρὸς τοὺς Ἀρμοστὰς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. (Μπενάκειο Μουσεῖο. Ἀρχεῖο Ἀγῶνος. Φάκ. 87/3). Εἶναι ἡ παλαιὰ «ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΙΦΝΟΥ».

• Ὁ παρὼν ΙΣΤ' τόμος τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, διατίθενται ἀπὸ τὸν Δῆμο Σίφνου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ «ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ» ΚΑΙ Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1. Τό βιβλίο μου μέ τόν τίτλο «*Ιστορία τῆς Σίφνου ἀπό τήν Προϊστορική Ἐποχή μέχρι τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο*», Ἀθήναι 1990, σελ. i-iv, +1-442 + 16 σελ. πανομοιοτύπων (Β' ἔκδοση 2002), ἔχει τή δική του μεγάλη ἱστορία. Πρό εἰκοσαετίας εἶχε ὑποβληθεῖ γιά βράβευση στήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν σέ πέντε δακτυλογραφημένα ἀντίτυπα κατά τούς ὅρους πού περιέχονταν στή σχετική «*Προκήρυξη τῶν Βραβείων*», Ἀθήνα 1987 (ἀριθ. 36, τῆς Τάξεως τῶν Γραμμάτων καί Καλῶν Τεχνῶν, βραβεῖο «*Γεωργίου Δεκαβάλλα*») μέ ἀριθμό πρωτοκόλλου 19711/18-4-1989. Τό ἔπαθλο ἀνέρχονταν στό χρηματικό ποσό τῶν 250.000 δραχμῶν, ἐνῶ ἡ δακτυλογράφηση τῆς ἐργασίας εἶχε κοστίσει 280.000 δραχμές!

2. Μετά τήν ἀπονομή τῶν βραβείων, χωρίς νά βραβευτεῖ τό ἔργο, ζήτησα πληροφορίες ἀπό τή γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς πού τό εἶχε κρίνει, πλὴν ἡ κυρία γραμματεὺς δήλωσε, μέ σκαιότατο μάλιστα τρόπο, ὅτι «οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἀπόρρητες καί γιά νά μή βραβευτεῖ θά πεῖ πῶς ἀπορρίφθηκε. Φιλοσοφία θέλει νά τό καταλάβει κανεὶς;». Ἔτσι, ἀφοῦ τό πρᾶγμα δέν ἤθελε φιλοσοφία, προχώρησα στήν ἐκτύπωσή του σέ βιβλίο τό ἔτος 1990 πληρώνοντας 1.000.000 δραχμές ἀπό τό ἐφάπαξ βοήθημα πού εἶχα λάβει (δρχ. 1.516.000) μετά τήν παραίτησή μου τό ἔτος 1985 ἀπό τό Γενικό Λογιστήριο τοῦ Κράτους (μέ 28 χρόνια ὑπηρεσίας, γι' αὐτό καί μέ μειωμένη σύνταξη καί ἐφάπαξ).

3. Ἀπό τή διάθεση τοῦ βιβλίου εἰσεπράχθησαν περί τίς 500.000 δρχ., δεδομένου ὅτι τά περισσότερα (ἀπό τά 1.000 ἀντίτυπα πού τυπώθηκαν) διανεμήθηκαν σέ διάφορα πρόσωπα, σχολεῖα, βιβλιοθήκες, ἀρχεῖα κ.ἄ. Μ' αὐτές τίς 500.000 δρχ. ξεκίνησα ἀπό τόν ἐπόμενο χρόνο 1991 τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ «*Σιφνιακά*,

Ἐπετηρίς Ἱστορικῆς Ὑλης τῆς Σίφνου», τὴν ὁποία συνέχισα ἐξοδεύοντας καὶ τὸ ὑπόλοιπο ποσὸν τοῦ ἐφάπαξ πού εἶχε ἀπομείνει, μέχρι πού τὸ 1998 - 1999 ἀνέλαβαν τὴν δαπάνη ἐκτύπωσής του οἱ τότε δύο Κοινότητες Ἀπολλωνίας καὶ Ἀρτεμῶνος τῆς Σίφνου καί, ἀκολούθως, ὁ Δήμος Σίφνου μέχρι σήμερα πού ἔφτασε αἰσίως στὸν 16ο τόμο του ἢ τίς 3.000 περίπου σελίδες ἀνέκδοτης, κυρίως, ἱστορικῆς ὕλης ἀπὸ ἀρχεῖακές πηγές τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἡ ὕλη τῶν 16 αὐτῶν τόμων ἐπιβεβαιώνει κατὰ τρόπο πού δὲν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτηση τὰ περιεχόμενα τῆς ἐργασίας πού εἶχεν «ἀπορρίψει» ἡ Ἀκαδημία γιὰ λόγους ἀγνώστους σ' ἐμένα, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἐκτύπωσή της σέ βιβλίον τὸ 1990.

4. Μετὰ παρέλευση πολλοῦ χρόνου πληροφορήθηκα ἐξωδίκως τὸ περιεχόμενο τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς ἀκαδημαϊκῶν πού εἶχε κρίνει τὸ ἔργο. Δέν τὸ εἶχε ἀπορρίψει λοιπόν, ἀφοῦ τὸ εἶχε βρεῖ «καὶ μεθοδικό καὶ δόκιμο», ἀλλ' ἔκρινε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπανυποβληθεῖ μέ καταχώριση τῶν ἀρχεῖακῶν πηγῶν καὶ τῆς βιβλιογραφίας κατὰ κεφάλαιο καὶ ὄχι στό τέλος συγκεντρωτικά, ὅπως εἶχα κάνει ἐγώ, πρᾶγμα εὐκόλο, ὅπως ἔλεγε, γιὰ τὸν συγγραφέα πού γνώριζε καλά τὴν ὕλη του. Δηλαδή ζητοῦσε νὰ μοῦ γνωστοποιηθεῖ ἡ ἀπόφασή της γιὰ νὰ πληροφορηθῶ τὰ ὑποδεικνυόμενα, πρᾶγμα πού ἡ κυρία γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς δέν ἔκανε, ὅπως εἶχε ὑποχρέωση. Πῶς θὰ μάθαινα τί ἀκριβῶς μοῦ ζητοῦσαν; Φαίνεται λοιπόν ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων πού, κατὰ καιροῦς, καταμαρτυροῦν στὴν Ἀκαδημία, μιά ἄλλη κακιὰ πληγὴ τῆς εἶναι τὸ διοικητικὸ προσωπικὸ τῆς πού ἀποφασίζει καὶ ἐνεργεῖ αὐταρχικά καὶ ἀνεξέλεγκτα κατὰ τίς ἐπιθυμίες του ἢ καὶ γιὰ ἄλλους λόγους πού ἀγνοῶ.

5. Πρέπει, πάντως, νὰ ξεκαθαρίσω ἓνα πρᾶγμα: ὅτι ἡ ἐργασία πού ὑπεβλήθη τότε γιὰ βράβευση (τὸ γνωστὸ πλέον βιβλίον πού ἤδη ἔχει κυκλοφορήσει καὶ σέ Β' ἐκδοση), εἶχε γραφεῖ ἀκριβῶς κατὰ τοὺς περιεχόμενους στὴν προκήρυξη τῆς Ἀκαδημίας ὅρους (πού εἶναι ἴδιοι μέχρι σήμερα γιὰ τὸ βραβεῖο Γ. Δεκαβάλλα). Σ' αὐτούς δέν περιέχονταν ὅρος γιὰ τὸν τρόπο παράθεσης τῆς βιβλιογραφίας καὶ τῶν πηγῶν, οὔτε κἂν γιὰ πηγές - βιβλιογραφία, ὅπως σέ ἄλλα βραβεῖα τῆς ἴδιας προκήρυξης. Ἄλλωστε, ὁ ἀθλοθέτης, ὁ ἀείμνη-

στος συμπολίτης Γεώργιος Δεκαβάλλας, αντιπρόεδρος του Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε στενά, ἀπό τὰ πρῶτα βήματά μου στίς ἔρευνες, τό ἔργο μου, ἤθελε, ὅπως μοῦ τόνιζε, τήν Ἱστορία τῆς Σίφνου «γραμμένην σέ ἀπλή καί ρέουσα γλῶσσα, χωρίς παραπομπές στίς σελίδες πού δυσχεραίνουν τήν ἀνάγνωση ἀπό τούς ἀπλούς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι πρέπει κι αὐτοί νά μάθουν τήν ἱστορία τοῦ νησιοῦ μας». Αὐτόν ἀκριβῶς τόν τρόπο γραφῆς ἀκολούθησα κι ἐγώ γράφοντας ἕνα κείμενο πού μιλάει ἀπό μόνο του ὅτι εἶναι ντοκουμενταρισμένο. Ὁ καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας ἔγραφε γι' αὐτό τά ἐξῆς:

«Ἐνα αἰῶνα μετά τήν ἔκδοση τῆς Ἱστορίας τοῦ Γκιών, ὁ Σῆμος Μιλτ. Συμεωνίδης πλούτισε τήν ἱστοριογραφία τοῦ νησιοῦ μέ τό βιβλίό του «Ἱστορία τῆς Σίφνου ἀπό τήν προϊστορική ἐποχή μέχρι τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο» (Ἀθήνα 1990). Ὁ συγγραφέας στόν Πρόλόγο του τό χαρακτηρίζει «ἐκλαίκευμένο ἔργο, χωρίς πολλές ἐπεξηγήσεις καί βιβλιογραφικές παραπομπές πού εἶναι κουραστικές γιά τόν μῆ εἰδικό». Ὁ εἰδικός ἐν τούτοις ἀναγνώστης διαπιστώνει ὅτι ὁ συγγραφέας «ἀμάρτυρον οὐδέν ἀείδει»: τό βιβλίό εἶναι καρπός πολύμοχθης, ἐπίμονης καί μακροχρόνιας ἔρευνας σέ Ἑλληνικά καί Ἰταλικά Ἀρχεῖα (τῆς Βενετίας, τῆς Ρώμης, τῆς Βολωνίας), σέ ἰδιωτικές συλλογές καί σέ πλουσιότατη βιβλιογραφία πού δημοσιεύεται στίς σελίδες 347-390. Ἄν τά ἀναφερόμενα στήν ἀρχαιότητα καί τή βυζαντινή περίοδο κεφάλαια μποροῦν νά θεωρηθοῦν σύνοψη ἐγνωσμένων, ἡ μέθοδος πού ἀκολούθησε ὁ Συμεωνίδης στήν ἱστόρηση τῶν γεγονότων εἶναι ἐνδεικτική τῆς ὀρθῆς χρήσης τῶν πηγῶν, ἀλλά καί τῆς μελέτης πρόσφατων δημοσιευμάτων, ἀρχαιολογικῶν καί ἱστορικῶν. Ἀντίθετα σέ πρωτογενῆ ἔρευνα στηρίζονται τά κεφάλαια γιά τή Βενετοκρατία, τήν Τουρκοκρατία καί τούς νεότερους χρόνους, πού καταλαμβάνουν τίς 230 ἀπό τίς 345 σελίδες τοῦ βιβλίου. Οἱ ἀναφορές σέ ἐκθέσεις καθολικῶν μισιοναρίων, σέ ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικά ἔγγραφα, σέ περιηγητικά κείμενα καί σέ κώδικες πού σώζονται σέ οἰκογενειακά ἀρχεῖα εἶναι συχνότατες καί ἐνισχύονται μέ παραθέματα σέ καίρια σημεῖα τῆς ἀφήγησης. Στίς πηγές αὐτές στηρίχθηκε ὁ Συμεωνίδης γιά νά συντάξει πίνακες τῶν «Ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ», τῶν «καγκελαρίων» τοῦ

νησιού, τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς, τῶν ἀρχιερέων Σίφνου, τῶν διαπρεφάντων Σιφνίων κληρικῶν κ.ἄ.

Ἐξόχως ἐνδιαφέροντα εἶναι ἐπίσης τά στοιχεῖα πού προσάγει ὁ συγγραφέας γιά νά θεμελιώσει τίς ἀπόψεις του γιά τήν οἰκονομική, τήν κοινωνική, τήν δημογραφική ἐξέλιξη τοῦ νησιοῦ καί γιά τή συμβολή τῶν Σιφνίων στήν ἐπιστήμη καί στή λογοτεχνία ἀπό τόν δέκατο ὄγδοο αἰῶνα ὡς τήν σύγχρονη ἐποχή. Ἡ ἐρευνητική ἱκανότητά του ἀποκαλύπτεται καί σέ ἄλλα αὐτοτελῆ ἔργα του... καί σέ δεκάδες μελετῶν του δημοσιευμένων σέ ἐπιστημονικά περιοδικά καί σέ ἐφημερίδες τῶν Κυκλάδων... Στούς ἐπτά τόμους τῶν «Σιφνιακῶν» (περίπου 1200 σελίδες) δημοσιεύονται ἀποκλειστικῶς δικές του μελέτες πού στηρίζονται σέ ἀρχειακό ὑλικό καί σέ πλούσια βιβλιογραφία καί ἀναφέρονται σέ θέματα μοναστηριακά, σχολικά, προσωπογραφικά καί ἄλλα τῆς Σιφνιακῆς ἱστορίας ἀπό τόν δέκατο ἑβδόμο ὡς τόν εἰκοστό αἰῶνα». [Ἀπό τά Πρακτικά τοῦ Α' Διεθνοῦς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2001, τόμος Β', σελ. 329-330].

6. Ἔτσι τό «ἀπορριφθέν», κατά τά προηγηθέντα, ἀπό τήν Ἐπιτροπή ἀκαδημαϊκῶν ἔργο, εἶχε πράγματι τήν εὐμενῆ κρίση τους, ὅπως καί τήν ὁμοία τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σφυρόερα. Ὅ,τι τοῦτο δέν ἔτυχε βράβευσης μέ τίς τότε 250.000 δρχ. τοῦ ἐπάθλου δέν μέ πείραξε καθόλου· καί ἔγκαιρα νά ἐπληροφοροῦμένη τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τόν τρόπο παράθεσης τῶν πηγῶν, δέν ἐπρόκειτο νά προέλθω στήν ἐπανυποβολή τοῦ ἔργου μέ ἐκ νέου δακτυλογράφησή του καί ἄλλα ἔξοδα. Ἦμουν πτωχός συνταξιούχος.

Ποιές εἶναι οἱ συνέπειες, θά ρωτοῦσε κανεῖς, ἀπό τήν ἀπαράδεκτη τροπή τῶν πραγμάτων ἐξ αἰτίας μιᾶς ὑπαλλήλου τῆς Ἀκαδημίας; Τήν ἀπάντηση δίνει ἡ, ἐπί εἴκοσι τῶρα χρόνια, συνεχῆς προκήρυξη τοῦ βραβείου Γεωργίου Δεκαβάλλα χωρίς ἀνταπόκριση τῶν συγγραφέων. Αὐτοί γνωρίζουν ἄριστα πῶς γιά νά τό ἐπιχειρήσουν πρέπει νά σπουδάσουν ἐκδεδομένα καί ἀνέκδοτα (σέ ἀρχειακές πηγές) ἔργα περί Σίφνου, πράγμα δύσκολο, ιδιαίτερα ἡ προσφυγή σέ ἔρευνες, πού εἶναι μακροχρόνιες καί πολυέξοδες. Αὐτή τή δουλειά τήν ἔκανα ἐγώ καί τήν συνεχίζω πάντοτε ἀπό ἔφηβος καί μόνο ἀπό τήν ἀγάπη μου στή Σίφνο. Οἰκονομικά διατελοῦσα πάντοτε σέ ἀνεπάρκεια, θυσίαζα

ὅμως τά ἔσοδά μου γιά τόν σκοπό πού εἶχα θέσει στή ζωή μου: τήν ἀποκάλυψη λεπτομερειῶν τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τοῦ νησιοῦ μας. Οἱ θυσίες μου δέν ἐπῆγαν χαμένες, ἀφοῦ οἱ ἀνακαλύψεις καί ἀποκαλύψεις μου μοῦ προσέφεραν τίς μεγαλύτερες χαρές πού μπορεῖ νά ἀπολαύσει ἄνθρωπος στή ζωή του. Πολλοί δέν θά καταλάβουν τί ἀκριβῶς ἐννοῶ. Ἐκεῖνοι ὅμως πού ἐρευνοῦν καί ζοῦν ὅμοιες καταστάσεις μ' αὐτές πού ἔζησα καί ζῶ ἐγώ, τό γνωρίζουν πολύ καλά. Θά φύγω, ἀργά ἢ γρήγορα, ἀπό τόν κόσμο τοῦτο γνωρίζοντας ὅτι ἐπέτυχα τοῦ σκοποῦ μου καί δικαιώθηκα στόν ἀγώνα μου ἀφήνοντας πίσω μου ἕνα σημαντικό ἔργο. Ἔργο βραβευμένο ἤδη ἀπό χρόνια ἀπό τόν Δῆμο Σίφνου μέ τήν ἀνάληψη τῶν ἐξόδων ἐκτύπωσης τῆς ἐτήσιας ἔκδοσης τῶν «Σιφνιακῶν», ἡ ὁποία μέ ἀναδεικνύει σέ ζωντανό ἄνθρωπο διαρκῶς ἐργαζόμενον καί ἀποδίδοντα. Τί ἄλλο νά θέλω; Ἐγώ ἀπό νωρίς θεώρησα ὅτι εἶναι ψυχοφθόρο νά βάζεις τόν ἑαυτό σου στή διαδικασία τῶν βραβείων.

Σῆμος Μιλ. Συμεωνίδης

Υ.Γ. Τό σημείωμα αὐτό ἔγραφα μετά τίς παροτρύνσεις φίλων (πού βλέπουν στό διαδίκτυο τήν προκήρυξη τοῦ βραβείου Γ. Δεκαβάλλα) νά καταθέσω στήν Ἀκαδημία ἐργασία γιά βράβευση. Γιά ἐνημέρωση, ἰδιαίτερα, τοῦ καλοῦ φίλου κ. Σιμέλη, Δ/ντή τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Σίφνου καί ἄλλων καί τοῦ κ. Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας στήν εὐχέρεια τοῦ ὁποίου εἶναι νά ἀναζητήσῃ ἂν οἱ Ὑπηρεσίες τῆς μοῦ γνωστοποίησαν ποτε τί ἀκριβῶς μοῦ ζητοῦσε ἡ Ἐπιτροπή κρίσης τῆς ἐργασίας μου.

Σ.Μ.Σ

ΣΙΜΟΥ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Β΄ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2002

ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΧΑΙΡΕΤΗΣ
ΛΟΓΙΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ «ΜΟΓΚΟΥ» ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
[περὶ 1658-1705;]

Α'. Ἡ Ἐγκατάσταση στὴ Σίφνο

Ὁ λόγιος Κρητικός ἱερομόναχος Παρθένιος Χαιρέτης δέν ἦταν ἄγνωστο πρόσωπο. Τὸν γνωρίζαμε ὡς συγγραφέα τοῦ ἔργου «*Ἱστορία καὶ τὰ Θαύματα τῆς Χρυσοπηγῆς*», τὸ ὁποῖο ἔγραψε «*ἐν ἔτει αχοζ' = 1677*», ὅταν μόναζε, ὡς λειτουργός - πνευματικός, στὸ γυναικεῖο μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Σίφνου, ἐπιλεγομένου τοῦ «*Μογκοῦ*». Στὸ μοναστήρι αὐτὸ «*παρεκαλέσθη νά κάθεται*»¹ ὅταν κατέφυγε πρόσφυγας στὸ νησί, λόγῳ τοῦ πολέμου μεταξὺ Βενετίας - Τουρκίας πού εἶχε ξεσπάσει τὸ 1645 μέ στόχο τὴν κατάληψη ἀπὸ τοὺς Τούρκους τῆς Βενετοκρατούμενης Κρήτης. Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸν ἐν λόγῳ ἱερομόναχο καὶ τίς δραστηριότητές του στὴ Σίφνο ἦλθαν στὸ φῶς κατὰ τὸ ἔτος 1986 μέ τὴ δημοσίευση α) τεσσάρων ἐπιστολῶν, ἀγνώστων μέχρι τότε, οἱ ὁποῖες βρέθηκαν, ὅπως τυχαία, «*καταταλαιπωρημένες ἀπὸ τὸ χρόνο, τὴν ἀνθρώπινη ἀμέλεια καὶ τὰ βιβλιοβόρα ἔντομα*»², β) δύο σχεδίων ἐπαινετικῶν ἐπιγραμμαμάτων πού συνέθεσε γιὰ τὸν διακεκριμένο λόγιο τῆς ἐποχῆς Ἰλαρίωνα Κιγάλα, τὸν Κύπριο καὶ γ) κάποιων στοιχείων ἀρχεαικῆς πηγῆς³.

1. Θεοδοσίου Κ. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἢ Χρυσοπηγή τῆς Σίφνου*, Ἀθῆναι 1949, σελ. 49.

2. Ἀγαμ. Τσελίκα, *Παρθένιος Χαιρέτης, ἕνας ἀγνωσμένος Κρητικός λόγιος στὴ Σίφνο (17ος αἰ.)*, Τεύχη τοῦ Ε.Λ.Ι.Α., τόμος πρῶτος 1986, σελ. 20-48 (ἐντεῦθεν «*Τσελίκας, Παρθένιος*»).

3. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Παρθένιος Χαιρέτης*, Τεύχη τοῦ Ε.Λ.Ι.Α., τόμ. δεύτερος (1989), σελ. 81-93. (Ἐντεῦθεν «*Συμεωνίδη, Χαιρέτης*»). Πρόκειται γιὰ μικρὴ παρέμβαση μέ συμπληρωματικὰ στοιχεῖα στὴν ἀνωτέρω σημαντικὴ ἐργασία τοῦ κ. Τσελίκα.

Μέ βάση τά άνωτέρω στοιχεΐα έχομε ήδη γράφει γενικές περί του Χαιρέτη πληροφορίες στά «Σιφνιακά»⁴, δέν περιλάβαμε όμως και τά κείμενα τών έπιστολών και έπιγραμμάτων. Έπανεξετάζοντας πρόσφατα τό θέμα, θεωρήσαμε ότι είναι καλό νά αναφερθοῦμε έκτενέστερα στόν λόγο αὐτόν ιερομόναχο, ό όποϊος διεδραμάτισε σημαίνοντα ρόλο στά πνευματικά πράγματα τής Σίφνου επί μισόν αἰώνα μέ τή δημοσίευση πλέον και τών παραλειφθέντων στοιχείων γιά τόν θησαυρισμό τους στην έκδοσή μας. Σημειώνεται ότι τά περί αὐτοῦ νέα στοιχεΐα έχουν πρωτοδημοσιευθεῖ στην περιοδική έκδοση τής εταιρείας έλληνικοῦ λογοτεχνικοῦ και ιστορικοῦ ἀρχείου μέ τόν τίτλο «Τεύχη τοῦ Ε.Λ.Ι.Α.», τόμος πρῶτος, Ἀθήνα 1986, σσ. 21-48, από τόν κ. Ἄγαμ. Τσελίκα, ό όποϊος και τά άπεκατέστησε μέσα από «μιά άμορφη μάζα χαρτιῶν τυλιγμένων μέ μιά κιτριμισμένη περγαμηνή» πού εἶχε αγοράσει από κάποιον παλαιοβιβλιοπωλεῖο ό πρόεδρος τής Ἐταιρείας κ. Μ. Χαριτάτος⁵.

I. ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

1. Ἐπιστολή τοῦ Ἰωάννη Ἀρμένη

Μῆλος, 27 Ἰουλίου 1658

Πανοσιώτατε και αίνδεσιμώτατε και λογι[ώ]τατε... Τήν πα]νοσιότη σου πολλά άκριβῶς χαιρετοῦμεν. [... Παρακα]λοῦμεν τήν πανοσιότη σου νά μᾶ[ς...]ση τ[.....τρο]πάρια σέ ένα φυλλαδάκι νά μᾶς τά πέφης νά κάμω[μεν...] ἐδά τόν Ἄγουστο εἰς τίς δέκα ἐπτά, ἤγουν 17, και ὀρ[...]να σου δοῦλος και ἀγάπα μας. Ὅχι ἕτερον χ[...]τήν πανο]σιότη σου. Ἀπό τήν Μῆλον, Ἰουλίου 27, 1658

Δοῦλος τής [...]

Ἰωάννης Ἀρ[μένης].

Και χαιρετᾶ σε ή κερά Νικολέτα ή μικρή και από τοῦ λο[...]οι [...].

Verso: [...] λογιωτάτω [... Χ]αιρέτη δοθείη⁶.

4. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 70, 135, τόμ. 5 (1995), σελ. 40, 46, 65, 67, 74, 104, 129, τόμ. 6 (1998), σελ. 15, 138, τόμ. 7 (1999), σελ. 19, τόμ. 8 (2000), σελ. 11, 74, τόμ. 9 (2001), σελ. 86, τόμ. 11 (2003), σελ. 105, 109, τόμ. 12 (2004), σελ. 19, τόμ. 13 (2005), σελ. 35, 74-76, τόμ. 14 (2006), σελ. 24.

5. Τσελίκας, Παρθένιος, σελ. 21.

6. Αὐτόθι, σελ. 30.

ΣΧΟΛΙΑ

Ἀπό τό ἐπώνυμο τοῦ ἀποστολέα σώζονται μόνο τά δύο πρῶτα γράμματα. Ἐπειδή τό ἐπώνυμο Ἀρμένης εἶναι συχνότατο στή Μῆλο τό πίο πιθανό εἶναι νά πρόκειται πράγματι περί κάποιου Ἰωάννη Ἀρμένη. Ζητᾶ λοιπόν τοῦτος ἀπό τόν Χαιρέτη νά τοῦ γράφει σέ ἕνα χειρόγραφο (φυλλαδάκι) τά τροπάρια τῆς Ἀκολουθίας τῶν ἀγίων πού ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει στίς 17 Αὐγούστου. Κατά τό ἐκκλησιαστικό ἡμερολόγιο τήν ἡμέρα αὐτή ἐορτάζεται ἡ μνήμη τῶν μαρτύρων Μύρωνος, Παύλου καί τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ἰουλιανῆς († 257). Τό ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀρμένη νά ἀποκτήσει τήν Ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς φανερώνει ὅτι ὑπῆρχε στή Μῆλο κάποια ἐκκλησία πού ἐόρταζε τήν ἡμερομηνία αὐτή. Καί ἔτσι ἦταν πράγματι· στό νησί ὑπῆρχε μικρός καί ἀρχαῖος ναός ἀφιερωμένος στό ὄνομα τῆς Ἀγίας Ἰουλιανῆς στήν τοποθεσία «Βαθειά στράτα»⁷.

2. Ἐπιστολή τοῦ Ἀνανία Χαιρέτη

Χάνδακας (Κάστρο), 3 Αὐγούστου 1670

Πανοσιώτατε καί λογιώτατε κ(ύρι)ε κ(ύρι)ε χαίροις.

[Εἰσέ] μέγαλον πόνον εὐρισκομέστανε, ἐπειδή εἰσέ τόσον καιρόν δέν ἐμάθαμεν ὀδιά [τήν ἀ]φεντία σου, πῶς εὐρίσκεται μηδέ καί ἤλαχεν ὀκαζιόν ὀδιά τήν μέραν αὐ[τήν] νά μπορέσω νά γράψω τζῆ ἀφεντίας σου. Ἐντζί ἀπό καιρόν ἔχει καί ὁ ἀφέντης μου γραμμένα καί δέν ἐμπόρεσα νά τζῆ τηνέ καπιτάρω. Λοιπόν ἐδᾶ μέ τήν ὀκαζιόν ὀπού ἔρχονται εἰς τήν Μπάρων οἱ ἄθρωποι ἐτοῦτοι θέλει κατέχει, πῶς τήν γραφήν ὀπού μου ἤγραφεν ἡ ἀφεντία σου ὀδιά τόν ὀρισμόν νά γένη ὀδιά τό μοναστήριν αὐτίνον, «καί ἄς εἶναι [...] ὡσάν ἐκεῖνον τοῦ ἄλλου μοναστηρίου τοῦ μισέρ Βασίλη», δέν ἤλαβα παρά ἀπίτις ἦτονε μισεμένος ὁ ἀφέντης Βεζίρ Ἀζέμης, γι' αὐτως δέν εἶχα πῶς κάμει ἔτοιον πράμα καί ἀπῶς τότες καί πόδες ἐπάψασι καί τά ξύλα καί δέν καπιτάρουσι ἀπού τά νησιά ὀσάν πρῶτα. Δέν ἔχω τράτον καί τζῆ γράφω ξεκαθαριστά διά τήν βιάσσην τζῆ ὀκαζιός. Μόνο θέλει κατέχει, πῶς μισεύγοντας ὁ ἀφέντης Βεζίρ Ἀζέμης ἀπό δεπά ἀφῆκεν σερντάρη εἰς τό νησίον ἐτοῦτο τόν ἀφέντη Ἀχμέτ πασά, ὀπού ἦτονε καί προτῆτερα ἐδεπά εἰς τό νησίον, ὅταν ἤλθεν ὁ ἀφέντης Βεζίρ Ἀζέμης, καλός ἄθρωπος περισσά καί δίκαιος. Δέν θέλει νά γίνεται μηδένα ἄδικον εἰτζί ραγιαδες καί περισσότερον τά μοναστήργια μαντενίρει δυνατά. Ἐντζί σήμερον ἐκαπιτάρουσι ὀλοι οἱ γουμένοι τοῦ νησίου ἔτζι ἀβιζαρισμένοι ὀπού τζοί ἐπιράξασι

7. Ζαφ. Ἐντ. Βάου, *Ναοί καί Ναῖδρια τῆς Μήλου*, Ἀθήναι 1964, σελ. 385-386.

κάποιοι σπαχίδες, όπου εἰς τὰ χωργιά τος ἔχουσι μετόχια· ἔτσι ἤδωκεν τό δίχιον τῶν μοναστηριῶν. Ἐμάθαμεν ἐδῶ πῶς εἰς τὰ νησιά ἦτονε μεγάλη στενοχώρια ἀπό καρπούς καί περισσά ἐπροκουράρισα νά εὔρω ξύλον όπου νά ἔρχεται ἐδαύτου νά πέψωμεν καμπόσσην βοήθειαν τῆς ἀφεντίας σου ἀπό καρπόν, ἀλλά δέν εὔρέθηκεν. Λοιπόν τήν παρακαλῶ, ἄνε λάχει καί ἔρχεται κανένα ἀπό δαύτου, νά μοῦ γράψη καί θέλω τοῦ κονσενιάρει καμπόσο στάρι καί ἐγώ τοῦ πλερώνω καί τόν ναῦλον. Καθώς γροικοῦμεν ἐδῶ τέσ πείραξες καί κακομοιργές τῶν νησιῶν περισσότερες εἶναι παρά ἐδεπά. Εἰπέ μας κάποιος ἀπού τῆ Σπιναλόγγα πῶς εἶδεν εἰς αὐτίνον τό νησί καί ἐπουλήκασι παιδία καί ξεχωριστά ἕνα ὀδιά τρία πινάκια κριθάρι καί θαυμαζόμεσταν νά γροικοῦμεν ἔτοιον πράμα, ἐπειδή νά μᾶς γράψη πῶς [...] ἔχεις ἀνάπαφιν. Ἐδεπά μέ τήν βοήθειαν τοῦ παναγάθου ἐτζεσάρασιν [...] τ' ἀσκέρι ἐσηκώθηκεν [καί] ὅπου ἀπομείνασι δέν εὐγαίνουσι νά γυρίζουσιν εἰς τὰ χωρία.

Ὅδιά τήν ὑ[πόθεσιν ὀπ]οῦ μοῦ ἤγραφεν ἡ ἀφεντία σου, πῶς εἰς τὰ μοναστήρια τάχατες τήν θέλασι ὁ[διά] ἐφημέριον, τζῆ ἀποκρίνομαι πῶς ὄχι ποτέ ἔτοιον πράμα δέν λογιάζουσι, [ἀλλά] ὀδιά γραμματισμένον καί ἐνάρετον τήν παρακαλοῦσι ὅλοι. Καί ἄνκαλα μοῦ [γράφεις] πῶς τόν καιρόν τζῆ χριστιανοσύνης ὀλίγον ἀγαπούσασι τὰ γράμματα οἱ Κρητικοί [τώρα] φόρισι ὀλιγότερον, τζῆ ἀπολογοῦμαι καί εἰς ἐκεῖνον· πῶς τόν καιρόν ἐκεῖνον [ἦσαν] διδάσκαλοι εἰτζοί χῶρες πολλοί καί ὁ ἕνας ἐπήγαινε εἰς τόν ἕνα καί ἐμάθαινε [καί] ὁ ἄλλος εἰς τόν ἄλλον· μά ἐδά δέν εἶναι καθόλου κανείς καί ἐπιθυμοῦσιν νά εἰ[δοῦσιν] κανένα. Ἀφέντη πίστεφέ μου, πῶς τὰ μοναστήρια εἶναι εἰσέ στάτον, ὄχι ἐκ[εῖνα] όπου ἐχαλάσιν ὀλότελα ἀπού τήν πρώτην μά τὰ ἐπίλοιπα, όπου περνοῦσι κα[λά] παρά τόν καιρόν τζῆ χριστιανοσύνης. Καί ἐτοῦτο τήν παρακαλῶ νά κάμει πρόβαν μέ τό νά ἤθελεν κάμει ἕνα σολάτζον ὡς ἐδεπά καί πάλι ἤθελε γιαγύρει. Εἰσέ ἄλλον στάτον εὔρίσκεται ἡ Κρήτης παρά ὅταν ἤλθεν ἡ ἀφεντία σου τήν ἄλλην βολάν. Ἄλλον διά τῆς ὥρας δέν εἶναι μόνο όπου τζῆ ὑπερευχαριστ[ῶ] εἰς τήν καλήν ἐνθύμησιν όπου μᾶς νουθετᾶ, τήν ὀποῖαν ἀπό καρδίας ἀκριβῶς χαιρ[ετῶ] φιλῶντάς τζῆ τό χέρι καθώς κάνουσι ὅλοι τζῆ οἱ ἐδικοί καί ξεχωριστά οἱ ἀνιφές τῆς ἀφεντίας σου.

Κάστρον τῆς Κρήτης, Αὐγούστου στάς 3, 1670

Τῆς λογιότης σου
ἀνιφός καί δοῦλος
Ἄνανίας Χαιρέτης

Ὁ ἀφέντης ἠγούμενος Ἀρχαδιανός
μέ τούς ἐπίλοιπους παρών καί χαιρετοῦσι ἀκριβῶς τήν ἀφεντία σου καί
ὀδιά τήν βιάσσην δέν ἔχουσιν πῶς γράφειν ξέχωρα⁸.

8. Τσελίχα, Παρθένιος, σελ. 36-37.

ΣΧΟΛΙΑ

Ἀνιψιός τοῦ Παρθενίου, ὁ Ἀνανίας Χαιρέτης, ἔγραψε στόν θεῖο του ἀπό τόν Χάνδακα (= Ἡράκλειο Κρήτης) λίγους μῆνες μετά τήν κατάληψή του (Σεπτέμβριος 1699) ἀπό τούς Τούρκους καί τόν τερματισμό τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. Μέ τήν ἐπιστολή του ζητᾶ ἀπό τόν θεῖο του νά ἐπιστρέφει στήν πατρίδα τους ὅπου τόν εἶχαν ἀνάγκη οἱ νέοι νά τούς διδάξει γράμματα. Ἡ ἐπιστολή αὐτή τοῦ Ἀνανία εἶναι ἀπαντητική σέ προηγηθεῖσα ὅμοια τοῦ Παρθενίου, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχε γράψει ὅτι δέν ἐπιθυμοῦσε νά γυρίσει στήν Κρήτη γιατί ἀπό «τόν καιρό τῆς Χριστιανοσύνης ὀλίγον ἀγαπούσασι τά γράμματα οἱ Κρητικοί», ἀντίθετα, προφανῶς, μέ τήν ἐπικρατοῦσα στή Σίφνο κοινωνική (πνευματική) κατάσταση, ἡ ὁποία τόν ἱκανοποιοῦσε ἀπόλυτα ὡς πνευματικόν καί διδάσκαλο τῶν νέων⁹.

Τό μοναστήρι τῆς Σίφνου, πού ἀναφέρει ὁ Ἀνανίας, γιά τό ὁποῖο τοῦ ἔγραψε ὁ θεῖος του νά μεριμνήσει, μέσω τοῦ Τούρκου διοικητῆ τῆς Κρήτης, νά ἀναδειχτεῖ σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο «ὡσάν ἐκεῖνον τοῦ ἄλλου μοναστηρίου τοῦ μισέρ Βασίλη» (ἐννοεῖται τῆς Βρυσιανῆς)¹⁰, πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι εἶναι τό δεύτερο γυναικεῖο μοναστήρι τοῦ νησιοῦ, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Τοῦτο δ' ἐπειδή, μετά τήν Βρυσιανή καί τόν Ἅγιο Ἰωάννη Θεολόγο τοῦ Μογκοῦ, πού διατελοῦσαν ἤδη σταυροπήγια, τό μὲν πρῶτο ἀπό τό 1643/1644 [βλ. «Σιφνιακά», 15 (2006), σελ. 173-186] καί τό δεύτερο ἀπό τό 1655 [βλ. Σ.Μ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 23 ἐπ.], ἐκεῖνο τοῦ Χρυσοστόμου ἀναδείχτηκε πατριαρχικό σταυροπήγιο τό ἔτος 1671. Συνεπῶς δέν εἶναι ἄστοχο νά θεωρήσουμε ὅτι κατά τή διεξαγωγή τῆς ἀλληλογραφίας μεταξύ Παρθενίου - Ἀνανία, εἶχαν ἀρχίσει ἐνέργειες γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Στήν ἐπιστολή του ὁ Ἀνανίας ἔγραψε ἀκόμη ὅτι στήν Κρήτη εἶχαν πληροφορίες γιά τήν κακή κατάσταση πού ἐπικρατοῦσε στά νησιά τοῦ Αἰγαίου¹¹ καί ἀποροῦσε μέ τόν θεῖο του Παρθένιο πού τοῦ εἶχε γράψει ὅτι στή Σίφνο πέραγε καλά. Τόν προσκαλοῦσε λοιπόν νά κάνει μιά ἐπίσκεψη στήν πατρίδα τους, ὅπου τά πράγματα ἦταν πλέον καλά καί

9. Συμεωνίδη, *Χαιρέτης*, σελ. 82, ὑποσ. 1, ὅπου σύντομη περιγραφή τῆς ἐπικρατοῦσης τότε στή Σίφνο κοινωνικῆς καί πνευματικῆς κατάστασης.

10. Ἀναφέρεται στήν ἀνάδειξη τῆς Μονῆς Παναγίας Βρυσιανῆς τῆς Σίφνου σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο ἀπό τόν ἰδρυτή της μεγαλέμπορο Βασίλειο Λογοθέτη. Βλ. σχετικῶς «Σιφνιακά», 15 (2006), σελ. 173-186. Ὅπως συνάγεται ἀπό τήν ἐδῶ σχετική ἀναφορά τοῦ Ἀνανία Χαιρέτη, ὁ Βασίλειος Λογοθέτης φαίνεται πῶς χρησιμοποίησε γιά τήν ἀνάδειξη τῆς Βρυσιανῆς σέ σταυροπήγιο πολιτικά μέσα.

11. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 61-62.

ὄλοι τὸν ἀναγνώριζαν «διά γραμματισμένον καὶ ἐνάρετον» καὶ ἂν δὲν εὔρισκε τὰ πράγματα ὅπως τοῦ τὰ περιέγραφε, ἄς γύριζε πάλι στή Σίφνο γιατί «εἰς ἄλλον στάτον (ἰταλ. stato = κατάσταση) εὔρισκεται ἡ Κρήτη παρά ὅταν ἦλθεν ἡ ἀφεντία σου τὴν ἄλλην βολά (= φορά)». Τὴν προηγούμενη δηλαδή φορά πού ὁ Παρθένιος εἶχε μεταβεῖ στήν Κρήτη, προφανῶς διαρκούντος τοῦ πολέμου Βενετῶν - Τούρκων, εἶχε βρεῖ τὰ πράγματα σέ ἄσχημη κατάσταση, ὅποτε ἀναγκάσθηκε νά ἐκπατρισθεῖ καὶ καταφύγει τελικά στή Σίφνο.

3. Ἐπιστολή τοῦ Ζανῆ Γοζαδίνου

Σίφνος, περί τό ἔτος 1672

Ἄφέντη μου διδάσκαλε προσκυνῶ τή μπανοσιότη σου καὶ ἄρθομαι νά θυμίσω τῆς λογιότης σου τῆς Μαργετοῦς τῆς καημένης τὴν ὑπόθεση ἀπό πόντο ὡς πόντο, μά τὴν ἀγία σου εὐχή. Καὶ ἂν τῆς λέγω κανένα φόμα, νά ἔχω τή γκατάρα της. Πρῶτο: Τά σπίτια ὀπού τοῦ ἐπούλησε τοῦ μισέρ Ζουανέ ἢ Μαργετοῦ, τῆς ἔδιδε τοῦ Μοσκουδάκι ὁ ἄντρας ρ(εάλια) 200 καὶ κρυφά τό Μοσκουδάκι ἄλλα ρ. 7 καὶ ἔβαλέ με ἐμένα ὁ μισέρ Ζουάνες καὶ ἔκαμα τή φτωχή τή Μαργετοῦ καὶ ἐπῆρεν ὄρκο νά μὴν τὸν τὰ δώση. Μόνον νά τὰ δώση τοῦ Ζουάνε πούναι ἀξάδερφός της. Καὶ εἶχεν της ὁ Καίρης ἑκατό ρεάλια δοσμένα ἀπάνω γιά τὰ σπίτια νά μὴν τὰ δώση ἄλλου. Καὶ ὡσάν τὸν ἐγέλασε τῆς ἐπῆρε ὀκτώ ρεάλια διάφορο. Καὶ πούρι ὁ ἴδιος ὁ Ζουάνες τᾶδωκε καὶ τὰ ἑκατόν ὀκτώ. Ἐτῆ ἢ Μαργετοῦ ἢ φτωχή τοῦ εἶπε πῶς δέ θέλει ἕναν ἄσπρο διάφορο, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἐδικός της ἄνθρωπος, μόνον καθὼς φαίνεται ἢ ἀγορά ὀποι τ' ἀγόρασε ἀπό τὴν ἀνιψιάν της γιά ρ. 185, ἑκατόν ὀγδόντα πέντε, καὶ ἐξόδιασε καὶ φτιάσεν τα καιόλας καὶ ἀφήνει του τὰ δεκαπέντε, ὀπού τῆς ἐδίδασι ὡς τὰ διακόσια καὶ ἔδωκέν του τὴν ἴδια ἀγορά πού τ' ἀγόρασε, καὶ ἄς τὴ φανερώση νά φανῆ ἢ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. Καὶ περάσοντας χαμπόσες μέρες ἐπῆρε τό Διακάκι καὶ ἐπῆγε καὶ εἶπε τῆς Μαργετοῦς: «Ἐδωκές μου τὴν ἀγορά σου, μά ἐμένα δὲν ἤχαμες πούληση στ' ὄνομά μου» καὶ εἶπέν του ἢ Μαργετοῦ: «Ἄμε ἀφέντη Διακάκι μου γράφε τού το». Καὶ ὁ μισέρ Ζουάνες εἶπεν τοῦ Διακάκι καὶ ἔγραφε πῶς τοῦ τὰ πούλησε γιά ἑκατόν ἐβδομῆντα μόνον, καὶ ἐδελέασέν τηνε ἄλλα δέκα πέντε καὶ ἔχασεν, ὡς τὰ διακόσια, τριάντα ὀκτώ μέ τό διάφορον τὰ ὀκτώ πού ἔδωσεν. Τώρα πάλι διά τό χωράφι ὀπού κρατεῖ ἀμανάτι γιά ἐβδομῆντα ἐφτά γρόσα, ὀπού ἐγώ ὁ ἴδιος τοῦ τῶγραφα, θέλει γροικῆσει ἢ πανοσιότης σου πῶς πάγει τούτη ἢ δουλειά καὶ δέ φοβᾶται τό Θεό. Ἦρθε ἑκατό φορές καὶ εἶπέ μου νά τοῦ σιγουράρη τ' ἄσπρα του καὶ νά τοῦ γράφη νά τοῦ μπλεγάρη τό πρά, ἀλλοιῶς νά τὴν πάγη στοῦ καδῆ καὶ νά χάση ὀκτώ γρόσα νά τηνε βάλῃ στή φυλακή. Ἐτῆ τῆς εἶπα καὶ ἔγω πῶς ἔχει δίκαιο ὁ μισέρ Ζουάνες καὶ νά τοῦ

κάμη χάρη. Καί εἶπέ μου ἐμένα κ' ἕκαμά το. Ρωτῶντας τήνε καί πόσο εἶναι τό χρέος της νά τό γράφω καί εἶπέ μου, ὅσον εἰς τή ψυχὴν της ἀπάνω, πῶς δέν ἠξέρει ἴντα τοῦ χρωστέϊ' μόνο ὅ,τι πεῖ ὁ μισέρ Ζουάνες [ὅπου εἶναι] ἐδικός της ἄνθρωπος νά τὰ γράφω. Καί ἔτζι μοῦ εἶπε πῶς τοῦ χρωστέϊ ρ. 77 κ' ἔγραψά τα. Καί τό ὅμοιο μαρτυροῦσι καί οἱ μάρτυρες, γιατί ἡ Μαργετοῦ εἶναι φανερό πῶς δέ ξέρει πόσα εἶναι τά τριάντα καί πόσα εἶναι τά βδομηῆντα καί ἄλλη γυναίκα παίρνει καί μετρᾶ της τό Σάββατο τό φωμίν της, ποῦναι φανερό καί ἐπίστεφέν του ἡ καχορίζικη πῶς εἶναι χριστιανός. Καί ἔτσι ἦρθεν ὁ κύρ Ἀνεγνώστης ἀδερφός του καί ἐβιζάρισέν τηνε, γιατί ἦτονε μαλωμένοι, πῶς τήν ἔχει ἄλλα εἴκοσι ἔξε γρόσα γκαναρισμένη εἰς τό χωράφι ξεχωριστά ἀπό τοῦ σπιτιοῦ τ' ἄσπρα. Καί ἔτζι μ' ἔβαλε κ' ἕκαμά της λογαριασμό τά ὅσα τῆς ἔχει δοσμένα μαζί μέ τοῦ σπιτιοῦ καί τό χρειώφελος τῆς Μαργετοῦς καί εἶναι ὄλα ρ. 210 1/2, ἦγουν διακόσια δέκα ἡμισυ, γιατί στό χέρι τῆς Μαργετοῦς δέν ἦδωκε ἄλλο τίβετις μόνο τά ἐφτάμισυ. Ἐβγαλε, δέσποτά μου, τά ἑκατόν ὀγδόοντα πέντε τῶ σπιτιῶ, ἀπομένει νά τοῦ χρωστῆ μονάχας γρόσα εἴκοσι πέντε ἡμισυ, καί κεῖνος τά βάζει ἐβδομηῆντα ἐφτά καί κρατεῖ τό χωράφιν της, ὅπου τάχει βγαλμένα μέ τίς ἐντρίδες ποῦναι φανερό, καί ἄ φοβηθῆ τό Θεό καί τόν ἀφορεσμό, ἦδη καλῶς ἄλλοιῶς ἀτή της πάγει μέ τίς Τούρκους, γιατί ἐγώ δέν ἔχω πλέο νά ταγίζω κανεῖ, καί κάμε γιά ὄνομα Θεοῦ [...] ἄλλοιῶς νά διαβαστῆ ἡ κατάρα. Μά διάβασέ του τότε δίχως ἄλλο, φόρσι νά τρομάξη καί νά φοβηθῆ [...]¹².

ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ ἐπιστολή, ἀνυπόγραφη καί ἀχρονολόγητη, ἔχει γραφεῖ (ὅπως πιστοποιήθηκε ἀπό τή γραφή τοῦ συντάκτη της κατά παραβολή μέ ἔγγραφο τῆς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας τοῦ Ἀγίου Ὀρους, σχετικό μέ τά μετόχια της στή Σίφνο¹³ καί ὅπως προσδιορίστηκε ὁ χρόνος γραφῆς της)¹⁴ περί τό ἔτος 1672 ἀπό τόν Σίφνιο Ζανῆ Γοζαδῖνο. Ἀναφέρεται σέ ἰδιωτική ὑπόθεση ἀγοραπωλησίας ἀκινήτων καί δανεισμοῦ χρημάτων. Ὁ Γοζαδῖνος διαβεβαιώνει τόν Παρθένιο Χαιρέτη γιά τόν δόλιο τρόπο ἀγορᾶς ἀκινήτων ἀπό τόν οἰκονομικό παράγοντα τῆς Σίφνου Ζουάνε Ναδάλη¹⁵ καί τόν παρακαλεῖ νά φροντίσει νά ἐκδοθεῖ ἀφοριστικό γράμμα ἐναντίον του μήπως φοβηθεῖ καί συνετιστεῖ ἐπειδή εἶχε ἐξαπατήσει τήν πωλήτρια τῶν ἀκινήτων μέ σημαντική οἰκονομική ζημία της.

12. Τσελίκα, Παρθένιος, σελ. 31-32.

13. Αὐτόθι.

14. Συμεωνίδης, Χαιρέτης, σελ. 89-90.

15. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 33.

Ἡ ἐμφανισθεῖσα, κατά τήν ἐπιστολή, πρώτη ἀγοράστρια τῶν ἀκινήτων, ἡ ὁποία μάλιστα εἶχε δώσει ἔναντι καί προκαταβολή, εἶναι τό Μοσκουδάκι, τέκνο τοῦ ἐμπόρου Πέτρου Ρόζα καί τότε σύζυγος Καίρη (ἐγγονή δέ τοῦ μεγαλεμπόρου Βασιλείου Λογοθέτη)¹⁶. Ὁ Ναδάλης εἶχε χρησιμοποιήσει τόν Ζανῆ Γοζαδῖνο γιά νά πείσει τήν πωλήτρια τῶν ἀκινήτων νά μὴν τά μεταβιβάσει στό Μοσκουδάκι, ἀλλά σ' αὐτόν, ὅπως καί ἔγινε. Ὅταν ὅμως ὁ Γοζαδῖνος διεπίστωσε πῶς ὁ Ναδάλης ζημίωσε τήν πωλήτρια, ἄν καί συγγενῆ του, κατέφυγε στόν Παρθένιο Χαιρέτη, προκειμένου νά ἀποκατασταθοῦν τά πράγματα.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Γοζαδῖνου φανερώνει τή μεγάλη ἐκτίμηση πού ἔτρεφε ὁ λαός τῆς Σίφνου στό πρόσωπο τοῦ Παρθενίου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀναδειχθεῖ, μέ τή μεγάλη μὀρφωση πού διέθετε καί τήν ἐκκλησιαστική του κατάρτιση, ἀκόμη καί σέ ρυθμιστή δισεπίλυτων ὑποθέσεων καί διαφορῶν.

4. Ἐπιστολή τοῦ ἱερομονάχου Δαμασκηνοῦ

Χωρίς τόπο καί χρόνο

[Ὁ]σιώτατε ἐν ἱερομονάχοις ἅγιε διδάσκαλε ἐν ὅλη ψυχῇ ἀπονέμω μετάνοιαν τήν πρέπουσαν.

[Ἔστωντας] καί νά μὴν ἔχομεν διά τήν ὥραν κανένα πνευματικόν πατέρα [...] εἰς τό νά μεταδώσῃ καί ἐρμηνεύσῃ [τὴν πνευματικὴν] διαγωγὴν εἰς ἀλλ[...].ς τύχει καί ἐμᾶς αὐτό τό ἐπιχείρημα ὄχι θεληματικῶς, ἀλλὰ σταυρικῶς καί εἰ[...] μὴν κολαστῶ καί στανέο μου, διατί ἦλθα[ν καί] μέ ἐσήκωσαν μίαν [νύ]κτα [ἀπό] τήν κλήνην ὅτι πῶς μέ θέλουν διά ἄλλη χρεία. Ἐπειτα μέ ὑπᾶν εἰς ἄρρωστον καί ὁ ἄρρωστος [δέν] ἤθελεν ἄλλον μόν[ον] ἐμέ καί ἐγὼ μὴ θέλοντας ἐξομολόγησά του καί ἔτζι [...] ἀκο]μη ἓνα - δύο. Τώρα σέ παρακαλῶ λοιπόν ἅγιε διδάσκαλε θαρετά. [...] τὴν ζάμιν[α] τῆς ἐξομολογήσεως καί τήν ἐρμηνείαν τῆς. Καί ἂν εἶναι ὀρισμός σου νά μοῦ τά γράψῃς, γράψε μίαν πρὸς μίαν ἀμαρτίαν μικρὴς καί μεγ[άλης] καί ἀρμηνεῖτες ὅσες μοῦ σερβήρουνσι. Γράψε μου δά καί γραφήν, ἅγιε διδάσκαλε, ἂν ἠμποροῦμεν νά πλίνομεν τά δισκοπότηρα διατί [ὁ] ἀφέντης μου δέν τό γροικᾶ ποτέ. Ἐγυρέψαμεν νά σχολάσουν καί οἱ παπάδες τήν σαρακοστήν νά μὴν λειτουργοῦν ἔξω ἀπό τήν χώραν, μά δέν τό κάμνουν, διότι κατέχεις τοὺς ἱερεῖς ἐδῶ, πῶς εἶναι. Τώρα ἐγὼ πηγαινάμενος τόν ἅγιον ἄρτον βάνω τό ἐπιτραχήλιόν μου καί μέ φανάρι καί πηγαίνω εἰς τήν ἐκκλησίαν ὅπου θέ νά λειτουργήσω. Ἀκόμη νά μοῦ γράψῃ ἂν βολῆ νά γενοῦν δύο λειτουργίες μέ ἓνα ἅγιον ἄρτον. Ἀκόμη νά μοῦ εἰπῆς καί διά τοὺς νέους

¹⁶. Συμεωνίδης, ὁ.π.π., σελ. 89.

εύρισκόμενοι εἰς τό ἀμάρτημα τῆς μαλακίας, ἄν κάμηναι τίποτι συγκατάβαση διὰ νά μεταλάβουσι. Λοιπόν, ἅγιε δάσκαλε, παρακαλῶ σε μήν μέ ὑστερήσης τοῦ ζητήματος καί βάλε μου καί κανόνας αὐτῶν συγκαταβατικῶν καί στέλλοντάς μου τα θέλεις μοῦ γράφεις τόν κόπον καί εἰς ὅ,τι ὀρίσεις θελ' εἶσαι εὐχαριστημένος καί ὡσά νά εἶχες ἕνα παιδί σαρκικό νά τό ἐρμηνεύσης, ἔτσι πάλιν σέ παρακαλῶ νά ἐρμηνεύσης [καί ἐμένα]. Στέλλω σου, ἅγιε δάσκαλε, ἕνα κομματάκι χαβιάρι καί θέλει ἀτζετάρεις το ὀλίγο διὰ [...]. Δαμασκηνός ἱερομόναχος καί σός ἀεὶ¹⁷.

ΣΧΟΛΙΑ

Τήν ἄνευ τόπου καί χρόνου τελευταία ἐπιστολή ἀπηύθυνε στόν «ὀσιώτατο ἐν ἱερομονάχοις ἅγιον διδάσκαλον» Παρθένιο Χαιρέτη κάποιος ἱερομόναχος Δαμασκηνός, εἴτε ἀπό τή Σίφνο, εἴτε ἀπό κάποιο ἄλλο νησί. Ὁ Δαμασκηνός γνώριζε καλά τήν πνευματική κατάρτιση τοῦ Χαιρέτη καί ζήτησε μέ τήν ἐπιστολή αὐτή τά φῶτα του σέ διάφορα ἐκκλησιαστικά ζητήματα καί ὁδηγίες γιά τήν ἄσκηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων του σέ πρακτικά ζητήματα. Ζήτησε συγκεκριμένα νά τοῦ συντάξει ἕνα νομοκάνονα - ὁδηγό στίς ἐξομολογήσεις τῶν πιστῶν, ἄν στό ἀμάρτημα τῆς μαλακίας, στό ὅποιο ὑπέπιπταν οἱ νέοι, μπορούσε νά εἶναι πιό συγκαταβατικός, ἄν ἔπρεπε νά πλένει τά ἱερά σκεύη, ἄν γίνονταν δύο λειτουργίες μέ τόν ἴδιο ἄρτο καί ἄν ἔπραξε σωστά πού συνέστησε σέ ἱερεῖς ἐνοριῶν νά μήν τελοῦν πανηγυρικές λειτουργίες σέ ἐξωκκλήσια κατά τήν περίοδο τῆς Τεσσαρακοστῆς.

Καί ἀπό τό περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς βεβαιώνεται ἡ ἀναγνώριση στό πρόσωπο τοῦ Χαιρέτη τοῦ πνευματικά κατηρητισμένου, κατά λαμπρό τρόπο, ἱερομόναχου, οἱ ἀπαντήσεις - ὁδηγίες τοῦ ὁποίου ἐπί ποιικίλων ζητημάτων θεωροῦντο ἀπό ὄλους ὑπεύθυνες καί αὐθεντικές.

II. ΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τά ἐπιγράμματα γενικῶς δηλώνουν τό κλίμα τῶν οὐμανιστικῶν σπουδῶν στή Βενετοκρατούμενη Κρήτη καί στήν Πάδοβα. Ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Ἀγαμ. Τσελίκας ὡς εἶδος ποιητικοῦ λόγου καί ὡς τρόπος ἔκφρασης ποικίλων συναισθημάτων τό ἐπίγραμμα, γνώρισε μεγάλη ἀνθήση στά χρόνια τῆς ἀναγέννησης τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Οἱ Κρητικοί λόγιοι μάλιστα ἦταν ἐκεῖνοι πού καλλιέργησαν μέ ἀξιοθαύμαστη δεξιότητα τό εἶδος αὐτό τοῦ λόγου, παράλληλα μέ τή ρητορική, τίς φιλοσοφικές μελέτες καί τή δημώδη ποίηση ἤδη ἀπό τά τέλη τοῦ 15ου αἰώνα¹⁸.

17. Τσελίκα, Παρθένιος, σελ. 41-42.

18. Αὐτόθι, σελ. 44-47.

Ἡ πρόθεσις τοῦ Χαιρέτη νά συνθέσει ἐπιγράμματα σέ ἀρχαίκή γλῶσσα, ὅπως ἦταν ὁ κανόνας, φανερώνει τήν ἀνώτερη παιδεία πού εἶχε λάβει, ἀλλά καί τήν οἰκείωσή του μέ τά ἀρχαῖα ἑλληνικά κείμενα.

Τό πρῶτο, ἐπίγραμμά του ἔχει μορφή διαλογική. Ὁ ποιητής ἀπευθύνεται στίς Μοῦσες πού κατοικοῦν στόν Ὀλυμπο καί τίς καλεῖ νά ἐγκωμιάσουν τόν λαμπρό καί ἐνδοξο ἄνδρα ἀπό τήν Κύπρο πού φωτίζει ὅλη τή γῆ. Οἱ Μοῦσες τοῦ ἀπαντοῦν ὅτι γνωρίζουν πολύ καλά ποιόν ἐννοεῖ. Ἡ ἴδια ἢ Ἀθηνᾶ τόν συντραφεύει στό τραπέζι, ὁ ἄρχοντας τῆς λογιότητος Θεός Ἑρμῆς τόν ἔστεφε μέ τήν τιάρα τῆς ἀδόλης γνώσης καί ἡ γλυκιά Ἡῶς πλουσιοπάροχα τόν λάμπρυνε μέ τή δίκαιη ἀνάρρησή του στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο (τῆς Κύπρου). Ἀπό τόν θρόνο αὐτόν ὁ νέος ἱεράρχης, μέ τή σοφή διδασκαλία του, θά ἀπαλλάξει τό εὐσεβές ἔθνος τῶν χριστιανῶν ἀπό τίς σκοτεινές ἐπιβουλές τοῦ διαβόλου.

Μέ τό δεύτερο ἐπίγραμμα ὁ Παρθένιος Χαιρέτης ἀποτείνεται στόν ἴδιο τόν νέο ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Ἰλαρίωνα Κιγάλα καί μέ τό ἴδιο του τό ὄνομα προσπαθεῖ, μέ παρηχήσεις καί ὁμόηχα τῆς λέξης «ἰλαρός», νά ἐπαινέσει τό νέο ἱεράρχη γιά τή σοφία του καί γιά τό ἀξίωμα στό ὁποῖο ἀνῆλθε. Τό ἐπίγραμμα αὐτό εἶναι ἀτελές. Οἱ παραλείψεις, οἱ διαγραφές λέξεων καί οἱ δοκιμαστικές φράσεις πού ἔχουν γραφεῖ κάτω ἀπό τό κυρίως κείμενο δείχνουν τήν ἐπεξεργασία στήν ὁποία ὑπέβαλλε τίς λέξεις πού ἤθελε νά χρησιμοποιήσει, ἀλλά καί τήν προσπάθειά του νά σχηματίσει καινούργιες λέξεις σύμφωνες μέ τό πνεῦμα τοῦ ἐπιγράμματος. Ὅπως συνάγεται, πάντως, ἀπό τό πρῶτο ἐπίγραμμα πού ἀποτελεῖται ἀπό ἕξι ἐλεγειακά δίστιχα, ὁ Χαιρέτης φαίνεται ὅτι κατεῖχε ἀπόλυτα τούς μετρικούς κανόνες¹⁹.

ΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

I

Δεῦρ' ἴθι ἄσον ὀλυμπιάδων, φίλε ὦ χορέ, μουσῶν
ἄσατε νωλεμέως, μοῦσ' ἐρασιπλόκαμοι,
ἄσατε φῶτ' ἀγακλεῖον, ἰδ' ἀγανόν, ἄσατε μοῦσαι.
Κύπριος ὅς πεφυκῶς γαῖαν ὄλην σελαγεῖ.
Οἶδαμεν, οἶδαμεν, ὄν γ' ἐνέπεις ἐριῆρος ἐν ἀμίν,
σύσαιτος ὦ θυγάτηρ Ζηνίου ἀκρί' Ἀθάνα,
ἡγεμονεύς ἱερῆς κύδιμος σοφίης πρόπαλ' Ἑρμῆς
στέφατο τόν τιάρα ἰδυοσύνης ἀδόλου,
ἡδέος ἰλαρά τ' Ἀέος ὀμπνιακή χάρις αὐτόν

19. Αὐτόθι.

ἠγλάισεν θεμιτῶς τῆς ἱεραρχεδρίας,
οὐ ὑποθυμοσύνισι σοφῆσι τό εὐσεβές ἔθνος
τοῦ φέφεος κακίου ἐσσυμένως ρύεται.

1 φίλε ὦ χορέ: πρώτη γραφή χορέ ὦ φίλε // 4 σελαγεῖ: πρώτη γραφή διαπρέπει // 5 ἐν ἀμίν πρώτη γραφή ἔνεστι // 9 ἠδέος ἰλαρά τ' Ἄεος: πρώτη γραφή ἄεος ἰλαρά ἠδέος // 10 ἠγλάισεν πρώτη γραφή ἠλύγυσεν // 12 κακίου: πρώτη γραφή νοεροῦ σατανᾶ.

II

Ὡ ἀγάνοφρον, ἦθε ἄμι γε πουλ [ἐλλείπει]
ὦ ἐδέσιν πρόεδρ' ἀγανόφρων ἀκιρῶς,
ὦ σύ γε Ἰλαρίων πολυίδρου, σοφώτατε ἄνερ,
πάμμεγα ἀρχιερεῦ, [ἐλλείπει]
Τοῦ ἰλαροῦ βασιλῆος ἐών ἰλαρῶς Ἰλαρίων
ἰλαρός ἀρχιθύτης ἰλαρύνεις φυσίχας,
ἰλαρύνεις φυσίχας βροτέων ἰλαραῖς ἀγορίαις,
φῶς ἰλαρόν ἰλεων χριστωνύμοις παρέχων
καί τε ἰλεθμόν ἰρόν θεοῦ ἰλεοῦ φρύνου ἰλαρ
ρύεο ἰλαπίναις ἰλαρικῆσι τεαῖς.

2. μετά τό ἀγανόφρων διαγρ. ἦθε // 3 ὦ σύ γε: πρώτη γραφή ὦ Ἰλαρίων // 6 φυσίχας: πρώτη γραφή ψυχάς // 8 ἰλαρόν ἰλεων: πρώτη γραφή ἰλαρόν πρό ἰλεων πᾶσιν // 10 μετά τό ἰλαπίναις διαγρ. σαῖς // ἄλλες διαγραμμένες δοκιμές: ρύεο ἰλαπίναις σαῖς ἰλαραῖος ἰλαρέ: ἰλαρωτέρ: σαῖς ἰλαριονικαῖς: ἑλλανικῆς γενέθλης δαίδαλος.

Τά ἀνωτέρω ἐπαινετικά ἐπιγράμματα τοῦ Χαιρέτη μετέφερε, κατά πᾶσαν πιθανότητα, στήν Κύπρο, τελειοποιημένα ἀσφαλῶς, ὁ πρῶν ἠγούμενος τῆς Μονῆς Παναγίας Βρυσιανῆς τῆς Σίφνου Νεκτάριος. Λέγεται ὅτι ὁ διδάσκαλος Ἰλαρίων Κιγάλας, κατά τή διέλευσή του τό ἔτος 1668 ἀπό τά νησιά τοῦ Αἰγαίου, πρέπει νά εἶχε γνωρίσει τόν Νεκτάριο καί εἶχε ἐκτιμήσει τήν προσωπικότητα τοῦ ἀνδρός. "Ὅταν δέ ἀναδείχτηκε ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου (1674) τόν μετεκάλεσε στή μεγάλη ἰσθμῶ, ὅπου τοῦ ἀνέθεσε διάφορες ἐκκλησιαστικές ὑπηρεσίες τίς ὁποῖες ὁ Νεκτάριος ἔφερε σέ αἴσιο πέρας. Τέλος, μέ πρόταση τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ὁ Νεκτάριος ἐκλέχτηκε στίς 28 Δεκεμβρίου 1676 ἐπίσκοπος Τριμυθούντος καί Πρόεδρος Πάφου²⁰.

20. Αὐτόθι, σελ. 28 καί Συμεωνίδη, ὁ.π.π., σελ. 84-85, ὅπου καί ἡ ἐκδοχή πῶς τά ἐπιγράμματα μπορεῖ νά μετέφερε στήν Κύπρο ὁ πρῶν ἀρχιεπίσκοπος Σίφνου Τιμόθεος ὁ Κύπριος (1646-1673) κατά τήν ἐπιστροφή του στήν πατρίδα του.

Β'. Σπουδές - μόρφωση του Χαιρέτη

Σύμφωνα με τὰ στοιχεῖα πού καταγράψαμε ἀνωτέρω ὁ Παρθένιος Χαιρέτης πρέπει νά εἶχε πραγματοποιήσει σπουδές σέ κάποιο ἀπό τά τότε διάσημα πνευματικά Κέντρα, ὅπως λ.χ. ἐκεῖνο τῆς Πάδοβας²¹. Τοῦτο ὑπῆρξε πόλος ἑλξης πολλῶν φιλομαθῶν νέων ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα καί ιδιαίτερα ἀπό τήν (βενετοκρατούμενη μέχρι τό 1645) πατρίδα του Κρήτη. Ὅμως, παρά τήν πραγματοποιηθεῖσα ἐπιμελῆ ἔρευνα, δέν ἔγινε δυνατή ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Κέντρου σπουδῶν πού παρηκολούθησεν ὁ Χαιρέτης. Παρόλο τοῦτο ἡ φήμη του ὡς ἐξαιρετικά μορφωμένου ἀνθρώπου ἦταν διάχυτη στόν κυλαδικό γῶρο. Ὁ decano τῆς Νάξου Smaragdo Rughieri, ὁ ὁποῖος τό ἔτος 1711 εἶχε ἀσκήσει καθήκοντα ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη στά τέσσερα νησιά Ἄνδρο, Κέα, Κύθνο καί Σίφνο, ἔγραψε στήν ἐκθεσή του πρὸς τό Βατικανό καί στό κεφάλαιο περί Σίφνου τά ἑξῆς:

«... ὑπάρχουν δύο (γυναικεῖα) ὀρθόδοξα μοναστήρια χωρίς αὐστηρό περιορισμό τῶν μοναζουσῶν... τό ἓνα ὀνομάζεται Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος καί τό ἄλλο Ἅγιος Ἰωάννης Εὐαγγελιστής' στό πρῶτο ἡ διαβίωση γίνεται μέ ἐλευθεριότητα καί ἔχει κακή φήμη, ἐνῶ στό δεύτερο μέ εὐταξία καί ἐνάρετα, λόγω τῆς καλῆς διοίκησης ἐνός Ἑλληνα μοναχοῦ ἀπό τήν Κρήτη, τό δίχως ἄλλο καθολικοῦ, ἀνθρώπου μέ μόρφωση καί προχωρημένου στήν ἡλικία πού εἶχε ἀποσυρθεῖ στό μοναστήρι αὐτό γιά νά περάσει τή ζωή του. Ἀπεβίωσε πρὶν μερικά χρόνια...»²².

Πρόκειται βέβαια γιά τόν Παρθένιο Χαιρέτη πού ἐφημέρευε στό δεύτερο αὐτό μοναστήρι «ὅτι εἰς τοῦτο παρεκαλέσθην νά κάθωμαι» ὅπως ἔγραψε ὁ ἴδιος²³. Εἶχε παρακληθεῖ νά διαμένει καί ἐφημερεύει στή Μονή Θεολόγου τοῦ Μογκοῦ ὕστερα, προφανῶς, ἀπό τά ἠθικά σκάνδαλα πού εἶχαν συμβεῖ σ' αὐτήν περί τό ἔτος 1653²⁴, προκειμένου νά ἐπιβληθεῖ ἡ ἠθική τάξη καί εὐνομία στό γῶρο της ἀπό μίαν ἐξέχουσα πνευματική προσωπικότητα, ὅπως αὐτή τοῦ Χαιρέτη.

Γιά τή μόρφωσή του ὁ Rughieri, ὅπως ἀσφαλῶς θά τοῦ τήν περιέγραψαν ἄνθρωποι πού εἶχαν γνωρίσει τόν λόγιο ἱερομόναχο, εἶχε τή δικαιολογημένη ἀπόψη ὅτι μόνον ἓνας καθολικός ἦταν δυνατόν νά γνωρίζει τότε ἱκανοποιητικά γράμματα ἢ τοῦλάχιστον ἄνθρωπος πού εἶχε σπουδάσει στά μεγάλα σχολεῖα τῆς καθολικῆς Δύσης. Γι' αὐτό ἔγραψε ὅτι ὁ Χαιρέτης «ἦταν τό δίχως ἄλλο καθολικός». Ἡ ἀναφορά του, τέλος, ὅτι ὁ Κρητι-

21. Τσελίκα, *Παρθένιος*, σελ. 23 ἐπ.

22. Συμεωνίδη, *Χαιρέτης*, σελ. 83-84.

23. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἡ Χρυσοπηγή*, σελ. 49.

24. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 37 ἐπ.

κός ιερομόναχος είχε αποβιώσει «πρίν μερικά χρόνια» από τή δική του επίσκεψη στή Σίφνο (1711), παρέχει τή δυνατότητα προσδιορισμοῦ τοῦ θανάτου τοῦ Χαιρέτη περί τήν πενταετία 1700-1705.

Ἄν πράγματι εἶναι ἔτσι, τότε ὁ Χαιρέτης ἔζησε στή Σίφνο - δεύτερη πατρίδα του περί τά πενήντα χρόνια προσφέροντας σπουδαῖο πνευματικό καί ἐκπαιδευτικό ἔργο στους κατοίκους τοῦ νησιοῦ καί, ιδιαίτερα, στή νεολαία της.

Γ'. Διδάσκαλος - Πνευματικός Ἰδρυτής Σχολῆς Κωδικογράφων

Ἀπό τό δεύτερο τέταρτο τοῦ 17ου αἰώνα καί μέ ἡγήτορα στήν κοινωνία τῆς Σίφνου τόν μεγαλέμπορό της Βασίλειο Λογοθέτη, ἄρχισε συστηματική ἀνάπτυξη τῆς Ἐκπαίδευσης τῶν νέων στό νησί, ἀλλά καί τῆς Παιδείας γενικώτερα, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν Πηγῶν. Κατά τό ἔτος 1625 καί μέ τή συμπάρασταση τοῦ Κοινοῦ ἰδρύθηκε στό νησί Σχολεῖο ἀπό τούς καθολικούς ἐφημερίους Giacomo della Rocca καί Domenico Dellagrammatica, ἄλλα δέ Σχολεῖα λειτούργησαν ἐπί τῶν ἡμερῶν τῶν διαδόχων τους, ἀνθρώπων μέ ἱκανές σπουδές στήν Ἰταλία, ἀποφοίτων τοῦ Κολλεγίου Urbano τῆς Ρώμης, πού δίδαξαν πολυαριθμούς μαθητές ἀπό τό 1651-1664²⁵.

Ὁρθόδοξοι κληρικοί φαίνεται πώς δίδασκαν στους ναούς τους τά στοιχειώδη γράμματα, ὅπως συνάγεται ἀπό σχετική ἀναφορά²⁶. Ὁ Παρθένιος Χαιρέτης κατονομάζεται, κατά τίς γνωστές μαρτυρίες, «διδάσκαλος» καί «λογιώτατος». Μέ τόν δεύτερο χαρακτηρισμό μάλιστα ἐννοοῦσαν τήν ἐποχή ἐκείνη τούς ιδιαίτερα μορφωμένους διδασκάλους, ὅπως καί τούς διευθυντές σχολείων. Ἄν τοῦτος δίδαξε σέ σχολεῖο δέν μαρτυρεῖται στίς Πηγές. Τό γεγονός βέβαια ὅτι ἀρνήθηκε τήν πρόσκληση τοῦ ἀνιψιοῦ του νά ἐπιστρέψει στήν Κρήτη γιά νά διδάξει τούς ἐκεῖ νέους γιατί, κατά τή γνώμη του, οἱ Κρητικοί «δέν ἀγαπούσασι τά γράμματα», βεβαιώνει μέν ὅτι τό ἀντίθετο συνέβαινε μέ τούς νέους τῆς Σίφνου, γι' αὐτό καί προτιμοῦσε νά παραμείνει σ' αὐτήν ὡς διδάσκαλός τους, δέν ἀποδεικνύει ὅμως ἄν δίδαξε σέ σχολεῖο καί ποιό.

Τό ἔργο τοῦ Χαιρέτη στή Σίφνο, ὅπως συνάγεται ἀπό τά ὑπάρχοντα ἱστορικά στοιχεῖα, πρέπει νά ὑπῆρξε κηρυκτικό-παιδευτικό καί συγγραφικό ἢ κωδικογραφικό.

α) Κατά μαρτυρία τοῦ ἔτους 1751, ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος ἔχαιρε, ἀπό παλαιωτάτων χρόνων, ποικιλίας προνομίων,

25. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 26 ἐπ.

26. Αὐτόθι, σελ. 33, παράγρ. γ'.

μεταξύ τῶν ὁποίων καί «τόν λόγον ὑπό διδασκάλου»²⁷, δηλαδή τό κήρυγμα, τό ὁποῖο ἔπρεπε νά γίνεται μόνο σ' αὐτόν τό ναό τοῦ χωριοῦ. Δηλαδή τό κήρυγμα (ἢ «ρητορική», ὅπως εἶχε ἐπικρατήσει νά λέγεται) ἀποτελοῦσε στή Σίφνο ἓνα ἀπό τά σπουδαιότερα μέσα διδασκαλίας τοῦ λαοῦ σέ ἀπλή γλῶσσα, τό ὁποῖο καλλιεργεῖτο ἀπό τοῦ 17ου ἤδη αἰῶνος. Πράγματι, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ὁ Χαιρέτης στό 32ο θαῦμα τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς τοῦ ἔργου του, ὁ Σίφνιος μητροπολίτης πρώην Προῦσης Ἄνθιμος Ἀρτουλάνος, «αὐτοπροαιρέτως διά τινας εὐλόγους αἰτίας τόν θρόνον παραιτησάμενος» ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του «καταχοσμῶν αὐτήν μέ λόγους θεῖους (= κηρύγματα) καί ἔργα θεάρεστα»²⁸. Μετήρχετο δηλαδή τό κήρυγμα ὁ Ἄνθιμος προσφέροντας στούς συμπατριῶτες του σπουδαῖο πνευματικό ἔργο. Τό ἴδιο, προφανῶς, ἔκανε καί ὁ Χαιρέτης (ἀποκαλούμενος ἀπό ὄλους «διδάσκαλος»), ὁ ὁποῖος ἐπεξέτεινε τήν πνευματική προσφορά του πρός τούς νέους Σιφνίους καί μέ τήν παραγωγή χειρογράφων βιβλίων, τῶν γνωστῶν «κωδίκων».

β) Ἕνας ἀπό τούς κώδικες αὐτούς ἔχει διασωθεῖ καί βρίσκεται σήμε-
ρα στό Λαογραφικό Μουσεῖο τῆς Σίφνου. Τήν περιγραφή του ἔχει κάνει ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος Βιτάλης στήν Ἐπετηρίδα Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν (τόμ. ΙΑ', 1979-1984, σελ. 559-574). Ὁ Κώδικας περιέχει 177 φύλλα καί ἀποτελεῖται ἀπό διάφορα συρραμμένα τεύχη γραμμένα ἀπό πέντε συνολικά γραφεῖς. Ὁ Χαιρέτης ἔχει γράψει σ' αὐτόν, ἐκτός ἀπό τά φύλλα 109-144, πού περιέχουν τή διήγησή του γιά τήν Παναγία Χρυσοπηγή καί τά θαύματά της, καί τά φύλλα 2-3ν. Τά περιεχόμενα τοῦ Κώδικα εἶναι πατερικοί λόγοι μεταφρασμένοι στήν ἀπλοελληνική καί ἡ διήγησις τοῦ Χαιρέτη. Ἀπό τούς γραφεῖς, ἐκτός τοῦ Χαιρέτη, ἔχει πιστοποιηθεῖ ἓνας, ὁ Ζανῆς Γοζαδῖνος²⁹, ὁ γνωστός ἀποστολέας τῆς τρίτης, ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν πρός τόν Χαιρέτη. Ὁ Γοζαδῖνος ἔχει γράψει τά φύλλα 1, 3ν-4, 26-52, 56-106ν, 147-166ν καί 177 τοῦ Κώδικα.

Βλέπουμε λοιπόν περί τόν Χαιρέτη μιά ομάδα γραφέων - κωδικογράφων νά ἐργάζονται παραγωγικά μέ τήν ἀπόδοση στά νεοελληνικά πατερικῶν κειμένων, ἀναγκαίων, προφανῶς, σέ ἱεροκήρυκες τῆς ἐποχῆς. Πρός τόν Χαιρέτη ἔχουμε ἤδη δεῖ τίς ἐπιστολές Ἀρμένη καί ἱερομονάχου Δαμασκηνοῦ, οἱ ὁποῖοι τοῦ ζήτησαν νά τούς γράψει, ὁ μὲν

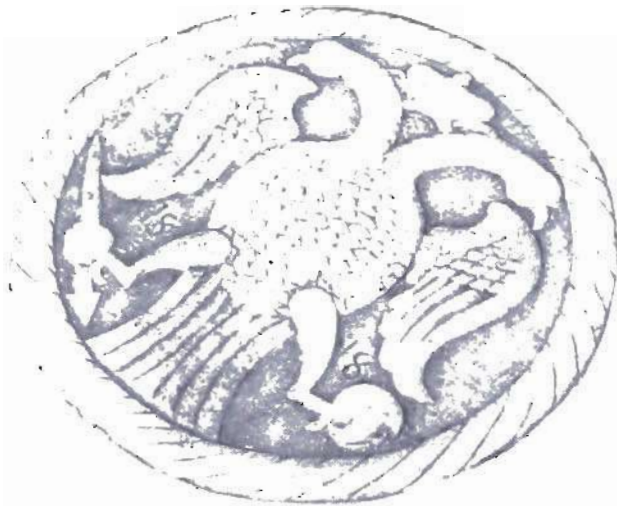
27. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορικά Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος Σίφνου*, Ἀθῆναι 1991, σελ. 31.

28. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἢ Χρυσοπηγή*, σελ. 68.

29. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 129.

πρῶτος, μία φυλλάδα λειτουργική, ὁ δὲ δεύτερος ἓνα νομοκάνονα, δηλώνοντας μάλιστα καὶ τὴν προθυμία του νὰ πληρώσει τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα. Ὁ Κώδικας μάλιστα Χαιρέτη - μαθητῶν του γνωρίζουμε ὅτι εἶχε περιέλθει στὴν κατοχή τοῦ Ἀναγνώστη Καντζιλιέρη, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀξίωμα τοῦ «κῆρυκος τοῦ Εὐαγγελίου» καὶ τοῦ ἦταν χρήσιμος στὰ κηρύγματά του³⁰.

Μποροῦμε λοιπὸν νὰ θεωρήσουμε ὅτι περὶ τὸν Παρθένιο Χαιρέτη εἶχε συγκεντρωθεῖ ἀριθμὸς νέων Σιφνίων «πού ἀγαπούσασι τὰ γράμματα», μέ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθεῖ μία «Σχολή Κωδικογράφων» ὑπὸ τὴν ἐποπτεία καὶ καθοδήγησή του. Τότε πού τὰ βιβλία σπάνιζαν, τὸ ἔργο τῶν κωδικογράφων ὑπῆρξε σπουδαιότατο, ἔργο μεγάλης κοινωνικῆς προσφορᾶς. Οἱ πνευματικοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι καὶ καλλιτέχνες διέσωσαν κείμενα μεγάλων συγγραφέων, πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ διδασκάλων καὶ συνετέλεσαν στὴ διάδοση τοῦ βιβλίου μέ τὴν ἀναπαραγωγή του. Λειτουργικά βιβλία, πατερικοὶ λόγοι κ.ἄ. κείμενα, ἀπαραίτητα σέ κληρικούς, σέ διδασκάλους καὶ μαθητές, παραγγέλλονταν στοὺς κωδικογράφους, οἱ ὁποῖοι ἐπιτελοῦσαν τὸ λαμπρὸ αὐτὸ ἔργο τους³¹.

30. Αὐτόθι, σελ. 130.

31. Αὐτόθι, σελ. 129-130.

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΜΠΟΡΩΝ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ [ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ]

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στόν τόμο 12 (2004), σελ. 93-111 τοῦ περιοδικοῦ, γράψαμε γιά τήν τύχη τῶν περιουσιῶν τῶν μεγαλεμπόρων τῆς Σίφνου μετά τόν θάνατό τους. Ἐκ τῶν ὄσων ἀναπτύχθηκαν στήν ἐν λόγω ἐργασία, ἀλλά καί ἀπό δύο ἔγγραφα (τά Ν^ο 20 καί 22) τοῦ παραρτήματος ἐγγράφων ἄλλης μελέτης μέ τόν τίτλο «*ó Governatore τῆς Σίφνου Γάσπαρος Κοντόσταυλος*» τοῦ ἰδίου τόμου (σελ. 88-89 καί 90-91, ἀντίστοιχα), συνάγεται ἀβίαστα τό συμπέρασμα ὅτι τά περιουσιακά κατάλοιπα τῶν θανόντων, σημαντικῆς ἀξίας, δέν διετέθησαν κατά τίς ἐπιθυμίες τους, ὅπως αὐτές κατεγράφησαν στίς διαθήκες τους.

Μεταξύ τῶν στοιχείων πού χρησιμοποιήσαμε γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς πρώτης ἀπό τίς ἀνωτέρω ἐργασίες, ἦταν καί ἀποσπάσματα (τά ὅποια μᾶς παρεχώρησεν ὁ ἀείμνηστος Δημ. Ἴ. Πολέμης, Διευθυντής τῆς Καίρειου Βιβλιοθήκης Ἐνδρου), ἀπό ἓνα κατάστιχο πού εἶχε δημιουργήσει ἡ μητέρα τοῦ θανόντος μεγαλεμπόρου Πετράκη Ρόζα γιά νά καταγράψει τίς ἀναλήψεις χρημάτων καί ἐμπορευμάτων πού πραγματοποιοῦσε ὁ συνεταῖρος τοῦ γιοῦ της καί ἓνας ἐκ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης του Μιχελέτος Κοντόσταβλος. Ὁ τελευταῖος πραγματοποιοῦσε τίς ἀναλήψεις αὐτές ξεκαθαρίζοντας συνεταιριστικές ἐργασίες του μέ τόν θανόντα, προκειμένου νά ἐκκαθαριστεῖ ἡ περιουσία, γιά τή διανομή της στοὺς κληρονόμους του καί σέ ἄλλους εὐεργετούμενους ἀπ' αὐτόν.

Ἡ μητέρα τοῦ Ρόζα (ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσε τό 1662), κερά Κατερίνα, εἶχε τήν πρόνοια νά δημιουργήσει τό ἐν λόγω κατάστιχο προκειμένου νά διασφαλίσαι τά δικαιώματα τῶν παιδιῶν - κληρονόμων τοῦ γιοῦ της, ὁ ὁποῖος, μέ τή διαθήκη του, τήν εἶχε καταστήσει ἐπίτροπό τους καί «νοικοκερά» τοῦ σπιτιοῦ του, ἀφοῦ ἡ σύζυγός του εἶχε προαποβιώσει. Τό σημαντικό αὐτό ντοκουμέντο δημοσίευσε ἐν συνεχείᾳ αὐτοῦσιο ὁ ἀείμνηστος Πολέμης στήν ἐργασία του «*Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἐνδρου*», στό Δελτίο «*Ἄγκυρα*» τῆς Καίρειου Βιβλιοθήκης, Ἐνδρος 2004, τόμος 2,

σελ. 197-204, τό ὁποῖο θεωροῦμε σκόπιμο νά ἀναδημοσιεύσουμε ἐδῶ, ἐν συνεχείᾳ τῶν ὅσων ἔχουμε γράφει γιά τό πολυποίκιλο τοῦ ἐμπορίου πού ἀσχοῦσαν οἱ ἔμποροι τῆς Σίφνου κατά τόν 17ο αἰῶνα, ἀλλά καί γιά νά ἐπιφέρουμε κάποιες ἀναγκαῖες διορθώσεις:

Α'. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΡΟΖΑ

Καίρειος Βιβλιοθήκη
Φάκ. 602, ἀρ. 16

Πρό 1667

Περιγραφή [Κατά Δημ. Ἰ. Πολέμη]

Τρία δίφυλλα 0,23x0,16 μ. ἀπό χονδρό χάρτη μέ φθορές στά ἄγραφα μέρη. Ἡ σφραγίδα τοῦ ἐπισκόπου Μήλου εἶναι ἔκτυπη καί ἀπεικονίζει τό οἰκόσημό του. Στή σελ. 12 μέ ἄλλο χέρι: θίμισυ πος ο κοντος του αφεντί νικο ρο[μανι ινε περασ]μενος ἴστο λυμπρο τζε¹ a di in Ma[rz]o 1662 ινε ρ(εάλια) 300 τα οπια τα ἱλαβε αφεντίς μιχελετος Κοντοσταβλ[ος]. Ἡ γραφή εἶναι καλή ἀλλά ἀνορθόγραφη, τά σφάλματα διορθώθηκαν [ἀπό τόν Δημ. Ἰ. Πολέμη].

[σ. 2] Θύμιση κάνω ἐγώ Κατερίνα Ρόζαινα μάννα τοῦ ποτέ Πετράκη Ρόζα² εἰς τά ὅσα ἐπῆρε ὁ ἔκλαμπρος ἀφέντης Μιχελέτος Κοντόσταυλος ἀπό λογαριασμό πρόπριο³ τοῦ μακαρίτη Πετράκη καί τοῦτο ὡς ἀγκουμεσσάριο⁴ ἢ νοικοκερά ὁποῦ μ' ἐφῆκε μέ τόν τεσταμέντο⁵ του ὡς ἀφέντη.

[σ. 3] Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπού τά ροῦχα τῆς σαίτιᾶς⁶ ὅπου ἐτζακίστηκε εἰς τήν Κιτριανή ριάλια.

1. «λύμπρο τζε» = ἰταλ. libro G, τό βιβλίο G. Ὁ ἔμπορος Πέτρος Ρόζας κατέγραφε λογαριασμούς, ἐμπορεύματα, δάνεια κ.ἄ. ὑποχρεώσεις σέ διάφορα βιβλία ἢ κατάστιχα, τά ὁποῖα χαρακτήριζε, ἀνάλογα μέ τούς σκοπούς πού ὑπηρετοῦσαν, μέ γράμματα τοῦ ἰταλικοῦ ἀλφαβήτου [βλ. σχετικῶς τή διαθήκη του στά «Σιφνιακά» 12 (2004), σελ. 97 ἐπ.].

2. Ἡ «κακοποίηση» ἱστορικά, τοῦ Πετράκη Ρόζα ἀπό τόν Ὁλλανδό ἱστορικό κ. B.J. Slot [βλ. σχολιασμούς μας στά «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 169] συνεχίζεται ἀμειώτη, γιά νά μὴν ἀπωλέσει τοῦτος τό ἀλάθητό του! Ἀφοῦ ἀπό Χιώτη τόν ἔκανε Τζιώτη, τώρα, ἀπό γαμβρό τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη, τόν μετέτρεψε σέ πεθερό του (βλ. τή σελ. 393, τοῦ Β' τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Β' Διεθνούς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου). Βέβαια ὁ ἴδιος ὁ Ρόζας, σέ γράμμα του τῆς 6/16 Νοεμβρίου 1651 πρὸς τοὺς διευθύνοντες τῆς Sacra Congregazione τῆς Ρώμης, ἀποκαλεῖ τόν Λογοθέτη mio avo = πάππον του [βλ. τό ἐγγραφο στά «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 145, ἐγγραφο 5], ἀφοῦ τοῦτος εἶχε συζευχθεῖ ἐγγονή τοῦ Λογοθέτη [«Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 13].

3. «πρόπριο», ἰταλ. proprio = ἀκριβής, σωστός, περιουσία.

4. «ἀγκουμεσσάριο», ἰταλ. commissario = ἐπίτροπος, ἐντεταλμένος.

5. «τεσταμέντο», ἰταλ. testamento = διαθήκη.

6. «σαίτιᾶς» = σκάφος τῆς ἐποχῆς πού ναυάγησε ἔξω ἀπό τόν Πλατύ Γιαλό, στήν περιοχή τῆς νησίδος Κιτριανή. Ὁ ἀείμνηστος Δ. Πολέμης ἀπέδωσε τή λέξη ὡς «αἰτία», ἀπό παρανόηση.

Ἄκομη ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του καφέ καί ἤδωκε τῷ Σερφιώτῳ ριαλιῶ 400. ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπό τοῦ Κονόμου τζῆ Μύκονος⁷ ἀπού τό λογαριασμό ἀπούχανε μέ τό μακαρίτη ριάλια 1000 τά ὅποια τά ἤπεφε στήν Τήνο.

Ἦδωσα ἐγώ ριάλια 500 τά ὅποια ἦτανε ἐκεῖνα ἀπού γράφει μέ τόν τεσταμέντο του νά δοθοῦσι τοῦ ὑψηλοτάτου ἀφέντη καπετάν γενεράλε γιά τά βελανίδια τζῆ Τζιάς⁸ καί ἦρθε ὁ δραγουμάνος ὁ Γιακουμάκης⁹ καί ἐπῆρε τα. ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του βελουδο μαῦρο μπράτζα 5. ἀκομη ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του σάγια¹⁰ μπράτζα 5. ἀκομη ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπό τοῦ ἀφέντη Νικολέτο Ρομάνι¹¹ τυριά [...].

[σ. 4] Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπού τοῦ Ἀνεγνώστη τοῦ Χωματιανοῦ ἀπού τή Τζιά ριάλια 200¹² καί τά διάφορά τους διατί τά μαϊτζάριζε καθώς γράφει τόν τεσταμέντο. ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του τά γρόσια ἀπού ἤπεφε ὁ καπετάν κόμης τόσον ἐκεῖνα ἀπού εἶχε νά λάβῃ ὁ Πετράκης ἀπό λόγου του ὅσα καί τό λογαριασμό τοῦ σαπουνιῦ¹³. ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του τή γούμενα¹⁴ τή μεγάλη τήν καινούργια καί ἐπούλησέ τηνε τοῦ Καπετάν Προῦε τήν εἶχε ἀγορασμένη ἀπού τοῦ καπετάν Πρεμόζινα γιά ριάλια 200 ἐπούλησε ἡ ἀφεντιά του τή γούμενα τή φρουγάδα καί ἓνα

7. «Κονόμου τζῆ Μύκονος» ὅπως ἔγραφε στή διαθήκη του ὁ Ρόζα «εἰς τήν Μύκονον ἔχω συντροφίες (= συνεργασίες) μέ τόν ἀφέντη οἰκονόμον δουκάτα 1000, ὅπου ἦλθαν ἀπό τήν Βενετιάν (προφανῶς ἀπό τόν ἐκεῖ ἐγκατεστημένον ἀντιπρόσωπό του Νικολό Κοντόσταυλο) καί ὅτι ξεκαθαρίζουν (= ἀποδίδουν σέ τόκους ἀπό δανεισμούς τους) εἶναι τά μισά ἐδικά μου». Πρόκειται ἀκριβῶς γι' αὐτά τά 1000 ρεάλια πού ἔγραφε στό κατάστιχο καί ἡ Κατερίνα Ρόζα. Σημειώνεται ὅτι ὁ Πολέμης ἀπέδωσε τή λέξη «κονόμου», δηλ. οἰκονόμου, σέ «Κολσαῶμου» ἀναρωτώμενος ἂν ἡ δυσανάγνωστη λέξη εἶναι «κονσάλου».

8. Καί αὐτή ἡ συναλλαγή μέ τά βελανίδια τῆς Τζιάς ἀναγράφεται στή διαθήκη τοῦ Ρόζα.

9. «ὁ δραγουμάνος ὁ Γιακουμάκης», = διερμηνέας τοῦ Βενετοῦ ναυάρχου (καπετάν γενεράλε).

10. «σάγια» ἰταλ. saia = χρωματιστός μάλλινος μανδύας· ἐδῶ, προφανῶς, τό ἀνάλογο ὕφασμα.

11. «Νικολέτος Ρομάνι», πρόσωπο ἄγνωστο.

12. Ὁ Ἀνεγνώστης Χωματιανός ἀπό τή Τζιά, ἐμπορικός ἀντιπρόσωπος τοῦ Ρόζα στό νησί αὐτό, δάνειζε ἔντοκα τά 200 ρεάλια τοῦ Ρόζα καί μοιράζονταν, ἐξ ἡμισείας, τοὺς τόκους. Καί αὐτή ἡ συναλλαγή καταγράφεται στή διαθήκη τοῦ Ρόζα.

13. Ὁ Καπετάν Κόμης, συνεργάτης τοῦ Ρόζα στήν Κρήτη· στή διαθήκη του σημειώνεται: «Εἰς τήν Κρήτην, εἰς τά χέρια τοῦ καπετάν Κόμη ἔχω ρεάλια 180, καθῶς φαίνεται εἰς τό λίμπρον (= βιβλίον) Νο C. τό σαπουνί ὅπου ἐπῆγε κάτω ὁ Ζαννης, εἶναι τό ἕμισόν ἐδικό μου...».

14. Στή διαθήκη τοῦ Ρόζα γράφεται: «Εἰς τήν Σαντορίνην ἔχω ὅλα τά κατζίβελα (= ἐξαρτήματα) τοῦ χαραβιῦ, κατάρτια... γούμενες, σχοινία, ἄρμενα». «Γούμενα» = χονδρό σχοινί γιά τό δέσιμο πλοίων.

σίδηρο¹⁵ τοῦ Γιάννη ραΐση τοῦ Ζαβουριανοῦ ἀπού ἐγόρασε τή σάϊκα ἀπό τή Μῆλο γιά ριάλια 50¹⁶.

Ἐπῆρε ἓνα σκρίτο¹⁷ τοῦ Νικολό παπα Φραγκούλη ριαλιῶ 55 ἤγουν πενήντα πέντε.

Ἐπῆρε τήν λειτιέρα¹⁸ τή Χιρουσή καί μπατάρησέν τινε τοῦ Παυλῆ ριάλια 41.

[σ. 5] Ἐπῆρε τά γρόσα ὁπού ἤπεφε ὁ ἀφέντης ὁ καπετάν κόμης ἀπού τή(ν) Κρήτη τόσο διά λογαριασμό τοῦ ἀφέντη Πετράκη ὅσα καί διά τό λογαριασμό τοῦ σαπουνοῦ¹⁹.

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του λάδι μιστάτα^{19α} 170 τό ὁποῖο τό ἔπεφε εἰς τήν Πάρο ὡς καθῶς μοῦ εἶπε μον(ά)χος του.

Ἀκόμη ἐπῆρε ἄλλα μιστάτα 50 ἀπού τό μαγατζέ²⁰ κάτω καί ἀπό παπου <sic>²¹ τό σπίτι, τό ὁποῖο ἐπούλειε τον 7 κάρτα²² τό μιστάτο κάνει ριάλια 210, ἤγουν διακόσα δέκα.

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπό τήν Κίμουλο τζί πέτρες²³ τήν πάρτη²⁴ τοῦ Πετράκη ριαλιῶν 100 ἀπό τίς ὁποῖες ἤβαλε τοῦ Καραμάνου 50 ριαλιῶ καί τῶν ἄλλωνῶ 50 ριαλιῶν νά τρέχουνε διά τά παιδιά.

15. «Γούμενα φρουγάδα». Ἴταλ. frugo = φθορά· ἐδῶ σχοινί ἐφθαρμένο, καί σίδηρο = ἄγκυρα.

16. Τό μεταχειρισμένο σχοινί καί τήν ἄγκυρα ἐπώλησε ὁ Κοντόσταβλος στόν καραβοκύρη Γιάννη Ζαγοριανό ἀπό τή Μῆλο, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀγοράσει καί τό πλοῖο σάϊκα (= εἶδος ὀθωμανικοῦ ἱστιοφόρου, λεγόμενο καί καραμουρσαλί), πού ἀναφέρει καί ὁ Ρόζας στή διαθήκη του.

17. «Σκρίτο», ἱταλ. scritto = ἔγγραφο, ἐδῶ χρεωστικό ὁμόλογο.

18. «Λειτιέρα» ὁ Δ. Πολέμης ἐρμηνεύει τή λέξη ἀπό τήν ἱταλική letto = κρεβάτι καί τήν ἀποδίδει στήν ἀναφερόμενη στή διαθήκη Ρόζα «καργιόγλαν» ἡ ὁποία κόστιζε 50 ρεάλια. Ἐπρόκειτο γιά παραγγελία τοῦ Χρουσάκη Κορονέλλου ἀπό τή Νάξο, τήν ὁποία ὁ Κοντόσταβλος ἐπώλησε 41 ρεάλια σέ κάποιον Παυλῆ.

19. Βλ. ἀνωτέρω τήν ὑποσημ. 13.

19α. «Μιστάτο», μονάδα μέτρησης χωρητικότη. 9 ὀκάδων. [Βλ. Εὐαγγελίας Μπαλτά, *Ἡ Ὄθωμανική Ἀπογραφή τῆς Σίφνου τό 1670*, Πρακτικά Β' Διεθνούς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2005, σελ. 316].

20. «Μαγατζέ» = μαγαζί.

21. «Ἀπό πάπου <sic> τό σπίτι» πρόκειται γιά ἐσφαλμένη ἀνάγνωση· τό ὀρθό ἀπό τή διαθήκη τοῦ Πέτρου Ρόζα: «στό κάτω σπίτι μου» (§§82-83), στό ὁποῖο διατηροῦσε διάφορα ἐμπορεύματα. Δηλ. «στό ἀποκάτου σπίτι».

22. «Κάρτα» ἱταλ. quarto = τέταρτο.

23. «Πέτρες» κατά τόν πρῶτο ἐκδότη τῆς διαθήκης Ρόζα ἀείμνηστο Κων. Μέρτζιο [Μία διαθήκη ἐκ Σίφνου τοῦ 1662, στήν Ἐπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, 8 (1958), σελ. 103-111] πρόκειται γιά ἀκριβές σκληρές πέτρες τίς ὁποῖες «κατεργάζοντο ἐν Βενετία διά κοσμήματα» (ὑποσημ. 46).

24. «Πάρτη» ἱταλ. parte = μέρος, μερίδιο.

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀποθανώντας τῆς Κερά Κατερίνας Ρόζα²⁵ τὰ γρόσα ὁπού ἐφι[...] ἀπού τὰ χέρια τοῦ Μάρκου διὰ [...]άλια ἔνια-κόσα ὀγδοήντα ἐφτά [...].

[σ. 6] Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του πριγέρες²⁶ μπρότζινες 6 διὰ τίς ὁποῖες μου ἐπῆρε ἀφέντης κόντε Μᾶρκος ριάλια 300.

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του πριγέρες σιδερένιες 7 μέ τὰ κανόνια τως.

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του δυό μπουμπάρδες²⁷ μεγάλες ἤγουν σιδερένιες ἀπού τζεῖχε ὁ Πετράκης ἀγορασμένας ἀπό ἕναν καράβι ἀραουζαίικο²⁸ καί φέρασίν του τζη ἀπού τὰ Θερμιά καί ἡ ἀφεντιά του ἀφέντης ὁ Μιχελέτος τζήπεφε στή Βενετία.

Ἀκόμη ἄλλα πέντε σίδερα²⁹ μεγάλα καί μικρότερα, κουπιά μεγάλα καί δεύτερα³⁰ καί μικρότερα ὅλα τραντάξι³¹.

Ἐπῆρε ὀκτώ κατρέφτες δεύτερους.

3 κουτιά ἤγουν κοῦπες μπρόντζινες παραχρυσωμένες.

3 ταφά μεγάλα χαρκωματένια

τῶφερα³² ρόλοι τό μεγάλο, πανένια κόκκινο παραγγό³³

μέ κομπιά χρουσά καί βερνε(τζι)ῶνες³⁴ ριάλια 50.

[σ. 7] Μιά κασσέλα δειάφι³⁵ καντάρια 22

ἕνα κασσόνι λάστρες³⁶ γιά τὰ παραθύρια

εἰκοσέξι μανάρες³⁷ βενέτικες

ἀσκιά κατράμι 20

αρτζίνη³⁸ ἀσκιά 2

25. Κατά τόν Δ. Πολέμη ἡ παράγραφος προσετέθη ἀπό ἄλλο χέρι, μετά τόν θάνατο τῆς Κατερίνας Ρόζα (πολύ πιθανόν ἀπό κάποιον ἐκ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης Ρόζα).

26. «Πριγέρες» βενετ. braghier = ἀλυσίδες μπρόντζινες ἢ σιδερένιες γιά στήριξη τοῦ κάτω μέρους τῶν ξαρτιῶν.

27. Ἡ μπουμπάρδα ἦταν τύπος καραβιοῦ ἐφοδιασμένου μέ κανόνια ἀπό ὄπου καί ἡ ὀνομασία. Ἐδῶ νοοῦνται, πολύ πιθανόν, τὰ κανόνια, τὰ ὁποῖα εἶχε ἀγοράσει ὁ Ρόζας καί ὁ Κοντόσταβλος ἔστειλε στή Βενετία.

28. «Ἀραουζαίικο» ἀπό τή Ραγούζα.

29. «Σίδερα» ἄγκυρες.

30. «Δεύτερα» χαμηλῆς ποιότητος.

31. «Τριαντάξι» τριάντα ἔξι.

32. «Τῶφερα» εἶναι πιθανόν νά μὴν ἀποδίδεται σωστά ἡ λέξη.

33. «Παραγγό» βενετ. bagacan = ὕφασμα καλῆς ποιότητος ἀπό τρίχα γίδας.

34. «Βερνε(τζι)ῶνες» ἰταλ. verniciare = βερνικῶνω, γυαλίζω.

35. Θειάφι.

36. «Λάστρες» ἰταλ. lastra = ὑαλοπίνακας, τζάμι.

37. «Μανάρες» βενετ. menara = μπαλτάς.

38. «Ἀρτζίνη» ρητινή, ρετσίνα.

ἕξι φανούς μεγάλους
μία βαρέλα μπάλες μολυβένιες
ἀκόμη μολύβια 20 ἑφτά λάστρες Ἰντζίρκα³⁹ καντάρια [...]
σοῦρο⁴⁰ καντάρια 6
τομάρια μαρουκινά⁴¹ 100
τέσσερις χειρόμυλους, μυλόπετρες 50
τά στατέρια⁴² τά μιτζά⁴³καί τά μεγάλα
6 ἀντένες μικρές καί μεγάλες

[σ. 8] Ἐνα τιμόνι μεγάλο
δύο τάβλες μεγάλες ντί ρόβερα⁴⁴.

Ἐνα μαγατζέ γεμάτο λένιαμε⁴⁵ καί τάβλες τά ὅποια ὅλα ἐτοῦτα ἀρχίζοντας ἀπό τζί πριγέρες ὡς ἐδῶ κατὰ τήν ὄφερματζιό⁴⁶ ἀπού ἀρώ-
τηξα καί εἶπousί μου γιά περισσότερα παρά χίλια γρόσα, μά πάλι ἄς
κάμη ἡ ἀφεντιά του κατὰ τήν κοσέντζιάν⁴⁷ του.

Τά ὅσα ἐσκοδάρησεν⁴⁸ ἡ ἀφεντιά του ἀπό τόν ἀφέντη Κολονέλο,
Χρουσάκη.

Τό λογαριασμό τῶν 500 πετρῶ⁴⁹ ἀπού πῆρε ὁ μισέρ Περρῆς ὁ πεθε-
ρός του⁵⁰ γιά τήν κοντόνα⁵¹ ἀπού εἶχασι στό προικοσύμφωνόν του.

[σ. 9] Ἀπού τή σάϊκα εἰς τήν Πάρο⁵² ἀπού τό λογαριασμό τῶν ἀσπρῶ
ὅπου εἶχε δοσμένα ὁ μακαρίτης διά τά μερδικά του μοῦ ἐδώκασι στάρι
πινάκια τά ἐπίλοιπα, ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του καί ἄς κάμη τήν κοσέντζιάν του.

Ἀκόμη ἄν ἡ ἀφεντιά του ἔπαρε ἀπό τή σάϊκα ἀπού ἐπούλησε ὁ
Δημητράκης στήν Πόλη.

39. «Ἰντζίρκα» ἰταλ. incirca = περίπου.

40. «Σοῦρο» βενετ. suro = φελός.

41. «Μαρουκινά» ἀπό τό Μαρόκο.

42. «Στατέρια» τά ὄργανα στάθμισης, καντάρια.

43. «Μιτζά» μισά.

44. «Ντί ρόβερα» ἰταλ. rovere = δρύς.

45. «Λένιαμε» ἰταλ. legname = ἡ ξυλεία. Στή διαθήκη του ὁ Ρόζας κάνει λόγο
«γιά δύο ἀποθήκες ξυλεία» στή Σαντορίνη (§§53-54), στή διαχείριση Μιχελάκη Γύζη.

46. «Ὁφερματζιό» ἰταλ. affermazione = ἐπιβεβαίωση, ἐπικύρωση.

47. «Κοσέντζιάν» ἰταλ. coscienza = συνείδηση.

48. «Ἐσκοδάρησεν» ἰταλ. scontare = προεξοφλῶ, ἀφαιρῶ.

49. Γιά τίς πέτρες βλ. ὑποσημ. 23.

50. Ὁ πενθερός τοῦ Κορονέλλου.

51. «Κοντόνα» ἰταλ. condono = συγγνώμη, συγχώρηση. Ἐδῶ πιθανόν πρόκει-
ται γιά ὄρο σέ προικοσύμφωνο.

52. Ὁ Ρόζας ἀναφέρει στή διαθήκη του τό ἐν λόγω σκάφος.

Ἄκομη σέ κεῖνα ἀπού [τόν] Καστραράνο μέ τόν Κλάρο ἀπό τόν Κρούσαρη τόν καπετάνιο ἄς κάμη ἡ ἀφεντιά του καί κεῖ τήν κονσιετζιάν του. Ἄκομη καί τό λογαριασμό τῶ σκλάβω τῶν Τουρκῶ⁵³.

[σ. 10] Εἶχαι στή μέσην τως ἕνα νταίνκα νόζεγο⁵⁴ μήτε <sic> καί ἤπεφε ἡ ἀφεντιά του καί πούλησέν το διά ριάλια (κενό).

Ἐπῆρε ἡ ἀφεντιά του ἀπό τόν καπετάνιο Μάρκο Μπερνάρδο πατάκιο⁵⁵ «Μαντόνα ντέ Μιράχολο» ριάλια 110 εἰς τό ὅποιο ἐφόρτωσε τό βελανίδι ἀπού εἶχαι στή Τζία. Ἀνάμεσό τως τζι ἐπίλοιπους κόντους⁵⁶ ἀπού ἔχουσι ἀνάμεσά τους, ἀφήνω τήν ἀφεντιά του νά μὴν ἀγγανάρη⁵⁷ τά ἀρφανά καί ἂν τ' ἀγγανάρη νάχη νά δώση κόντο σέ κεῖνο τό φοβερό τριμπουνάλε⁵⁸ τοῦ Θεοῦ τόσον ἡ ἀφεντιά του ὅσα καί ὅποιος ἄλλος ἤθελεν τα δικάσει.

Gio<vanni> Antonio de Camillis per gr(ati)a de Dio e della S(ant)a Sedia Ap(ostoli)ca Vesc(ou)vo di Milo et Argent(ier)a Am(m)inistr(a-tore) Ap(osto)lico del Vescouato di Siffanto.

Ad istanza del R(everende) Monaco Kir Giona Apostoli, vennero il pres(en)za n(ost)ra persone degne di fede, come familiari nella casa del q(uonda)m Sig(nor) Pietro Rosa quali con giuram(ent)o affirmosrono ch' il p(re)se)nte Libreto giornale, era della q(uonda)m Sig(nor)a Catterina Rosa madre del sud-(det)to signor [σ. 11] Rosa, e per tanto ovunq(ue) aspettasse d' esser presen(te) se gli puo prestar. ampla et indubitata fede in sud(detto) et extra. In quor(um) fide etc.

Dato in Siffanto li 12 Novembre, 1673

(T.Σ.) G.A. Camili Vesc(ou)vo di Milo⁵⁹.

53. Πρόκειται γιά ἀπελευθερώσεις Τούρκων σκλάβων ἐπί καταβολή χρημάτων, τά ὅποια ἐξοφλοῦσαν οἱ ἴδιοι ἢ τό Κράτος.

54. «Νταίνκα νόζεγο» λέξεις ἀνεξήγητες καί γιά τόν Δ. Πολέμη.

55. «Πατάκιο» εἶδος καραβιοῦ.

56. «Κόντους» ἰταλ. conto = λογαριασμός.

57. «Ἀγγανάρη» ἰταλ. ingannare = ἐξαπατῶ.

58. «Τριμπουνάλε» ἰταλ. tribunale = κριτήριο, δικαστήριο.

59. Ἐπιβεβαίωση τοῦ περιεχομένου τοῦ καταστήχου ἀπό τόν καθολικό ἐπίσκοπο Μήλου, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἰωάννης Ἀντώνιος ντέ Καμίλλης, χάριτι Θεοῦ καί τῆς Ἁγίας Ἀποστολικῆς Ἐδρας ἐπίσκοπος Μήλου καί Κιμῶλου καί Ἀποστολικός Διαχειριστής τῆς ἐπισκοπῆς, Σίφνου.

Κατόπιν αἰτήσεως τοῦ αἰδεσιμωτάτου μοναχοῦ κυρίου Ἰωανῆ Ἀποστόλη, ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον ἡμῶν ἀξιόπιστα πρόσωπα, μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ θανόντος κυρίου Πέτρου Ρόζα, τά ὅποια ἐβεβαίωσαν ἐνόρκως ὅτι τό παρόν καθημερινό βιβλίον ἀνήκε στή θανοῦσα κυρία Κατερίνα Ρόζα, μητέρα τοῦ εἰρημένου κ. Ρόζα καί πρός τοῦτο, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐμφανισθεῖ σέ ὅποιονδήποτε ἤθελεν ἀξιώσει τήν ἐπίδειξή του, διαβεβαιούμε ὅτι εἶναι ἀξιόπιστο.

Πρός τοῦτο

ἐκδίδεται ἐν Σίφνω τήν 12 Νοεμβρίου 1673

Gi(ovanni) A(ntonio) Camilli, ἐπίσκοπος Μήλου».

“Όπως συνάγεται και από την ενδιάμεση (και από άλλο χέρι γραμμένη) σημείωση στο κατάστιχο περί ανάληψης από τον Μιχελέτο Κοντόσταβλο ποσού ρεαλιών 987 κατά τον θάνατο της κερά Κατερίνας Ρόζα, ή τελευταία δεν πρόλαβε να δει την όριστική έκκαθάριση της περιουσίας του γιου της και περιέλευσή της στα όρφανά παιδιά του κατά τα όριζόμενα στη διαθήκη του. Άλλά και όταν ακολούθησε ο θάνατος του Μιχελέτου (άρχές του 1667 - όποτε μπορούμε να υποθέσουμε ότι ή κερά Κατερίνα, απέβίωσε μεταξύ 1665-1666)⁶⁰, ή περιουσία είχε απομείνει ανεκαθάριστη, περιήλθε δέ τό έργο τουτο (τό όποιο ο Μιχελέτος είχε, όνος αυτός, ενεργήσει μέχρι τότε) στην ευθύνη των άλλων δύο έκτελεστών της διαθήκης Ρόζα, του ιερομονάχου της Παναγίας Βρυσιανής Ίωνά Αποστόλη και του διάκου Σερμαρτή. “Όμως και αυτό βρέθηκαν ενώπιον σοβαρών προβλημάτων, ιδιαίτερα μέ τούς εύρισκομένους στη Βενετία, υπό τή διαχείριση του Νικολού Κοντόσταβλου, λογαριασμούς των Ρόζα και Μιχελέτου. Γι’ αυτόν τον λόγο, όπως φαίνεται, απέστειλαν εκεί κατά τό έτος 1670 τον διάκο Άθανάση, εκ των μαρτύρων της διαθήκης του Ρόζα, καλόν γνώστη των πραγμάτων, προκειμένου να δοθεϊ τέλος στο ζήτημα. ‘Ο διάκος Άθανάσης πρέπει να έφερε μαζί του και σχετικά παραστατικά στοιχεία, όπως λ.χ. αντίγραφο του καταστίχου της Κατερίνας Ρόζα, από τίς καταγραφές του όποιου ο Νικολός Κοντόσταβλος δεν ανεγνώριζε τά άνωτέρω 987 ρεάλια, για τά όποια ο διάκονος προήλθε στη σύνταξη ένορκης δήλωσης ενώπιον του συμβολαιογράφου της Βενετίας Νικολάου Velano, την όποια δημοσιεύσαμε στα «Σιφνιακά», 12 (2004), σελ. 108. Μ’ αυτήν βεβαίωσε ότι τό ποσόν τουτο είχε αναληφθει από τον Μιχελέτο, μετά τον θάνατο της Ρόζαινας, σε τρεις μάλιστα δόσεις, από την έγγόνη της Μοσχουδάκι, θυγατέρα του Πετράκη Ρόζα.

60. Σε πίνακα μηνός Μαρτίου 1667 των, καθολικού δόγματος, κατοίκων της Σίφνου, αναγράφονται από την οικογένεια Ρόζα αί εξής: «Νικολέττα του Πέτρου Ρόζα, Μοσχού θυγατέρα του, Μαγδαληνή Ρόζα». Η εν λόγω καταγραφή μās παρέσυρε και θεωρήσαμε παλαιότερα [βλ. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 22, ύποσημ. 7] ότι Νικολέττα λέγονταν ή μητέρα του Πέτρου Ρόζα, έσφαλμένα, όπως απέδειχθη ήδη. Πρόκειται βεβαίως περί λάθους στο όνομα (Κατερίνα τό σωστό) του συντάκτου του πίνακα μοναχού Γοδεφρίγου, γραμματέως του άποστολικού επισκέπτη Sebastiani. “Ότι πρόκειται περί λάθους προκύπτει και από την καταγραφή στον ίδιο πίνακα του μεγαλύτερου Micheleito Condostaulo και του Leonardo suo figliolo = Λεονάρδου, γιου του, πού είναι, επίσης, λάθος, αφού ο Μιχελέτος είχε όνον ένα γιό, τον Άντώνιο, όπως είναι άπόλυτα έξακριβωμένο [βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Άνδριακά Ίστορικά Έγγραφα από Ίταλικές Άρχαιακές Πηγές (1629-1723), «Άνδριακά Χρονικά», Άνδρος 1994, τόμ. 22, σελ. 82-83. Βλ. και Δημ. Ί. Πολέμη, Οι Κοντόσταβλοι της Άνδρου, «Άγκυρα» 2 (2004), σελ. 160-161.

Αυτή τήν ἐποχή, δηλ. περί τό ἔτος 1672, ἡ Μοσχού, θυγατέρα τοῦ Πετράκη Ρόζα, συζεύχθηκε τόν Μιχαήλ Λεονάρδου Καΐρη, τόν Ἄνδριο, σημαίνοντα οἰκονομικό παράγοντα⁶¹. Μετά τόν γάμο της, ἡ οἰκογένεια Καΐρη, διεξεδίκησε τήν περιουσία της ἀπό τούς Κοντόσταβλους, ζήτημα γιά τό ὁποῖο γράψαμε ἤδη στόν τόμο 12 (2004), σελ. 104 ἐπ., ὅπου καί παραπέμπουμε. Ἐπίσης, τήν ἴδια αὐτή ἐποχή, ὁ ἕνας ἀδελφός της, ὁ Νικολός, ἀπεστάλη στή Βενετία, ὑπό τήν προστασία τοῦ ἐκεῖ Νικολοῦ Κοντόσταβλου, καί ἀπ' αὐτόν, ἐν συνεχείᾳ, στή Ρώμη, στό Κολλέγιο Urbano, προκειμένου νά ἀκολουθήσει ἐκκλησιαστική σταδιοδρομία⁶². Γιά τό δεύτερο ἀγόρι τοῦ Πέτρου Ρόζα δέν ἔχομε πληροφορίες ἀπό τίς πηγές.

Β'. Ο ΑΡΝΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΟΥ ΚΟΝΤΟΣΤΑΒΛΟΥ

Ὅλα τά μέχρι σήμερα γνωστά ἱστορικά στοιχεῖα συγκλίνουν στήν ἄποψη ὅτι ὁ ἐγκατεστημένος μόνιμα στή Βενετία Νικολός Κοντόσταβλος, στή διαχείριση τοῦ ὁποίου οἱ μεγαλέμποροι τῆς Σίφνου εἶχαν ἐμπιστευθεῖ μεγάλα χρηματικά κεφάλαιά τους, τά ἐκμεταλλεύθηκε, μετά τόν θάνατό τους, πρὸς ἴδιον ὄφελος. Ἐπιθυμίες λ.χ. τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχελέτου γιά φιλανθρωπικούς σκοπούς, ὅπως διατυπώθηκαν στήν, ἀπό 4 Ἰουνίου 1664, διαθήκη του, νά ἐνεργηθοῦν ἀπό τόν Νικολό, τόν ὁποῖο διόρισε ἐκκαθαριστή τῆς περιουσίας του καί ἐκτελεστή τῆς διαθήκης του, παρέμειναν ἀνεκτέλεστες. Ὁ Μιχελέτος ἠθέλησε νά εὐεργετήσῃ τόν ναό τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Κάστρου τῆς Σίφνου, λατινικοῦ δόγματος, δηλ. τοῦ δόγματος πού ἀκολουθοῦσαν οἱ Κοντόσταβλοι καί παρήγγειλε:

«Τό χωράφι στίς Ἐρκιές νά εἶναι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου μας στό Κάστρο μέ 50 ρεάλια· ἄλλα 300 ρεάλια νά ἐπενδυθοῦν στή Βενετία σέ κατάθεση μέ ἀπόδοση (ἐννοεῖ ἔντοκα)· ἡ ἀπόδοσή τους νά στέλλεται στή Σίφνο γιά νά κάνῃ ἀνάλογες λειτουργίες γιά τήν ψυχή μου ὁ ἐκάστοτε ἐφημέριος»⁶³.

61. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 22, ὑποσ. 7.

62. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 125.

63. Συμεωνίδη, Ἄνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, σελ. 32. Τό χωράφι αὐτό στήν τοποθεσία Ἐρκιές φαίνεται πὺς παραχωρήθηκε στήν ἐκκλησία, γιάτί ὅταν ὁ ἀποστολικός ἐπισκέπτης Luigi Guarchi κατέγραφε (1723) τά κτήματα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, σημείωσε: «Τό κτῆμα στίς Ἐρκιές μέ ἀμπέλι καί δύο πηγάδια· στό κτῆμα αὐτό ἀνήκει καί τό μισό νερό τῆς στέρνας πού βρίσκεται στό ἀμπέλι τοῦ κ. Γιωργάκη Γρυπάρη» [βλ. «Σιφνιακά», 10 (2002), σελ. 165], ἐπρόκειτο δηλ. γιά πολύ καλό κτῆμα.

Ἡ δωρεά αὐτή τῶν 300 ρεαλιῶν οὐδέποτε περιῆλθε στό ναό τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου καί τούς ἐκάστοτε ἐφημερίους του πού ὑπέφεραν οἰκονομικά καί δυστυχοῦσαν. Ὁ βικάριος Σίφνου Leonardo Privileggio ἔγραφε στό Βατικανό στίς 24 Φεβρουαρ. 1702⁶⁴ καί στίς 21 Μαρτίου 1703 ὅτι τό ἀνωτέρω εὐεργέτημα ὑπέρ τῆς ἐκκλησίας του δέν εἶχε, ἀκόμη καί τότε, παραδοθεῖ σ' αὐτήν ἀπό τούς κληρονόμους τοῦ Μιχελέτου, τούς εὐρισκομένους στή Βενετία⁶⁵ (ὁ Νικολός εἶχεν ἀποβιώσει στίς 28 Δεκεμβρίου 1701)⁶⁶. Τό ἴδιο, ἄλλωστε, συνέβη καί μέ ἄλλες δωρεές τῆς διαθήκης Μιχελέτου ὑπέρ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Σύρας ἢ τῶν, καθολικοῦ δόγματος, μοναζουσῶν τῆς Σαντορίνης, ἀκόμη καί ὑπέρ τοῦ λατινικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς πατρίδας τους Ἄνδρου, ὑπέρ τοῦ ὁποίου κατέλιπε τό ἀνήκον σ' αὐτόν «1/3 τοῦ κτήματος Ἀπατσιανό μέ ὑποχρέωση ὁποιοῦ (κληρικοῦ) θά τό ἀπελάμβανε, εἴτε ἐπίσκοπος, εἴτε ἀπλός ἐφημέριος θά ἦταν αὐτός, νά τελεῖ τόσες λειτουργίες, ὅσες θά ἀναλογοῦσαν στά εἰσοδήματα πού θά ἀπέδιδε τό κτῆμα (ἐνν. κατά τό 1/3 του), ὑπολογιζομένων πέντε λειτουργιῶν ἀνά ρεάλι»⁶⁷. Τέλος καί μεγάλη δωρεά 2000 δουκάτων πού κατέλιπεν ὁ μεγαλέμπορος Βασίλειος Λογοθέτης ὑπέρ τῆς Μονῆς Παναγίας τῆς Βρυσιανῆς Σίφνου, κατεκρατοῦντο ἀπό τόν Νικολό ἐπί τριάντα χρόνια μέχρι πού, μέσα στήν τελευταία δεκαετία τοῦ 17ου αἰώνα, ἀναγκάστηκε νά μεταβεῖ στή Βενετία ὁ ἄλλοτε ἠγούμενος καί ἐπίτροπος τῆς Μονῆς ἱερομόναχος Ἰωάννης Ἀποστόλης γιά νά ξεκαθαρίσει τό ζήτημα⁶⁸.

Ὁ Νικολός Κοντόσταβλος φαίνεται πώς κατακρατοῦσε τά χρηματικά κεφάλαια πού τοῦ εἶχαν ἐμπιστευθεῖ οἱ ἔμποροι ἀδελφοί του καί τρίτοι μέ διάφορες, νομικῆς σημασίας, προφάσεις καί τά χρησιμοποιοῦσε γιά δικούς του σκοπούς, ὅπως συνάγεται ἀπό τήν κληροδοσία τοῦ 1/3 τοῦ κτήματος Ἀπατσιανό.

Γ'. ΤΟ ΚΤΗΜΑ «ΑΠΑΤΣΙΑΝΟ» ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΥ

Ὁ δωρητής τοῦ κτήματος «Ἀπατσιανό» τῆς Ἄνδρου ὑπέρ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Μιχελέτος Κοντόσταβλος ἐγνώριζεν ὅτι τό 1/3 αὐτοῦ ἀναλογοῦσε στόν ἴδιο, ὅπως καί ἀπό 1/3 στούς δύο ἀδελφούς του Γάσπαρη καί Νικολό. Κατέλιπε λοιπόν, ὄχι ὅλο τό κτῆμα, ἀλλά τό ἀναλογοῦν σ' αὐτόν 1/3. Τό ἐν λόγω κτῆμα βρισκόνταν στήν περιοχή Λιβιάδια,

64. Συμεωνίδη, Ἀνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, σελ. 73.

65. Αὐτόθι, σελ. 74 καί SCPF/SC. ARCIP. 8,285ff.

66. Δημ. Ἰ. Πολέμη, Οἱ Κοντόσταβλοι, σελ. 229.

67. Συμεωνίδη, Ἀνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, σελ. 32.

68. «Σιφνιακά», 13 (2005), σελ. 38-40.

περιφραγμένο μέ τοίχο καί περιλάμβανε άγροτόσπιτα καί καλλιεργήσιμη έκταση⁶⁹. Άφου άπεβίωσε ό άδελφός του Γάσπαρης (πρό του 1690), στόν όποιο άνήκε τό έν τρίτο, επίσης, του κτήματος, ό Νικολός, παρόντος στη Βενετία του πρωτότοκου γιου του Γάσπαρη, πού έφερε καί αυτός τό όνομα Νικολός⁷⁰, (στόν όποιο είχε περιέλθει τό δικαίωμα του πατέρα του επί του κτήματος Άπατσιανό), μετεβίβασε σ' αυτόν τόν άνιψιό του τό κτήμα μέ συμβολαιογραφική πράξη της 7-12-1690⁷¹ καί αίτιολογία ότι τουτο, έθιμικώ δικαίω της Άνδρου, περιέρχονταν στους πρωτοτόκους άρρενες της οικογένειας(!) προκειμένου νά μήν περιέλθει στην ιδιοκτησία της εκκλησίας του Άγίου Άνδρέου τό 1/3 του κτήματος.

Άν εϋσταθοϋσε ή άποφή του, όλόκληρο τό κτήμα άνήκε κανονικά στόν πρωτότοκο άδελφό του Γάσπαρη καί, κανονικά επίσης, έπρεπε νά περιέλθει στόν άνωτέρω πρωτότοκο γιό του τελευταίου Νικολό· αυτός ποιό δικαίωμά του μετεβίβασε στόν άνιψιό του; Καί γιατί, ειδικά αυτό τό κτήμα, από την όλη περιουσία τους, περιέρχονταν στους άρρενες πρωτοτόκους;

Άπλούστατα, δέν ήθελε συνιδιοκτήτη στό κτήμα την εκκλησία του Άγίου Άνδρέου καί σοφίστηκε τά άνωτέρω προκειμένου νά επιτύχει του σκοπού του. Νά παραμένει τό κτήμα στην οικογένειά τους άκέραιο, έπ' όνόματι του άνιψιού του Νικολού, άποφοίτου του Πανεπιστημίου της Πάδοβας, ό όποιος έπιθυμοϋσε νά επιστρέφει καί διαμείνει μόνιμα στην Άνδρο, όπως καί έκανε περί τό έτος 1698⁷². Άπό τό γάμο του μέ την Μαργαριτίνα, ό νεώτερος αυτός Νικολός απέκτησε επτά παιδιά, τρία άρρενα καί τέσσερα θήγεια, για τά όποια δέν διασώθηκε καμμιά πληροφορία. Ο Δημ. Ί. Πολέμης μάλιστα δέχτηκε ότι «τουλάχιστον τά άγόρια του Νικολού πρέπει νά είχαν πεθάνει χωρίς άπογόνους»⁷³.

Οί κατά καιρούς βικάριοι της Άνδρου, όπως καί της Σίφνου, άναζητοϋσαν τίς γενόμενες από τόν Μιχελέτο Κοντόσταβλο δωρεές, έθεταν υπόφει των, άποστελλομένων από την Άγία Προπαγάνδα, άποστολικών επισκεπτών, τό ζήτημα καί αυτοί μέ τίς εκθέσεις τους στη Ρώμη, άλλ' επί ματαίω. Τόσο ό Νικολός Κοντόσταβλος της Βενετίας (άδελφός του Μιχελέτου) μέχρι του θανάτου του (28 Δεκεμβρίου 1701)⁷⁴,

69. Συμεωνίδη, ό.π.π., σελ. 60.

70. Ο Νικολός Γασπ. Κοντόσταβλος σπούδασε στό Πανεπιστήμιο της Πάδοβας, τό όποιο τελείωσε τό 1684 κατά κατάλογο των «Laureati artistí». Βλ. Δημ. Ί. Πολέμη, *Οί Κοντόσταβλοι της Άνδρου*, σελ. 161-162.

71. Συμεωνίδη, *Άνδριακά Ίστορ. Έγγραφα*, σελ. 59-61.

72. Πολέμη, ό.π.π.

73. Αύτόθι.

74. Αύτόθι, σελ. 160.

ὄσο καί τὰ ἀνίψια του, δέν ἐννοοῦσαν νά συμμορφωθοῦν. Ὅπως ὁ βικάριος Σίφνου Leonardo Privileggio στά 1702 καί 1703 ζητοῦσε τήν ἐνεργοποίηση τῆς, ἐκ ρεαλίων 300, δωρεᾶς τοῦ Μιχελέτου Κοντόσταβλου ὑπέρ τῆς ἐκκλησίας του, ἔτσι καί ὁ βικάριος Ἄνδρου στά 1711, Ἰουνίου 15, ζητοῦσε ἀπό τήν Προπαγάνδα τῆς Ρώμης, τόσο τό 1/3 τοῦ κτήματος Ἀπατσιανό, ὄσο καί τό beneficio (ἰταλ. εὐεργέτημα) πού κατέλιπε ὁ Γάσπαρης Κοντόσταβλος, ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός τῶν Κοντόσταβλων, τό ὁποῖο, ἐπίσης, δέν παρέδιδαν οἱ κληρονόμοι⁷⁵. Τό ὥραϊο εἶναι ὅτι στίς 16 Ἰουνίου 1711 ὁ, ἐκ τῶν κληρονόμων Νικολός, ὁ ὁποῖος εἶχε, προφανῶς, πληροφορηθεῖ ὅτι ὁ βικάριος ἔγραψε στή Ρώμη, ἀπηύθυνε ἀπό τήν Ἄνδρο στήν Προπαγάνδα ἐπιστολή μέ τήν ὁποία ζητοῦσε τή συνδρομή τῆς ὑπέρ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου⁷⁶, ἡ ὁποία εἶχε περιέλθει σέ ἀξιοθρήνητη κατάσταση!

Ὅμως, μερικές ἡμέρες ἀργότερα, ἔφτασε στήν Ἄνδρο, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη Vincenzo Castelli, ἀρχιεπισκόπου Μαρχιανουπόλεως, ὁ Smaragdo Ruggieri, προϊστάμενος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ Νάξου, γιά νά διενεργήσει ἐπιθεώρηση τῆς Ἐκκλησίας τοῦ νησιοῦ. Κατ' αὐτήν ὁ βικάριος Ἄνδρου Νικόλαος Μαραγκός, ἔθεσε, μεταξύ τῶν ἄλλων, καί τό ζήτημα τοῦ κτήματος «Ἀπατσιανό». Ἐπ' αὐτοῦ ἔγραψε ὁ Ruggieri στήν ἐκθεσή του τά ἀκόλουθα:

«Ἐμφανίσθηκε ἐνώπιόν μας ὁ αἰδεσιμώτατος δόν Νικολός Μαραγκός, νεοδιορισμένος βικάριος τῆς ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας τῆς Ἄνδρου καί μᾶς ἐνημέρωσε ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ θανόντος Μιχελέτου Κοντόσταβλου κατακρατοῦν τό 1/3 τοῦ κτήματος Ἀπατσιανό, τό ὁποῖο ὁ ἀποθανών κατέλιπε, χάριν ψυχικῆς σωτηρίας, στήν ἐκκλησία τῆς ἐπισκοπῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου σ' αὐτό τό νησί τῆς Ἄνδρου, ὅπως συνάγεται ἀπό τή διαθήκη του, καταχωρισμένης στό ἀρχεῖο τοῦ ἀειμνήστου Giovan Battista Paterio, ἀποστολικοῦ βικαρίου τῆς Σίφνου, γενομένης ἐν ἀντιγράφῳ τῆς 4ης Ἰουνίου 1667, μέ τήν ὑποχρέωση ἀπό τό εἰσόδημα τῆς παραγωγῆς προϊόντων νά πραγματοποιοῦνται λειτουργίες ἀπό τόν ἐφημέριο τοῦ τόπου κατά τό ἔθιμο, δηλ. πέντε λειτουργίες ἀνά ἕν ρεάλι.

Κατόπιν τούτου καλέσαμε τοὺς δύο ἀδελφούς κυρίους δόκτορα Νικόλο καί Μιχελέτο Κοντόσταβλους, ἀνεψιούς ἐκ πατρός τοῦ εἰρημένου διαθέτη, προκειμένου νά δώσουν ἐξηγήσεις στήν ἀπαίτηση τοῦ κυρίου βικαρίου· αὐτοί προσῆλθαν καί μᾶς ἐπέδειξαν ἕνα συμβόλαιο ἀπλῆς δωρεᾶς ὑπέρ τοῦ ἐν λόγῳ δόκτ. Νικολοῦ Κοντόσταβλου τῆς εἰρημένης

75. Συμεωνίδη, Ἀνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, σελ. 75-76.

76. Αὐτόθι, σελ. 78-79.

ἐκτάσεως ἢ κήπου τοῦ Ἀπατσιανοῦ, γεινόμενο ἀπό τόν μακαρίτη πλέον κύριο Νικολό Κοντόσταβλο, θεῖο του διαμένοντα στή Βενετία, ἀδελφὸ τοῦ διαθέτου κυρίου Μιχελέτου, ἐκ τῶν πράξεων τοῦ κ. Φραντσέσκο Βελάνο, δημοσίου νοταρίου τῆς Βενετίας, τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1690.

Μέ τήν ἐν λόγῳ δωρεά θεωροῦσε ὅτι, ἡ ἀκριβής ἐπιθυμία τοῦ θανόντος κ. Μιχελέτου Κοντόσταβλου, ἦταν τό 1/3 τῶν εἰσοδημάτων τοῦ κτήματος (ὅπως ἀναγράφει στήν ἀνωτέρω πράξη δωρεᾶς). Ὅμως, ἐμεῖς διεξήλθαμε καί πάλι τό κείμενο τῆς διαθήκης τοῦ εἰρημένου κ. Μιχελέτου, ὅπου σαφῶς ἀναφέρεται ὅτι πρόκειται γιά τό 1/3 τοῦ κήπου τοῦ Ἀπατσιανοῦ πού τοῦ ἀνήκε καί τό προσέφερε στήν ἐπισκοπική ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα, ἐπιβεβαιώνοντας τήν εὐσεβῆ ἐπιθυμία τοῦ διαθέτου ἢ ἀποψη τοῦ θανόντος κ. Νικολοῦ Κοντόσταβλου, ἀδελφοῦ του, εἶναι τό δίχως ἄλλο ἐσφαλμένη, γιατί ρητά ἀναφέρεται (στή διαθήκη τοῦ Μιχελέτου) μόνο τό 1/3 τοῦ κτήματος τοῦ κήπου, καί ὄχι τῶν παραγομένων προϊόντων· μετὰ ταῦτα ἐξετάσαμε μέ μεγάλη προσοχή τά ἔγγραφα καί διακρίναμε τό δίκαιο, ἐπιχλούμενοι τό ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί κρίναμε ὅτι, τό εἰρημένο 1/3 τοῦ Ἀπατσιανοῦ ἀνήκει *repetuis temporibus* στήν ἐπισκοπική ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα μέ ὑποχρέωση τοῦ ἐκάστοτε εὐρισκομένου ἐφημερίου νά πραγματοποιεῖ τίς λειτουργίες, μὴ δυναμένου αὐτοῦ τοῦ κ. Νικολοῦ Κοντόσταβλου νά ἀλλάξει τόν εὐσεβῆ ὄρισμό τοῦ ἀδελφοῦ του κ. Μιχελέτου.

Ἐκδόθηκε στήν Ἄνδρο, στίς 27 Ἰουνίου ἔτους 1711 (νέο)

Σμάραγδος Ρουγγιέρης

[T.Σ.]

decano e vicario apostolico»⁷⁷

Μετὰ ταῦτα καί ὁ καθολικός ἀρχιεπίσκοπος Νάξου καί ἀποστολικός ἐπιτηρητής τῆς Ἐκκλησίας Ἄνδρου Antonio Giustiniani ἔγραφε στίς 4 Σεπτεμβρίου 1711 ὅτι ἡ, ἐπί τόσο μεγάλο διάστημα, καθυστέρηση ἐνεργοποίησης τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης τοῦ Μιχελέτου Κοντόσταβλου «ὀφείλεται στήν αὐθαιρεσία τοῦ *dotto*r Νικολοῦ Κοντόσταβλου, ἀνιψιοῦ τῶν Κοντοστάβλων, μέ ἀποτέλεσμα νά στερεῖται ἡ Ἐκκλησία τῶν εἰσοδημάτων κτήματος πού κατέλιπεν ὑπέρ αὐτῆς ὁ δωρεοδότης, ὅπως καί οἱ Ἐκκλησίες Σύρου, Σίφνου καί Σαντορίνης διαφόρων χρηματικῶν ποσῶν»⁷⁸.

Τόν ἐπόμενο χρόνο 1712, Σεπτεμβρίου 24, ὁ νούντιος τῆς Βενετίας Girolamo, ἀρχιεπίσκοπος Ναζαρέτ, ἔγραφε στήν Προπαγάνδα (ἡ ὁποία, προφανῶς, τοῦ εἶχε ἀναθέσει τή διερεύνηση τοῦ θέματος) ὅτι ἔκρινε σκόπιμο νά ἀκούσει τίς ἀπόψεις τοῦ, διαμένοντος μόνιμα στή Βενετία, κ.

77. SCPF/SC. ARCIP. vol. 9, 306^R-325^R.

78. Συμειωίδη, Ἀνδριακά Ἱστορ. Ἐγγραφα, σελ. 79.

Ἀντωνίου Κοντόσταβλου (γιου τοῦ διαθέτη τοῦ 1/3 τοῦ κτήματος «Ἀπατσιανό»), ἑξαδέλφου τοῦ διαμένοντος στήν Ἄνδρο Νικολοῦ, ἀποδέκτη τῆς κληρονομίας τοῦ θεῖου του Νικολοῦ. Ὁ Ἀντώνιος εἶπε στόν νούντσιο ὅτι τά ἑξαδέλφια του τῆς Ἄνδρου παρεχώρησαν στήν ἐκκλησία, ἀντί τοῦ κτήματος «Ἀπατσιανό», κάποια ἄλλα κτήματα πού ἀπέδιδαν εἰσόδημα ἀνάλογο τοῦ 1/3 ἐκείνου καί ἔπρεπε νά εἶναι ἱκανοποιημένος ὁ βικάριος. Προσέθεσεν ὅμως ὅτι, παρόλο πού ὁ θεῖος τους Νικολός κατέστησε τόν ἀνιψιό του Νικολό, γιό δηλ. τοῦ μεγαλύτερου ἀδελφοῦ του Γάσπαρη, κληρονόμον του στό 1/3 τοῦ δικοῦ του μεριδίου στό κτήμα, μέ ὑποχρέωση τοῦ εὐεργετηθέντος νά ἀποδίδει στήν ἐκκλησία τό 1/3 τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Ἀπατσιανοῦ, ὁ πατέρας τοῦ κληροδόχου, ὁ Γάσπαρης, δέν τοῦ δώρησε καί τό δικό του 1/3. Ἀντίθετα τοῦτος, τόσο τήν, διά διαθήκης τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχελέτου, δωρεά τοῦ 1/3 τοῦ κτήματος στήν ἐκκλησία τῆς Ἄνδρου, ὅσο καί τήν, διά πράξεως ἐν ζωῇ, ὅμοια τοῦ ἄλλου 1/3 τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολοῦ πρὸς τόν δικό του πρωτότοκο γιό Νικόλαο, θεώρησεν ἄνευ νομικῆς σημασίας καί κατέλιπε, ὡς πρωτότοκος ὁ ἴδιος καί κύριος βεβαίως ὀλοκλήρου τοῦ κτήματος (κατά τίς σοφιστεῖες τοῦ ἀδελφοῦ του), στά δύο παιδιὰ του Alvisé καί Μιχελέτο, τά ὅποια εἶχεν ἀποκτήσει ἀπό τόν δεύτερο γάμο του. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐνέργειας, προσέθεσε στόν νούντσιο ὁ Ἀντώνιος Κοντόσταβλος, ἦταν νά δημιουργηθεῖ διχόνοια μεταξύ τῶν ἀδελφῶν, ἀκόμη καί προσφυγές τους στά ὀθωμανικά δικαστήρια⁷⁹.

Εἴτε ἦταν ἀλήθεια τά ἀνωτέρω, εἴτε ὄχι, τό ζήτημα ἐμφανίζονταν ἤδη χωρίς λύση, ἐπειδή οἱ δύο ἀδελφοί, ὁ πρωτότοκος Γάσπαρης καί ὁ νεώτερος Νικολός, εἶχαν καταφέρει, μέ τίς ἀντιθέσεις τους, νά μπερδέψουν κατά τόν χειρότερο τρόπο τά πράγματα. Μιά ἄλλη ἐξήγηση τῶν γεγονότων παραδίδεται στά 1723, στήν ἔκθεση ἄλλου ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη, τοῦ Luigi Guarchi, ὁ ὁποῖος ἔγραφε, μεταξύ ἄλλων ἐνεργειῶν του στήν Ἄνδρο, τά ἑξῆς:

«Στήν πρόσκλησή μας πρὸς τοὺς ἀδελφούς Κοντόσταβλους ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν μας μόνον ὁ Λεονάρδος, γιός τοῦ μακαρίτη Γάσπαρη, τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀπουσιαζόντων στή Βενετία, ὁ ὁποῖος ὑπεστήριξε ὅτι δέν ὑπάρχει θέμα ἀρπαγῆς τῆς δωρεᾶς τοῦ 1/3 τοῦ κτήματος Ἀπατσιανό, τήν ὁποία ἔκανε ὑπέρ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ἄνδρου ὁ αἰμίμνηστος Μιχελέτος γιά τοὺς ἀκολούθους λόγους:

1. Δέν ὑφίσταται ἀπαίτηση τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἐνεργοποίηση τῆς ἐπιθυμίας τοῦ θανόντος Μιχελέτου Κοντόσταβλου διότι, ὅπως διατείνεται, ἡ διαθήκη του συντάχθηκε ὅταν τοῦτος ἦταν ἀνίκανος γιά σύνταξη διαθήκης ἐξ αἰτίας πνευματικῆς διαταραχῆς.

79. Αὐτόθι, σελ. 81-82.

2. επειδή τό εἰρημένο κτῆμα ἀνήκε στόν ἀείμνηστο Γάσπαρη, πατέρα του, ὡς πρωτοτόκου τέκνου, σύμφωνα μέ τά κρατοῦντα στόν τόπο κατά τά ἔθιμα πού εἶχαν καθιερώσει ἀπό παλαιά οἱ πρόκριτοι.

3. ἡ εἰρημένη δωρεά ἦταν ἄκυρη καί γιά μιάν ἀκόμη θεμελιώδη αἰτία, κατά τήν ὁποία οἱ δύο ἄλλοι ἀδελφοί Γάσπαρης καί Νικολός, δέν εἶχαν λόγο ὡς πρός τή διάθεση (μέρους) τοῦ εἰρημένου Ἀπατσιανού, μολονότι ὑπερίσχυε ἡ θέση τοῦ Γάσπαρη, πρώτου ἀδελφοῦ, παρά ἐκείνη τοῦ Μιχελέτου.

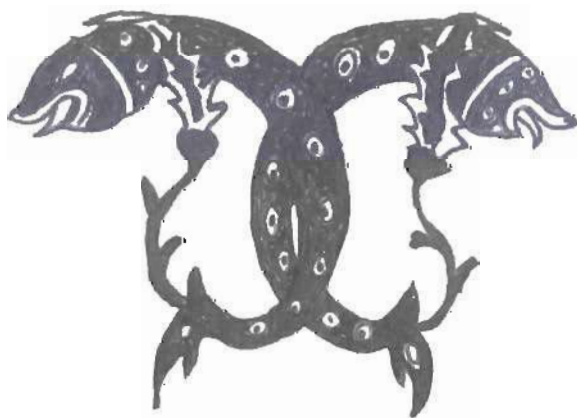
4. ἰσχυρίζεται ὅτι δέν εἶναι σωστό νά ἀποκλείονται τά τέκνα τοῦ θανόντος Γάσπαρη ἀπό τά τελευταῖα ἐναπομείναντα στήν Ἀνατολή λείψανα τῆς (οἰκογενειακῆς) παρουσίας, ἐνῶ ἀνήκουν *ad hoc* ἀδιαίρετα ἀδελφικά, τόσο ὡς πρός τό μερίδιο τοῦ Μιχελέτου, ὅσο καί πρός ἐκεῖνο τοῦ Γάσπαρη· ἐνῶ μεταφέρθηκε ἡ ρύθμιση τῶν πραγμάτων στά χέρια τοῦ τρίτου ἀδελφοῦ Νικολοῦ καί ἀπ' αὐτόν, κατά τίς προτιμήσεις του, στή διαχείριση τοῦ Ἀντώνιου, γνησίου τέκνου τοῦ Μιχελέτου, ἀποκλεισθέντων τῶν κατιόντων κληρονόμων, ὅχι μόνον ἀπό τό μερίδιο τό ἀνήκον στούς Νικολό καί Μιχελέτο, ἀλλ' ἀκόμη καί ἀπ' αὐτό τοῦ πατέρα τους Γάσπαρη.

Διαβεβαιοῖ, τέλος, ὅτι μέ τό νά ὑπερισχύσει ὁ ἐξαναγκασμός (ἐννοεῖ τή μεταβίβαση ἀπό τόν θεῖο Νικολό στόν ἀνιψιό Νικολό τοῦ 1/3 τοῦ Ἀπατσιανοῦ τό 1690) παρά τό δίκαιο, χάριν μιᾶς ἀξίωσης τοῦ Μιχελέτου, ὑπεισηλθάν τρίτοι στήν κατοχή τοῦ μισοῦ τοῦ εἰρημένου κτήματος, καί, ὡς ἐκ τούτου, ἐπῆλθε ἡ τελευταία συνέπεια, δηλ. δέν ἔγινε δυνατή ἡ παραχώρηση τοῦ μεριδίου τοῦ ἀνήκοντος στόν Μιχελέτο πρός τήν ἐκκλησία, ὑπέρ τῆς ὁποίας δέν συντρέχει κανένα δικαίωμα ἐναντίον τῶν κληρονόμων, επειδή καί γιά μιάν ἀξίωση χρέους πού ὑπῆρχε κατά τοῦ Μιχελέτου, χρησιμοποιήθηκε ἕνα τμήμα του, τό ὁποῖο ἀνήκε στούς εἰρημένους κληρονόμους.

Ἀνέφερε, ἐπιπρόσθετα, ὁ ἀνωτέρω Λεονάρδος Κοντόσταυλος, ὑπεραμυνόμενος τοῦ διεκδικουμένου τμήματος τοῦ Ἀπατσιανοῦ, ὅτι παρεχωρήθησαν στήν κυριότητα τοῦ ἀείμνηστου Ἰγνάτιου Ρόζα, θανόντος ἐπισκόπου τῆς Ἄνδρου, ἕνας κῆπος κείμενος στήν περιοχή τοῦ Φάλιχα, ἕνα ἀκόμη ἀγροτεμάχιο στή Σπίλα καί ἕνα τρίτο στή Λουριά· γιά τά ἐν λόγω κτήματα διαβεβαιοῖ ὅτι πληρώνουν μέχρι σήμερα οἱ κληρονόμοι Κοντόσταβλοι τήν κρατική φορολογία, κατά τό κατάστιχο τοῦ Ταχριτζῆ, ἐνῶ ἡ ἐκκλησία ἀπολαμβάνει, ἐπί πολλά τώρα χρόνια, τά εἰσοδήματα...»⁸⁰.

80. Αὐτόθι, σελ. 84-86.

Συνεχιζομένων πάντοτε τῶν ἐρευνῶν, δέν ἀποκλείεται νά προκύψουν καί ἄλλες εἰδήσεις ἐπί τῶν ζητημάτων τούτων. Συμπερασματικά, πάντως, βάσει τῶν ὄσων ἀναπτύχθηκαν μέχρι τώρα, ὁ Νικολός Λεονάρδου Κοντόσταυλος, διαχειριστής στή Βενετία μεγάλων χρηματικῶν κεφαλαίων καί διακινητής ἐμπορευμάτων τῶν μεγαλεμπόρων τῆς Σίφνου καί τῶν δύο ἀδελφῶν του Γάσπαρη καί Μιχελέτου, τά χρησιμοποίησε, ιδιαίτερα μετά τόν θάνατό τους, πρὸς ἴδιον ὄφελος. Ἡ ἀλήθεια πάντως εἶναι ὅτι δέχτηκε, περιέθαλψε καί βοήθησε τά παιδιά τῶν ἀδελφῶν του (δύο ἀπό τά ὁποῖα σπούδασαν στό περίφημο Πανεπιστήμιο τῆς Πάδοβας), μέ τή δική του δέ διαθήκη (τῆς 27ης Ἀπριλίου 1701) εὐεργέτησε ἀνίψια, πτωχοὺς, ἰδρύματα...⁸¹.

81. Δημ. Ἰ. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι*, σελ. 215-228.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΦΝΟΜΗΛΟΥ*

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Γιά τόν ἀρχιμανδρίτη Λεόντιο Καμπάνη τόν Ἄνδριο πρωτογράψαμε τό ἔτος 1958 μικρή ἐργασία ἡ ὁποία δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Ὁ Ἐφημέριος» [ἔτος Ζ' (15 Σεπτ. 1958), ἀριθ. 18, σελ. 602-609, ἐνθετο στό ἐπίσημο ὄργανο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περιοδικό «Ἐκκλησία» ὅταν Διευθυντής του διατελοῦσε ὁ ἀείμνηστος συμπολίτης μας Θεοδόσιος Κ. Σπεράντσας]. Ξαναγράψαμε καί στά «Σιφνιακά» [τόμ. 4 (1994), σελ. 16-108] δίχως τή δημοσίευση ἱστορικῶν ἐγγράφων, ἀλλά μέ παραπομπές στίς πηγές τους. Ἐπανερχόμεστε στό ἴδιο θέμα, τόσο γιά τήν περαιτέρω ἀνάπτυξή του, ὅσο καί γιά τήν καταχώριση τῶν κειμένων τῶν ἐγγράφων αὐτουσίων, χάριν τῶν συγγραφέων τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἀνάδειξη τοῦ Λεοντίου κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 σέ τοποτηρητή τῆς Μητροπόλεως Σίφνου καί Μήλου προῆλθε ἀπό τήν ἀνάγκη κάλυψης τοῦ κενοῦ λόγω ἀπουσίας τοῦ οἰκείου μητροπολίτου Καλλίνικου Ἡλιάδη στήν ΚΠολη, ὅπου διατελοῦσε συνοδικός ἀπό τοῦ ἔτους 1817¹. Κατά τήν ἐναρξη τῆς Ἐπανάστασης ὁ Καλλίνικος βρισκόνταν σέ ἀποστολή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (πατριαρχικός ἔξαρχος στίς Ἀνατολικές Σποράδες), συνελήφθη ἀπό τοὺς Τούρκους, φυλακίσθηκε, ἀλλ' ὅταν ἀπελευθερώθηκε δέν μπόρεσε νά ἐπιστρέψει στήν ἔδρα του, ἀλλά στήν ΚΠολη².

Εἶχαν παρέλθει δύο χρόνια ἀπό τήν κήρυξη τῆς Ἐπανάστασης καί ἡ ἀπουσία τοῦ μητροπολίτου ἀπό τό πολύνησο τῆς ἐπαρχίας του (Σίφνο, Μῆλο, Κίμωλο, Μύκονο, Ἄμοργό, Σέριφο, Ἴο, Σίκινο, Φολέγανδρο,

* Στό περιοδικό «Ὁ Ἐφημέριος», ὅπου πρωτογράψαμε γιά τόν Λεόντιο Καμπάνη, ὁ τίτλος τῆς ἐργασίας μας μεταβλήθηκε, ἐν ἀγνοία μας, στόν ὅμοιο τῆς μητροπόλεως «Σίφνου καί Μήλου», σέ «Σίφνου καί Κιμώλου».

1. «Σιφνιακά», τόμ. 4 (1994), σελ. 116.

2. Αὐτόθι.

Ἀνάφη, Ἀστυπάλαια, Ἡράκλεια), οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας τόσῃν εἶχαν ἀνάγκη πνευματικῆς ὑποστήριξης, ἦταν αἰσθητῆ. Ἀλλά καί πρακτικοί λόγοι, ὅπως ἡ μὴ τακτοποίηση διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, πού ἀναγκαστικά παρέμεναν σέ ἐκκρεμότητα, ἐπέβαλαν τὴν ἀνάγκη κάλυψης τοῦ κενοῦ.

Α'. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος Καμπάνης, ὁ ὁποῖος γνώριζε, προφανῶς, τὴ συνεχιζόμενη ἀπουσία τοῦ μητροπολίτου Σίφνου ἀπὸ τὴν ἔδρα του, ἀπεφάσισε νά διεκδικήσει τὴν τοποθέτησή του σ' αὐτήν, ὡς τοποτηρητοῦ. Ἀπηύθυνε λοιπὸν στὸν Ὑπουργό τῆς Θρησκείας τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβέρνησης, μητροπολίτη Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, τὴν ἀκόλουθη ἀναφορά-αἴτησή του:

«Πανσέβαστε Δέσποτα.

Εἶμαι ἐκ τῆς νήσου Ἄνδρου. Δέκα καί ἐξ ἐτῶν ἐχειροτονήθην διάκονος τῶν Ἱερῶν καί ἐπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐδούλευσα τὸν μακαρίτην ἅγιον Ἐφέσου Σαμουήλ. Μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἀπέρασα εἰς τὴν σχολὴν τῶν Κυδωνιῶν. Καί ἀφοῦ εἰς τὸν ἀείμνηστον Γρηγόριον ἐσπούδασα τὰ γραμματικά καί σχολαστικά, τὴν δέ φυσικὴν καί μαθηματικὰ εἰς τὸν Διδάσκαλον Κύριον Θεόφιλον, κοινῇ φήφω ἐκλέχθην παρὰ τῆς πατρίδος μου διδάσκαλος.

Πόσον ἠγωνίσθην διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν τέκνων τῆς καί πόσον πρὸς αὐτὴν εὐάρεστος ἐφάνην εἰς τὴν ὀκταετῆ διατριβὴν μου, μαρτυρᾷ τό ἀποδεικτικόν, τό ὁποῖον εἰς τὴν ἀναχώρησίν μου παρ' αὐτῆς ἔλαβον. Καί μέ ὄλους τοὺς ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους καθ' ἐκάστην διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν παιδῶν καί κατοίκων ἐδοκίμασα, δέν ἐμποδίσθην ὥστε νά φανῶ ἀμέριμνος, ὅσον ἦτον τῶν δυνάμεών μου, ὅταν ἡ προθεσμία τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος ἠγγίζεν. Ἀλλά πρῶτον ἔτρεφον πάντας τοὺς διὰ τῆς πατρίδος μου διερχομένους ἀδελφούς, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνιζομένους, παρέχων αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα εἰς τὴν ἀναχώρησιν· παρρησιασθέντος ἔπειτα τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος, διὰ λόγων ἀπ' ἄμβωνος, ἄλλους μὲν τῶν συμπατριωτῶν μου ἐνθουσιάζων καί ἄλλους ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀπελπισίας ἀνήγειρον, μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων μηνῶν, ὅταν ἐκστράτευσεν ὁ ἅγιος Καρύστου γνώμη τοῦ Δ. Ὑψηλάντου κατὰ τῆς Καρύστου, ἐπειδὴ ἐπροφασίζετο ἔνδειαν, κατέβαλον εἰς ἐκείνην τὴν ἐκστρατείαν πεντακόσια γρόσ(ια), καθὼς τό τούτων ἀποδεικτικόν βεβαιοῖ.

Διὰ νά πείσω ἓνα συμπατριώτην μου νά ἐκστρατεύσῃ εἰς Πελοπόννησον μέ ἑκατὸν πεντήκοντα ἀνδρας, ἔγινε χρεῖα νά συνεχιστραπεύσω εἰς

Τρίκορφα, ὅτε ἡ Τριπολιτζά ἐπολιορκεῖτο. Καί ἐπροστάχθημεν παρὰ τοῦ Δ. Ὑψηλάντη νά ἐκστρατεύσωμεν εἰς Εὐβοίαν. Ὅταν δέ ἡ πατρίς μου μέ τρία πλοῖα κατά τῆς Καρύστου ἐκστράτευσε, κατέβαλον 300 γρόσ(ια). Καί τελευταῖον ὅτε ἐστρατολόγουν εἰς τήν πατρίδα μου, ἔδειξα πολλήν προθυμίαν καί κατέβαλον τινά ὡς τό ἐνέχειρόν μου βεβαιοῖ.

Ὑπέρ ὧν ἀπάντων παρακαλῶ τόν πανσέβαστόν μου δεσπότην, τήν Ἱεράν μοι Διοίκησιν, νά ἐπιβλέψη εἰς αὐτά καί νά δεῖξη πρός ἐμέ τήν συνήθη ἐκείνην πρός ἅπαντας πρόνοιάν της, ἀξιούσα με, ἄν κρίνη δίκαιον, ἐπαρχίας τινός χηρευούσης προστάτου, διά νά ὠφελήσω, τό δυνατόν μοί, καί νά ὠφεληθῶ, ἐπειδή πανσέβαστε, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, κατήντησα εἰς μεγάλην ἔνδειαν καί ἀμηχανίαν.

Ἐν Τριπολιτζᾷ τῇ 4 Μαΐου 1823

τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος
τέκνον ἐν Κυρίῳ εὐπειθέστατον
Λεόντιος Καμπάνης»³.

Ζήτησε λοιπόν ὁ Καμπάνης ἀπό τή Διοίκηση «ἐπαρχίας τινός χηρευούσης προστάτου» γιά τήν ἀποκατάστασή του, ἄγνωστο ἄν ἐννοοῦσε τήν ἀνάδειξή του σέ ἀρχιερέα αὐτῆς, πράγμα ἀδύνατον, ἀφοῦ οἱ ἐπαφές μέ τό Οἴκουμενικό Πατριαρχεῖο εἶχαν διακοπεῖ λόγω τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων. Πέρασαν ὅμως εἰκοσιδύο ἡμέρες καί ἀπάντηση δέν εἶχε πάρει. Γι' αὐτό καί κατέφυγε στόν Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, μέ τόν ὁποῖο φαίνεται ὅτι διατηροῦσε σχέσεις, καί τόν παρεκάλεσε νά συνηγορήσει γιά τήν ἱκανοποίηση τοῦ αἰτήματός του. Ὁ Κολοκοτρώνης ἀπηύθυνε στόν Ἀνδρούσης Ἰωσήφ τό ἀκόλουθο γράμμα:

«Σεβασμιώτατε Ὑπουργέ τῆς Θρησκείας.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Κυρίου Λεοντίου Καμπάνη ἐκ τῆς Νήσου Ἄνδρου, ἣτις σᾶς ἔγινε γνωστή πρό ἡμερῶν, ἄς λάβη παρακαλῶ τέλος μίαν ὥρα ἀρχήτερα, διά νά μήν ἐμποδίζεται ματαίως ἐδῶ.

τῇ 26 Μαΐου 1823

ἐκ Τριπολιτζᾶς

εὐσεβάστως

ὁ πατριώτης

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης»⁴.

Μετά δύο ἡμέρες, στίς 28 Μαΐου 1823, ὁ Ὑπουργός μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 219 ἔγγραφό του διεβίβασε πρός τόν Πρόεδρο τοῦ Ἐκτελεστικοῦ «τήν ἀπό 4 Μαΐου ἀναφοράν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Λεοντίου Καμπάνη» μέ εἰσήγηση «ἵνα ἡ ἱερολογιότης του τοποθετηθῇ Ἐκκλησιαστικός

3. «Ὁ Ἐφημέριος», ἔτος Ζ', 15 Σέπτ. 1958, ἀρ. 18, σελ. 603-604.

4. Αὐτόθι, σελ. 604-605.

Τοποτηρητής εις τήν ἐπαρχίαν τοῦ Ἁγίου Σίφνου»⁵. Ἡ Προσωρινή Διοίκηση προῆλθε στήν ἔκδοση τῆς ἐπομένης Διαταγῆς:

«Γ(ραμματεία) Ἐκτελεστικοῦ Περίοδος Β΄ Ἄριθ. 1251.	Προσωρινή Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος Τό Ἐκτελεστικόν Σῶμα Πρός τό Ὑπουργεῖον τῆς Λατρείας
---	--

Ἐλήφθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 219 τῆς 28 μαΐου ἀναφορά τοῦ ὑπουργείου τούτου περιχλείουσα ἀντίγραφον ἀγωγῆς τοῦ κυρίου Λεοντίου, τόν ὁποῖον καί προβάλλει τό ὑπουργεῖον τοῦτο ὡς ἄξιον νά ἐπιτροπεύῃ εἰς τήν χηρεύουσαν ἐπαρχίαν τῆς Σίφνου.

Τό Ἐκτελεστικόν ἐγκρίνον ἄξιον αὐτόν εἰς τήν προβαλλομένην Ἐκκλησιαστικήν λειτουργίαν διορίζει τό ὑπουργεῖον τοῦτο ἵνα ἐνεργήσῃ τόν διορισμόν του.

Ἐν Τριπολιτσᾷ τῇ 2 Ἰουνίου 1823
(Τ.Σ.) Ὁ Πρόεδρος
Πετρόμπεης Μ.

Γεν. Γραμματεὺς
Μαυροκορδάτος.»⁶.

Μετά τήν ἐγκριση τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, τό Ὑπουργεῖο Θρησκείας προῆλθε στόν διορισμό τοῦ Λεοντίου Καμπάνη ὡς τοποτηρητοῦ Σίφνου στίς 4 Ἰουνίου 1823 μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 315 ἔγγραφό του⁷, συγχρόνως δέ ἀπέστειλε αὐθημερόν τήν ὑπ' ἀριθμ. 316 ἐγκύκλιό του «πρός τό ἱερατεῖον καί τόν λαόν τῆς ἐπαρχίας Σίφνου ἵνα ὑποδεχθῶσι τόν Ἀρχιμανδρίτην Λεόντιον, ἐπίτροπον Ἐκκλησιαστικῶν διορισθέντα»⁸. Τέλος ἀπηύθυνε καί στόν Ἐπαρχο Σίφνου τήν ὑπ' ἀριθμ. 347/5-6-1823 Διαταγή:

«Ἄριθ. 347

Πρός τόν Ἐπαρχον τῆς Σίφνου
κ. Π(αναγιώτην) Καραϊωάννην

Ὁ ἐπιφέρων τό παρόν ἐπίσημον πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ(ανδρίτης) Κύριος Λ. Καμπάνης, ὡς κλάδος τοῦ ἱεροῦ τούτου ὑπουργείου καί μέλος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τοποτηρητῶν, ἔχει τήν εὐμένειάν μου ἡ

5. Αὐτόθι, σελ. 605, ἀπό ἔγγραφο τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους (ἐντεῦθεν Γ.Α.Κ.), Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας, ὑποφάκ. Α΄-III-3 (γ), Ἐκκλησιαστικά, Μάϊος 1823.

6. Αὐτόθι,

7. Τοῦτο μνημονεύεται στό Πρωτόκολλο ἐξερχομένων τοῦ Ὑπουργείου (ΓΑΚ), Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας, Ὑποφάκ. Α΄-III-4 (γ), Ἐκκλησιαστικά, Ἰούνιος 1823.

8. Αὐτόθι.

πρός τόν πανοσιολογιώτατον τιμή καί περίθαλψις από μέρους μάλιστα τῶν ὑπουργῶν τῆς Διοικήσεως μέ... σύστασιν τῶν ἰδίων, ἐπειδή τό διάφορον μεταξύ Ἐπαρχοῦ καί ἑνός ἐκκλησιαστικοῦ τοποτηρητοῦ δέν εἶναι ἄλλο εἰμῆ ὅτι ὁ μὲν ἔχει τόν διορισμόν του ἀπό τό ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ δέ ἀπό ἐκεῖνο τῆς Θρησκείας, ἀμφότεροι ὁμως ἐκ Διαταγῆς τῆς Διοικήσεως, ὡς τοιοῦτον λοιπόν γνωρίζουσα ἡ εὐγενεία τῆς τόν ρηθέντα κ. Καμπάνην, ὃν θέλει δεχθῆ εὐμενῶς ὅτι θέλει φροντίση νά συστήση ὅ,τι ἀνήκει εἰς ἐκπλήρωσιν ὧσων ὀφείλει εἰς τό ὑπουργεῖμά του ἡ Πανοσιολογιότης του.

τῇ 5 Ἰουνίου 1823
ἐν Τριπολιτζᾶ.

Ὁ Ὑπουργός τῆς Θρησκείας
ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ»⁹.

Β'. ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ

Ἔτσι ὁ ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος Καμπάνης ἔγινε ὁ πρῶτος Τοποτηρητής τῆς ἐπαρχίας Σιφνομήλου καί ἀνεχώρησε γι' αὐτήν. Κατ' ἀρχήν ἐπῆγε στή Μύκονο, ἕνα ἀπό τά ἑνδεκα νησιά τῆς μητροπόλεως, ὅπου, ὄχι μόνο δέν ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς, ἀλλ' ἐκινδύνευσε καί αὐτή ἡ ζωή του, κατόπιν ἐπεισοδίου τό ὁποῖο δημιούργησε ὁ οἰκονόμος Μυκόνου· γιά τό ἐπεισόδιο αὐτό ἔγραψε ὁ Λεόντιος στόν ὑπουργό στίς 30 Ἰουλίου 1823 ἀπό τή Σίφνο σέ ἀναφορά του τήν ὁποία δημοσιεύουμε κατωτέρω¹⁰.

Στή Σίφνο ἔφτασε στίς 28 Ἰουλίου καί παρέδωσε στόν ἐπαρχο τήν ὑπ' ἀριθμ. 347 Διαταγή τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Θρησκείας, σχετικήν μέ τόν διορισμό του. Αὐθημερόν ὁ ἐπαρχος ἀπηύθυνε πρὸς τόν Ὑπουργό τῆς Θρησκείας τό ἐπόμενο ἔγγραφο:

«Ἐπαρχεῖον Σίφνου
Περίοδος Β'
Ἄρ. 19

Προσωρινή Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος
Πρὸς τόν Σεβασμ. Ὑπουρ. τῆς Θρησκείας
Ὁ Ἐπαρχος Σίφνου, Μήλου καί Κιμῆλου.

Τήν ὑπ' ἀριθμ. 347 σεβαστήν μου ἐπιστολήν σας μοί ἐνεχείρησεν ὁ Πανοσιοελλογιμώτατος Κύριος Λεόντιος Καμπάνης, ὁ Ἐκκλησιαστικός τοποτηρητής τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Γνωρίζων αὐτόν ὑπρέτην τοῦ ἱεροῦ ὑπουργείου κατ' ἐπιταγήν τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως καί ὑμῶν διά τήν ἀρετήν (του) θέλω ἐκπληρώσῃ φιλοτίμως ὅσα μοί ἐντέλλεται ἡ σεβασμιότης Σας συνεργοῦντες ἀλλήλοις διά τό καλόν ἵνα «ᾧμεν οἱ πάντες ἕν». Γνωστοποιῶ δέ ἀκολούθως τήν σεβασμιότητά σας ὅτι κατά τόν

9. Αὐτόθι.

10. Βλ. ὑποσημ. 12.

έκδοθέντα Νόμον του Γενικοῦ ἐράνου τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως διορίζεται ἀπό τό Ὑπουργεῖον τῆς Οἰκονομίας ὁ ἅγιος Σίφνου νά πληρώσῃ 1750 γρόσια. Περὶ τὴν διαταγὴν ταύτην ἡ πανοσιελλογιμότης του μόλις ἀρξάμεθα τῆς περιόδου καὶ δὴ εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἐν ᾧ ἄλλωστε Σᾶς πληροφορῶ ὅτι τὰ κύρια (ἔσοδα) τῆς ἐπαρχίας Σίφνου δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 750 γρόσια, ἐξαιρουμένων τῶν τυχηρῶν. Τὴν διαταγὴν ταύτην ἐκοινοποίησα καὶ εἰς τὴν πανοσιελλογιμότητά του καὶ θέλει σᾶς ἀναφερθῆ περὶ τούτου.

Παρά τοῦ ἁγίου Θεοδοσιουπόλεως Σᾶς περικλείεται ἐπιστολή τῆς ὁποίας παρακαλῶ νά συναποστείλῃ τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν δὲν ἐλάβετε καιρὸν ἢ σεβασμιότης σας νά κάμετε καὶ εἰς τὴν προλαβοῦσαν, ἀναχωροῦντος αὐτόθι. Μένω μέ ὄλον τό σέβας.

Ἐν Σίφνω τῇ 28 Ἰουλίου 1823

Ὁ Ἐπαρχος Σίφνου, Μήλου καὶ Κιμῆλου
Παναγιώτης Καραϊωάννης»¹¹.

[Ὁ ἀναφερόμενος στὴν τελευταία παράγραφο τοῦ ἐγγράφου «ἅγιος Θεοδοσιουπόλεως» εἶναι ὁ Ἄνθιμος, Κρητικός, τιτουλάριος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη κατὰ Φεβρουάριο τοῦ 1819 (κατὰ τὸν Νικ. Β. Τωμαδάκη, Μητρόπολις Ἐφέσου, ἐπαρχία Ἀσίας κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν, στὴν Ἐπετηρ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, Ἀθῆναι 1997-1998, τόμ. ΜΓ', σελ. 108, ἢ τὸν Φεβρουάρ. 1811 κατὰ τὸν ἀρχιμ. Ἰωακείμ Φορόπουλο, Πίναξ τιτουλαρίων ἐπισκόπων, στὴν «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια» ΚΠολις 1901, τόμ. 21, σελ. 52. Μὲ τὰ γεγονότα τῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21 ὁ Ἄνθιμος κατέφυγε στὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, ὅπου μέ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 4619/10 Σεπτ. 1824 διαταγὴ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ διορίστηκε «τοποτηρητὴς τῆς ἐπαρχίας Νάξου, ἀντὶ τοῦ πρώην ἀποδειχθέντος ἐγκληματίου κ. Ἱεροθέου» (ΓΑΚ/Ἐκτελεστικό, Φάκ. 22). Ὅμως, πολὺ σύντομα, στίς 28 Ὀκτωβρίου 1824, ὁ Ἄνθιμος ἀπεβίωσε στὴ Νάξο, ὁ ἐπαρχος τῆς ὁποίας Ἀντώνιος Ν. Μάρκου, μέ ἐγγράφο τῆς 29 Ὀκτ. 1824 πρὸς τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν, ἔγραφε «χθὲς ἀπέθανεν ὁ ἅγιος Θεοδοσιουπόλεως κύριος Ἄνθιμος, ὁ τοποτηρητὴς τῆς ἐπαρχίας Παροναξίας. Ὁ θάνατός του ἔφερε θλίψιν τῶ ὄντι μεγάλην εἰς τὴν Ἐπαρχίαν μου καθότι ἦτο φιλήσυχος καὶ ἀξιοσέβαστος ἄνθρωπος. Σᾶς τό εἰδοποιῶ λοιπὸν καθά τό χρέος μου ἐπιτάττει. Διώρισ' ἀμέσως καὶ κατεγράφησαν ὅσα τοῦ εὔρέθησαν, τὰ ὁποῖα φυλάσσονται εἰς τό Ἐπαρχεῖον τοῦτο, ὥστε νά ἔλθουν οἱ σιμώτεροί του συγγενεῖς ἢ πληρεξούσιοι αὐτῶν ἐπίτροποι διὰ νά τὰ παραλάβουν. Σήμερον γράφω κατὰ τὴν τάξιν πρὸς τὸν ἐπαρχον καὶ προκρίτους τῶν νήσων Μήλου καὶ Σίφνου διὰ νά εἰδοποιήσουν περὶ τούτου, οἱ μὲν τῆς Μήλου τὴν ἐκεῖ μητέρα του, οἱ δὲ τῆς Σίφνου τὴν αὐταδέλφην του» (ΓΑΚ/Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν,

11. Γ.Α.Κ./Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας, Ὑποφάκ. Α-III-5 (γ), Ἐκκλησιαστικά, Ἰούλιος 1823.

Φάκ. 47). Πρόσφυγες από τήν Κρήτη, ἡ μητέρα τοῦ Ἀνθίμου διέμενε στή Μήλο, ἡ δέ ἀδελφή του στή Σίφνο, συζευγμένη, ἴσως, μέ Σίφνιον].

Στίς 30 ἰδίου μηνός ἔγραψε στόν Ὑπουργό τῆς Θρησκείας καί ὁ Λεόντιος Καμπάνης τήν ἐπομένη ἀναφορά:

«Πανσέβαστε δέσποτα καί εὐεργέτα.

Ἐγραφα πρός τήν σεβασμιότητά σας ἀπό τήν νήσον Μύκονον καί ἴσως καταβάρινα τάς πανιέρους σας ἀκοάς διά τῶν πολλῶν μου ἐκεῖσε δυστυχιῶν· πλεύσας δέ εἰς Σίφνον ἀποστροφῆν τινα δέν ἀπήντησα, ἀλλά πάντες οἱ ἱερεῖς καί προύχοντες καί κοινόν ἐδέξαντό με· ἀλλά ὅσον ἔχαροποιήθην εἰς τήν μεγάλην ὑποδοχήν, τόσον καί ἐλυπήθην μαθῶν τά κανονικά ἀρχιερατικά εἰσοδήματα· διότι ἐντεῦθεν δεσπότη μου ἐπληροφορήθην καί ἐκ τῶν καταστίχων καί ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὅτι ἅπαντα τά κανονικά ἀρχιερατικά εἰσοδήματα ἀπάσης τῆς ἐπαρχίας καί τῶν ἔνδεκα δηλαδή νήσων εἶναι 7504 γρ(όσια) καί διά νά περιέλθῃ τινάς ἔνδεκα νήσους δέν ἤξεύρω πόσων ἐξόδων τήν χρεῖαν ἔχει· δι' αὐτά εἶναι ἀρκετός ὁ ἐπαρχος νά σᾶς πληροφορήσῃ. Ἐγώ καί ἀρχιερεῦς δέν εἶμαι νά ἀπολαμβάνω ἱερουργιῶν. Δυστυχία ἔπειτα καί πτωχία εἰς τοὺς χριστιανούς εἰς τάς νήσους. Ἄπαντες κλαίονται. Ἄπαντες δυστυχίαν προτείνουν καί ἀναρχία ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους κάμει τόν καθένα νά μή δύναται νά γρύξῃ. Γελῶν ἔπειτα ὁ ἐπαρχος ἐγχείρισέ μοι μίαν ἐγκύκλιον ἐπιστολήν γεγραμμένην ἀπό τό ἱερόν Μηνιστέριον πρός τόν ἅγιον Σίφνου, δι' ἧς ἐπιτάσσεται νά μετρήσῃ 1750. Αὐτά βέβαια ἐγράφη(σαν) καί πρός τόν Σίφνον ὡς ἐγκύκλιος. Ἐγώ ὅμως ἐβεβαίωσα τήν σεβασμιότητά σας καί ἐκ Μυκόνου τήν κατάστασιν τῶν ἀπερασμένων εἰσοδημάτων· καί τώρα πληροφοροῦμαι ἐκ τῶν ἐπιτρόπων, οὓς οἱ ἀρμοσταί ἐδιώρισαν τόν ἀπερασμένον χειμῶνα ὅτι αἱ περισσότεραι νήσοι δέν ἐσύναξαν τά κανονικά, ὡς οὔσης ἀναρχίας καί δεσπότη μή ὄντος. Τά λοιπά μόλις τά κανονικά, ἐξ ὧν ἄλλα οἱ ἀρμοστές ἔλαβον καί ἄλλα τά κοινά ἔξοδα.

Παρακαλῶ δεσπότη μου νά ἀξιωθῶ πατρικῆς μοι ἐπιστολῆς σας, εἰς παραμυθίαν μου, ἐκ τῶν ὅσων ἐδῶ ἀταξιῶν, τῶν ἐκ τοῦ καιροῦ συμβαινόντων. γνωρίζετε καλῶς τήν διάθεσίν μου· ἐπερίμενα προστάγματα ἵνα δηλοποιῶ τήν εὐπίθειαν καί πρός τό θεῖον ζῆλον τῶν ἱερέων διά νά ἔχω ὕλην νά τοὺς ἐπιπλήττω εἰς τάς ἀταξίας. Καθότι ὡς ἐκ τοῦ καιροῦ δέν δύναμαι μόνον νά ἐκτελέσω τό παραμικρόν πρός αὐτούς μήπως θυμώσουν. Ἐσχάτως ὅτε ἀπό Μύκονον ἐμελλον νά ἀναχωρήσω, ἐξεφώνησα λόγον καί ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμιλίας ὁ ἅγιος οἰκονόμος, ὁμιλῶν μετὰ τινος, ἐποίει τόσην ταραχήν εὐρισκόμενοι πλησίον μου, ὥστε μέ ἔκαμε νά χάσω τήν συνέχειαν τοῦ λόγου. Καί μόνον ὅτι εἶπον πρός αὐτόν «εὐλόγημένε

γέρων καί τάξιν τῆς ἐκκλησίας δέν ἤξεύρεις» τό ὑπέλαβεν ὡς ὕβριν του καί ἀτιμίαν καί ἔκαμε ἀγωγὴν κατ' ἑμοῦ εἰς τὴν καντζηλαρίαν. Μὴ δυνηθεὶς ἔπειτα δι' αὐτῆς νά ἐκτελέσῃ τοὺς σκοποὺς του, διὰ τὴν φρόνησιν τοῦ ἐπάρχου, διήγειρεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου χιλίους μπερμπάντηδες καί μόλις μετ' ἀναριθμητῶν τρόπων παρ' αὐτῶν ἐλυτρώθην.

Καί μανθάνω ἀπὸ τόν ἐκεῖ ἐπίτροπόν μου ὅτι δέν θέλω ἡσυχάσει, ἂν δέν λάβῃ χώραν παρὰ τοῦ ἱεροῦ μνηστερίου ἀπειλὴν τινά τῆς πρὸς ἐμέ αὐθαδείας του· ὁ γραμματοκομιστής, ὅστις ἐκ Τριπολιτζᾶς μέ ἠκολούθησε διὰ μάγειρας καί εἰς τό ἀναχωρεῖν τὴν δυστυχίαν ἰδῶς, ἱκανός νά σᾶς ἐκφράσῃ τὰ πάντα φρόνιμος ὢν. Μὲ τόν αὐτόν λαμβάνετε καί τινα περικνημίδα, σημεῖον σμικρότατον τῆς μεγίστης πρὸς τὴν σεβασμιότητά της ὀφειλῆς μου. Καί περιμένων ἀνυπομόνως ἀπείρους εὐχὰς καί εὐλογίας παρὰ τῶν πανιέρων αὐτῆς χειλέων, κηρύττομαι διὰ βίου τέκνον αὐτῆς εὐπειθέστατον.

Ἐν Σίφνω

τῆ 30 Ἰουλίου 1823

ὁ τοποτηρητῆς Σίφνου

ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος.

Εὐρίσκονται ἐδῶ σεβασμιότατε δύο μοναστηράκια, τυχόν νά εὐρίσκωνται καί εἰς ἄλλας νήσους, οἱ ἠγούμενοι τῶν ὁποίων μετὰ τῶν πρώην ἠγουμένων καί πατέρων ἔχουσι πάντοτε διαφορὰς καί ἔχθρας. Καί ἐπειδὴ περὶ αὐτῶν οὐδεμίαν πρὸς ἐμέ διαταγὴν δεδώκατε, δέν ἐπιχειρίζομαι. Ὁ λόγος δέν εἶναι περὶ παράδων, εἶναι πτωχὰ. Εἶναι περὶ εὐταξίας, πλὴν διαταγὴν οὐκ ἐδέξαμεν»¹².

Στὴν ἀναφορὰ τοῦ Λεοντίου ὅτι ἡ καταβολὴ 1750 γροσίων ὑπὲρ τοῦ διεξαγομένου ἐράνου γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ἀγῶνα ἦταν ἀδύνατη ἀφοῦ τό Ταμεῖο τῆς μητροπόλεως δέν εἶχε χρήματα, τό Ὑπουργεῖο τῆς Ὁρθοκείας ἔδειξε κατανόηση καί διεβίβασε ἀντίγραφό της στό Ἐκτελεστικὸ μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφό του:

«Ἀριθ. 796

Πρὸς τόν Ἐκλαμπρότατον
πρόεδρον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ

Περικλείοντες δύο ἀντίγραφα ἀναφορῶν τοῦ τε Ἐπάρχου τῆς Σίφνου καί τοῦ ἐφέτος διορισθέντος τοποτηρητοῦ Ἀρχιμανδρίτου Λεοντίου Καμπάνη διαλαμβάνοντα περὶ τοῦ διορισθέντος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Σίφνου ἐράνου.

12. Αὐτόθι, ὑποφάκ. Α'-III-4 (α), Γενικά, Ἰούλιος 1823 καί «ὁ Ἐφημέριος», ὁ.π.π. σελ. 607-608.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὡς πρό δύο σχεδόν μηνῶν διορισθεῖς τοποτηρητής, πτωχός καί διόλου ἀνίκανος ὢν πρὸς ἔρανον, δίκαιον εἶναι νά ἀπαλλαγῇ πρὸς τό παρόν τοῦ τοιούτου βάρους· τοιαύτην τό ὑπουργεῖον τοῦτο καθυποβάλλει γνώμην πρὸς τήν σεβαστήν Διοίκησιν.

Τῆ 10 Αὐγούστου 1823, Ὁ ὑπουργός τῆς θρησκείας
ἐν Τριπολιτζᾶ ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ»¹³

Φαίνεται ὅτι τό Ἐκτελεστικό συμφώνησε στήν πρόταση τοῦ Ὑπουργοῦ γιά τήν «πρὸς τό παρόν ἀπαλλαγῇ τοῦ Λεοντίου τοῦ τοιούτου βάρους» ἀλλ' ἐκεῖνος φρόντισε γιά τήν καταβολή τῶν 1750 γροσίων. Ὅπως συνάγεται ἀπό ἀποδεικτικό ἔγγραφο, τό ὁποῖο ἐπεσύναψε ὁ Λεόντιος σέ ἐπιστολή του τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1829 «ἐξ Αἰγίνης»¹⁴, πληροφοροῦμεθα ὅτι στίς 20 Ὀκτωβρίου 1823 ἐπλήρωσε, ἀπό τά 1750 γρόσια, τά 1500 στή Μῆλο, ὅπου περιόδευε τότε καί εἶχε δανειστεῖ ἐκεῖ¹⁵. «Ἐπιστρέφας δέ εἰς Σίφνον ἐπλήρωσα τά λοιπά εἰς τόν μακαρίτην κ. Καραϊωάννην, ἐπαρχοῦντα ἐκεῖ, παρ' οὗ ἔλαβον ὅμως ἀποδεικτικόν, τό ὁποῖον ἀγνοῶ πῶς ἀπώλεσα»¹⁶, ἔγραψε ὁ Λεόντιος στήν ἀνωτέρω ἐπιστολή του.

Μέ ἄλλους λόγους ὁ Λεόντιος, στήν ἐπιθυμία του νά ἱκανοποιήσῃ τήν ἀπαίτηση τῆς Διοίξεως γιά ἐνίσχυση τοῦ Δημοσίου Ταμείου, δανείστηκε τό ποσόν τῶν 1750 γροσίων πού εἶχεν ἐπιρριφθεῖ στή μητρόπολη Σίφνου μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά τά ἐπέστρεφε ἀργότερα ἀφοῦ, ὡς τοποτηρητής, θά συγκέντρωνε τά εἰσοδήματά της. Πλήν ὅμως ἀτύχησε, γιατί ἡ τοποτηρητεία του στήν ἐπαρχία Σίφνου δέν διήρκεσε

13. Γ.Α.Κ./ῶ.π.π., ὑποφάκ. Α'-III-6 (γ). Ἐκκλησιαστικά, Αὐγούστος 1823.

14. Γ.Α.Κ./ῶ.π.π., ὑποφάκ. Β'-II-9 (γ). Ἐκκλησιαστικά, Ὀκτώβρ. 1829.

15. Ἡ ἀπόδειξη παράδοσης τῶν 1500 γροσίων στούς ἐκπροσώπους τῆς Διοίξεως: «Ἐλάβομεν ἀπό τόν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην κύριον Λεόντιον Καμπάνην, Τοποτηρητήν τῆς ἐπαρχίας Σίφνου, ἀφ' ὅσα ἡ Ἐθνική Διοίξις διώρισεν διά τόν ἀνάλογον ἐκκλησιαστικόν ἔρανον ταύτης τῆς ἐπαρχίας γρόσια δηλονότι χίλια πεντακόσια, ἤτοι 1500 καί ἐδόσαμε εἰς χεῖρας τῆς πανοσιολογιότητός του τό παρόν εἰς ἔνδειξιν.

Ἐν Μήλω τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1823

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Νήσου Ψαρρῶν.

Κ(απετάν) Γιάννης Μύχαρος

Κ(απετάν) Νικόλας Κ. Βελησαρίου

Ὅτι ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ

Ἐν Αἰγίνῃ τῆ 10 Ὀκτωβρίου 1829

(Τ.Σ.)

Οἱ Δημογέροντες

Σούλας Μαρχέλλης

Κων/νος Λογοθέτης».

16. Βλ. ὑποσ. 14.

πολύ. Τοῦτο δέ γιατί ἡ ἀνάδειξη Νέας Κεντρικῆς Διοίκησης, ἡ ὁποία «λανθάνουσα περί αὐτοῦ, ὡς διορισθέντος παρά τῆς προηγουμένης, ἔκρινεν αὐτόν ἔκπτωτον τῆς Τοποτηρητείας τῆς Μητροπόλεως Σίφνου κατά Φεβρουάριον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1824»¹⁷. Μέσα στόν ἴδιο χρόνο, στίς 10 Σεπτεμβρίου, τό Ἐκτελεστικό, μέ τή Διαταγή του 4619, μέ τήν ὁποία ἀνέδειξε τόν ἐπίσκοπο Θεοδοσιουπόλεως Ἄνθιμο σέ τοποτηρητή Νάξου, διόρισε καί «τόν κύριο Λεόντιο Καμπάνη, ἐξ Ἄνδρου, ἐπιστάτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐπαρχίας ταύτης». Μέ ἄλλο ἔγγραφο, τό ὑπ' ἀριθμ. 1852/12 Σεπτεμβρ. 1824, γνωστοποιήθηκε σ' αὐτόν ὅτι τοῦ ἀνετέθη «ἡ Ἐπιστασία εἰς τά Ἀρχιερατικά κανονικά εἰσοδήματα καί δικαιώματα ἐν τῇ ἐπαρχία Παροναξίας, ἵνα συνάξων καταγράφη αὐτά ἐν καθαρῶ καταστίχῳ καί παραδώσῃ ἐν καιρῶ τόν περί τούτων ἀκριβῆ λογαριασμόν»¹⁸.

Ἔτσι, ἡ τοποτηρητεία τοῦ Λεοντίου Καμπάνη στή μητρόπολη Σίφνου καί Μήλου διήρκεσε μόνον ἐπί ὀκτάμηνο.

17. Ὁ.π.π.

18. Γ.Α.Κ., Φάκ. Ὑπουργ. Θρησκείας, Ὑποφάκ. Α-ΙΥ-9 (γ), Ἐκκλησιαστικά, Σεπτέμβριος 1824.

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΟΙ ΛΓΩΝΕΣ «ΕΝ ΣΙΦΝΩ»
ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ
[ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ]

Τῆ δημοσίευση κειμένων ἀπό προεκλογικά φυλλάδια, δυσεύρετα πλέον, τά ὅποια κυκλοφόρησαν στή Σίφνο κατά τόν 19ο αἰώνα, ἀρχίσαμε ἀπό τόν 14ο (2006) τόμο τοῦ περιοδικοῦ καί περαιώνουμε μέ τά δημοσιευόμενα τρία στόν παρόντα. Καί τά τρία εἶναι ἀνώνυμα, πλὴν οἱ περιεχόμενες σ' αὐτά πληροφορίες εἶναι πολύτιμες παρόλο πού, ὡς ἀγωνιστικά προεκλογικά, τά κείμενα αὐτά χαρακτηρίζονται ἀπό φανατισμό καί πιθανές ὑπερβολές. Τό πρῶτο ἀπ' αὐτά, ὡς «κωμωδία μονόπρακτος» προξενεῖ ἐντύπωση, τόσο γιά τήν πρωτοτυπία του, ὅσο καί γιά τήν ἀπόδοση τῆς πολιτικῆς ἀτμόσφαιρας τῆς ἐποχῆς του (1862). Τό ἔργο, προϊόν ἀνθρώπου μέ σημαντική μόρφωση, εἶναι ἀναφανδόν κατά τοῦ δημάρχου Σίφνου Ἰω. Προβελέγγιου καί τῆς Βασιλείας, τῆς ὁποίας ἦταν «κομματικός» παράγων.

Ἔχομε ἤδη γράφει [«Σιφνιακά» 14 (2006), σελ. 44] ὅτι τά φυλλάδια εἶχε τήν πρόνοια νά συγκεντρώσει ὁ ἀείμνηστος συμπολίτης μας Νικόλαος Βᾶος, δικηγόρος, μνημόσυνο τοῦ ὁποίου ἐπιτελοῦμε κατά καιρούς, (ἀναφέροντας τό ὄνομά του) κατά τή δημοσίευση ἐγγράφων τοῦ σπουδαίου Ἀρχεῖου τῆς λευϊτικῆς οἰκογενείας του, ἰδιοκτητριάς τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος. Μέ τά στοιχεῖα τοῦ Ἀρχεῖου τούτου, ὅπως καί μέ τά ὅμοια τῶν Συλλογῶν τῶν ἀειμνήστων Γεωργίου Σοφ. Μαριδάκη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί ἀκαδημαϊκοῦ καί τοῦ Γεωργίου Θεοδ. Γαϊτάνου, καθηγητοῦ-βουλευτοῦ, ἡ Ἱστορία τῆς Σίφνου ἔτυχε σημαντικῆς ἀνάπτυξης. Ἄς εἶναι ἡ μνήμη τους αἰωνία.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΤΟΥ

40. 15.

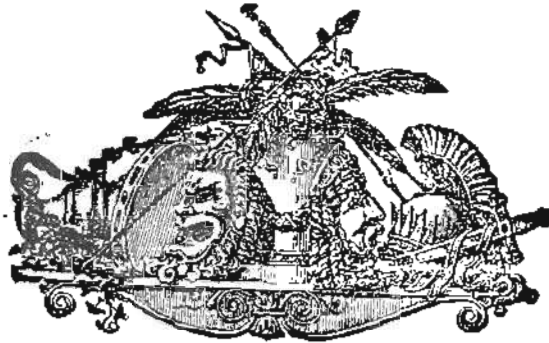
ΟΘΩΝΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΥ

ΥΠΟ ***

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

1862.

Συμπολιται !

Ἡ ἐκθρόνησις τοῦ τυράννου Ὀθωνος ἦτον ἐπόμενον δι-
ἤθελεν ἐπιφέρει καὶ τὴν πτώσιν τῆς Προβελεγγικῆς Δυνα-
στείας ἐν τῇ Πατρίδι ἡμῶν.

Ἡ εἶδησις αὕτη φθάσασα πρὸ ἡμερῶν ἐνταῦθα πέποιθα ὅ-
τι καὶ ὑμᾶς ἐνέπλησεν ἀνεκφράστου χαρᾶς ὡς καὶ ἐμέ, ὅστις
δὲν κρύπτω νὰ ὁμολογήσω καὶ τὴν μεγάλην μου λύπην, ὡς
μὴ εὐρεθεὶς ἐν τῇ φιλτάτῃ ἡμῶν πατρίδι κατὰ τὴν λαμπρὰν
ἐκείνην ἡμέραν τῆς 18^{ης} ὀκτωβρίου, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἐκεῖ
συμπολιταὶ μας ἐν μιᾷ φωνῇ, κατέβαλον τὴν ἰδιαίτεράν ἡ-
μῶν Δυναστείαν. Τὴν λύπην μου λοιπὸν ταύτην παρηγορῶν
ἐσπέραν τινὰ, ἐδόθη ἐν τῇ σύνταξιν τῆς παρούσης μου (ἦν
καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀφιερῶ) καὶ ὄχι ἀπὸ ἰκανότητα γραμμάτων,
διότι ὁμολογῶ ὅτι ὀλίγων τοιούτων εἰμι κάτοχος, ἅτινα ὀ-
φείλω μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀξιοτίμων συνηλικιωτῶν μου εἰς
τὸν προῶρος, πρὸς παραλυσίαν τῶν Σχολείων μας, ἀρπα-
σθέντα ἐπιμελέστατον μακαρίτην διδάσκαλόν μου Γεώργιον
Ψαραύτην.

Ἐπικαλούμενος λοιπὸν, Συμπολιται, τὴν ἐπιείκειάν σας
εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς παρηγορίας μου ταύτης, εἰμι

Εἷς Συμπολίτης Σας.

Ἐγγραφον ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 8 9βρίου 1862.

Π Ρ Ο Σ Ω Π Α.

ἸΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ Δήμαρχος Σίφνου.

ΚΥΡΙΑΚΩ πενθερά του.

ΠΡΟΚΟΣ ὑπογραμματεὺς τῆς Δημαρχίας καὶ μνηστὴρ αὐτῆς καθ'ὑπόσχεσιν
τοῦ Προβелеγγίου.

ΞΕΝΟΦΩΝ. Ἐπιστάτης Προβелеγγίου ἐν Σίφνῳ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ. Κλητὴρ τῆς Δημαρχίας.

ΦΙΛΙΠΠΗΣ. Οἰκιακὸς ὑπηρέτης Προβелеγγίου.

Ἡ Σκητὴ ἐν Σίφνῳ εἰς τὴν οἰκίαν Προβелеγγίου.

*Ἡ Κωμῳδία συμβαίνει κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εἰδήσεως τοῦ ἐκθρο-
νισμοῦ τοῦ τυράννου Ὀθωνος.*

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΤΟΥ

ΘΕΩΝΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

Αρχηγίου Ν. Βαίου
Απρ 15

Προβελέγγιος περιπατών εντός του δωματίου του μετά την άπαπεράτωσιν
των διά την Νέαν έκλαγην του Δημάρχου εργασιών του.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

Τὰ πάντα εἶνε ἔτοιμα, δὲν μὲν' ἀμφιβολία
ὅτι θεὸς νὰ καταχρασθῶ πάλιν τὴν Δημαρχία·
Μᾶλλον φορολογούμενοι καὶ σύμβουλοι ἀκόμη
εἶνε τῆς ἐξουσίας μου, στὸ διάλογο οἱ νόμοι.
Κι' ἀκόμη ὅσοι προσπαθοῦν ἐδῶ νὰ τοὺς εἰσάξουν
δυσὸς τρεῖς κακούργους φίλους μου θὰ βάλω νὰ τοὺς σφάξουν.
Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἀνεχθῶ ὀλίγους τζαρλατάνους
νὰ ἐξυπνοῦνε τοὺς λοιποὺς ποῦ τσ' ἔχω πλεὸς τζαράνους.
Τὰ γράμματ' ὅσον ἠμπορῶ μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον,
φοβοῦμε μὴ μὲ κάμουνε παίγνιον τῶν ἀνθρώπων.
Ἐὰν καὶ ἡ συνείδησις εἰς τοῦτο δὲν μὲ τύπτει,
πῶς τὰ σχολεῖα ῥημῶσα κανεῖς των δὲν τὸ κρύπτει.
Ἐπάρχουν ὅμως μερικοὶ κάτοχοι τῶν ποιούτων
μὰ τὰ μαθὰν ὅτε ἐγὼ ἐμάνθανα τὸ κνοῦτον·
μέμφομαι τὸν Χρυσόγελον Σπεράτζαν καὶ Ψαραύτη,

ποῦ τζ' ἔμαθαν δυὸ γράμματα καὶ δὲν τοὺς κάνω ζαῦτι·
βλέπεις καὶ καταγίνονται μὲ ἓνα τέτοιον πόθον
δὲν ξεύρω τ' ἤθελε γενῶ ἂν μ' ἔλειπεν ὁ Ὅθων.
Λοιπὸν εἰς τοῦτον χρεωστῶ καὶ πλούτη κι' ὅσα ἄλλα,
ἀπολαμβάνω σήμερον ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Ἰλίγα κακὰ δὲν ἔπραξα, κι' ὀλίγας ἀδικίας,
ἀφοῦ ἔγεινα κάτοχος αὐτῆς τῆς Δημαρχίας.
Δήμαρχος ὦν καὶ ἔχοντας τὸν Ὅθωνα προστάτην,
εἰς κέντρα θὰ λακτίζουνε, θὰ προσπαθοῦν ἐς μάτην.
Μ' αὐτὰ τὰ δύο ἠμπορῶ τὸ πᾶν νὰ κατορθώσω
λοιπὸν θὰ ἤμ' ἀνόητος, ἂν εἰς κανῆ τὴν δώσω.
Πρὸ δυὸ ἐτῶν ὡς ἔγγιστα στὸν Πρόκον ὑπεσχέθη
μὰ θὰ τοῦ πῶ πῶς στανικῶς τότε συγκατετέθη
καὶ νὰ τολμήσῃ δὲν φρονῶ νὰ στήσῃ μπαϊράκι,
ἀφοῦ τοῦ παρεχώρησα τὴν θέσιν τοῦ Βιολάκη.
Κι' ἂν δυσχεράνη πρὸς στιγμὴν τὸν ἐκαθησυχούνε,
οἱ φίλοι, κι' ὡς τὸ ὕστερον τοῖς λέγω καὶ τὸν φτιοῦνε.

ΠΡΟΚΟΣ εἰσερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν Προβελεγγίου, καὶ ἀναγγέλλων τῆν
Ἐλευσίν του διὰ τοῦ Φιλιππῆ.

ΦΙΛΙΠΠΗΣ κρούων τὴν θύραν Προβελεγγίου.

Ἄφέντ' ὁ Πρόκος σᾶς ζητᾶ, καὶ περιμένει ὄξω,
ἴπεῖτε μ' ἂν δὲν τὸν θέλετε νὰ ἴπάγω νὰ τὸν διώξω.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Τί διάολο θέλει κι' αὐτός, τί ἄρά γε συμβαίνει ;

(μεγαλοφώνως).

Εἰπές τὸν μωρὸ Φιλιππῆ ὀλίγον νὰ προσμένῃ.

καθ' ἑαυτόν.

Τι ἄρα νὰ ζητῆ αὐτός, ἄς εὔγω νὰ κυττάξω
κι' ἐτόλ μῆσε νὰ ἔλθῃ ἴδῶ χωρὶς νὰ τοῦ φωνάξω.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ἐξελθὼν εἰς τὴν αἴθουσάν του, ὅπου τὸν περιμένει ὁ
Πρόκος.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

Καλ' ἡμέρα σας κύρ Πρόκο, πῶς ἦτον ἕως ἐδῶ;

ΠΡΟΚΟΣ.

Προσυνῶ Σιὸρ Γιαννάκη, ἦλθα γιὰ νὰ Σᾶς ἰδῶ.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ.

Ἐταράχθηκα ὀλίγον ἴνομισα πῶς κάτι τι
ἐσυνέβη, κι' ὡς ἐκ τούτου ἦλθετε τὴν ὥρ' αὐτή.

ΠΡΟΚΟΣ.

Τίποτε θεὸς φυλάξει, ὅλα φαίνονται καλὰ,
ἡσυχία οἱ καφφενέδες κανεῖς πλέον δὲν μιλά
ἀφοῦ μάλιστα εἶχον παύσει τὰ ἐπαναστατικά,
μίαν φράσιν μόνον ξεύρουν, πῶς πηγαίνομε κακά.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ (παρωρισμένως).

Ποῖ εἶν' αὐτοὶ ὅπου φωνάζουν; πῶς δὲν τοὺς καταμυνᾷς;
δὲν ἐμάθετε ἀκόμη πῶς δὲν δέχομαι φωνάς;

ΠΡΟΚΟΣ.

Μὰ αὐτοὶ Σιὸρ Γιαννάκη λέγουν γιὰ τὰ γενικά·
ἄφες τους μὰ δὲν ταραττουν πλέον τὰ Δημαρχικά.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ (μὲ θυμόν).

Ἄδιάφορον τί λέγουν καὶ ἐσύ ὅτι ἀκοῦς,
θὲ νὰ τοὺς χαρακτηρίσω ὡς ἐπαναστατικούς.
Ἐξέρω πῶς ὁ Βασιλέας θ' εὐχαριστηθῆ καλὰ,
καὶ μὲ δυὸ ψευτιάς τοὺς στέλει παρευθὺς στὸν Γκαρπολά·
τὴν μεγαλειτέραν χάριν ποῦ ζητεῖ ὁ Βασιλεὺς,
εἶνε ὅταν τὸν ὑβρίζουν νὰ πηγαίνης νὰ τὸ λές.

Δὲν θωρεῖς τὸν ἀδελφόν μου γιατί εἶνε δυνατός;
γιατί φέρει στὸ παλάτι τὰ συμβάντα τῆς νυκτός.
Ἄφωσιωμένους θέλει Σιδρ Πρόκο ἢ Αὐλή,
διὰ νὰ καταμηνύουν ὅποιον κατ' αὐτῆς ἔμιλει.
Ἐπειτα καθὼς γνωρίζεις εἶχα πάντοτε σκοπὸ
Δήμαρχον γιὰ νὰ σὲ κάμω, ἀλλὰ πῶς θὲ νὰ τὸ πῶ,
ὅπου ἡ Αὐλή δὲν ἔχει δείγματα εἰλικρινῆ
τῆς ἀφοσιώσεώς σου εἰς ὅσα αὐτὴ φρονεῖ;
Ἄς περάσ' ἡ τριετία, ἔσο πάλιν γραμματεὺς,
φάνου ἀφωσιωμένος, νὰ πεισθῇ ὁ βασιλεύς.
Ἐπειτα, καθὼς γνωρίζεις, ἐγὼ δὲν σὲ ἀπατῶ

ΠΡΟΚΟΣ.

ἀφοῦ καὶ ὑπογραφήνισας εἰς τὰς χεῖράς μου κρατῶ.
Κ' ἔκτοτε εἶχε ἀρχίσει ἄδικαὸς νὰ με ὕμνη,
ὅτι γλίγωρα θὰ κάτζω στοῦ Δημάρχου τὸ σκάμνι,
καὶ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὕμνους ἤκουον μετὰ χαρᾶς,
δι' αὐτὴν τὴν Δημαρχίαν ἔγεινα καὶ μασκαρᾶς.
Λοιπὸν σήμερον νὰ μείνω εἰς τὰ κρῦα τοῦ λουτροῦ
εἶνε πράγμα ποῦ δὲν κάμνεις τοῦ μεγάλου σου ἐχθροῦ.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ καθ' ἑαυτόν.

Ἄνόητε δὲν ἔμαθες ἐγὼ πῶς ἐκδικοῦμαι,
φίλους καὶ ὄχ' ἐχθροὺς ποτέ, διότι τοὺς φοβοῦμαι.

Μεγαλοφώνως πρὸς τὸν Πρόκον.

Αὐτὰ εἶν' ὅλα περιττά, εἶνε παιδαριώδη
κι' ἀνάρμοστα, σὲ βεβαιῶ, εἰς ἀνθρώπον δημῶδη.
Σὲ συμβουλεύω σύχαζε, μένε στὰ ἴδιά σου,
καὶ θὰ φροντίσω πάντοτε γιὰ τὰ συμφέροντά σου.

ΠΡΟΚΟΣ.

ἽΟλα τὰ παραδέχομαι χωρὶς ἀμφιβολία,
ἀλλ' ἀπαιτῶ νὰ μοῦ δοθῆ τὸρα ἡ Δημαρχία.

ΚΥΡΙΑΚΩ τρέχουσα ὀπισθεν τοῦ Ξενοφῶντος ἐρχομένου δρομαίως.

ΚΥΡΙΑΚΩ.

Ξενοφῶντα, Ξενοφῶντα, δὲν ἀκοῦς; ὦ! ποῦ νὰ σκάσης.

ΞΕΝΟΦΩΝ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν Πραβελεγγίου.

Εἰς... τὰ... Σταυ...ρὶ... δι...έ...δω...σαν πῶς στὰς Ἀθήνας στάσις.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ παράφρων.

Τί λές; ... ποιὸς τὰ διέδωσε; πόθεν ἦλθε καίχι;
Δόσε μου μωρὲ Φιλιππη, ἐδῶ τὸ καμιτζῆκι.
Νὰ δῶ ποῖος διέδωσε τέτοιαις κακὰς εἰδήσεις;
Πρόκο στὴν Δημαρχί' εὐθύς νὰ τοὺς καταμηνύσης.

ΞΕΝΟΦΩΝ.

Ἀκούσατε! δὲν λέγουνε πῶς εἶνε στάσις μόνον,
ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐδιώξαν ἀπ' τὸν θρόνον.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ἐν τῇ αὐτῇ παραφορᾷ.

Μωρὲ τί λές; ἄτρελλάθηκες; εἶνε τῶν ἀδυνάτων
αὐτοὶ λοιπὸν θὰ ἄγαλασαν πάλιν τὸν κόσμον κάτω.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ φέρων γράμματα καὶ ἐφημερίδας.

Ἐμαθα πῶς ἀπέρασε καίχι γιὰ τὸ Φάρα,
καὶ ἔτρεξα τὰ γράμματα ἀφέντη νὰ σοῦ πάρω.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ πρὸς τὸν Ἰάσον ἀποσφραγίζων ἐπιστολήν.

Τί ἤκουσες νὰ λέγουνε αὐτοὶ οἱ νιοφερμένοι;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ γελῶν.

Πῶς διώξανε τὸν βασιλιὰ, μὰ θά ἔνε μεθυσμένοι.

Ὁ αὐτὸς ἰδιαιτέρως πρὸς τὴν Κυριακῶ.

Ἐχει κερὰ τὸν τόπο του τὸ βασιλιά νὰ βγάλουν;
ὁ Κωνσταντῖνος δὲν εἶν' ἐκεῖ, τότε ποῖόν θε νὰ βάλουν;

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ἀγαγιώσκων ἐπιστολὴν καθ' ἑαυτόν.

Στάσις εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἑς ἄλλας ἐπαρχίας,
κ' ὁ βασιλεὺς περιοδεῖ μετὰ τῆς Ἀμαλίας.
Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἀμέσως διωρίσθη,
κ' εὐθὺς διὰ ψηφίσματος ὁ Ὅθων ἐκθρονίσθη.
Σᾶς συλλογοῦμαι ἕκτοτε μὰ τὸν θεὸν πολλάκις,
ἀλλ' ἐν τοσοῦτ' ὑπομονή.

Ὁ δοῦλός σας Ξανθάκης.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ἔντρομος (καθ' ἑαυτόν).

Πᾶνε νὰ ᾔν' ἀληθινὰ, μωρ' τί ἀνοησία,
ν' ἀποφασίσ' ὁ βασιλεὺς νὰ βγ' εἰς περιοδεῖα,
κ' ἐκεῖνη ἡ Κυβέρνησις ποῦ 'τον μέσ' ἑς τὴν Ἀθήνα ...

Ἦς μανιώδης.

Στείλε μωρὲ διὰ μιᾶς χίλιους ἑς τὴν τζιλοτίνᾳ!
Ἐπρεπε νὰ 'μαι ὑπουργὸς μάλιστα τοῦ πολέμου,
νὰ δῆς ἂν δὲν τοὺς ἕκαμνα ὅλους αὐτοὺς νὰ τρέμουν.

Ἀποσφραγίζει ἄλλην ἐπιστολὴν.

Ἀδελφὲ Γιάννη θά 'μαθες τὰς θλιβερὰς εἰδήσεις,
οὔτε ἐγὼ οὔτε ἐσὺ 'μπορεῖς πλέον νὰ ζήσης.
Ἐδιώξανε τὸν Ὅθωνα σχεδὸν μὲ δίχως ῥοῦχα,
ἐμένα δὲ οἱ Τηνιακοὶ ἐπῆραν μὲ τὸ γιούχα.
Ἡ Σίφνος θε νὰ σὲ μισῇ ὡς καὶ ἐμὲ ἡ Τῆνος.
Ὁ ἀδελφός σ' ὁ ἄθλιος εἰμὶ

ὁ Κωνσταντῖνος.

Υ. Γ. Ὁ Ὅθων εἰς τὸν Πειραιᾶ ἔφθασ' αὐτὴν τὴν ὥρα,
ἀλλὰ τοῦ λέγει ὁ λαὸς, πῶς δὲν σὲ θέλ' ἡ χώρα.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ἀποτεινόμενος περιλυτός πρὸς τὸν
Πρόχον καὶ λοιπούς.

Βλέπω δὲν εἶνε τίποτε, ὅλα θὲ νὰ περάσουν,
δυὸ τρεῖς ἐπαναστάτησαν ἀλλὰ θὲ νὰ τοὺς πιάσουν.
Ὁ ἀδελφός μου μάλιστα μὲ γράφει ἐδῶ κάτι,
ὅτι τὸν ἐπροσκάλεσαν νὰ τρέξῃ ἔς τὸ παλάτι
πῶς ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς πάλιν εἰς τὸν Περαιάϊ
καὶ ὅτι ἤτοιμάζετο ὑποδοχὴ ὠραία.
Κάτ' ἐξημμέναι κεφαλαί·

Μὲ θυμόν.

μωρ' δέσε τους τοὺς σκύλους!
Θὲ νὰ περάσουν, ἴπητέ τα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους φίλους.

Ἄπαντες ἀναχωροῦν, ὁ δὲ Προβελέγγιος μόνος ἀναγινώσκει ἐφημερίδας.

Ὁ Βούλγαρις ὡς Πρόεδρος βλέπω καὶ ὑπογράφει,

Μὲ στενοχωρίαν.

λοιπὸν τῶν αὐλικῶν πολλοὶ θὲ ν' ἀνοιχθοῦνε τάφοι.
Βλέπω εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἔχουν καὶ τὸν Κανάρη,
ὅσ' ἦτον τοῦ συστήματος διάολος θὰ τοὺς πάρῃ.
Κι' ἀπὸ τὰς Πάτρας προσκαλοῦν παρατηρῶ τὸν Ροῦφο,
ἂν ξετρομάξουν τοῦτοι ἴδῳ, θὰ μείνω χωρὶς σκουφο.

(Λαμβάνει ἄλλην ἐφημερίδα).

Ὁ φρούραρχος τοῦ Πειραιῶς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως
δημηγορεῖ πρὸς τὸν λαόν·

Μὲ χαράν.

νὰ ἄνθρωπος ὠραῖος!
Ἄλλὰ ἀμέσως ὁ λαὸς τὸν ἔκαμε κομμάτια.

(Βλέπων τὸν τίτλον τῆς ἐφημερίδος).

Τὸ Μέλλον εἶν' εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴν τὸ δῶ στὰ μάτια.

(Λαμβάνει ἄλλην ἐφημερίδα):

Ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ μὲ τ' ἀγγλικὸν ἢ Σκύλλα,
πρέπει νὰ ἦνε ψεύματα δὲν τόχουν τ' ἄλλα φύλλα.

(Ῥίπτει καὶ ταύτην. Περιπατεῖ ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ σιωπῶν· μετὰ
μικρὸν καθίσας εἰς τὸ ἀνάκλιτρον (σοφᾶ) λέγει σχεδὸν δακρυρροῶν).

Τετέλεσται, ἀπώλεσα ὅλα τὰ σχέδιά μου,
δὲν θὰ προικίσω τὰς ἀρχὰς πλέον εἰς τὰ παῖδιά μου.

Τ Ε Λ Ο Σ

Η ΣΙΦΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΗΣ

Τ Η Ν

18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1862.

(Αφιερῶται τῷ Σεβαστῷ Διδασκάλῳ
Νικολάῳ Σπεράντζα).

(Ἐπὶ τοῦ ἤχου *Viva Garibaldi*).

Πρὸ χρόνων τυραννοῦμαι καὶ κλαίω γοερῶς,
διψῶ ἐλευθερίαν τέκνα κ' ἰδοῦ καιρός.

Λοιπὸν ὀρμᾶτε,
ὁ τύραννος φοβᾶται
κρατεῖ τον ταραχή.

Ἵρμᾶτε λοιπὸν τέκνα πάρτε του τὴν ἀρχή.

Ἵ ο τύραννος δὲν εἶνε ὡς ἄλλοτ' ἰσχυρός,
γιατὶ ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ἔφυγ' ὁ Βαυαρός.

Λοιπὸν ὀρμᾶτε κτλ.

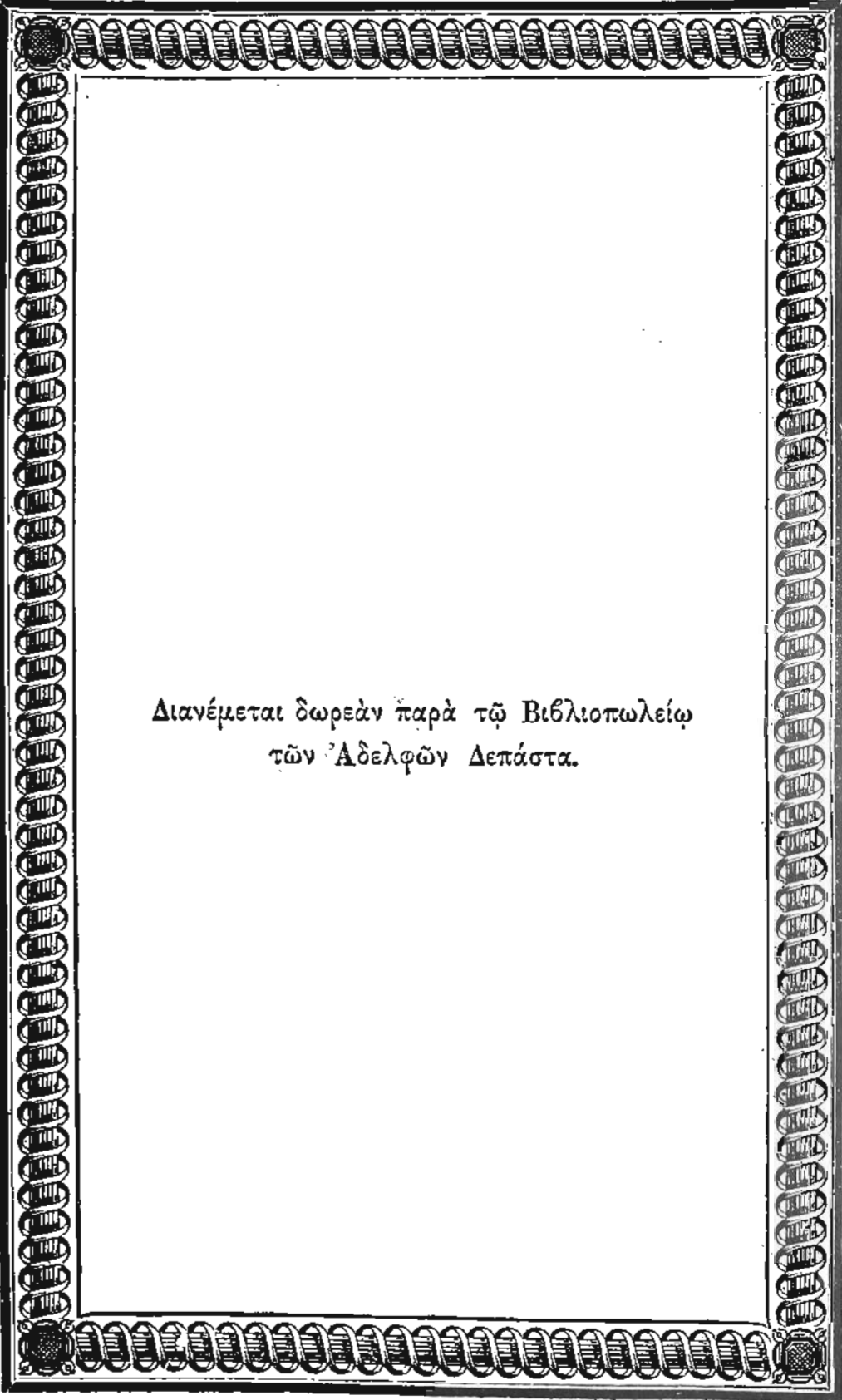
Στὸ σπῆτι του κλεισμένος εἶνε πρὸ ἡμερῶν,
μὴ, πρὸς θεοῦ, ὦ τέκνα, χάσωμεν τὸν καιρόν.

Λοιπὸν ὀρμᾶτε κτλ.

Πρὸ χρόνων ἐθεώρουν ὡς μόνην μου εὐχὴν
στὰ γνήσιά μου τέκνα νὰ ἴδω τὴν ἀρχήν.

Λοιπὸν ὀρμᾶτε,
ὁ τύραννος φοβᾶται,
κρατεῖ τον ταραχή.

Ἵρμᾶτε λοιπὸν τέκνα πάρτε του τὴν ἀρχή.

Διανέμεται δωρεάν παρὰ τῷ Βιβλιοπωλείῳ
τῶν Ἀδελφῶν Δεπάστα.

Μεχρίτων Ν. Βίου
Ἰουλίου 7.

Πολιτεία τοῦ μέλλοντος ὑποψηφίου Δη- μάρχου Σίφου Ἰωάννου Προβελεγγίου

Πολλά, πολλάκις ἐγράφησαν καὶ ἐξετραγωδήθησαν περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἐπὶ ὑπερκοσασταίαν διευθύναντος τὴν Δημοτικὴν ἀρχὴν Σίφου, τοῦ καὶ νῦν ἐτι ἐφιεμένου αὐτῆς, τοῦ μαστίσαντος καὶ πολυειδῶς βλάψαντος τὴν δυστυχῆ νῆσον καὶ τοῦς συμπολίτας μας, ἅτινα ἐπειδὴ μάλιστα γράφονται πρὸς τοὺς λαβόντας πείραν καὶ παθόντας ἐκ τῶν ἀνοσιουργημάτων αὐτοῦ, θὰ ἦτον ἴσως περιττὸν κατ' ἐπιανάληψιν νὰ πραγματευθῶμεν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν αἰ τοιαῦται πράξεις παραδίδονται εἰς τὴν λήθην, τὸ δὲ ἀλλοιοῦνται παρὰ τῶν ὁπαδῶν καὶ τῶν παρασίτων του, διότι παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ οὐδεὶς δύναται νὰ κληθῆ φίλος ἢ συνήθης, ἀλλ' οἱ πάντες δίκην δούλων καὶ κτηνῶν γίνονται δεκτοὶ, δὲν εἶναι ἀνευ ὠφελείας, ἢ μᾶλλον ἐπιναγκῆς καθίσταται νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ ἐκτυλίξωμεν τὴν εἰκόνα τοῦ πολιτεομένου, τοῦ μὴ ἀποκαμόντος νὰ πιέζη καὶ παλαίνῃ τὴν δύστηνον ἡμῶν πατρίδα, ἣτις οὔτε δι' ἐκατόμβης δύναται νὰ ἐξιλεώσῃ τὸν κακὸν δαίμονα τοῦ τόπου καὶ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοῦς ὄνυχας, οὗς μέχρις ὀστέων ἐμπήξα; κατέχει ἀσπαῖρον τὸ θυμὸν τοῦ τὸ σαρκράγον ὄνθου.

Ναὶ Συμπολίται, πρὸς σᾶς λαλοῦμεν καὶ σᾶς ὑπομνησκόμεν τὴν πολιτείαν καὶ τὰς πράξεις του, καὶ σεῖς μόνον γινώσκοντες αὐτάς εἴθε εἰς θεσπὶν νὰ ἐκτιμᾶτε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μας καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ πεφωτισμένης ψήφου σας νὰ ἐμφέρετε τὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἀπόφασίν σας ἐκ προομίῶν ἢ σᾶς ὑπνδαικνόμεν, ὅτι δὲν ἀγωνίζεσθε πλέον περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς δυναστείας του· μάταιος δὲν βλέπει δὲν πιστεύει ὅτι ἐπὶ φάμμου κτίζει, ὅτι τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐξαφανισεῶς του οὔτε πέτρα ἐπὶ πέτρας οὔτε λίθος ἐπὶ λίθου θέλει μείνει, μόνον εἰς τοῦτο δὲν φαίνεται ἐξυμνεῖται, ἀλλ' ἂν τῷ συγχωρήσωμεν τὴν πατρικὴν ἀδυναμίαν, ἣτις τόσον τὸν παραφέρει, ὥστε νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὰ πέπλα του, ἅτινα κατέστησαν ἐφάμιλλα αὐτοῦ, ἂν καὶ ὑποδέεσθαι κατὰ τὴν νοσηλοσύνην, νὰ ἐπι-

θάλλη λέγομεν εἰς αὐτοὺς τὰς πράξεις καὶ τὸν τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι, ὅπως γένωνται ἄξιοι διάδοχοι, πανομοιότυπον τοῦ πρωτοτύπου πατρὸς καὶ οὕτω ἰμείνη καὶ στερεωθῆ ἐν τῇ πατρίδι μας κατὰ διαδοχὴν ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαινισθεῖσα πολιτεία καὶ διοικήσις, καὶ τὸ μὲν ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ μείνη ἀθάνατον, ἐθισθῶσιν δὲ καὶ κρατύνωσιν εἰς τὸ μέλλον τὴν δυναστείαν, διότι εἶναι τῶ ὄντι μεγάλη ἡ στέρησις νὰ μὴ προκαθῆνται τῶν κοινῶν καὶ τῶν δημοτικῶν οἱ διάδοχοι τοῦ μεγάλου τούτου πολιτείου τῆς πατρίδος μας, μεγίστη δὲ ἀγνωμοσύνη ἡμῶν νὰ μὴ ἀναγνωρίζωμεν οὔτε τὰ πλεονεκτήματα οὔτε τὰς ἀγαθοεργίας δι' ἧν ἐμεγάλυναν καὶ εὐδαιμόνισαν τὴν ἰδίαν ἡμῶν πατρίδα κατέστησαν δὲ σεβαστὴν τὴν δυναστείαν αὐτῶν.

Ἄλλ' ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν εἴκοσιν καὶ δύο ἔτη ἐδιοίκησεν ὡς Δήμαρχος τὸν τόπον, ποῖα τὰ ἔχνη τῆς Δημαρχικῆς ἐνεργείας του, ποῖας κοινωφελεῖς πράξεις, ποῖους δρόμους, ποῖαν ἀγαθὴν διοίκησιν ἀφῆκεν εἰς ἀνάμνησιν ; ποτε ἐδημοσίευσεν προϋπολογισμὸν τοῦ Δήμου ἢ ποτε τὸ πειθὴμιον καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀφοσιωμένων αὐτῷ συγκείμενον συμβούλιόν του ἐσυζήτησε προϋπολογισμὸν ἐξόδων ἢ ἐσόδων τοῦ Δήμου ; πανταχοῦ ψεύδος, πανταχοῦ εἰκονικότης. Εἰκονικότης τῶν μᾶλλον φορολογουμένων, εἰκονικότης εἰς τὰς πράξεις καὶ ἀποφάσεις τοῦ πειθηνίου συμβουλίου, εἰκονικότης εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ δήμου· οἱ μὲν σύμβουλοι καίτοι ἀπόντες τῶν συνεδριάσεων ὑπέγραφον τὰς ὑπεβαλλομένας πράξεις, οὐδέποτε ἐσυζήτουν προϋπολογισμὸν, οὐδέποτε ἐγίνωσκον τί ἐνεργεῖται καὶ τί ἀποφασίζεται παρὰ τοῦ Δημάρχου, ἀλλ' ἡ ἀπόλυτος θέλησις του διεύθυνε τὰ πάντα· οὐδέποτε δὲ ἐδημοσίευσεν ἀπολογισμὸν, ἀλλὰ διὰ ψευδῶν πρωτοκόλλων ὑπεκρίνετο ὅτι προσεκάλει τοὺς δημότας νὰ λάβουν γνῶσιν τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ οὕτω ἀνεξέλεγκτος διεύθυνε τὰ τοῦ Δήμου μὲ τὸ γνωστὸν ἀπόφθεγμα του « ἔτσι θέλω » καὶ « δὲν ἔχω νὰ δώσω λόγον εἰς κανένα », ἔχων εἰς ταῦτα ἀρρώγῳ τὸν ἰσχυρὸν παρὰ τῇ πεσούσῃ δυναστείᾳ ἀδελφῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις ἐχορῆγει αὐτῷ τὴν προστασίαν του, ἥτις παντοδύναμος οὔσα, ἐκάλυπτε καὶ τὰς μᾶλλον

ἀσυγγνώστους ὀλιγωρίας καὶ τὰς μᾶλλον ἀξιοποίνοις παρανομίας· οὕτω δὲ ἀνεξέλεγκτος οὐδ' αὐτὰς τὰς βαθμίδας καὶ τοὺς κρημνοὺς τοὺς ἐξώθεν τῆς οἰκίας του ἠξιώθη νὰ ῥυθμίση καὶ ἰσοπεδώση. Τὸ πολλάκις ἐπαναληφθὲν καὶ διὰ πραγμάτων ὑποστηρικθὲν προξενεὶ ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν εἰς πάντα πατριώτην ὀκτακοσίου δαραχμαὶ ὑπελογίζοντο ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς φόρος ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ὠνίων ἐν τῷ Δήμῳ, ἐνῶ πλειοδοτηθέντος τοῦ φόρου τοῦτου ἐδόθησαν τῷ Δήμῳ 6000 καὶ 7000 δραχμαὶ, κατὰ παράδοξον δὲ σύμπτωσιν καὶ πρὶν καὶ μετὰ ταῦτα ἡ αὐτὴ ἰσορροπία τῶν ἐξόδων καὶ ἐσόδων τοῦ Δήμου ὑπῆρχεν ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ἀγυρτικῶς ποτε δωρηθεῖσα τῷ Δήμῳ βουλευτικὴ ἀντιμισθία τοῦ ἀδελφοῦ του ἐγένετο ἄφαντος χωρὶς ποτέ νὰ μάθῃ τις ποῦ ἐδαπανήθη· εἶναι τῷ ὄντι μέγα σφάλμα τῶν κατὰ καιροὺς ἐκ τῆς ἀντιπολιτεύσεως διευθυνάντων τὰ τῆς νήσου καὶ τὰ τῆς ἐπαρχίας, ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησαν νὰ ἐξελέγξουν τὴν διαχείρισιν τοῦ ἀνδρός· καὶ ἤδη αὕτη καθίσταται ἀνέφικτος.

Οὐδεμίᾳ ἀσφάλεια ἰδιοκτησίας ὑπῆρξεν, διότι οὐδεὶς ἀγροφύλαξ διωρίσθη ποτε, τὸ παρ' ἄλλων δὲ φυλλαδίων ἐν καιρῷ προγενεστέρῳ δημοσιευθὲν, ὅτι εἶποτε ἐδιορίζετο τις ἀγροφύλαξ, (διότι εἰρήσθω ἡ ἀντιμισθία εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἐσαλάντιον τοῦ Δημάρχου) οὐδόλιος ἐξεπλήρου τὸ καθήκον αὐτοῦ, εἶναι ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος· τί· δὲν ἐνθυμεῖται τὰς ἀποκαλύψεις τοῦ Ἀθήνη, τὰ τῆς γαιθάρης τοῦ Μελισσοῦ, πῶς ἐποίησαν οἱ ἀγροφύλακες ἐπίτηδες ἐνέβαλλον εἰς τὰ ξένα κτήματα, ὅπως τιμωρηθῆ ὁ κύριος διὰ τὸ ἀνεξάρτητον τοῦ φρονήματός του; μυρία ὅσα ἄλλα ἔχει τις ν' ἀπαριθμήσῃ τερατουργήματα τοῦ Δημάρχου I. Προβελεγγίου, ἅτινα κατὰ τὴν Δημοαρχικὴν πολιτείαν του διεπράξατο· ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας τῆς νήσου μας· ἀλλὰ καὶ ἡ λοιπὴ δημοτικὴ διοίκησις του δὲν εἶναι κρείττων, αὕτη μάλιστα δεικνύει τὸ ποῖον τοῦ ἀνδρός, ἐκτυλίσσει τὴν εἰδεχθεστέρην μορφήν τὰς πλέον ἀποτροπαίους πράξεις τῆς διοικήσεώς του.

Ὁ φόρος τοῦ αἵματος ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημοτικοῦ τούτου ἀρχοντος ὕπλον, πρὸς πίεσιν μὲν τῶν ἀντι-

πάλων αὐτοῦ πρὸς ἄγρευτιν δὲ ἀσθενοῦς τινος χαρακτηῖρος. Τὰ τέκνα τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ἐπλήρουν τοὺς καταλόγους τῶν στρατευσίων, ἀν δὲ τὰ τέκνα τινῶν φίλων του δὲν ἐφαίνοντο εἰς τοὺς καταλόγους, τοῦτο δὲν ἐγένετο χάριν αὐτῶν, διότι οὗτος οὐδένα ἠγάπησεν, οὐδένα φίλον ἔχει, ἀλλ' ὅπως καταστήσῃ πιθανότερον τὸ δυστύχημα τῶν τέκνων τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων. ἀλλ' ἐκτὸς τούτου αἱ λεγόμεναι «προκαταβολαὶ» ἐχρησίμευον εἰς πλήρωσιν τοῦ βλακηνίου του καὶ πολλάκις ζητηθεῖσαι δὲν ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς δικαιουμένους ὡς καὶ ἄλλοτε ἐδημοσιεύθη μαρτύριον τῶν λόγων μου ὁ Λουκάς Πρόκος, ὁ Δ. Μοσχούτης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὧν τὸ ὄνομα διαφεύγει ἡμῶν τὴν μνήμην· τὸ ὄπλον τοῦτο, ὅπερ ὁ φιλέδικος χαρακτῆρ τοῦ ἀνδρὸς μετεχειρίζετο συνήθως, ἦν τὸ τρομερότερον καὶ τὸ μᾶλλον καταπιεστικὸν τῶν ἀντιπάλων του· πολλάκις πολλοὶ οἴκοι ἐδυστύχησαν ἕνεκα τῶν μεγάλων δαπανῶν καὶ τῶν ἀτελευτήτων δυσχερειῶν ἅς παρενέβαλε εἰς τὴν ἀντικατάστασιν ἢ τὴν αἴτησιν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ φόρου τοῦ αἵματος τῶν κληρῶν.

Ἐνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς πεσοῦσης δυναστείας μεγάλως ἰσχύεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὅστις αἰείποτε καὶ νῦν εἰσέτι, ἐνέκρινε καὶ ἐπροστάτευσεν τὰ ἐν τῇ δυστήνῳ πατρίδι ἡμῶν τελούμενα ἀναιδῆ ὄργια δι' ὅσας εἶχε δυνάμειος, ἐν δὲ τῶν μέσων τούτων αἰείποτε ἐκρίθη καὶ ἡ διὰ πειθηνίων καὶ ἀφροσιωμένων προσώπων διανομὴ τῆς δικαιοσύνης· αὕτη λοιπὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γ. Προβλεγγίου, τῆς πολιούχου ταύτης θεότητος τῆς νήσου μας, ὑπῆρξε καὶ νῦν ἔτι ὑπάρχει ἕτερον ὄπλον πρὸς πίεσιν ἰδίως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων καὶ πρὸς θεραπείαν ὄλων τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολιτευομένου τούτου, ὅσάκις κέκληται ἡ δικαιοσύνη νὰ παρέμβῃ καὶ χορηγήσῃ τὴν εὐεργετικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν· οὕτως ἐὰν μὲν πταῖσμα τιπραχθῆ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων καὶ ὑπὸ φίλων τοῦ δυνάστου τῆς νήσου μας τιμωρεῖται μὲν ὁ ἐχθρὸς ὁ δὲ φίλος ἀθωοῦται, ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ἢ ἀκολουθίων του, ὅταν ἀπευθύνωνται κατὰ ἐχθρῶν αὐτοῦ ἐπιδικάζονται ἔστω καὶ ὄλως ἀδικοὶ καὶ μυρία μέσα ἐξευρίσκονται ὅπως σαγηνευθῆ εἰς πλη-

ρωμην και ζημιωθῆ ὁ ἐχθρός· ὡς ἐπίμετρον τῶν λόγων μας παρεμβάλλομεν τὴν μικρὰν διήγησιν τῶν παθημάτων τοῦ ποιμένος Ἀρβανίτη, ὅστις καίτοι ἐπὶ 30 ἔτη φίλος ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ καταψηφίσῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἥρώδους μας. Οὗτος ἔλαβέ ποτε ἄνευ ἐγγράφου δραχ. 50 παρ' αὐτοῦ, ἐνεργουμένων τῶν ἐκλογῶν κατὰ τὸ 1860 ἔτος, ἔκτοτε καὶ αὐτὸς ὁ ἐπιστάτης του Ξ. Σεριάννης ἔλαβε τυρὸν καὶ τὰ τέκνα του μυζήθρας καὶ γάλα καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εἰσῆλθον γάλα καὶ μυζήθραι παρὰ τοῦ πτωχοῦ Ἀρβανίτου· ἀλλὰ δυστυχῶς δι' αὐτὸν ἐπῆλθον αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1871 καὶ κακῆ μοίρα ἀπεφάσισε νὰ συνταχθῆ μετὰ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶ! Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1872 ἐνάγεται παρὰ τοῦ Ξ. Σεριάννη ἀντιπροσώπου τοῦ δανειστοῦ πρὸς πληρωμὴν δραχ. 120, ὁ δυστυχῆς ποιμὴν ἀπειλεῖται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου, τῷ ὑποβάλλονται ὡς φόβητρον αἱ δικαστικαὶ δαπάναι εἰάν ἐφεσιβάλῃ τὴν ἀπόφασιν καὶ οὕτω πειθαναγκάζεται εἰς τὴν διὰ πρακτικοῦ πληρωμὴν δραχμῶν 90· ἀλλὰ τὸ θῦμα δὲν ἀναισθητεῖ, κινεῖται εἰσέτι, σφαδάζει, εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῆ ἐπὶ τῆς πυρᾶς πρὸς ἐξίλασιν τῆς πολιούχου θεότητος τοῦ τόπου· καταγγέλλεται ὅτι τὸ ποιμνιὸν του κατέφαγεν τὰ νεόφυτα τοῦ Γ. Προβελεγγίου ἐν Κοντῶ, δύο δὲ δίκαι ποινικαὶ γίνονται, εἰς τὴν μὲν καὶ τοι ὀμφιβόλου τῆς ἀποδείξεως κατεδικάσθη εἰς 15 δραχμῶν πρόστιμον, ἀλλ' εἰς τὴν ἑτέραν τὴν καὶ σπουδαιότεραν, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἐπιβολῆς πρόστιμου ἐκ 300 δραχμῶν δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις· ἀναβάλλεται ἡ ἐκδίκασις καὶ διατάττονται ὑπὸ τοῦ πταισματοδίκου κρείτονης ἀποδείξεις, ἀλλ' οὐδὲ τότε εὐρίσκονται τοιαῦται· ἀλλὰ πρὸ τῆς δίκης μηχανῶνται οἱ ὑπὲρ τοῦ θαύματος τοιόν δε' προσέρχεται τῷ κατηγορουμένῳ Ἀρβανίτῃ ὁ Καθηγητὴς Γ. Βιώνης πρὸ τῆς δίκης καὶ ὑπόσχεται αὐτῷ τὴν ἀθώωσιν καὶ τὸν συμβιβασμὸν εἴποτε μὴ παραστῆ οἷδέ προσλάβῃ ὑπερασπιστὰς τοὺς ἐκεῖ παρατυχόντας δύο Σιφνίους δικηγόρους. Ὁ δυστυχῆς χωρικός πειθεταί, ἀλλ' ὅτε ὁ εἰς τῶν δικηγόρων μαθὼν καὶ κατανοήσας τὴν πλεκτάνην ἠρώτησε τὸν χωρικὸν ἂν ἀφίησί ποτε τὸ ποιμνιὸν του ἄνευ κυνῶν, καὶ οὕτω μετέπεισε τὸν χωρικόν,

ὅστις ἐρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι ἔχει τοὺς αὐτοὺς δικηγόρους, οἱ νέοι προσαχθέντες μάρτυρες καίτοι ἰστάμενοι εἰς τὴν θύραν τοῦ Εἰρηνοδικείου κατὰ προτροπὴν τοῦ Ε. Σεριάννη ἀπεμακρύνθησαν καὶ οὕτω ἀνεβλήθη ἐπ' ἀόριστον ἡ δίκη, ἥτις καὶ παρεγράφη καὶ οὕτω ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθη τοῦ παντελοῦς ὀλέθρου, ὃν οἱ καλοὶ πατριῶται ἀπηύρισαν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστυχοῦς Ἀρβανίτου. Ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς συστάσεως τῶν Δήμων αἰέποτε ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ ὑπῆρξεν ὑποχείριος καὶ τυφλὸν ὄργανον τῶν σκανδαλωδῶν ροπῶν καὶ ἀδίκων ὀρέξεων τοῦ τυράννου τῆς νήσου. Ὁ Πέτρος Βῆος, ὁ Καμπάνης, ὁ Βαφίας, ὁ Λευιτικὸς καὶ ἐπὶ τέλος ὁ διαδόχτος Κωνσταντινίδης ὅστις ὑπερηκόντισε τοὺς πάντας κατὰ τὴν τυφλὴν ἀφροσύνην καὶ τὸν φατριασμόν, ἦσαν τὰ πειθήνια ὄργανά του δι' ὧν ἐπίεζε καὶ πιέζει τοὺς ἀντιπάλους του. Ποῖος ἐκ τῶν μὴ φίλων τοῦ Προβλεγγίου προσέρχεται εἰς τὸν Καδῆ καὶ δὲν εἶναι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει τύχει τοῦ δικαίου του; ποῖα ἀνάκρισις ἐνηργήθη ἄνευ μεταβολῆς τῶν ὑπὸ τῶν μαρτύρων κατὰθεττομένων; ποῖον πταῖσμα πραχθὲν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ξενοφῶντα ἐτιμωρήθη, καὶ τίς τῶν ἀντιφρονούντων δὲν ἔμεινεν ἀτιμώρητος δι' ὑδανικά ἐγγλήματα; ἔχετε ᾧ συμπολιταὶ ἀνάγκην παραδειγμάτων; ὁ δυστυχὴς Ἀρβανίτης, ὁ μακαρίτης Μιχαὴλ Λουκάκης, ὁ Εὐριπίδης Σπεράντσας καὶ τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι εἶναι τρανωτάτη ἀπόδειξις τῶν λόγων μας· δις κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινίδου ὁ τελευταῖος καὶ δις ἠθώθη ὑπὸ τῶν ἐν Σύρῳ πλημμελειοδικῶν.

Ἄλλὰ πάντα ταῦτα τὰ τερατουργήματα ἤθελεν εἶπεῖ τις δὲν ἐκίνησαν τὴν κοινὴν ἀποστροφὴν καὶ ἀγανάκτησιν; καὶ τίς δύναται νὰ τὸ ἀρνηθῆ; πότε ἀφῆθη ἄνευ ἀντιπολιτεύσεως; ἀλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἡμῶν ἐπιβάλλεται ἡμῖν τὸ καθῆκον νὰ ἐρευνήσωμεν καὶ τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν τοῦ ἀνδρός. Ἀείποτε ἦν φίλος τῆς ἐξουσίας, καὶ ἐπὶ τῆς πεσοῦσης δυναστείας λίαν ἀφωσιωμένος, ἀκυλοῦθῶν τὰ ἔχνα τοῦ ἀδελφοῦ του· ὡς βουλευτῆς οὐδέποτε ἠρνήθη ψῆφον ἢ ἀντεῖπεν εἰς τὰς πράξεις τῶν κυβερνώντων, διὰ τοῦτο εἰς ἀντάλλαγμα ἐλάμβανε τὴν ὑπο-

τικὰς ἐκλογὰς, κατὰ τὸ ἔτος 1865, ἐλέχθη ὑπὸ τῶν ὁργάνων του ὅτι ἐσυνετίσθη, ὅτι ἐβελτιώθη, ὅτι θέλει μεταβάλλει διαγωγὴν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν φροῦδαι καὶ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, ἄλλην μίαν φοράν ἐδιδάχθητε ὅτι ἐφύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ράδιον» καὶ ὅτι κείς ἀσυνέτου καρδίαν Θεὸς οὐκ εἰσελεύσεται.» Δὲν εἰήτησε μετὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1865 νὰ τιμωρήσῃ κατὰ τὸ σῶνθηες τοὺς πολιτικούς ἀντιπάλους; του; δὲν ἔφε-
ρεν καὶ διατηρεῖ ἐπίτηδες τὸν Εἰρηνοδίκην Κωνσταντινίδην; δὲν μετεχειρίσθη τὴν δωροδοκίαν; δὲν συνεμάχησε μετὰ ληστῶν; δὲν ἐπκυσεν διὰ τοῦ ὑπὸ τὰ νεύματά του διατελοῦντος υἱοῦ του δύο τῶν καλιτέρων καὶ ἰκανωτέρων διδασκάλων μας τοὺς Δεπάσταν καὶ Βερνίκον; εἰς ἐπίμετρον δὲ τῶν ἀνουρσιουργημάτων του δὲν ἠθέλησε νὰ χαρακτηρίσῃ θάσος καὶ τὸν μὴ κατεχόμενον παρ' αὐτοῦ Κοντὸν παρ' οὗ καὶ ξυλεύεσθε; Μὴ πιστεύετε εἰς τὰς ψευδεῖς ὑποσχέσεις του, εἶναι καὶ ἔσεται ὁ αὐτὸς καὶ ἀναλλοίωτος, μὴ διστάσετε νὰ καταψηφίσετε αὐτοῦ διότι ὕστερον πικρῶς ἀλλ' ἀνωφελῶς θὰ μεταμέλεισθε· δὲν ἦτο δὲ ἀπὸ σκοποῦ νὰ συγκαταλέξωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ θύματα τῆς διὰ τῶν γνωστῶν σας μέτων ἀποκτηθείσης περιουσίας του, ἀλλ' ὡς διαφεύγοντα τὸν κύκλον τοῦ πολιτικοῦ του βίου παραλειπομεν ὅπου καὶ ἂν ἐγγίση τις τὸν ἄνδρα αἰσχρὸς καὶ φρίκη καταλαμβάνει τὸν ἐρευνῶντα! ἐλέχθη δὲ πῶς κατώρθωσεν ἐπὶ τσσαῦτα ἔτη νὰ παρίσταται ὡς ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ ὃν πολυειδῶς ἐβασάνισε καὶ ἐζημίωσε· ἂ, ἴδουν οἱ θαυμασταὶ τοῦ παρελθόντος, οἱ αἰσχρὸὶ λειποταίνται, ὅποια τέρατα καὶ ὅποιον ζυγὸν ἐπέβαλε ἡ διαβόητος Καμαρίλλα, οἱ καλούμενοι ἀφοσιωμένοι.

Γρηγορεῖτε ὦ συμπολίται! μὴ ἀποκάμετε παλαίοντες κατὰ τῶν ἀνιθίκων μέτων κατὰ τῶν πιέσεων κατὰ τοῦ ἀργυρίου, ὅπερ ἀπὸ τῶν ἰδρώτων σας ὕστερον λαμβάνει διπλοῦν καὶ τριπλοῦν· ἐὰν ὀμονοῆτε καὶ καρτερεῖτε, ἡ νίκη ἀναμφιβόλως θέλει στέψει τὰς προσπάθειάς σας, ὁ δὲ ἀμείλικτος ἐχθρὸς παντὸς καλοῦ καὶ τῆς εὐτυχίας σας θέλει καταπέσει.

Φίλοι Συμπολίται,

Ἐγκαταλείποντες τὰ ἔργα καὶ τὰ συμφέροντά ἡμῶν, καὶ περ' οὐδὲν λογιζόμενοι τοὺς κινδύνους καὶ τὰς τάλαιπωρίας μακροῦ πλοῦ, ἐσπεύσαμεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος, καλοῦσης ἡμᾶς πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, προκειμένου περὶ ἐκλογῆς τοῦ καταλλήλου ἀνδρός, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου θέλει ἀνατεθῆ ἐπὶ τετραετίαν ἢ ἱερὰ ἐντολὴ τοῦ νὰ ὑπερασπίσῃ ὡς ἀληθῆς πατὴρ τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν συνδημοτῶν του. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ κηρύξωμεν πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ γινώσκετε τοῦτο, ὅτι ἡ ἱερὰ ἡμῶν ψῆφος θέλει δοθῆ ἀδιστακτικῶς καὶ πανηγυρικῶς εἰς τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ λαοῦ, τὸν γινώσκοντα τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς πληγὰς τοῦ Δήμου, καὶ ἔχοντα τὴν θέλησιν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ νὰ θεραπεύσῃ αὐτάς. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ **Ἰωάννης Τριαντίφυλλος**. Εἶναι περιττὸν ἐπίσης, φίλοι Συμπολίται, νὰ ἐξηγήσωμεν εἰς ὑμᾶς τοὺς λόγους, δι' οὓς ἀποδοκιμάζομεν, καὶ ἐχθρὸν τῆς πατρίδος νομίζομεν, τὸν τέως Δήμαρχον ἡμῶν Κωνσταντῖνον Προβελέγγιον. Οἱ λόγοι εἰσὶν εἰς πάντας γνωστοὶ καὶ περιλάλητοι. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν Προβελεγγίων ἀείποτε ἐθεώρησε τὴν Πατρίδα ἡμῶν ὡς ἀληθῆς τιμᾶριον, τοὺς δὲ συμπολίτας ἡμῶν ὡς δουλοπαροίκους. Κατορθώσαντες οἱ ἄνθρωποι οὗτοι νὰ ἐπιβάλωσι διὰ παντός ἀνοσίου καὶ ἀθεμίτου μέσου τὴν δυναστείαν αὐτῶν ἐπὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν, ἐκμεταλλουθέντες πρὸς ἴδιον ὄφελος πάντας τοὺς πόρους τοῦ δήμου, οὐδενὸς μέσου ἐφείσθησαν ὅπως διατηρήσωσι τὴν παράνομον αὐτῶν καὶ τυραννικὴν ἐξουσίαν, καὶ καταστήσωσιν αὐτὴν κληρονομικὴν καὶ διαδοχικὴν. Δι' αὐτοὺς ἡ Πατρίς δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ κορέσωσι τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν αὐτῶν. Δι' οὐδενὸς ἄλλου δεσμοῦ συνδέονται μετ' αὐτῆς. Τὸ εὐγενικὸν αἷμά των δὲν ἀξιούσι ν' ἀναμίξωσι μὲ τὸ δουλικὸν καὶ χυδαῖον αἷμα τῶν συμπολιτῶν των. Ψευδεῖς μόνον καὶ ἀνοσίους γάμους ἐτέλεσαν, ἵνα ἐξαπατήσωσι τὴν ἀθωότητα καὶ κορέσωσι τὰ βδελυρὰ πάθη των. Συμμαχῆσαντες πολλάκις μετὰ ληστῶν καὶ κακούργων οὓς ἤγαγον ἐκ Λαμίας, ἐδέσμευσαν τὴν ἱερὰν ἐλευθερίαν τῶν συνδημοτῶν μας, ἐπεβούλευσαν τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν ἡμῶν, κατέστρεψαν ἀρχαίας καὶ ἐπισήμους οἰκογενείας, καὶ διέσπειραν τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἀ-

πελπισιάν ἐκεῖ, ὅπου ἄλλοτε ἐβασίλευεν ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐτυχία. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι ἀκόμη δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἄνθρωποι ἐξ ἰδιοτελείας, ἐξ ἀγνοίας ἢ καὶ ἐκ συμφερόντων ἀνοσίων υποστηρίζοντες τὴν δουλείαν καὶ κακοδαιμονίαν τῆς πατρίδος μας. Οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ παύουσιν ἐξαπατῶντες διὰ μυρίων ψευδολογιῶν τοὺς ἀπλουτέρους τῶν συνδημοτῶν μας, καὶ τολμῶσι νὰ διίσχυρίζωνται ὅτι οὐδὲν καλὸν ἔχουσι νὰ προσμένωσιν ἐκ τῆς ἀντιπολιτευομένης μερίδος, ἐνῶ ἡ οἰκογένεια τῶν Προβελεγγίων ἔπραξε καὶ μέλλει νὰ πράξῃ πολλὰ καὶ μεγάλα κατὰ !!! Πρὸς τοὺς ἐθελοδούλους τούτους ἀπευθύνοντες τὸν λόγον ἀναγκαζόμεθα νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ παρελθόντος, ὅπως μὲ τὸ ἀψευδὲς στόμα τῆς ἱστορίας φιμώσωμεν τοὺς ψευδολογοῦντας, οὓς προκαλοῦμεν νὰ μᾶς διαψεύσωσιν, ἂν δύνανται.

Ἡ τυρανικὴ διοίκησις τῶν Προβελεγγίων διαρκεῖ κατὰ δυστυχίαν καὶ πρὸς κατασχύνην τῆς Πατρίδος ἐπὶ **40** ὅλα ἔτη. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πλούσιοι ὄντες καὶ ἐκ τῶν ἰδρώτων τοῦ δυστυχοῦς λαοῦ ἔτι μᾶλλον πλουτίσαντες, πανίσχυροι δὲ πολιτικῶς ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ὀθωνος, ὡς ἀύλοκόλακας ἀνεγνωρισμένοι, ἠδύναντο τῶντι, ἂν εἶχαν μικρὸν τι αἰσθημα φιλοπατρίας καὶ φιλανθρωπίας νὰ εὐεργετήσωσι πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὸν τε δῆμον ἡμῶν ἐν γένει καὶ πλείστους τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν κατ' ἰδίαν. Καὶ ὅμως ἀντὶ εὐεργεσιῶν κατεδίωξαν μὲν ἀπηνῶς πᾶσαν ὑπεροχὴν καὶ πᾶσαν ἰκανότητα, ἐπλήρωσαν δὲ τὴν Πατρίδα ἡμῶν πάσης καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἐπὶ τῆς δυναστείας αὐτῶν ἠρημώθη ἡ ὠραία καὶ ἀπ' αἰῶνων ὑπάρχουσα παρὰ τὸ Κάστρον Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γάβρου, ἣν ὤφειλον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ νὰ διατηρήσωσιν ἀλώβητον διὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἀξίαν, ὡς χρησιμεύσασαν ἐν τῶν ὀλίγων σχολείων τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῶν δουλικῶν ἡμερῶν αὐτοῦ. Δι' ὀλίγης καλῆς θελήσεως καὶ διὰ μικρᾶς δαπάνης ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσι τὴν ὠραίαν ἐκείνην καὶ περιβλεπτον οἰκοδομὴν, καὶ τοὺς δύο ἐντὸς τοῦ περιβάλλου αὐτῆς ἱεροὺς ναοὺς. Καὶ ὅμως μὲ ἀκατανόμαστον ἀπάθειαν ἔβλεπεν ἡ ἀσπλαγχνος αὐτῶν καρδία ἐρειπομένην τὴν οἰκοδομὴν ἐκείνην, καὶ τοὶ χρησιμεύουσαν ἀκόμη ὡς σχολεῖον ἑλληνικόν, ὅτε δὲ κατέστη ἐντελῶς ἄχρηστος, μετέφερον τοὺς μαθητὰς καὶ διδασκάλους εἰς τὴν ἐπίσης ὠραίαν καὶ περιβλεπτον Μονὴν τοῦ Χρυσοστόμου, κειμένην ἐπὶ ὠραίου γηλόφου, εἰς θέσιν κεντρικὴν καὶ εὐαέρων, καταλληλοτάτην δὲ ὡς Σχολαρχεῖον. Ἐν τῇ σχολῇ ἐκείνῃ ἐδιδάχθησαν λίαν ἐπιτυχῶς οἱ λογιώτεροι τῶν συμ-

πολιτῶν ἡμῶν, οὐ μόνον δὲ ἄλλα καὶ πλείστοι νέοι ἐκ τῶν πέριξ νήσων ἐρχόμενοι ἐσπούδαζον ἐν αὐτῇ. Καὶ ὁμῶς μετ' ὀλίγα ἔτη καὶ ἡ λαμπρὰ ἐκείνη Μονὴ μετεβλήθη εἰς σωρὸν ἐρείπιων, οὐδενὸς φροντίζοντος νὰ προλάβῃ καὶ τὴν ἐρήμωσιν ταύτην. Ἄντ' αὐτῆς δὲ ὠκοδομήθησαν δαπάνῃ τοῦ δήμου οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἐλεεινοὶ σταυλοὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Ἀρτέμιον, οὓς ὀνομαζοῦσιν ἑλληνικὸν Σχολαρχεῖον, περὶ τῆς ἀθλιότητος τοῦ ὁποίου πολλὰ πολλάκις ἐλέγχθησαν καὶ ἐγράφησαν. Ἀρκεῖ νὰ εἰσέλθῃ τις ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἰς ἓν τῶν ἐλεεινῶν ἐκείνων δωματίων, ὅπως ἐννοήσῃ τὴν ἀσπλαγχνίαν, τὴν ἀκηδῖαν καὶ τὴν φυλότητα τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ἀρχῆς. Μετ' ὀλίγον κατέπιπτε καὶ εἰς ἐρείπια μετεβλήθη τὸ μόνον ἡμῶν δημοτικὸν Σχολεῖον, τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, ὅπερ ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα, ἴστατο ἐκεῖ ἐλεεινὸν ἐρείπιον πρὸς αἰσχρὸς τῆς δημοτικῆς ἡμῶν ἀρχῆς καὶ πρὸς ὄνειδος ὄλων ἡμῶν, τὰ δὲ παιδιὰ τῆς Πατρίδος ἐδιδάσκοντο ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐντὸς τοῦ μικροῦ ναΐσκου τῆς δημοτικῆς ἡμῶν σχολῆς καὶ πρὸς ὄνειδος ὄλων ἡμῶν. Ἄλλὰ τὸ ὄνειδος τοῦτο ἔσπευσε νὰ ἐπανορθώσῃ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἄγαθοεργὸς Ἀδελφότης, ἢ μᾶλλον ἢ φιλότιμος συνδρομὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοπατρίδων συμπολιτῶν. Ἐν τούτοις ἡ καταστροφή καὶ ἡ ἐρήμωσις ἐξηκολούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ ἐπὶ τῶν κλεινῶν ἡμερῶν τῶν ἀρχοντίσκων τῆς Πατρίδος μας. Τί ἀπέγινεν ἢ ἐν Κάστρω ἐπισκοπικὴ κατοικία, ὁμοίᾳ τῆς ὁποίας εἰς οὐδεμίαν τῶν πέριξ νήσων ὑπάρχει καὶ ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν τῶν ἀρχαίων κειμηλίων τῆς πατρίδος μας; Μετεβλήθη εἰς σωρὸν ἐρείπιων. Τί ἐγένεν ἢ ἀρχαία καὶ πολῦτιμος βιβλιοθήκη τοῦ ἱστορικοῦ σχολείου μας; Δηρηπάγη καὶ κατεστράφη, οὐδενὸς φροντίζοντος. Τί ἐγέναν τὰ ἄμφια καὶ τὰ ἄλλα κειμήλια τοῦ ἐν Κάστρω Δημοτικοῦ Ναοῦ τῆς Ἐλεούσης; ἢ τί θὰ ἐγένετο αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος καὶ ὠραῖος Ναός, ἂν δὲν ἔπεσε κεύαζεν αὐτὸν ἐκ διαλειμμάτων ἢ ἰδιωτικῆς εὐσέβειας καὶ φιλοτιμίας; Τί ἐγέναν αἱ ὠραῖαι καὶ ἱστορικαὶ Μοναὶ τῶν Φυρογίων, τῆς Βρύσειως κλπ.; Τί ἐγέναν τὰ ἄμφια καὶ τὰ ἄλλα κειμήλια αὐτῶν; Πανταχοῦ καταστροφή, πανταχοῦ ἐρήμωσις. Νομίζει τις ὅτι ὁ δαίμων τῆς ἐρημώσεως παρακολουθεῖ τὰ βήματα τῶν ἀσπλάγχων ἀρχοντίσκων μας. Πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον, πᾶν ὅ,τι ἱστορικὸν ἐν τῇ νήσῳ ἡμῶν εἴτε οἰκοδόμημα, εἴτε φρέαρ, εἴτε τοιοῦτόν τι ἀναμιμνήσκον τὴν ἐν καιρῷ τῆς δουλείας εὐημερίαν τῆς νήσου ἡμῶν διηρηπάγη καὶ κατεστράφη. Ἐν καιρῷ τῆς δουλείας τοῦ ἔθνους οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἱ ἀληθεῖς ἀρχοντες τοῦ τό-

που, εὑρισκόν τὰ μέσα τοῦ νὰ συντηρῶσιν οὐ μόνον τὸ ἱστορικὸν Σχολεῖον, ἀλλὰ καὶ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ φρέατα καὶ τοὺς ναοὺς καὶ πᾶν ὅ,τι δημόσιον. Μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους χάρις εἰς τοὺς ἀσπλάγχχους τυραννίσκους, οὓς δὲν ἐξαπέστειλε βεβαίως εἰς ἡμᾶς ἡ Πρόνοια ἀλλ' ἡ κατάρρα τοῦ Θεοῦ, τὰ πάντα διηρπάγησαν, ἐβεβηλώθησαν, κατεστράφησαν. Ἐὰν δὲ καὶ ἐγένετο δημοτικὸν τι ἔργον, ἂν ἐθεραπεύθη σπουδαία τις ἀνάγκη, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῆς ἀντιπολιτευομένης μερίδος ἢ ὁποῖα οὐδέποτε ἐπαύσατο μεριμνῶσα ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς ἀτυχοῦς πατρίδας μας.

Τὸ δημοτικὸν Σχολεῖον τοῦ Κάστρου οὐ μόνον ἠκοδομήθη παρὰ γνώμην τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντιπόλει φιλελευθέρων καὶ φιλοτιμῶν συμπολιτῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δύο ὅλκ' ἔτη παρ' αὐτῶν ἐμισθοδοτεῖτο ὁ διδάσκαλος, μέχρις οὐ κατωρθώθη διὰ μυρίων προσπαθειῶν ἢ ἀναγνώρισις αὐτοῦ. Τὰ νεκροταφεῖα, ἢ ἐπισκευὴ καὶ ἐπίστρωσις τῶν κυριωτέρων ὁδῶν, καὶ πᾶν ὅ,τι καλὸν ἐγένετο, ὀφείλεται εἰς τὴν φιλότιμον καὶ φιλόκαλον συνδρομὴν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κυρίων Σιφνίων, οἱ ὁποῖοι καὶ τῶρα ἔχουσιν ἔτοιμα τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια πρὸς οἰκοδομὴν ἐνὸς Παρθεναγωγείου. Ταῦτα, φίλοι Συμπολίται, ἔπραξε καὶ πράττει ἡ ἀντιπολιτευομένη μερίς ἐκ φιλοπατρίας καὶ φιλοτιμίας ἀληθοῦς ὀρμωμένη, καὶ τοι ἀντίπαλον ἔχουσα τὴν δημοτικὴν ἀρχήν. Ἔχετε πρὸ τῶν ὁμμάτων ὑμῶν τὴν σύστασιν νέου σχολείου εἰς τὸν Ἄρτεμωννα, κατὰ τῆς συστάσεως τοῦ ὁποίου πόσα δὲν ἐμηχανεύθησαν, συμπολίται, οἱ δημοτικοὶ ἀρχοντίσκοι σας ἂν καὶ ἡ Κυβέρνησις ἴδρυσεν αὐτὸ δαπάνη τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ οὐχὶ εἰς βάρος τοῦ δήμου· ἐνῶ δὲ ἐραπίσθησαν ὑπὸ τοῦ Σ. ὑπουργείου διὰ τὴν πρωτοφανῆ ταύτην διαγωγὴν Δημάρχου καὶ δημοτικοῦ συμβουλίου, εἰσέτι δὲν κατωρθώθη ἡ τακτικὴ λειτουργία τῆς τόσο χρησίμου δημοτικῆς σχολῆς, καὶ τοι ἡ διδασκάλισσα μισθοδοτεῖται πρὸ πολλοῦ, καὶ τοι ἡ Κυβέρνησις ἀνέλαβε καὶ τὴν δαπάνην τῶν ἐξόδων διὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν. Καὶ ὅμως, τολμῶσι νὰ ἐπαίτῳσιν ἀκόμη τοὺς ψήφους ὑμῶν φίλοι Ἄρτεμωνιάται· καὶ ὅμως παρουσιάζονται καὶ συγχωρεῖται ὑμῶν συνηγοροῦντες καὶ ἀγωνιζόμενοι ἵνα ἐπιβάλωσιν ἐκ νέου τοιοῦτους δημοτικούς ἀρχοντας!

Τί δὲν θὰ δυνηθῆ λοιπὸν νὰ πράξῃ ἢ μερίς αὕτη ἂν κατορθώσῃ ν' ἀποσπάσῃ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὰς ἀνοσίους χεῖρας ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς κατέστρεψαν τὸν τόπον μας; Ναι, φίλοι συμπολίται, ἔχομεν ἀνάγκην

να σώσωμεν τὴν Πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ τῆν ἀτιμίαν καὶ τὴν αἰσχύνην. Ἐχομεν ἀνάγκην να ἐπαναφέρωμεν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐνομίαν, ν' ἀνοίξωμεν τὸ στάδιον εἰς τὴν τιμιότητα καὶ ἰκανότητα, καὶ να πατάξωμεν τὴν κακοήθειαν καὶ τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν ἀκολασίαν, τὴν ὁποίαν διὰ μυρίων μέσων εἰσήγαγον ἐν μέσῳ τῆς ἀπλοϊκῆς καὶ ἀθῶας κοινωνίας ἡμῶν οἱ ἀσεβεῖς καὶ παράνομοι. Μὴ πτοήσωσιν ὑμᾶς αἱ ἀπειλαὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀνομίας. Σήμερον ὁ νόμος εἶναι ἰσχυρὸς, οὐδεὶς δὲ δύναται να τεθῆ ὑπεράνω τοῦ νόμου. Ἐχομεν Κυβερνήσιν πατρικῆν, φιλοδίκαιον καὶ αὐστηρὰν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὁποίας πᾶς πολίτης δύναται να ἐνασκήσῃ ἐλευθέρως τὸ ἱερὸν Εὐαγγελικὸν δικαίωμα. Ἄς ποιήσωμεν λοιπὸν ἐλευθέρως καὶ εὐσυνειδήτως χρῆσιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν δικαιώματος, ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶπ μεθ' ἡμῶν

ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΤΡΙΩΝ ΝΑΩΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ ΣΙΦΝΟΥ
[1861 - 1913]

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Στό Ἀρχεῖο τοῦ μακαριστοῦ ἐφημερίου τοῦ Κάστρου τῆς Σίφνου Βασιλείου Πρόκου βρέθηκαν καί τρία ληξιαρχικά βιβλία-κατάστιχα: α) γάμων, τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, β) γεννήσεων, τοῦ ἱεροῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Ἐλεούσης καί γ) ἀποβιώσεων, τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Τυποποιημένα καί τά τρία, μέ ἀνάλογο περιεχόμενο κατά κατηγορία, διαστάσεων 0,28x0,20 1/2, ἔφεραν εἴκοσι σελίδες ἕκαστο κατά σχετική σημείωση στήν 1η σελίδα τους, ὑπογεγραμμένην ἀπό τόν μητροπολίτη Σύρου καί Τήνου Δανιήλ. Ἰκανῶς ἐφθαρμένα πλέον τά κατάστιχα περιέχουν σελίδες, τό μέν α) 1-8, 13-14, 17-18, τό β) 1-18 καί 12 πρόσθετες στό τέλος καί τό γ) 1-20 σελίδες καί δύο πρόσθετες. Εἶναι προφανές ὅτι ἀπό τό πρῶτο βιβλίο ἔχουν ἀφαιρεθεῖ φύλλα γι' αὐτό καί ἡ συρραφή του στή ράχη μέ μαύρη κλωστή. Στό βιβλίο τοῦ Ἁγίου Νικολάου (τῶν γάμων) οἱ καταγραφές ἔχουν γίνει ἀπό δύο κληρικούς, τόν ἱερομόναχο Νικόδημο Μοσχούτη [βλ. γι' αὐτόν τά «Σιφνιακά» 12 (2004), σελ. 165-179] ὁ ὁποῖος ἔχει καταγράψει γάμους ἀπό 1864-1879 καί τόν ἱερέα Ἰωάννη Κώνστα (ἀπό 1895-1912)· ἐλλείπουν δηλ. ἐγγραφές μιᾶς δεκαπενταετίας (1880-1895). Τά βιβλία τῶν δύο ἄλλων ναῶν, μέ συνεχεῖς, χρονολογικά ἐγγραφές, ἔχουν τηρηθεῖ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπό τόν ἱερέα Ἰωάννη Κώνστα. Ἐντύπωση προξενεῖ τό γεγονός ὅτι σέ ἕκαστον ἀπό τοὺς τρεῖς ναοὺς ἐτελεῖτο μία ἐκ τῶν τριῶν τελετῶν, στόν Ἅγιο Νικόλαο οἱ γάμοι, στήν Ἐλεοῦσα οἱ βαπτίσεις καί στήν Ἁγία Αἰκατερίνη οἱ θάνατοι. Ὅπως, ἐπίσης, ὅτι καί τά τρία βιβλία ἐτηροῦντο ἀπό τόν ἱερέα Ἰωάννη Κώνστα, ὅπως συνάγεται ἀπό τόν γραφικό χαρακτήρα του.

Ό αείμνηστος παπά - Βασίλειος Πρόκος (1909-1988).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ἔτος 1864.

- Ἰωάννης Κ. Κώστας, ἐτῶν 28, τοῦ Κων. Ἰ. Κώστα καί τῆς Ἑλένης θυγ. Ἰ. Δεπάστε (πρόκειται νά συζευχθεῖ) τήν Γαρυφαλιά Ἰ. Ἀρβανιτάκη, ἐτῶν 27, τοῦ Ἰωάννη Ἀρβανιτάκη καί τῆς Μηλιᾶς Μαρουδῆ. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 16 Ἰουλίου. Ἱερεὺς ὁ Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1865.

1. Ἀριστείδης Β. Πρόκος, ἐτῶν 27, τοῦ Βασιλείου Κ. Πρόκου καί τῆς Μαργαρίτας Ἀσημῆ Μοσχούτη (πρόκειται νά συζευχθεῖ) τήν Αἰκατερίνα Δ. Μενεγάκη, ἐτῶν 20, τοῦ Δημήτρη Μενεγάκη καί τῆς Φλώρας Ἰω. Ροδούση. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 7 Ἀπριλίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
2. Γεώργιος Ἰ. Ραφελέτος, ἐτῶν 25, τοῦ Ἰωάννη Δ. Ραφελέτου καί τῆς Ἑλένης Δ. Μοσχούτη (θά συζευχθεῖ) τήν Μαρία Κ. Μενεγάκη, ἐτῶν 23, τοῦ Κων. Δ. Μενεγάκη καί τῆς Ἑλένης Ν. Μυτιληναίου. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 4 Δεκεμβρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1866.

1. Ἀλέξανδρος Ἰ. Μενεγάκης, ἐτῶν 24, τοῦ Ἰωάννη Μενεγάκη καί τῆς Ἀνέζας Ἀποστ. Τριαντάφυλλου (θά συζευχθεῖ) τήν Καλίτσα Ν. Ἀλιμπέρτη, ἐτῶν 20, τοῦ Νικολάου Ἀλιμπέρτη καί τῆς Αἰκατερίνας Νικ. Σπαθάρου. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 21 Νοεμβρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1867.

1. Ἰωάννης Γ. Σπεράντσας, ἐτῶν 25 τοῦ Γ. Σπεράντσα καί τῆς Μαρίας Κ. Βλασεροῦ (θά συζευχθεῖ) τήν Κιουρά Δ. Συρίγου, ἐτῶν 18, τοῦ Γ. Ἀγγ. Σπεράντσα (;). Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 20 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Νικοδήμου Μοσχούτη, ἱερομονάχου.
2. Πέτρος Γ. Σπαθάρου, ἐτῶν 30, τοῦ Γεωργίου Σπαθάρου καί τῆς Μαρίας Ἰω. Ἐξιλιζέ (θά συζευχθεῖ) τήν Πολυτίμη Κων. Μυτιληναίου, ἐτῶν 24. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 24 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1874.

1. Φράσες Ζ. Δεπάστας, ἐτῶν 30, τοῦ Ζαφειρίου Δεπάστα (θά συζευχθεῖ) τὴν Γαρουφαλιά Ἀν. Βισαξῆ, ἐτῶν 25, τοῦ Ἀναστασίου καὶ τῆς Αἰκατερίνας Βισαξῆ. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 20 Ὀκτωβρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης ἐν τῷ Κάστρω.

Ἔτος 1875.

1. Ἰωάννης Γ. Κώστα, ἐτῶν 28, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Δέσποινας Κώστα (θά συζευχθεῖ) τὴν Αἰκατερίνα Ἀν. Σίθα, ἐτῶν 20, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Φραζεσκίνας. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 19 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Νικόδ. Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1879.

1. Ἰωάννης Ἀν. Μοσχούτης, ἐτῶν 27, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Μαρίας Μοσχούτη (θά συζευχθεῖ) τὴν Μαρία Δ. Μενεγάκη, ἐτῶν 20, τοῦ Δημητρίου καὶ τῆς Κατερίνας Μενεγάκη. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 5 Νοεμβρίου. Ἱερεὺς Νικόδημος Μοσχούτης. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1895.

1. Σπυρίδων Ζ. Βάος, ἐτῶν 32, τοῦ Ζαφειρίου καὶ τῆς Μαρίας Βάου, τὴν Αἰμιλία Ἰ. Κώστα, ἐτῶν 30, τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Γαρουφαλιάς Κώστα. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 28 Δεκεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1896.

1. Ἀντώνης Μοσχούτης, ἐτῶν 35, τοῦ Σπυρίδωνος καὶ τῆς Μαρίας, τὴν Ὑπατία Τσαλίκη, ἐτῶν 24, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Μαρίας Τσαλίκη. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 26 Δεκεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1897.

1. Σπῦρος Φραγγιάς, ἐτῶν 27, τοῦ Ἰωάννη καὶ τῆς Σοφίας Φραγγιά, τὴν Ἀνέττα Σ. Πρόκου, ἐτῶν 23, τοῦ Συμεών καὶ τῆς Μαρίας Πρόκου. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 2 Νοεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1898.

1. Ἰωάννης Ν. Πρόκος, ἐτῶν 28, τοῦ Νικολάου καί τῆς Κιουρᾶς Πρόκου (θά συζευχθεῖ) τὴν Ἑλένη Μοσχούτη, ἐτῶν 25, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαρίας Μοσχούτη. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 9 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
2. Μιχαὴλ Σινιάς, ἐτῶν 23, τοῦ ... καί τῆς Μαρίας (θά συζευχθεῖ) τὴν Ἑλισσάβητ Π. Τσαλίκη, ἐτῶν 21, τοῦ Παναγιώτη καί τῆς Ἀσπασίας Τσαλίκη. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 21 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
3. Γεώργιος Σ. Πρόκος, ἐτῶν 25, τοῦ Συμεῶν (θά συζευχθεῖ) τὴν Ἑλένη Ἰ. Κώστα, ἐτῶν 23, τοῦ Ἰωάννου καί τῆς Γαρουφαλιάς. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 12 Νοεμβρίου, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1899.

1. Ἐμμανουὴλ Βουτσάς, ἐτῶν 30, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Ἑλένης (θά συζευχθεῖ) τὴν Κατέ Θ. Γεωργούλη, ἐτῶν 28, τοῦ Θεοδοσίου καί τῆς Καλίτσας. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 21 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
2. Δημήτριος Βιτσαξῆς, ἐτῶν 48, τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς Αἰκατερίνης (θά συζευχθεῖ) τὴν Μαργαρώ Λουκή, ἐτῶν 27. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 16 Σεπτεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
3. Γ(εώργιος;) Ζ. Γεωργούλης, ἐτῶν 30, τοῦ Ζανῆ (θά συζευχθεῖ) τὴν Φλώρα Συρίγου, ἐτῶν 26, τοῦ Ἀντωνίου. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 29 Δεκεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.

Ἔτος 1900.

1. Πέτρος Τσαλίκης, ἐτῶν 30, τοῦ Γ(εωργίου;) καί τῆς Μαρίας (θά συζευχθεῖ) τὴν Αἰκατερίνη Ὁθωναίου, ἐτῶν 25, τοῦ Γ. καί τῆς Χρυσῆς Ὁθωναίου. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 6 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης.
2. Μαρῖνος Μυτιληναῖος, ἐτῶν 47, τοῦ Γ(εωργίου;) τὴν Ἑλένη Ζηλήμονος, ἐτῶν 35, τοῦ Γ. καί τῆς Θεοφανῶς Ζηλήμονος. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἡ 30 Νοεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας. Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Αἰκατερίνης Καμπάνη.

Ἔτος 1902.

1. Φραζέσκος Γ. Γεωργούλης, ἐτῶν 26, τὴν Αἰκατερίνη Νίκα, ἐτῶν 25. Ἡμερομηνία τελέσεως τοῦ γάμου ἢ 13 Ὀκτωβρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συμβίας.

Ἔτος 1905.

1. Ἀντώνιος Σ. Σπίθας, ἐτῶν 24, τοῦ Σταύρου καὶ τῆς Ἑλένης, τὴν Αἰκατερίνη Γ. Τσαλίκη, ἐτῶν 21, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Μαρίας. Ἡμερομ. τελέσ. τοῦ γάμου ἢ 24 Ἀπριλίου. Ἱερεὺς Ἰωάννης Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
2. Γεώργιος Χασούρης, ἐτῶν 28, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Καλλιόπης, τὴν Μαρία Φ. Δεπάστα, ἐτῶν 25, τοῦ Φρασέ Δεπάστα. Ἡμερομ. τελ. γάμου ἢ 15 Ὀκτωβρίου. Ἱερεὺς Ἰωάννης Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
3. Ν. Ραφελέτος, ἐτῶν 28, τοῦ Γεώργη (θά συζευχθεῖ) τὴν Μαργίτσα Γεωργούλη, ἐτῶν 21, τοῦ Γεωργίου. Ἡμερομ. τελ. γάμου ἢ 12 Ὀκτωβρίου. Ἱερεὺς Ἰωάννης Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.

Ἔτος 1906.

1. Νικόλαος Τσαλίκης, ἐτῶν 30, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Μαρίας, τὴν Αἰκατερίνα Μαυρῆ, ἐτῶν 22, τοῦ Φραγκίσκου καὶ τῆς Μαρίας. Ἡμερομ. τελ. γάμου ἢ 26 Ὀκτωβρ. Ἱερεὺς Ἰω. Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
2. Νικόλαος Πρόκος, ἐτῶν 40, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Ἑλένης, (θά συζευχθῆ) τὴν Σμαράγδα Γεωργούλη, ἐτῶν 20, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης. Ἡμερ. τελ. τοῦ γάμου ἢ 17 Δεκεμβρ. Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.

Ἔτος 1907.

1. Δημήτρης Γκῶν(;) ἐτῶν 28, (θά συζευχθῆ) τὴν Καλλιόπη Κώνστα, ἐτῶν 20, τοῦ Ἰωάννη καὶ τῆς Αἰκατερίνης. Ἡμερ. τελ. γάμου ἢ 16 Φεβρουαρ. Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
2. Πέτρος Λ. Μενεγάκης, ἐτῶν 32, τοῦ Λεωνίδα καὶ τῆς Ἑλένης, τὴν Ἑλένη Συρίγου, ἐτῶν 30, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Καλλιόπης Χασούρη. Ἡμερ. τελ. γάμου ἢ 15 Ἰουνίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.
4. Γεώργιος Σπεράντσας, ἐτῶν 27, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Μαργαρίτας, τὴν Μαρία Μαναβίδη, ἐτῶν 24. Ἡμερ. τελ. γάμου ἢ 29 (ἄνευ μηνός). Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης.

Ἔτος 1911.

1. Κωνσταντῖνος Γ. Γεωργούλης, ἐτῶν 30, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαργαρίτας, τήν Καλλιόπη Ἀγγ. Πρόκου, ἐτῶν 25, τοῦ Ἀγγέλου Πρόκου. Ἡμερ. τελ. τοῦ γάμου ἡ 20 Ἰανουαρίου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας, εἰς τήν οἰκίαν τῆς νύμφης.
2. Νικόλαος Σαμφών, ἐτῶν 50, (θά συζευχθῆ) τήν Ἄννα Ἰ. Μυτιληναίου, ἐτῶν 35, τοῦ Ἰωάννου καί τῆς Εὐανθίας. Ἡμερ. τελ. γάμου ἡ 14 Δεκεμβρ. Ἱερεὺς Ἰω. Κώνστας.

Ἔτος 1912.

1. Κυριάκος Παρίσης, ἐτῶν 25, τοῦ Δημήτρη καί τῆς Βιολάντης (θά συζευχθῆ) τήν Αἰκατερίνη Μαντων(;) ἐτῶν 24 (θυγατρός) τῆς Ἑλένης. Ἡμερομ. τελ. γάμου ἡ 9 Μαΐου. Ἱερεὺς Ἰ. Κώνστας.
2. Νικόλαος Γ. Συναδινός, ἐτῶν 38, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαργαρίτας, (θά συζευχθῆ) τήν Αἰκατερίνη Ν. Λάντση, ἐτῶν 24, τοῦ Νικολάου καί τῆς Ἀνδριάνας. Ἡμερ. τελ. γάμου ἡ 27 Δεκεμβρίου. Ἱερεὺς Ἰωάννης Κώνστας.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΛΕΟΥΣΗΣ

Ἔτος 1894.

1. Σεπτεμβρίου 17, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τοὺς Εὐάγγελο καί Χρυσή Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος (κενό).
2. Ὀκτωβρίου 12, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τοὺς Ἰωάννη καί Φλώρα Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 15 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος ὁ Ν.Σ. Μοσχούτης.
3. Ὀκτωβρίου 15, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τοὺς Φραζέσκο καί Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 18 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Θεοδόσης. Ἀνάδοχος Κων. Προβελέγγιος.
4. Τήν ἰδίᾳ ἡμέρα ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τοὺς Κων/νο καί Καλή Γαλίφου. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.
5. Ὀκτωβρίου 23, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τοὺς Ἀντώνιο καί Σοφίαν Συρίγου. Ἐβαπτίσθη στίς 30 Νοεμβρίου, ἐδόθη τό ὄνομα Δημήτριος. Ἀνάδοχος Κων. Μενεγάκης.
6. Νοεμβρίου 15, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τοὺς Ἀριστείδη καί Ἑλένη

Σταυριανου. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Δεκεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ν. Κορακῆς.

Ἔτος 1895.

1. Φεβρουαρίου 28, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Σμαράγδα Σπίθα. Ἐβαπτίσθη στίς 25 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Οὐρανία. Ἀνάδοχος ἡ Αἰκατερίνη Καμπάνη.
2. Μαρτίου 5, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Αἰκατερίνη Φραγγιά. Ἐβαπτίσθη στίς 30 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Τριανταφυλλιά. Ἀνάδοχος ἡ Αἰκατερίνη Πανώργιου.
3. Μαρτίου 27, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἐμμανουήλ καί Κιουρᾶ Ξεπεταριά. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δημήτριος. Ἀνάδοχος Αἰκ. Πάτσουλη.
4. Μαΐου 16, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τήν Αἰκατερίνη Βολάνη. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κιουρᾶ. Ἀνάδοχος Μιχαλιᾶς.
5. Ἰουνίου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ζαχαρία καί Εὐδοκία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Ἰουλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐλένη. Ἀνάδοχος (κενό).
6. Ἰουνίου 27, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Σταῦρο καί Ἐλένη Σπίθα. Ἐβαπτίσθη στίς 28 Ἰουλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.
7. Αὐγούστου 12, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Παναγιώτη καί Ἐλένη Λάντση. Ἐβαπτίσθη στίς 13 Σεπτεμβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνα. Ἀνάδοχος ὁ Ν. Μοσχούτης.
8. Ὀκτωβρίου 6, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἰωάννη καί Μαρία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Νοεμβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Φλώρα. Ἀνάδοχος Κ.Θ. Γεωργούλης.
9. Ὀκτωβρίου 8, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Λεονάρδο καί Μαρία Βιτσαξῆ. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος ἡ Μαρία Γ. Μοσχούτη.
10. Ὀκτωβρίου 16, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ν. καί Ἀνδριάνα Λάντση. Ἐβαπτίσθη στίς 25 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ἐμμ. Βουτσᾶς.
11. Ὀκτωβρίου 27, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Καλλιόπη Χασούρη. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δημήτριος. Ἀνάδοχος ὁ Κων. Γαϊτάνος [Στίς «παρατηρήσεις: Πατρίς Πάρος»].
12. Νοεμβρίου 20, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Μαρίνο καί Φλώρα Μάλη. Ἐβαπτίσθη στίς 14 Ἰανουαρίου (1896) καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σπυρίδων. Ἀνάδοχος ὁ Ἰ.Α. Κώστας.

Ἔτος 1896.

1. Μαρτίου 3, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κων/νο καί τήν Καλή Γαλί-
φου. Ἐβαπτίσθη στίς 4 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σουλτά-
να. Ἀνάδοχος Χρυσῆ Ὁθωναίου.
2. Ὀκτωβρίου 21, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Εὐάγγελο καί Χρυσῆ
Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα
Αἰκατερίνα. Ἀνάδοχος (κενό).
3. Νοεμβρίου 20, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἰωάννη καί Φλώρα Μενε-
γάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Δεκεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα
Ἐλένη. Ἀνάδοχος ἡ Μαρία Ν. Σπεράντσα.
4. Νοεμβρίου 21, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἰωάννη καί Αἰκατερίνη
Κώστα. Ἐβαπτίσθη στίς 15 Ἰανουαρίου (1897) καί τοῦ ἐδόθη τό
ὄνομα Σταμάτης. Ἀνάδοχος Χαδεμένη Μάτζα.
5. Νοεμβρίου 23, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κων/νο καί Φραζέσκα
Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη στίς 4 Ἰανουαρίου (1897) καί τοῦ ἐδόθη
τό ὄνομα Σοφία. Ἀνάδοχος Σμαράγδα Σπίθα.
6. Δεκεμβρίου 26, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀντώνη καί Σοφία Συρί-
γου. Ἐβαπτίσθη στίς 15 Ἰανουαρίου (1897) καί τοῦ ἐδόθη τό
ὄνομα Νικόλαος. Ἀνάδοχος Φλώρα Βουτσᾶ.

Ἔτος 1897.

1. Ἰανουαρίου 21, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Ἀγγελική
Κυλίτη. Ἐβαπτίσθη στίς 5 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀντώ-
νιος. Ἀνάδοχος ἡ Φλώρα Ζαμπέλη.
2. Μαρτίου 21, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ζαχαρία καί Εὐδοκία Μενε-
γάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 19 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Λεω-
νίδας. Ἀνάδοχος ὁ Ἰ.Γ. Βιτσαξῆς.
3. Μαρτίου 21, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἀριστείδη καί Ἐλένη Σταυ-
ριανοῦ. Ἐβαπτίσθη στίς 17 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κων-
σταντῖνος. Ἀνάδοχος ὁ Γ. Ἀλιμπέρτης.
4. Ἀπριλίου 18, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Φραζέσκο καί Φραζέσκα
Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 12 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα
Μαρία. Ἀνάδοχος Κιουρά Ἰ. Κώνστα.
5. Μαΐου 3, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀπόστολο καί Μαρία Φραγ-
γιᾶ. Ἐβαπτίσθη στίς 7 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος.
Ἀνάδοχος Γ. Βενιέρης.
6. Ἰουλίου 19, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Σμαράγδα
Σπίθα. Ἐβαπτίσθη στίς 23 Σεπτεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα
Πολυτίμη. Ἀνάδοχος ὁ Πέτρος Σπαθάρος.

7. Σεπτεμβρίου 18, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Αἰκατερίνα Βαλανάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 23 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐμμανουήλ. Ἀνάδοχος Νικόλαος (ἄνευ ἐπωνύμου).
8. Ὀκτωβρίου 1, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Σπυρίδωνα καί Αἰμιλία Βάου. Ἐβαπτίσθη στίς 15 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γαρυφαλιά. Ἀνάδοχος ἡ Μαργαῶ Γεωργαρή.
9. Ὀκτωβρίου 9, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Ἀνδριάνα Λάντση. Ἐβαπτίσθη στίς 8 Δεκεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Φλώρα. Ἀνάδοχος Ἀνδρέας Πριμικήριος.
10. Ὀκτωβρίου 14, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Ὑπατία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη στίς 25 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Χρυσῆ Ν. Πρόκου.
11. Νοεμβρίου 2, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἰωάννη καί Ζωή (ἄνευ ἐπωνύμου). Ἐβαπτίσθη στίς 5 Δεκεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Θεοδόσης. Ἀνάδοχος Μαρία Βουτσᾶ.
12. Νοεμβρίου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μιχαήλ καί Χρυσῆ Ξεπεταράκη. Ἐβαπτίσθη στίς 23 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δέσποινα. Ἀνάδοχος ἡ Πιπίνα Γαμινίδου.

Ἔτος 1898.

1. Ἰανουαρίου 1, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἐμμανουήλ καί Κιουρᾶ Ξεπετάρη. Ἐβαπτίσθη στίς 10 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κωνσταντῖνος. Ἀνάδοχος Εὐανθία (χωρίς ἐπώνυμο).
2. Φεβρουαρίου 4, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Μαρίνο καί Φλώρα Μάλη. Ἐβαπτίσθη τήν 1η Μαΐου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Ἀνδριάνα Ν. Βάου.
3. Μαρτίου 14, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Ἀνδριανή Βάου. Ἀπεβίωσε ἀβάπτιστον.
4. Ἰουνίου 12, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Εὐάγγελο καί Χρυσῆ Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Ἰουνίου 12 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαργαρίτα. Ἀνάδοχος Φλώρα Δ. Σπεράντσα.
5. Ἰουλίου 21, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Παναγιώτη καί Ἐλένη Λάντση. Ἐβαπτίσθη στίς 6 Αὐγούστου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Εἰρήνη. Ἀνάδοχος Οὐρανία Π. Κώνστα.
6. Σεπτεμβρίου 27, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ζαχαρία καί Εὐδοκία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 30 Νοεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος ὁ Παναγιώτης Ἀβρανόπουλος.
7. Ὀκτωβρίου 3, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Φραζέσκο καί Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 12 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Εὐάγγελος. Ἀνάδοχος Κων. Βιτσαξής.

8. Νοεμβρίου 30, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἰωάννη καί Ἐλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη στίς 11 Ἰανουαρίου (1899) καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κιουρᾶ. Ἀνάδοχος ἡ Σταματίνα Ἰ. Πρόκου.

Ἔτος 1899.

1. Φεβρουαρίου 1, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἀριστείδη καί Ἐλένη Σταυριανοῦ. Ἐβαπτίσθη στίς 18 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος ὁ (κενό) Κρινωῆτης.
2. Φεβρουαρίου 22, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἰωάννη καί Μαρία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη 2 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ἀνέττα Σ. Φραγγιᾶ.
3. Ἀπριλίου 17, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Μιχαήλ καί Ἐλισσάβητ Συνῆ. Ἐβαπτίσθη Ἀπριλίου 22 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἄγγελος. Ἀνάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.
4. Αὐγούστου 12, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Κωνσταντῖνο καί Φραζέσκα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη 21 Σεπτεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος ὁ Μαρῖνος Μυτιληναῖος.
5. Σεπτεμβρίου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Σμαραγδῆ Σπίθα. Ἐβαπτίσθη στίς 9 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Φλώρα. Ἀνάδοχος Μαρία Γ. Τσαλίχη.
6. Ὀκτωβρίου 24, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Γεώργιο καί Ἐλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Δεκεμβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γαρυφαλιά. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.
7. Δεκεμβρίου 1, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Λεονάρδο καί Μαρία Βιτσαξῆ. Ἐβαπτίσθη στίς 27 Ἰανουαρίου (1900) καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀναστάσιος. Ἀνάδοχος Ἐμμανουήλ Βουτσᾶς.
8. Δεκεμβρίου 4, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἐμμανουήλ καί Αἰκατερίνα Βουτσᾶ. Ἐβαπτίσθη 26 Ἰανουαρίου (1900) καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐλένη. Ἀνάδοχος Αἰκατερίνη Καμπάνη.
9. Δεκεμβρίου 9, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Δημήτριο καί Σουλτανιῶ Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 28 Ἰανουαρίου (1900) καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐλένη. Ἀνάδοχος Ν. Κορακῆς.

Ἔτος 1900.

1. Ἰανουαρίου 2, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Αἰκατερίνη Βαλανάκη. Ἐβαπτίσθη Ἰανουαρίου 28 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κωνσταντῖνος. Ἀνάδοχος Χρυσή Μ. Ξεπεταράκη.
2. Φεβρουαρίου 8, ἐγεννήθη ἄρρεν -ἐχθετον- καί ἐβαπτίσθη στίς 8 Φεβρουαρίου. Τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Θεόδωρος ἀπό τόν ἀνάδοχο Ἀριστείδη Ἀφέντε.

3. Μαρτίου 4, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Εὐάγγελο καί Χρυσῆ Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 14 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κωνσταντῖνος. Ἀνάδοχος Ἰωάννης Ν. Πρόκος.
4. Ἀπριλίου 6, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Σοφία Συρίγου. Ἐβαπτίσθη 7 Μαΐου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Εὐστράτιος. Ἀνάδοχος Μαρία (ἄνευ ἐπωνύμου).
5. Μαΐου (;), ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Ἀνδριάνα Λάντση. Ἐβαπτίσθη στίς 29 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ζάνης. Ἀνάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.
6. Μαΐου (;), ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Φραζέσκο καί Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 19 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Καλίτσα. Ἀνάδοχος Φλώρα Ἰ. Μενεγάκη.
7. Σεπτεμβρίου 24, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Βασίλειο καί Μαρία Κρούστη. Ἐβαπτίσθη (ἀσυμπλήρωτα).
8. Νοεμβρίου 2, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Φλώρα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη στίς 20 Δεκεμβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ζάνης. Ἀνάδοχος Ζανῆς Καμπάνης.

Ἔτος 1901.

1. Ἰανουαρίου 2, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἰωάννη καί Ἐλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη στίς 22 Ἰανουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Νικόλαος. Ἀνάδοχος Αἰκατερ. Μαύρη.
2. Ἰανουαρίου 12, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Δημήτριο καί Μαργαρώ Βιτσαξῆ. Ἐβαπτίσθη στίς 17 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀναστάσιος. Ἀνάδοχος Νικ. Μενεγάκης.
3. Ἰανουαρίου 14, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Πέτρο καί Αἰκατερίνη Τσαλίχη. Ἐβαπτίσθη στίς 4 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Κιουρᾶ Ἰ. Κώνστα.
4. Ἰανουαρίου 19, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Σπυρίδωνα καί Ἄννα Φραγγιά. Ἐβαπτίσθη στίς 3 Φέβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ἀριστείδης Καμπάνης.
5. Ἰανουαρίου 22, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ζαχαρία καί τήν Εὐδοκία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη στίς 9 Φεβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀλεξάνδρα. Ἀνάδοχος Κωνσταντῖνος Κώνστας.
6. Φεβρουαρίου 3, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Σμαράγδα (ἄνευ ἐπωνύμου· πιθανόν «Σπίθα»). Ἐβαπτίσθη στίς 19 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος... Κώνστας.
7. Φεβρουαρίου 6, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀπόστολο καί Μαρία Φραγγιά. Ἐβαπτίσθη στίς 6 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀπόστολος. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.

8. Φεβρουαρίου 15, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μιχαήλ καί Ἐλισσάβετ Συνῆ [Τά λοιπά στοιχεῖα ἀσυμπλήρωτα].
9. Μαρτίου 4, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἰωάννη καί Μαρία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη Ἀπριλίου 16 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σταῦρος. Ἀνάδοχος Ἐμμ. Βουτσᾶς.
10. Ἀπριλίου 13, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Λεονάρδο καί Μαρία Βιτσαξῆ. Ἐβαπτίσθη 13 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀναστασία. Ἀνάδοχος Μαρία Γ. Μενεγάκη.
11. Ἀπριλίου 30, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἐμμανουήλ καί Κιουρᾶ Ξεπεταράκη. Ἐβαπτίσθη 3 Ἰουλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ραλοῦ Συρίγου.
12. Ἰουνίου 27, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Μαρίνο καί Μαρία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη Ἰουλίου 14 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Φλώρα Δ. Σπεράντσα.
13. Ἰουλίου 2, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κων/νο καί Φραζέσκα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη 22 Αὐγούστου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ἰω. Ραφελέτος.
14. Ἰουλίου 2, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἀριστείδη καί Ἐλένη Σταυριανοῦ. Ἐβαπτίσθη Σεπτεμβρίου 2 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος Γεώργιος Μενεγάκης.
15. Αὐγούστου 24, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Παναγιώτη καί Ἐλένη Λάντση. Ἐβαπτίσθη Ὀκτωβρίου 10 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Γαρυφαλιά Ἰ. Κώνστα.
16. Ὀκτωβρίου 10, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἐμμανουήλ καί Αἰκατερίνη Βουτσᾶ. Ἐβαπτίσθη Νοεμβρίου 12 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.

Ἔτος 1902.

1. Ἰανουαρίου 7, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Γεώργιο καί Φλώρα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Φεβρουαρίου 22 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐλένη. Ἀνάδοχος Χρυσή Δεκαβάλα.
2. Μαΐου 17, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Σμαράγδα Σπίθα. Ἐβαπτίσθη Ἰουλίου 30 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀριστείδης. Ἀνάδοχος Ἀριστ. Γρυπάρης.
3. Μαΐου 21, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Πέτρο καί Αἰκατερίνη Τσαλίχη. Ἐβαπτίσθη Ἰουνίου 29 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ἀντώνιος (ἄνευ ἐπωνύμου).
4. Ἰουλίου 17, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Δημήτριο καί Σουλτανιώ Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη Σεπτεμβρίου 3 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δέσποινα. Ἀνάδοχ. Γεώργιος Κώστας.

5. Αύγουστου 2, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μαρῖνο καί Μαρία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη Αὐγούστου 12 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἑλένη. Ἀνάδοχος Αἰκατερίνη Σταύρου.
6. Νοεμβρίου 3, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Ἑλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη Νοεμβρίου 11 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Συμεών. Ἀνάδοχος Μαρία Κ. Βιτσαξῆ.
7. Δεκεμβρίου 20, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Ἀνδριάνα Λάντση. Ἐβαπτίσθη Φεβρουαρίου 10 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀντώνιος. Ἀνάδοχος Μαρία Ἀνδρόνικου.
8. Δεκεμβρίου 23, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Δημήτριο καί Μαργαρίτα Βιτσαξῆ. Ἐβαπτίσθη Φεβρουαρ. 7 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἑλένη. Ἀνάδοχ. Αἰκατερίνη Καμπάνη.

Ἔτος 1903.

1. Μαρτίου 18, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἀριστείδη καί Ἑλένη Σταυριανοῦ [ἀσυμπλήρωτα τά λοιπά στοιχεῖα].
2. Ἰουνίου 21, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Φραζέσκο καί Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Ἰουλίου 31 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Εὐάγγελος Δεπάστας.
3. Ἰουλίου 17, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κωνσταντῖνο καί Φραζέσκα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη Σεπτεμβρίου 3 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρίνα. Ἀνάδοχος Μαρία Βιτσαξῆ.
4. Αὐγούστου 13, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τήν Ἑλένη Ξεπεταράκη. Ἐβαπτίσθη Δεκεμβρίου 5 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐμμανουήλ. Ἀνάδοχος Αἰκατερίνη Δ. (δυσνόητο).
5. Νοεμβρίου 13, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Δημήτριο καί Σουλτανιῶ Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη [λοιπά ἀσυμπλήρωτα].
6. Δεκεμβρίου 6, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μιχαήλ καί Ἑλένη Συνῆ. Ἐβαπτίσθη Φεβρουαρίου 20 [δέν ἀνεγράφη τό ὄνομα]. Ἀνάδοχος Καλλιόπη Ἀγγ. Πρόκου.
7. Δεκεμβρίου 22, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Ἰωάννη καί Μαρία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη 21 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σπυρίδων. Ἀνάδοχος Μαρία Ἀντ. Μοσχούτη.
8. Δεκεμβρίου 25, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Πέτρο καί Αἰκατερίνη Τσαλίχη. Ἐβαπτίσθη 24 Ἰανουαρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἐμμανουήλ. Ἀνάδοχος Φραζ. Κ. Κώστα.
9. Δεκεμβρίου 29, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Φραγκῖσκο καί Αἰκατερίνη Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 28 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.

Ἔτος 1904.

1. Φεβρουαρίου 6, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Γεώργιο καί Φλώρα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 11 Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σοφία. Ἀνάδοχος Μαρία.....
2. Μαΐου 1, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Κωνσταντῖνο καί Μαργαρώ Γυμνίδου. Ἐβαπτίσθη 26 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ν. Γρυπάρης.
3. Μαΐου 25, ἐγεννήθησαν δύο ἄρρενα (δίδυμα) ἀπό τούς Μαρίνο καί Μαρία Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθησαν τήν 1η Ἰουνίου καί τούς ἐδόθησαν τά ὀνόματα Ἀντώνιος καί Γεώργιος. Ἀνάδοχοι Φραζέσκος καί Καλλιόπη Κώστα.
4. Ὀκτωβρίου 7, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Φραζέσκο καί Φραζέσκα Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη 27 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Καλίτσα Ποργιώτη.

Ἔτος 1905.

1. Φεβρουαρ. 18, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Λεονάρδο καί Μαρία Βιτσαξή. Ἐβαπτίσθη 27 Φεβρουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀναστάσιος. Ἀνάδοχος Πέτρος Κώνστας.
2. Μαΐου 31, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Βασίλειο καί Κατίνα Σπεράντσα. Ἐβαπτίσθη 1 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κιουρά. Ἀνάδοχος Μαρία Καρέλα.
3. Ἰουνίου 12, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κωνσταντῖνο καί Φραζέσκα Ῥαφελέτου. Ἐβαπτίσθη 18 Ἰουλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀσπασία. Ἀνάδοχος Ἀνδριάνα Ν. Βάου.
4. Αὐγούστου -, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Νικόλαο καί Ἀνδριάνα Λάντση. Ἐβαπτίσθη 7 Σεπτεμβρ. καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀπόστολος. Ἀνάδοχος Μαρία Καρέλλα.

Ἔτος 1906.

1. Ἰανουαρίου 16, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Κων/νο καί Ἀθηνᾶ Τρίχα. Ἐβαπτίσθη στίς 21 Μαΐου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Ἰωάννης Τρίχας.
2. Ἰανουαρίου 18, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Ἐλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη 8 Μαρτίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Ἀριστ. Κώνστας.
3. Φεβρουαρίου 15, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Αἰκατερίνα Σπίθα. Ἐβαπτίσθη τήν 1η Ἀπριλίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ἐλένη Σπίθα.

4. Μαρτίου -, έγεννήθη θήλυ από τούς Δημήτριο και Μαργαρώ Βιτσαξή. Έβαπτίσθη 3 Μαΐου και του έδόθη τό όνομα Μαρία. Ανάδοχος Ίωάννης Κακάκης.
5. Ίουλίου 15, έγεννήθη άρρεν από τούς Πέτρο και Αίκατερίνη Τσαλίκη. Έβαπτίσθη στίς 26 Σεπτεμβρίου και του έδόθη τό όνομα Νικόλαος. Ανάδοχος Γ. Καραμηλιωτάκης.
6. Ίουλίου 17, έγεννήθη θήλυ από τούς Γεώργιο και Μαρία Χασούρη. Έβαπτίσθη 2 Σεπτεμβρίου και του έδόθη τό όνομα Γαρυφαλιά. Ανάδοχος Φλώρα Ν. Μενεγάκη.
7. Οκτωβρίου 14, έγεννήθη άρρεν από τούς Δημήτριο και Αίκατερίνη Γεωργούλη. Έβαπτίσθη 2 Δεκεμβρ. και του έδόθη τό όνομα Θεοδόσιος. Ανάδοχος Καλλιόπη Κώνστα.
8. Δεκεμβρίου 20, έγεννήθη θήλυ από τούς Βασίλειο και Μαρία Κρούστη. Έβαπτίσθη Ίανουαρίου - και του έδόθη τό όνομα Άννα. Ανάδοχος Άσπασία -.

Έτος 1907.

1. Ίανουαρίου 6, έγεννήθη θήλυ από τούς Συμεών και Αίκατερίνη Σπεράντσα. Έβαπτίσθη 3 Φεβρουαρ. και του έδόθη τό όνομα Μαρία. Ανάδοχος Κατίνα Τσαλίκη.
2. Μαρτίου 3, έγεννήθη θήλυ από τούς Νικόλαο και Άνδριάνα Λάντση. Έβαπτίσθη 20 Μαρτίου και του έδόθη τό όνομα Έλένη. Ανάδοχος Κακάκης.
3. Άπριλίου 9, έγεννήθη θήλυ από τούς Κων/νο και Μαργαρώ Ρεμούνδου. Έβαπτίσθη 12 Άπριλίου και του έδόθη τό όνομα Άσπασία. Ανάδοχος Έλένη Ί. Πρόκου.
4. Άπριλίου 17, έγεννήθη άρρεν από τούς Κων/νο και Φραντζέσκα Ραφελέτου. Έβαπτίσθη 8 Ίουνίου και του έδόθη τό όνομα Ίωάννης. Ανάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.
5. Άπριλίου 23, έγεννήθη άρρεν από τούς Μιχαήλ και Έλισσάβεν Σινή. Έβαπτίσθη 7 Ίουνίου και του έδόθη τό όνομα Γεώργιος. Ανάδοχος Σμαράγδα Ν. Πρόκου.
6. Άπριλίου 21, έγεννήθη άρρεν από τούς Φραζέσκο και Φραζέσκα Γεωργούλη. Έβαπτίσθη 10 Ίουνίου και του έδόθη τό όνομα Θεοδόσιος. Ανάδοχος Φλώρα Ν. Μενεγάκη.
7. Ίουνίου 26, έγεννήθη θήλυ από τούς Παναγιώτη και Έλένη Λάντση. Έβαπτίσθη 19 Ίουλίου και του έδόθη τό όνομα Καλλιόπη. Ανάδοχος Μαρία Γ. Χασούρη.
8. Ίουλίου 23, έγεννήθη θήλυ από τούς Φραζέσκο και Αίκατερίνη Γεωργούλη. Έβαπτίσθη 23 Ίουλίου και του έδόθη τό όνομα Στυλιανή. Ανάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.

9. Σεπτεμβρίου 30, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Φλώρα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 9 Δεκεμβρίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀντώνιος. Ἀνάδοχος Μαρία Ν. Κανδυλάκη.
10. Ὀκτωβρίου -, ἐγεννήθησαν δύο ἄρρενα, ἀπὸ τοὺς Ἀντώνιο καὶ Αἰκατερίνα Σπίθα. Ἐβαπτίσθησαν 31 Ὀκτωβρίου καὶ τοὺς ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα Σταῦρος καὶ Γεώργιος. Ἀνάδοχοι Σταματίνα Ἰ. Πρόκου καὶ Φλώρα Ν. Πρόκου.

Ἔτος 1908.

1. Μαρτίου 16, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Πέτρο καὶ Ἐλένη Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη 27 Ἀπριλίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Λεωνίδα. Ἀνάδοχος (κενό).
2. Ἰουνίου 2, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Μαρία Χασούρη. Ἐβαπτίσθη 28 Ἰουνίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Καλλιόπη. Ἀνάδοχος -.
3. Ἰουλίου 20, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Νικόλαο καὶ Σμαράγδα Σπίθα. Ἐβαπτίσθη 27 Αὐγούστου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἡλίας. Ἀνάδοχος Γεώργιος Ἰ. Κώνστας.
4. Νοεμβρίου 8, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Νικόλαο καὶ Σμαράγδα Πρόκου. Ἐβαπτίσθη 19 Ἰανουαρίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος Εὐτύχιος (ἄνευ ἐπωνύμου).
5. Δεκεμβρίου 12, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Φραζέσκο καὶ Αἰκατερίνη Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 12 Δεκεμβρίου (;) καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Τριανταφυλιά -.

Ἔτος 1909.

1. Φεβρουαρίου 27, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Ἐλένη Πρόκου. Ἐβαπτίσθη 10 Ἀπριλίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Βασίλειος. Ἀνάδοχος Μαρία Ν. Μοσχούτη.
2. Μαρτίου 26, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Φραζέσκο καὶ Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη 20 Ἀπριλίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Καλλίτσα Ὁθωναίου.
3. Ἀπριλίου 16, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Πέτρο καὶ Αἰκατερίνη Τσαλίχη. Ἐβαπτίσθη 31 Μαΐου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ὁθων. Ἀνάδοχος Πέτρος Γοζαδίνος.
4. Μαΐου 24, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Κων/νο καὶ Φραζέσκα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη 15 Ἰουνίου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Ἰωάννης Φραγγιάς.
5. Μαΐου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Μαρία Χασούρη. Ἐβαπτίσθη 6 Αὐγούστου καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Καλλιόπη. Ἀνάδοχος (κενό).

6. Σεπτεμβρίου 18, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Πέτρο καί Ἐλένη Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη 5 Ὀκτωβρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Καλλιόπη. Ἀνάδοχος (κενό).
7. Σεπτεμβρίου 23, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Γεώργιο καί Φλώρα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη (κενό) τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Τριανταφυλιά. Ἀνάδοχος Μαρία Γ. Μοσχούτη.
8. Δεκεμβρίου 7, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Παναγιώτη καί Ἐλένη Λάντση. Ἐβαπτίσθη 19 Ἰανουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κωνσταντινιά (;). Ἀνάδοχος Ἐλένη Ἀρ. Σταυριανοῦ.

Ἔτος 1910.

1. Φεβρουαρίου 28, ἐγεννήθησαν ἄρρεν καί θῆλυ ἀπό τούς Ἀντώνιο καί Ὑπατία Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθησαν α) 1 Μαρτίου τό θῆλυ καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαργαρίτα. Ἀνάδοχος ἡ Φλώρα Ν. Πρόκου καί β) 3 Ἀπριλίου τό ἄρρεν καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Νικόλαος. Ἀνάδοχος Τριανταφυλιά Φραγγιά.
2. Ἀπριλίου 12, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Μαργαρίτα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη 21 Μαΐου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δέσποινα. Ἀνάδοχος Φραζῆ (;) Κ. Κώνστα.
3. Ἀπριλίου 19, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μιχαήλ καί Ἐλισσάβητ Σινῆ. Ἐβαπτίσθη 2 Ἰουνίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἄννα. Ἀνάδοχος Αἰκατερίνη πρεσβυτέρα Κώνστα.
4. Μαΐου 18, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Ἰωάννη καί Φλώρα Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη Ἰουλίου 5 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γαρυφαλιά. Ἀνάδοχος Σταματίνα Ἰ. Πρόκου.
5. Ὀκτωβρίου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Γεώργιο καί Μαρία Χασούρη. Ἐβαπτίσθη ... (τά λοιπά κενά).
6. Νοεμβρίου 20, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Μαρία Σπεράντσα. Ἐβαπτίσθη 9 Ἰανουαρίου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Χαρίκλεια Κ. Μενεγάκη.

Ἔτος 1911.

1. Φεβρουαρίου 15, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Αἰκατερίνη Κώνστα. Ἐβαπτίσθη 15 Μαΐου καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Δημήτριος. Ἀνάδοχος Νικόλαος Λεμονῆς.
2. Μαρτίου 16, ἐγεννήθη θῆλη ἀπό τούς Κων/νο καί Φραζέσκα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη Ἀπριλίου 12 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Σοφία. Ἀνάδοχος Ἰωάννης Κ. Σπεράντσας.

3. Μαΐου 29, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Φραζέσκο καὶ Αἰκατερίνη Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Αὐγούστου 11 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Ἀλέξ. Ι. Μυτιληναῖος.
4. Ὀκτωβρίου 1, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Πέτρο καὶ Ἐλένη Μενεγάκη. Ἐβαπτίσθη Νοεμβρίου 14 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἀντώνιος. Ἀνάδοχος Ἀγγελική Φραγγιά.
5. Αὐγούστου 15 ἐβαπτίσθη ὁ Παναγιώτης μέ ἀνάδοχο τόν Κων. Βιτσαξῆ. Ἐγεννήθη ἐν ἀλλοδαπῇ.

Ἔτος 1912.

1. Ἰανουαρίου —, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Φλουρῆ Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Μαρτίου 3 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Χαρίκλεια. Ἀνάδοχος Κων. Μενεγάκης.
2. Ἰανουαρίου 17, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Μαρία Χασούρη. Ἐβαπτίσθη Μαρτίου 30 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Φραγκῖσκος. Ἀνάδοχος Κων. Κυλίτης.
3. Ἰανουαρίου 18, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Γεώργιο καὶ Αἰκατερίνα Φράπα. Ἐβαπτίσθη Φεβρουαρίου 25 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Καλλιόπη. Ἀνάδοχος Κων. Γεωργούλης.
4. Ἰανουαρίου 25, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Ἀντώνιο καὶ Ἀνέζα Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη Μαρτίου 10 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Αἰκατερίνη. Ἀνάδοχος Μαριάνθη Μυτιληναίου.
5. Ἰανουαρίου 27, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Νικόλαο καὶ Μαργίτσα Ραφελέτου. Ἐβαπτίσθη Ἀπριλίου 12 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Φλουρή. Ἀνάδοχος Αἰκατερίνη Μάλη.
6. Ἰουνίου 28, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Κωνσταντῖνο καὶ Μαργαρωῦ Ρεμούνδου. Ἐβαπτίσθη Αὐγούστου 12 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννα. Ἀνάδοχος.....
7. Σεπτεμβρίου 20, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Πέτρο καὶ Αἰκατερίνη Τσαλίχη. Ἐβαπτίσθη Νοεμβρίου 10 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Ἰωάννης. Ἀνάδοχος Ἄννα Βενιοῦ.
8. Ὀκτωβρίου 28, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπὸ τοὺς Φραζέσκο καὶ Φραζέσκα Γεωργούλη. Ἐβαπτίσθη Νοεμβρ. 28 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Γεώργιος. Ἀνάδοχος Νικόλαος Τσαλίχης.
9. Δεκεμβρίου 7, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Δημήτριο καὶ Ἀργυρῆ Κώνστα. Ἐβαπτίσθη Μαρτίου 17 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Πηνελόπη. Ἀνάδοχος Σταματῆς Ἰ. Πρόκος.
10. Δεκεμβρίου 17, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπὸ τοὺς Νικόλαο καὶ Ἀνδριανῆ Λάντση. Ἐβαπτίσθη Δεκεμβρίου 18 καὶ τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Χρυσῆ. Ἀνάδοχος Κιουρά Ἰ. Κώνστα.

Ἔτος 1913.

1. Μαρτίου 6, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Μιχαήλ καί Ἐλισσάβητ Σταφυλοπάτη. Ἐβαπτίσθη Μαΐου 1 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Κωνσταντινῆ. Ἀνάδοχος Ἀσπασία Λουκῆ.
2. Ἀπριλίου 1, ἐγεννήθη ἄρρεν ἀπό τούς Γεώργιο καί Αἰκατερίνη Κώνστα. Ἐβαπτίσθη Ἀπριλίου 28 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Θεόδωρος. Ἀνάδοχος Ζανῆς Ἀντ. Φιλικός.
3. Μαΐου 31, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Νικόλαο καί Φραζεσκίνα Μοσχούτη. Ἐβαπτίσθη Σεπτεμβρ. 6 καί τοῦ ἐδόθη τό ὄνομα Μαρία. Ἀνάδοχος Γ. Λεμονῆ.
4. Αὐγούστου 21, ἐγεννήθη θῆλυ ἀπό τούς Κωνσταντῖνο καί Φραζέσκα Ραφελέτου (ἄνευ λοιπῶν στοιχείων).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ

- 1861, Μαρτίου 14, ἀπεβίωσε ὁ Δημήτρης Πρόκος, τοῦ Κωνσταντίνου καί τῆς Κιουρᾶς, ἐτῶν 35, γεωργός καί ἄγαμος.
- 1864, Μαρτίου 13, ἀπεβίωσε ἡ Αἰκατερίνη Ἀλιμπέρτη τοῦ Νικολάου καί τῆς Ἐλένης Σπακαλοῦ, σύζυγος Νικολάου Ἀλιμπέρτη, μαῖα, ἐν χηρεία. Ἐτῶν 55.
- 1865, Δεκεμβρίου 19, ἀπεβίωσε ἡ Πολυτίμη Σπαθάρου, τοῦ Κων/νου καί τῆς Μαρίας Μυτιληναίου, σύζυγος Π(αναγιώτου), ἐτῶν 55.
- 1896,
 - * Ἀπεβίωσε, Ἰανουαρ. 9, ἡ Μαρία Γαλίφου, ἐν χηρεία, ἐτῶν 80.
 - * Ἀπεβίωσε, Ἰανουαρ. 24, ὁ Ἰωάννης Γεωργούλης ἐν χηρεία, ἐτῶν 75.
 - * Ἀπεβίωσε, Φεβρουαρίου 17, ἡ Μαρία Σπεράντσα, ἕγγαμος, ἐτῶν 85.
 - * Ἀπεβίωσε, Μαρτίου 11, ὁ Δ. Α. Χασούρης, τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς Καλλιόπης, ἐτῶν (κενό).
 - * Ἀπεβίωσε, Ἀπριλίου 7, ἡ Ἄννα Μοσχούτη, ἐτῶν 70, ἄγαμος.
 - * Ἀπεβίωσε, Μαΐου 21, ὁ Ἡσαΐας Βλασερός, ἱερομόναχος, ἐτῶν 78, ἄγαμος.
 - * Ἀπεβίωσε, Ἰουνίου 19, ἡ Αἰκατερίνη Φραγγιά, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαρίας Σπεράντσα, ἐτῶν 50, ἕγγαμος.
 - * Ἀπεβίωσε, Σεπτεμβρίου 18, ὁ Ἰωάννης Σπίθας, τοῦ Σταύρου καί τῆς Ἐλένης, ἐν χηρεία, ἐτῶν -.
- 1897, Φεβρουαρ. 24, ἀπεβίωσε ὁ Ἀναστάσιος Μενεγάκης, ἐν χηρεία, ἐτῶν 82.
 - * Μαρτίου 15, ἀπεβίωσε ὁ Ἰάκωβος Μενεγάκης, ἕγγαμος, ἐτῶν 85.
 - * Ἀπεβίωσε, Ἀπριλίου 8, ἡ Μαρία Μενεγάκη, ἐτῶν 85, ἕγγαμος.

- * 'Ιουνίου 9, ό Κων. Διαλησμάς, έγγαμος, έτών 75.
 - * 'Ιουνίου 15, ό Λεωνίδας Μενεγάκης, έτών 44.
 - * 'Ιουλίου 24, ή Σοφία Ραφελέτου, τοῦ Κων/νου καί τής Φραζέσκας.
 - * 'Ιουλίου 25, ή Φλώρα Μάλη, έγγαμος, θυγ. τοῦ Γεωργίου καί τής Μαρίας Τσαλίκη, έτών 32, έγγαμος.
 - * Σεπτεμβρίου 28, ό 'Ιωάννης Ποριώτης, έτών 70, έγγαμος.
 - * 'Οκτωβρίου 1, ή Μαρία Φ. Γεωργούλη, έτών 8.
 - * 'Οκτωβρίου 6, ό 'Αντώνιος Ρωμάνος τέχνο τοῦ Δημητρίου καί τής Μαρίας, έτών 70, έν χηρεία.
 - * Δεκεμβρίου 11, ό Γ. Τσαλίκης, τοῦ Νικολάου καί τής Μαρίας, έγγαμος, έτών 65.
- 1898, 'Ιανουαρίου 23, ό Γεώργιος Νερούτσος, έτών 60, έγγαμος.
- * Φεβρουαρ. 1, ή Ειρήνη 'Αντ. Κώνστα, έτών 80, έγγαμος.
 - * 'Ιουνίου 5, ή 'Ελένη Δ. Βιτσαξή, έτών 75, έγγαμος.
 - * Αύγούστου 25, ή Μαρία Πολιοδούλη, έτών 90, έν χηρεία.
- 1899, 'Ιανουαρ. 26, ή Αίκατερίνη Μ. Πρόκου, έτών 87.
- * Φεβρουαρ. 4, οί Μαρία Ζ. Βάου, έτών 80, έγγαμος.
 - * Φεβρουαρ. 9, ό Ευάγγελος Γεωργούλης, έτών 4.
 - * 'Απριλίου 26, ή Φλώρα Β. Σπεράντσα, έτών 80, έν χηρεία.
 - * Μαΐου 20, ή 'Ανδριάνα 'Αρ. Σπαθάρου, έτών 75, έν χηρεία.
 - * 'Ιουλίου 20, ό Φράσες Σπεράντσας, έτών 90, έν χηρεία.
 - * Αύγούστου 28, ή 'Ελισσάβετ 'Αντ. Βλασεροῦ, έτών 80, έν χηρεία.
 - * Σεπτεμβρ. 17, ό 'Αντώνιος Τσαλίκης, τοῦ Νικολάου καί τής Μαρίας, έτών 60, έγγαμος.
- 1900, Μαΐου 13, ή Χρυσή Π. Σπεράντσα, έτών 85, έγγαμος.
- * 'Ιουνίου 16, ό 'Αναστάσιος 'Ι. Βιτσαξής, έτών 8.
 - * 'Ιουλίου 24, ή Αίκατερίνη 'Ι. 'Αρβανιτάκη, θυγ. τοῦ Κων/νου καί τής Μαρίας Μυτιληναίου, έτών 70, έν χηρεία.
 - * Σεπτεμβρ. 6, ή Μαρία Γ. Σπεράντσα, έτών 75, έγγαμος.
 - * 'Οκτωβρίου 16, ή Φλώρα Ν. Σπίθα, θυγατέρα Ν. καί Σμαράγδας, μηνῶν 9.
 - * Νοεμβρ. 28, ή Μαργαρίτα Ρωμάνου, τοῦ Βότσαρη καί τής Καλίτσας, έτών 8.
 - * Δεκεμβρ. 16, ή Μαρουδῆ Πανώργιου, έτών 97, έν χηρεία.
 - * Δεκεμβρ. 24, ή Θεοδώρα 'Ι. Κώνστα, έτών 60, έγγαμος.
 - * Δεκεμβρ. 25, ή Φλώρα Δ. Κώνστα, έτών 80, έν χηρεία.

- 1901, Ίανουαρ. 29, ἀπεβίωσε ὁ Φραζέσκος Α. Φραγγιάς, ἐτῶν 80, ἐν χηρεία.
 - * Φεβρουαρ. 8, ὁ Ἀπόστολος Φραγγιάς, τοῦ Ἰωάννη καί τῆς Ἀσπασίας, ἐτῶν 38, καφεπώλης, ἕγγαμος.
 - * Μαρτίου 8, ἡ Μαρία Τσαλίκη, τοῦ Πέτρου καί τῆς Αἰκατερίνης, ἐτῶν 3.
 - * Ἀπριλίου 1, ἡ Σοφία Ί. Φραγγιά, ἐτῶν 70, ἕγγαμος.
 - * Αὐγούστου 3, ὁ Ἰωάννης Βλασερός, ἐτῶν 75, γεωργός, ἐν χηρεία.
 - * Νοεμβρ. 1, ἡ Αἰκατερίνη Ἀ. Βιτσαξῆ, ἐτῶν 80, ἐν χηρεία.
- 1902, Ίουνίου 14, ἀπεβίωσε ὁ Γεώργιος Σινῆς, τοῦ Ἀγγέλου καί τῆς Μαρίας, ἐτῶν 22, γεωργός, ἄγαμος.
 - * Ίουνίου 19, ὁ Ζαφεΐριος Βάος, ἐτῶν 72, ἀλιεύς, ἐν χηρεία.
 - * Ίουλίου 15, ἡ Γαρυφαλιά Δεπάστα, θυγ. τοῦ Ἀναστασίου καί τῆς Αἰκατερίνης Βιτσαξῆ, ἐτῶν 50, ἕγγαμος.
 - * Ίουλίου 18, ἡ Μαρία Ραφελέτου, ἐνός ἔτους.
 - * Σεπτεμβρ. -, ὁ Γεώργιος Μενεγάκης, τοῦ Μαρίνου καί τῆς Μαρίας, ἐνός ἔτους.
 - * Δεκεμβρ. 15, ὁ Στέφανος Μυτιληναῖος, τοῦ Κων/νου καί τῆς Μαρίας, ἐτῶν 56, ναυτικός, ἕγγαμος.
- 1903, Ίουνίου 30, ἀπεβίωσε ὁ Γεώργιος Ἀ. Σπεράντσας, ἐτῶν 80, ναυτικός, ἐν χηρεία.
 - * Αὐγούστου 20, ἡ Ἐλένη Γεωργούλη, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Φλωρῆς, ἐνός ἔτους.
 - * Αὐγούστου 24, ἡ Μαρία Σ. Πρόκου, ἐτῶν 75, ἕγγαμος.
 - * Αὐγούστου -, ὁ Ἀντώνης Λάντσης, τοῦ Νικολάου καί τῆς Ἀνδριανῆς, ἐνός ἔτους.
 - * Δεκεμβρ. 2, ἡ Μαρία Γεωργούλη, τοῦ Φραζέσκου καί τῆς Φραζέσσκας, ἐτῶν 4.
- 1904, Ἀπριλίου 1, ἀπεβίωσε ἡ Δέσποινα Μενεγάκη, τοῦ Δημητρίου καί τῆς Σουλτανιώς, ἐνός ἔτους.
 - * Ἀπριλίου 5, ὁ Ζανῆς Γεωργούλης, τοῦ Κων/νου καί τῆς Ἐλένης, ἐτῶν 70, γεωργός, ἕγγαμος.
 - * Ίουλίου 5, ὁ Παναγιώτης Τσαλίκης, ἐτῶν 70, ἀλιεύς, ἕγγαμος.
 - * Αὐγούστου 21, ἡ Αἰκατερίνη Ἐμμ. Βουτσά, τοῦ Θεοδοσίου καί τῆς Καλίτσας Γεωργούλη, ἐτῶν 38, ἕγγαμος.
 - * Σεπτεμβρ. 24, ὁ Κων/νος Λάντσης, ἐτῶν 80, γεωργός, ἕγγαμος.
 - * Ὀκτωβρ. 8, ἡ Χρουσινά Ζ. Σπαθάρα, ἐτῶν 85, μαία, ἐν χηρεία.
 - * Δεκεμβρ. 7, ὁ Ἰωάννης Μυτιληναῖος, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Ἀνεζίνας, ἐτῶν 65, ἐμποροπλοίαρχος, ἕγγαμος.

- 1905, Φεβρουαρ. 5, απεβίωσε ο Αντώνιος Κρούστης, ἐτῶν 65, ὑποδηματοποιός, ἕγγαμος.
 - * Φεβρουαρ. 15, ἡ Μαρία Δ. Μενεγάκη, ἐτῶν 70, ἕγγαμος.
 - * Φεβρουαρ. 22, ὁ Ν. Πριμηκύρης, ἐτῶν 80, ἀλιεύς, ἕγγαμος.
 - * Ἰουνίου 27, ὁ Γεώργιος Φ. Γεωργούλης, ἐτῶν 8.
 - * Ἰουλίου 1, ἡ Μαρία Λαμπροπούλα, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Ἑλένης Βουτσᾶ, ἐτῶν 50, ἕγγαμος, ἐν χηρεία.
 - * Ἰουλίου 19, ἡ Μαρία Γ. Γεωργούλη, ἐτῶν 70, ἕγγαμος.
 - * Δεκεμβρίου 11, ἡ Καλίτσα Σ. Ἀρβανιτάκη, τοῦ Σπυρίδωνος καί Αἰκατερίνης Ἀρβανιτάκη, ἐτῶν 80, ἕγγαμος.

- 1906, Ἀπριλίου 3, απεβίωσε ἡ Κιούρα Σπεράντσα, τοῦ Βασιλείου καί τῆς Κατίνας, ἐτῶν 9.
 - * Νοεμβρ. 10, ἡ Καλίτσα Πριμηκύρη, ἐτῶν 75, ἐν χηρεία.
 - * Δεκεμβρ. 26, ἡ Αἰκατερίνη Πρόκου, τοῦ Νικολάου καί τῆς Καλίτσας, ἐτῶν 24, ἕγγαμος.

- 1907, Φεβρουαρ. 26, απεβίωσε ὁ Κωνστ. Γεωργούλης, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Ἑλένης, ἐτῶν 80, γεωργός, ἕγγαμος, ἐν χηρεία.
 - * Δεκεμβρ. 8 ἡ Αἰκατερίνη Σ. Σπεράντσα, τοῦ Ἀγγέλου καί τῆς Μαρίας, ἐτῶν 24, ἕγγαμος.
- 1908, Φεβρουαρ. 2, απεβίωσε ἡ Καλίτσα Κ. Πρόκου, τοῦ Ἰωάννη καί τῆς Ἑλένης, ἐτῶν 70, ἕγγαμος.
 - * Φεβρουαρ. 11, ὁ Φραγκίσκος Μαῦρος, ἐτῶν 65, κτηματίας, ἕγγαμος.
 - * Φεβρουαρ. 12, ὁ Γεώργιος Μενεγάκης, τοῦ Κων/νου καί τῆς Ἑλένης, ἐτῶν 70, γεωργός, ἕγγαμος.
 - * Μαρτίου 3, ὁ Νικόλαος Μοσχούτης, τοῦ Σπυρίδωνος καί τῆς Μαρίας, ἐτῶν 74, παντοπώλης, ἕγγαμος.
 - * Ἰουνίου 14, ἡ Καλλιόπη Χασούρη, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαρίας, μηνῶν 2.
 - * Σεπτεμβρ. 26, ἡ Μαρία Σπεράντσα, τοῦ Συμεών καί τῆς Αἰκατερίνης, ἐτῶν 2.
 - * Δεκεμβρ. -, ὁ Γ. Γεωργούλης, τοῦ Φραγκίσκου καί τῆς Αἰκατερίνης, ἐργάτης, ἕγγαμος

- 1909, Ἰανουαρ. 4, απεβίωσε ὁ Θεοδόσιος Γεωργούλης τοῦ Δημητρίου καί τῆς Αἰκατερίνης, ἐτῶν 2.
 - * Ἰανουαρ. 21, ὁ Δημήτριος Μενεγάκης, ἐτῶν 80, κτίστης, ἕγγαμος ἐν χηρεία.

- * Ίανουαρ. 22, ή Μαρία Ζ. Πρόκου, έτων 80, έγγαμος έν χηρεία.
 - * Φεβρουαρ. 5, ό Άντώνιος Κυλίτης, του Ίωάννου και της Αίκατερίνης, έτων 65, μεταπράτης, έγγαμος.
 - * Μαΐου 6, ό Νικόλαος Φραγγιάς, του Άποστόλου και της Φραζέσκας, έτων 50, άγωγεύς, έγγαμος.
 - * Μαΐου 27, ό Κωνστ. Πρόκος, του Νικολάου και της Χρυσής, έτων 30, ναυτικός, άγαμος (έν τή άλλοδαπή).
 - * Ίουνίου 11, ή Μαρία Κ. Λάντση, του Κων/νου και της Φλωρής Κυλίτη, έτων 85, έγγαμος έν χηρεία.
- 1910, Μαρτίου 16, άπεβίωσε ή Μαρία Γ. Τσαλίκη, του Πέτρου και της Φλουρέζας Τσαλίκη, έτων 72.
- * Άπριλίου 4, ό Άντώνιος Μοσχούτης, του Σπυρίδωνος και της Μαρίας, έτων 42, ναυτικός, έγγαμος (έν τή άλλοδαπή).
 - * Ίουνίου 17, ή Μαργαρίτα και ό Νικόλαος Μοσχούτη (δίδυμα), του Άντωνίου και της Ύπατίας, έτων 2.
 - * Ίουλίου 5, ή Σοφία Ξεπεταράκη, έτων 2, Έλένη ή μήτηρ αύτης, έγεννήθη έν τή άλλοδαπή.
- * Αύγούστου 4, ό Θεόδωρος Διαλεισμάς, του Κων/νου και της Μαρίας, έτων 55, ύποδηματοποιός, έγγαμος.
- 1911, Ίανουαρίου 12, άπεβίωσε ό Ίωάννης Σπεράντσας, έτων 2, του Γεωργίου και της Μαρίας.
- * Ίανουαρ. 22, ή Έλένη Σπίθα, του Άντωνίου και της Αίκατερίνης, έτων 2.
 - * Φεβρουαρ. 1, ό Γεώργιος Γεωργούλης, του Φραζέσκου και της Αίκατερίνης, έτων 75, γεωργός, έγγαμος.
 - * Μαρτίου 10, ή Φλώρα Μάλη, του Σπυρίδωνος και της Μαρίας Μοσχούτη, έτων 55, έγγαμος.
 - * Μαΐου 6, ό Ίωάννης Κώνστας, του Δημητρίου και της Φλώρας, έτων 58, ναυτικός, έν χηρεία.
 - * Ίουνίου 4, ό Άριστέιδης Γρυπάρης, του Άποστόλου και της Μοσχούς, έτων 75, δικηγόρος, άγαμος.
 - * Αύγούστου 12, ή Σοφία Ραφελέτου, του Κων/νου και της Φραζέσκας, έτων 6 (άπεβίωσε έν τή άλλοδαπή).
 - * Αύγούστου 29, ή Έλένη Άντ. Πρόκου, έτων 80, άγαμος.
 - * Νοεμβρ. 3, ή Αίκατερίνη Γ. Πρόκου, του Γεωργίου και της Μαρούσας Πανώργιου, έτων 72, έν χηρεία.
 - * Νοεμβρ. 19, ή Καλλιόπη Κ. Γεωργούλη, θυγ. Άγγελή Πρόκου, έτων 30, έγγαμος.

- 1912, Φεβρουαρ. 9, ὁ Κωνσταντ. Λουκῆς, ἐτῶν 75, γεωργός, ἔγγαμος.
 - * Μαρτίου 11, ἡ Καλλιόπη Μενεγάκη, τοῦ Ἰωάννη καί τῆς Φλουρῆς, ἐτῶν 20, ἄγαμος.
 - * Νοεμβρίου 21, ὁ Θεοδόσιος Γεωργούλης, τοῦ Φραζέσκου καί τῆς Αἰκατερίνης, ἐτῶν 80, γεωργός, ἔγγαμος.
 - * Δεκεμβρ. 25, ἡ Χρυσή Λάντση, τοῦ Νικολάου καί τῆς Ἀνδριάνας, ἡμερῶν 8.
-
- 1913, Σεπτεμβρίου 18, ἀπεβίωσε ὁ Ἰωάννης Σπεράντσας, τοῦ Γεωργίου καί τῆς Μαρίας, ἐτῶν 19, κρεοπώλης, ἔγγαμος.

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΝΟΜΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΙΦΝΟΥ ΠΡΟΙΚΟΧΑΡΤΙΑ - ΔΙΑΘΗΚΗ - ΔΑΝΕΙΑ

Τά «Σιφνιακά», από τοῦ πρώτου ἤδη τόμου τους (1991), ἄρχισαν νά δημοσιεύουν ἀπό τῶν σελίδων τους πολυάριθμα ἀνέχδοτα ἔγγραφα τῆς Σίφνου τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, νομικοῦ περιεχομένου, ἀναγνωρίζοντας τή μεγάλη σημασία τῶν ἐγγράφων αὐτῶν ὡς ἀποδεικτικῶν στοιχείων τοῦ κοινωνικοῦ ἐπίπεδου στό ὁποῖο διαβιοῦσαν οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ κατά τή δυσχερῆ ἐκείνην ἐποχή.

Τώρα δημοσιεύουμε τρία ἀκόμη προικῶα ἔγγραφα, μία διαθήκη πού προσεφέρθησαν στό περιοδικό ἀπό καλούς φίλους του, τούς ὁποίους εὐχαριστοῦμε θερμά, καί πέντε δάνεια. Θά ἦταν ἐξαιρετικά σπουδαῖο ἄν, παρόμοια παλαιά ἔγγραφα, προσεφέροντο, σέ φωτοαντίγραφα, γιά δημοσίευση ἀπό τῶν σελίδων τοῦ περιοδικοῦ· προσφορά καλοῦ ἔργου στήν πατρίδα.

Τά δάνεια ἔχουν δημοσιευτεῖ στήν περιοδική ἔκδοση τῆς Καϊρείου Βιβλιοθήκης Ἄνδρου «Ἄγκυρα», Ἄνδρος 2004, τόμος 2 ἀπό τόν ἀείμνηστο διευθυντή της Δημ. Ἰ. Πολέμη, ἀπό ὅπου καί τά δανειζόμαστε.

ΠΡΟΙΚῶΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Α'. 1738 Ἰανουαρίου 1, Σίφνος

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος γράμματος ἐσυμφώνησαν τά κάτωθεν ὑπογεγραμμένα δύο μέρη διά νά κάμουν τό παρόν συνοικέσιον εἰς ὥραν κατ'ἀλήν καί εὐλογημένην· ἀπό τό ἕνα μέρος ὁ κύρ Ἰωάννης Πέτρου Φραγκούλη καί ἴ μαζί καί ἡ συμβία του ἡ κυρά Κατερίνα καί ἀπό τό ἄλλον μέρος ὁ εὐλαβέστατος παπαῦ κύρ Νικολός μαζί καί ἡ πρεσβυτέρα του ὅτι· νά λάβη ὁ κύρ Ἀντώνης, υἱός τοῦ ἄνωθεν κύρ Ἰωάννη τήν θυγατέρα του ἄβνωθεν παπα-κύρ Νικολάου διά γυναίκαν του νόμιμη

καί εύλογητικήν⁹ καθώς όρίζει ή άγία τοῦ Χ(ριστ)οῦ καθολική καί άποστολική έκκλησία!¹⁰ καί πρώτον μέν έπικαλοῦνται τό όνομα τής Παναγίας καί Ζωαρ¹¹χιχής Τριάδος, Πατρός, Υίου καί 'Αγίου Πνεύματος, τοῦ 'Αγίου Νικολάου,¹² τοῦ 'Αγίου Προκοπίου καί πάντων τῶν 'Αγίων, διά δέ προυχίον καί εἰς ὄ¹³νομα προυχίου τάζει καί δίδει ὁ άνωθεν παπᾶς καί ή πρεσβυτέρα του!¹⁴ τήν εύχήν τοῦ Χριστοῦ καί τής Παναγίας, ἔπειτα άρχή καί πρώτον τό ὄσι¹⁵πίτι μέ μισόσπιτο καί δύο κηπάρια μέ δύο συκαμιές, ένα πάγκο!¹⁶, μία κασέλα κάρινη, ένα κρεβατικό φουρνίδο, τά ὅποια εἶναι σεν!¹⁷τόνια κοφτένια καί κουρτούνα κοφτένια καί τά μαξελάρια χρυσά, ά¹⁸κόμη δύο ζευγάρια σεντόνια κι' αὐτά ρεχυτά. μία διάνα, κουρτούνα,¹⁹ ποκάμισα, ένα κόκκινο, ἔτερο μεταξωτό, ἄλλο πουκάμισο κοφτέ²⁰νιο, άκόμη ένα ποκάμισο γερασιό, κορμποκάμισα τρία, μπούστους²¹ φιτιλάτους δύο, ένα ζευγάρι σχολαρίκια μαργαριτάρια, κλωστές τρεῖς, ένα²² βουλοτήρι κι' ένα δακτυλίδι, μία χρυσόμπολα καί μία πρόσωπο²³ διά χρυσή(;), μία κρεβαταριά, λαΐνια καί πιάτα κι' άπ(λ)άδενες ὅλα ἔδικά²⁴ τονε, ένα βουτζι, μία βαρέλα, δύο κουρούπια, άκόμη ὅτι χρειάζεται μία²⁵ νοικοκυρά' στον Πλατύ Γιαλό άμπέλι μέ ένα δεντρό μέ κοντετζιόν²⁶ νά πέρνη τήν τρίτη έντραδα ὁ παπᾶς καί ή παπαδιά ἔως εφόρου ζωῆς των, εἰς²⁷ τό Καλαμάκι χωράφι καθώς εύρίσκεται, περό νά κάνη μίαν ἑορτή²⁸ στον 'Αγιον 'Ανδρέαν τοῦ 'Αγίου Νικολάου, άκόμη τή σκάλα στό Καλαμάκι μέ²⁹ μισό νερό καθώς εύρίσκεται, στό Μαῦρο Βουνί τά δύο χωράφια καθώς εύρί³⁰σκεται, στ' 'Αμπελάκι χωράφι καί δέντρο ὅλα δεκαεφτά, νούμερο 17 πε³¹ρό νά κρατήζη τήν τρίτη έντραδα ἔως εφόρου ζωῆς τονε, περό νά εἶναι καί³² άδελφός στον Ταξιάρχη' στη Μερισήνη δύο λουριά, τά κάτω, μέ ένα δέντρο³³ καί συκές καθώς εύρίσκεται, άκόμη στην 'Αγία Αἰκατερίνα στην Αὐτο³⁴χιανιοῦ μίαν ἑορτήν στάς 8 τοῦ Σεπτεμβρίου' ὀμπλιγάρεται ὁ κύρ 'Αντώνης³⁵ νά κάνη ὅλα τά ἔξοδα τής παπαδιάς ὅπο(τε) τήν καλέση ὁ Κ(ύρι)ος εἰς τάς αἰωνίους μονάς³⁶ ἔξόχως άπό σαρανταλείτουργο καί σαββάτιασμα νά τής τά κάνη ή ἐκ³⁷κλησία' άκόμη καί ὁ πάπους τής ὁ κύρ Νικολός μαζί κι' ή συμβία του τοῦ δί³⁸δουν μέ τήν εύχήν τως τό άμπέλι τό άπάνω λουρί στον Πλατύ Γιαλό, περό³⁹ άποθάνοντάς των' ταῦτα πάντα καί τήν εύχήν τως.

⁴⁰ Καί άπό τό άλλον μέρος ὁ κύρ 'Ιωάννης μαζί καί ή συμβία του δίδουν τήν⁴¹ εύχήν τοῦ Χ(ριστ)οῦ καί τής Παναγίας, ἔπειτα άρχή. τό χωράφι στην Καταβατή⁴² καθώς εύρίσκεται πού τόχει άγορά άπό τον Νικολό τοῦ καπετᾶ(ν) Γερώ⁴³νιμου, τό χωράφι στον 'Αγιον Μηνᾶ ὀποῦ τό βαστοῦ(ν) άμάχι ρεάλια τριάντα⁴⁴ ὀκτώ άπό τό μούρμου (;) κι' τά συκιδάκια πῶναι άπόξω' τό μόνιασμα στοῦ⁴⁵ Ποθητοῦ πού τόχει άγορά άπό τον Παῦλον, στοῦ Ποθητοῦ τά δύο λουριά⁴⁶ πού τόχα

ἀγορά ἀπό τόν Τομάζο μέ μισό νερό· στό Πελιάρδι ἀμπέλι⁴⁷ πού τόχει ἀγορά ἀπό τόν Νικολό τοῦ Ἀντωνάκη, ἀκόμη καί τό μερδικό τοῦ Βεν⁴⁸τούρη. τό μόνιασμα στό Ἀκρωτηράκι, μιά καναβέτα κάρυνη φουρνίδα⁴⁹, μιά κασέλα μεγάλη κι' αὐτή βενέτικη κάρυνη, ἀκόμη μιά κυπαρισένια⁵⁰ κασέλα, ἀκόμη μετρητά ρεάλια ἑκατόν ἡγουν 100, ἓνα δακτυλίδι καί⁵¹ τίς βέργες του ἀσημένιες, δύο βρακιά τζόχινα, τρία ζωνάρια μεταξω⁵²τά, καζιάκια τρία, γούνελες δύο, σοκάρδια τέσσερα, μεταξωτό σοκάρ⁵³δι ἓνα, πάπλωμα ἓνα, ἓνα τεζερέ, ἓνα βουτζί, τέσσερα βαρέλια, ταῦ⁵⁴τα πάντα καί τήν εὐχήν τως· τά ὅποια θέσει τά ἄνωθεν δύο μέρη καί τά⁵⁵ κρατοῦν στέρεα καί ἀνέκοπτα εἰς τοῦς αἰώνας καί ὅποιον μέρος ἤθελε⁵⁶ μαγγάρει καί στραφεῖ πίσω νά ἔχη κουντάνα ρεάλια πενήντα, ρ(εάλια) 50.⁵⁷ ὅθεν εἰς ἔνδειξιν κάθε καιροῦ ἐγεγόνη τό παρόν ὑπογράφοντάς⁵⁸ το καί μάρτυρες παρακαλετοί καί ἐξῆς.

⁵⁹ - παπα - Νικόλας Κάτζας μαρτυρῶ τά ἄνωθεν.

⁶⁰ - Ἰωάννης Νικολοῦ Πετεινοῦ μαρτυρῶ τά ἄνωθεν.

⁶¹ - Ἰωάννης Πέτρου Φραγγούλη στέργω τά ἄνωθεν.

⁶² Γιαννούλης ἱερέυς Ζαμπέλης καί ἱερο⁶³ μνήμων ἔγραφα καί οὕτως μαρτυρῶ.

Verso: «προικοχάρτι τοῦ κύρ Ἀντώνη τοῦ Μελισσᾶ».

B'. Εἰς δόξαν Χριστοῦ 1827 Ἰουνίου 1

Ἀβαντάριον εἰς ὅσα προικίζω ἐγώ τε καί ἡ^β σύζυγός μου τήν κατά πολλά ἀγαπημένην μας⁴ κόρην Μαρουσάκι ὄντας ὑπερευχαριστημένοι⁵ ἀπό λόγου της διά νά πάρη εἰς πρῶτον γάμου⁶ τόν εὐγενέστατον σινιόρ (;) Ζαφειράκι Μάτζα, υἱόν⁷ ποτέ Κωνσταντάκη Μάτζα ἀπό Σίφνον· ἐν πρώτοις ^β τῆς δίδωμεν τήν εὐχήν μας ἐκ βάθους⁹ ψυχῆς καί καρδίας μας· ἔπειτα διά προίκα¹⁰ τρεῖς ἄγιες εἰκόνες διά νά τάς ἔχουν σκέπην καί¹¹ βοήθειαν.

¹² Τά ιδιόκτητά μου ὀσπίτια εἰς τήν Πλάκα μέ¹³ δύο μαγαζιά, μέ στέρνα, μέ φοῦρνον μέ τό περι¹⁴βολάκι κάτωθεν ὡς καθῶς εὐρίσκονται περό¹⁵ νά κρατῶμεν εἰς τήν ἐξουσίαν μας μίαν κά¹⁶μεραν, τήν πλησιάζουσαν εἰς τό μαγειρεῖον ¹⁷ καί τό μαγαζί τό πλησίον τῶν ὀσπιτίων ὅσο ¹⁸ ζῶμεν καί μετά τήν ἀποβίωσίν μας παντελεύ¹⁹θερα ἐδικά της.

²⁰ Δύω σκρίνια, δύο σοφάδες γαρνίδους ἓνα ²¹ φόρτσι ἐκ τῶν σοφάδων, δύο ἄκυρες, δύο...²² καί δύο τσόχα. εἴκοσι τέσσαρες καρέγλες, ἓνα²³ τραπέζι μεγάλο κάρινον, ἓνα κά²⁴δρα τζαμάτα, δύο καθρέπτες δαλπράδες καί²⁵ τέσσαρες λουμιέρες, δύο κασέλες κάρινες²⁶ καί ἐν φορτζεράκι φιλντισένιον, δύο στρώ²⁷ματα καί τέσσαρα παπλόματα, ἐν μετρα²⁸τόν (;), δύο τζίτι τῆς σβίτζερα καί κυπριότικο ²⁹ δώδεκα ζευ-

γάρια σεντόνια, τὰ τέσσαρα³⁰ τουλπανένια, τὰ ἄλλα βαμβακερά, τέσσα³¹ρα ζευγάρια γυροκούρτουνα τουλπανένια, ἓν φοδράτον,³² ἓν πλοστινάρι λινόν καί γύρους τοῦ κρα³³βατιοῦ, ἕξ μαξελαρονδύματα διάφορα³⁴ τὰ τοῦ τραπεζίου

³⁵ ἕξ τραπεζομάνδηλα, τὰ δύο λινά, ἕξι ζευγάρια³⁶ πετζέτες ἢ μιάμισυ λινή. τέσσαρες ντουζίνες³⁷ μαχαιροπύρουνα, δύο ντουζίνες κουτάλια, μίαν³⁸ σουπιέραν, ἑπτὰ ντουζίνες πιάτα, δύο ντουζίνες³⁹ ἀπλάδενες, δύο ταβλάδες ἐγκλέζικους, ὁ ⁴⁰ ἓνας μέγας, ὁ ἄλλος μικρός, ταῖς ταξέρες της⁴¹ τὰ φλυτζάνια της μέ τὰ πιατάκια τους ἐγκλέ⁴²ζικα, μποκάλια, κοῦπες, χριστάλια ὁπού⁴³ εὐρίσκονται εἰς τό σπίτι.

⁴⁴ ροῦχα τῆς φορεσιᾶς

⁴⁵ εἴκοσι τέσσαρες φορεσιᾶς διάφορες, δύο ἀτλαγένιες, ⁴⁶ δύο ναχλιέδες (;) χρυσοῖ, τρία τουλπανένια φιορά⁴⁷τα, οἱ δύο μπαζλί(;), οἱ τέσσαρες τουλπάνι σέτα, ἡ⁴⁸ μία σαλί, οἱ δύο κοντούνια, τρεῖς μεταξωτά πολίτι⁴⁹κα καί οἱ ἄλλες τζίτια. ὀκτώ κοντογούνια, τὰ δύο⁵⁰ πράσινο βελουδο, τό ἓν σαμουρένιον, τό ἄλλο δου⁵¹κίμου (;) καί ἄλλο βελουδο συνζαπένιο, δύο ἀτλαζέ⁵²νια, τό ἓν νούρκα, τό ἄλλο οὐζάτο, ἓν σαλένιο⁵³ νούρκα, ἓν ἀτλαζένιο, ἓν χαρένιο, εἴκοσι⁵⁴ρία σκουφόμενα, τὰ δύο χρυσά, τὰ ἄλλα διάφο⁵⁵ρα, τέσσαρες μποξάδες, οἱ δύο καλοῖ, ἕξι...⁵⁶ τὰ δύο βελουδένια, δύο ἀτλάζι, ἓν χαρένιο καί⁵⁷ ἓν ναχλιά χρυσόν

⁵⁸ Εἰς μάλαγμα

⁵⁹ Ἐν γαργαλάτον μαλαγματένιον, ἓν κορδόνι, τρία ζευγά⁶⁰ρια σχολαρίκια, ἓν ζευγάρι βαργιάδες, δύο ζευγάρια⁶¹ κουμπιά τό ἓν μέ σμάρδον, τό ἄλλο κουκουδιάτο,⁶² ἓν ἐγκόλπιον, μία καρδιά, ἓν ζευγάρι γαλατένια⁶³ τέσσαρα δακτυλίδια, τὰ δύο ἀντίκες, τὰ δέ ἄλλα⁶⁴ διάφορα, τό μαργαριτάρι δεκαεπτὰ κλοστές καί ⁶⁵ ἓνα μονό, ἓν μαργαριταρένιο, παζάρ κε⁶⁶ φωτᾶ καί μία καρφίδα

⁶⁷ Ἀσημικόν

⁶⁸ Δώδεκα ζάρφια, δύο πιατάκια τοῦ γλυκοῦ, τέσ⁶⁹σαρα κουταλάκια τοῦ γλυκοῦ, ἕξι κουτάλια, μία⁷⁰ κουτάλα τοῦ σερβίζιου μεγάλη.

⁷¹ τὰ τοῦ μαγειρείου της

⁷² Τέσσαρα καζάνια, τὰ δύο μέγαρα, δύο χαρα⁷³νιά, ἓν τεψί, ἓν μανγκάλι, καί ὅσα χρειά⁷⁴ζονται ἢ μαγειρικῆ της, πέντε καντιλέρια.

⁷⁵ τὰ τοῦ κελαρίου

⁷⁶ δύο βουζιά, τρεῖς τζάρες καί ὅσα χρειάζεται⁷⁷ τό κελλάρι της.

⁷⁸ πράγμα τῆς γῆς

⁷⁹ τό χοράφι εἰς τούς μύλους μέ τό περιβολάκι⁸⁰ ἄνωθεν καθὼς εὐρίσκεται, τὴν πεζούλα τῆ⁸¹ ἀπλάγι ἕξωθεν τοῦ χωραφίου, τό ἀμπέλι⁸²φτιαν, εἰς τόν Φιροποταμό καθὼς εὐρίσκεται⁸³ καί εἰς γρόσια μετρητά πέντε χιλιάδες ⁸⁴ῆται No 5000.

^{β5} Ταῦτα πάντα καί τήν εὐχὴν μας καί ὁ ἅγιος^{β6} Θεός νά τοὺς ἀξιό-
ση νά τά προικίσουν εἰς^{β7} τά τέχνα τους μυριοπλάσια, ἀμήν.

^{β8} ἔτι μίαν ταμπακέραν... μέ...^{β9} ἀπάνω καί δύο πεντουκάκια
μαλαγματένια,^{ρ0} ἓνα κολαράτο μαλαγματένιο καί ἓν...^{ρ1} διό καί τό
βεβαιούμεν μέ τήν ὑπογραφήν^{ρ2} μας.

^{ρ3} Μῆλος. Ἀντώνης Βεργῆς

Γ' Προχοδοτήριο

Ἐν Σίφνῳ τήν Ἄσπιν Ἰουνίου 1867

Ἐν ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας καί Ὁμοουσίου καί Ζωοποιοῦ καί ἀδι-
αιρέτου Τριάδος.

Ἐπειδὴ ὅτε πρό πέντε ἤδη μηνῶν, συνέζευξα εὐχαρίστως εἰς πρώ-
του γάμου κοινωνίαν τήν θυγατέρα μου Μαρίαν μετὰ τοῦ κυρίου
Ἐμμανουὴλ Α. Κανδηλάκη, δὲν ἐφοδίασα μέχρι τοῦδε αὐτήν μέ τό
ἀπαιτούμενον ἔγγραφον προικοσυμφώνου. Διά ταῦτα σήμερον οἰκειο-
θελῶς καί ἀπαραβιάστως, ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς συζύγου μου
Μοσχῶς, προικίζω αὐτήν, μετὰ τὰς ἐγκαρδίους μου εὐχάς, τά ἐφεξῆς
κινητά καί ἀκίνητα κτήματά μας, ὡς ἀκολουθῶς:

Α^ο). Τήν κατά τό χωρίον ἐνταῦθα τοῦ Ἀρτεμῶνος κειμένην κατά
τήν συνοικίαν Κουρῆ οἰκίαν μας νεόκτιστον, ἣν δι' ἰδίων μου χρημάτων
ὠκοδόμησα ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου ὅπερ ἠγόρασα παρά τῆς Καλίτσας συζύ-
γου Γεωργίου Καμπάνη, συνιστάμενον ἀπό μίαν αἴθουσαν, δύο δωμά-
τια, μαγειρεῖον καί ἕτερον δωμάτιον πρὸς μεσημβρίαν, ὅπερ εἶχον μέν
τόν σκοπόν νά κατέχω πρὸς κατοικίαν τοῦ γήρωσ μου, ἀλλὰ πρὸς εὐρυ-
χωρίαν τῆς, παραιτούμαι ἤδη τῆς προθέσεώς μου ταύτης, μετὰ πλήρους
εὐχαριστίας, καθὼς καί τό παρακείμενον κελλάριον, μέ πατητήριο καί
τό συνεχόμενον ἀνωγεῖον, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν δύο ὑπογείων οἰκίσκων,
ἅπαντα ἐκεῖσε, ὡς εὐρίσκονται.

Ἐπίσης προικίζω τῇ αὐτῇ θυγατρὶ μου καί τά ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ
ὑπάρχοντα ἐπιπλα καί σκεύη, οἷον ἓν μποφέν, μέ τόν ἐπ' αὐτῷ ὑπάρ-
χοντα κινητόν καθρέπτην, ἓνα καναπέν, δώδεκα καθέκλας, μίαν σιδη-
ράν κλίνην, μετὰ τῶν ἀναγκαίων στρωμάτων καί ἐφαπλωμάτων, μίαν
δουζίναν μαχαιροπύρουνα καλλίστης ποιότητος μέ ἰσάριθμα χουλιάρια.
τέσσαρας δωδεκάδας πγιάτων, μέ τίς ἀναγκαῖες μεγάλες πγιάτες καί
ἐκ τῶν ἐντός τῆς οἰκίας ὑόλινων σκευῶν, ὅσα τῇ ἀναγκαιοῦσι· δύο
κιβώτια μετὰ τῶν ἐντός αὐτῶν φορεμάτων ὡς καί διαφόρων χρυσῶν
κοσμημάτων, ἅτινα ἢ ἰδία γνωρίζει ἤδη, μέ ἡμισίαν δουζίναν ἀργυρά

χουλιαράκια τοῦ γλυκοῦ καί λοιπά ἀναγκαιοῦντα εἰς αὐτήν ἐκ τοῦ μαγειρείου καί κελλαρίου ἔπιπλα καί χάλκινα σκεύη.

Β^{ον}) Τό κατά τήν θέσιν Μαρίνου κτῆμα μου, συνιστάμενον ἀπό ἓν λωρίον ἀγροῦ καί ἕτερον λωρίον νεοφύτου ἀμπέλου μέ τάς ἐν αὐτῷ συκάς καί ἐλαιόδενδρα, ὡς καί τό παρακείμενον κηπάριον, ὡς εὐρίσκεται.

Γ^{ον}) Τό κατά τήν θέσιν Παλαιόν Κῆπον ἕτερον κτῆμα μου ὅπερ ἠγόρασα παρά τοῦ Ἰωάννου Π. Ραφελέτου μέ τά ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντα ἐλαιόδενδρα μέ τήν γῆν του ὡς ἐκεῖσε εὐρίσκεται καί Δ^{ον}) Τό κατά τήν θέσιν Σεράλλια οἰκόπεδον τοῦ πατρικοῦ μου μαγαζίου, ὡς ἐκεῖ εὐρίσκεται ἤδη.

Ἄπαντα τά ἐν τῷ παρόντι σημειούμενα καί περιγραφόμενα πράγματα κινήτα καί ἀκίνητα κτήματά μας, μεταβαίνουν ἀπό σήμερον εἰς τήν κατοχήν καί κυριότητα τῆς εἰρημένης θυγατρὸς μας Μαρίας, ἐλεύθερα χρέους, ὑποθήκης καί πάσης ἄλλης ὑποχρεώσεως καί θεωροῦνται ἀδιαφιλονίκητος καί ἀναφαίρετος αὐτῆς ἰδιοκτησία, ἵνα τῇ εὐχῇ ἡμῶν τῶν γονέων, προικίσῃ ταῦτα καί αὐτῇ εἰς τά τέκνα τῆς. Ἐχω δέ τήν ἐνδόμυχον πεποιθήσιν ὅτι ἐάν ἤδη ἐν τῷ γῆρει μου ἔλθω εἰς ἀνάγκην, αὐτῇ θέλει μέ περιθάλη καί περιποιεῖται δεόντως, καθόσον γινώσκω ἀδιστάκτως τήν ἀγαθὴν αὐτῆς καί τοῦ συζύγου τῆς καλοκάγαθον πρὸς ἐμέ διάθεσιν καί οὐδαμῶς ἀμφιβάλλω ὅτι τήν ὁποῖαν ἤδη μοί προσφέρει τιμὴν, περιποιήσιν καί πατρικόν σέβας, ταῦτα θέλουσι διατηρῆ διὰ παντός ἀπαραμείωτα πρὸς με.

Ἐπί πᾶσι, παρέχω, οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καί ἡ σύζυγός μου τήν πλήρη ἰσχύν καί κύρος εἰς τό παρόν μας προικοσύμφωνον, θεωρούμενον ὡς νά συνετάσσετο ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου Συμβολαιογράφου, μὴ δυναμένου οὐδενός τῶν τέκνων καί κληρονόμων μου νά διασεῖσῃ ἢ παρενοχλήσῃ τό παράπαν, οὐδέ ἤθελαν ἐκ τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ παρόντι σεβόμενοι τάς ἐμάς καί τῆς μητρὸς αὐτῶν εὐχάς· ἐφ' ᾧ καί συνετάχθη τό παρόν ἰδιόγραφόν μου προικοδοτήριον περιβεβλημένον τῇ ἐγκαρδίῳ ἡμῶν τῶν γονέων εὐχῇ καί δίδεται εἰς χεῖρας τῆς προικιζομένης ταύτης θυγατρὸς μας Μαρίας, πρὸς πλήρη αὐτῆς ἀσφάλειαν καί βεβαίωσιν.

Σήμερον τήν πρώτην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους, ἡμέραν Πέμπτην τῆς ἐβδομάδος πρό μεσημβρίας καί ὑπογράφεται παρ' ἐμοῦ τοῦ πατρὸς, τῇ συγκαταθέσει καί τῆς συζύγου μου, ἀγραμμάτου αὐτῆς οὔσης.

Ὁ προικίζων πατήρ
Ἰωάννης Α. Γκιών

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

»'Ασυλλόγιστος είναι εκείνος όπου δέν στοχάζεται τό ἄωρον^β τοῦ θανάτου καί δέν διορθώνεται καί ψυχικά καί σωματικά καί δέν^β διατίθεται τά κατ' αὐτόν ὡς φωτισθῆ ἀπό τόν Θεόν.

† 'Ο κ. Νικόλαος Κατζήαννης στοχασθεῖς ψυχικά καθώσ^β πρέπει τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, ἠθέλησε καί τά περί^β τό σῶμα διαθέσθαι καλῶς κρίνας καί διανοηθεῖς † καί δὴ προσκαλεσάμενος ἡμᾶς τοὺς κάτωθεν ὑποφαινομένους κλη^βρικούς καί λοιπούς ἀξιοπίστους μάρτυρας, διέθετο τήν αὐτοῦ περριουσίαν ὡς ἐφεξῆς εἰς τοὺς κληρονόμους του μέ τό ἴδιόν του στόμα.

†⁰ 'Ἐν πρώτοις τό πρᾶγμα του εἰς ταῖς 'Αμουδάρες καθώσ εὐρίσκειται¹ τό ὅποῖον ἠγόρασεν ἀπό τόν Πιερρή τοῦ Λουρέζη ἀφήνει² εἰς τήν θυγατέραν του Φλουρέζαν εἰς τόπον ἀσπητίου, πλήν³ νά εἶναι εἰς χρέος νά κάμνη μίαν ἀρτοκλασίαν εἰς τόν⁴ Ταξιάρχην τοῦ Βαθιοῦ εἰς τάς δεκαπέντε τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 'Αγίου⁵ Νικήτα, ὁ δέ ἐφημέριός της νά εἶναι ὁ πρωτοπαπᾶς Ζαμπέλης,⁶ δεύτερον τῆς ἀφήνει ταῖς μάνδρες εἰς τήν 'Αλεβροχιάν μέ ἔλαιόν⁷ δένδρα καθώσ εὐρίσκεται, ἀλλά νά εἶναι εἰς χρέος νά κάμνη⁸ τά ἔξοδα τῆς θανῆς του, ὅταν τόν καλέση ὁ Κύριος. τρίτον, ἀφήνει⁹ εἰς τήν ἰδίαν Φλωρέζαν ταῖς συκαῖς, ταῖς μέλισσαις εἰς τοῦ Διαβρούχα²⁰, ἔτι εἰς τήν ἰδίαν εἰς τοῦ Τρεβλοῦ τήν σκάλαν του, ἀλλά νά²¹ ἔχη χρέος νά κάμνη μίαν ἀρτοκλασίαν τήν 29 τοῦ Αὐγούστου²² εἰς τόν 'Αγιον Ἰωάννην τοῦ Φάρου καί νά πέρνη τόν ἐφημέριον²³ τῆς Παναγίας Ζαμπέλη προσέτι εἰς τήν αὐτήν θυγατέρα του²⁴ Φλωρέζαν ἀφήνει τόν λοῦρον εἰς τήν Βρουλιάν, ἀγορά²⁵ ἀπό τόν 'Αστέρην, ἀλλά νά εἶναι εἰς χρέος νά κάμνη²⁶ μίαν λειτουργίαν²⁷ εἰς τήν Παναγίαν Ζαμπέλεναν τά τρίμερα τῆς Κοιμήσεως. ²⁸ Πρός τούτοις εἰς τήν ἰδίαν Φλωρέζαν ἀφήνει τό ἐπάνωθεν μερίδιον²⁹ τοῦ χωραφίου του εἰς τοῦ Θεκλιά μέ τήν μάνδραν, ἀλλά νά κάμνη³⁰ μίαν λειτουργίαν εἰς τόν 'Αγιον Κωνσταντῖνον τοῦ Φάρου. ὁ δέ ³¹ ἐφημέριος τῆς Παναγίας, τό δέ κάτωθεν μερίδιον, τό ³² ὑποκάτω τοῦ Πενάκη, ἀφήνει εἰς τήν κόρην του Εἰρηιό, εἰς δέ τήν ³³ θυγατέραν του Αἰχατερίνην ἀφήνει τό, εἰς τόν 'Αγιον Στέφανον ³⁴ πρᾶγμα του, καθώσ εὐρίσκεται, ἀλλά νά εἶναι εἰς χρέος νά κάμνη³⁵ μίαν λειτουργίαν τῆς Μεσοπεντηχοστῆς εἰς τήν Παναγίαν Ζαμ³⁶πέλεναν. εἰς δέ τήν κόρην του Μαργαρίταν ἀφήνει τό πρᾶγμα του ³⁷ εἰς τοῦ Φραγκιά ὁμοίως εἰς τήν ἰδίαν ἀφήνει ἕνα χωραφάκι ³⁸ εἰς τόν Ποταμόν τῆς Βρουλιᾶς κάτωθεν τοῦ Βορδώνη. ἔτι διορίζει ³⁹ μέ τό ἴδιόν του στόμα καί παραγγέλλει τῆς θυγατέρας του Φλωρέζας νά κάμνη⁴⁰ μίαν λειτουργίαν εἰς τάς 31 τοῦ Αὐγούστου τῆς 'Αγίας Ζώνης εἰς ⁴¹ τήν Παναγίαν τοῦ Ζαμπέλη.

†¹² Ταῦτα πάντα παρήγγειλε καὶ διέταξεν οἰκειοθελῶς καὶ †¹³ ἀπαρβιάστως καὶ θέλει νά εἶναι στέρεα καὶ ἀκατάσειστα†¹⁴ καὶ ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος ὅπου τολμήσει, εἴτε συγγενής, εἴτε ξένος†¹⁵ νά διασεισῇ τήν παραῦσαν του διαθήκην νά ἔχη†¹⁶ τήν κατάραν του καὶ τήν ὀργήν τοῦ Θεοῦ καὶ Πάντων τῶν Ἁγίων.

†¹⁷ Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν γέγονεν ἡ παροῦσα †¹⁸ ἐπί βεβαιώσει τῶν ἐντιμωτάτων κληρικῶν καὶ λοιπῶν ἀξιο†¹⁹πίστων προσώπων. Παρακαλεῖται δέ καὶ ἡ Ἐπαρχ. Δημογεροντία νά†⁵⁰ ἐπισφραγίσῃ τήν τελευταίαν αὐτοῦ θέλησιν.

†⁵¹ Σίφνος τῆ 4 Μαΐου 1832 Ν. Πανώριος βεβαιῶ

†⁵² = πρῶην πρωτοπαπᾶς μάρτυς

†⁵³ = ὁ σκευοφύλαξ Σίφνου μάρτυς

†⁵⁴ = παπα Ἰωάννης Κουλούρης καὶ πνευματικός αὐτοῦ μαρτυρῶ

†⁵⁵ Ζώρξης Ἀνδρέου γράφας

†⁵⁶ μαρτυρῶ.

ΔΑΝΕΙΑ

Α'. Καίρειος Βιβλιοθήκη
Φάκ. 602, ἀρ. 5

5 Ἀπριλίου 1664

Περιγραφή

Δίφυλλο 0,30x0,20μ. Τά γράμματα πολύ λεπτά. Στή σελ. 4: † σκριτον του αρχιεπισκόπου Ιτζίας καὶ θερμίων κυρού Γρηγορίου διὰ γρ. 824 καὶ ἐπίσης: παρασμένον εἰς το λήμερον| εἰς φύλλα: 50

Εἰς τήν Σίφνον 1664: ἐν μηνί ἀπριλλίῳ 5

† Ἐπειδὴ καὶ ὁ πανιερώτ(α)τος ἀρχιεπίσκοπος κύρ Γερμανός νά ἔκαμε παραίτησιν τήν ἐπαρχίαν του λέγω Γζία καὶ Θερμία εἰς τόν πανιερῶτάτον ἀρχιεπίσκοπον κύρ Γρηγόριον καθὼς φαίνεται νά ξεκαθαρίζεται καλύτερα ἢ παραίτησις ὅπου διὰ χειρῶς του ἔχει καμομένη ὁ ἄνωθεν κύρ Γερμανός καὶ δοσμένη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἄνωθεν κύρ Γρηγορίου. καὶ ἐπειδὴ {καί† ἐπειδὴ} καὶ νά ἔκαμαν ἀνάμεσόν τους θεληματικὴ παρτίδα καὶ τέργιασαις καὶ ὁ ἄνωθεν κύρ Γρηγόριος νά πάρη† ἀπάνω του ὄλλην τήν ποσότητα τοῦ χρέους ὅπου ὁ ἄνωθεν κύρ Γερμανός ἔχει καὶ φαίνεται πῶς χρεωστῆ καθὼς† μιλοῦσι καὶ φαίνονται τὰ σκρήτα του, νά εἶναι ὁ αὐτός κύρ Γρηγόριος καθολικός χρεοφειλέτης καὶ πλερωτής† τοῦ αὐταῦ χρέους ὅλου, καὶ ὁ ἄνωθεν κύρ Γερμανός νά εἶναι λισιντεριασμένος καὶ ἐλευθερωμένος ἀπ' ἐκεῖνον† ὅλον

τό χρέος δίχως ποτέ νά ἔχη καμίαν γύρεψιν ἀπό κανένα χρεοφειλέτη. ἔτζι λοιπόν διά νά φαίνοντ(αι)¹⁰ ἰδιόχειρα σκρήτα τοῦ ἄνωθεν κύρ Γερμανοῦ εἰς τόν ἐκλαμπρότατον ἀφέντη Μιχελέτον Κοντόσταβλον, πῶς¹¹ χρεωστῆ ἀπό τά 1657 Ἰουνίου 6 τοῦ ποτέ ἀφέντη Νικολό Κωτάκη ριάλια ἀλάκαιρα μετρητά τ(ῆς)¹² Σπάνιας πο. 424 καί ἄλλα μετρητά ὁποῦ ὁ αὐτός κύρ Γερμανός ἔλαβεν ἀπό τόν ἄνωθεν ἀφέντη Μι¹³χελέτον Κοντόσταβλον εἰς τά 1663 πο. 400 ριάλια καί αὐτά ἀλάκαιρα τ(ῆς) Σπάνιας. τά ὁποῖα ἔδωσεν¹⁴ εἰς τήν Μεγάλην Ἐκκλησίαν διά τήν στεραίωσιν τ(ῆς) ἐπαρχίας του. τά ὁποῖα ὅλα γίνονται σούμα γρῶσα¹⁵ ὀκτακόσια εἴκοσι τέσσερα, πο 824 τοῦτα τά ἄνωθεν ρεάλια στέργει καί ὁμολογᾷ ὁ ἄνωθεν νῦν ἀρχιεπί¹⁶σκοπος Τζίας καί Θερμίων κύρ Γρηγόριος πῶς νά εἶναι καί νά κράζεται ἴδιος καί καθολικός χρεοφειλέτης¹⁷ τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη Μιχελέτου Κοντοστάβλου καί ὀμπληγάδος νά δώση πᾶσαν πλερωμήν καί σατισφα¹⁸τζιόν τ(ῆς) ἀφεντίας του, εἰς αὐτήν τήν ἄνωθεν ποσότητα ριάλια 824, ὁ ὁποῖος ἀκόμι θέλη ὅτι¹⁹ νά σκισθῆ πᾶσα σκρήτον ὁποῦ κρατεῖ ὁ ἄνωθεν ἀφέντης Κοντόσταβλος τοῦ ἄνωθεν κύρ Γερμανοῦ καί νά τοῦ²⁰ τά δώση εἰς τά χέρια του ἐπειδή καί νά ἐπῆρε τό χρέος ὅλον ἀπάνω του ὁ ἄνωθεν κύρ Γρηγόριος διά τά²¹ ὁποῖα ριάλια 824 τοῦ ὀμπληγάρει καί τοῦ παραδίδει τήν ἐπαρχίαν το νησί τ(ῆς) Τζίας. νά συνάζη²² καί νά μαζώνη ὅλα του τά δικαιώματα ὁπού ἐκεῖ ἔχει. ἔξω μόνον τήν π(ατ)ριαρχικήν ζητείαν, ἀπό τά²³ ὁποῖα δικαιώματα ὁ ἀφέντης Μιχελέτος νά τοῦ μπονιφικάρη πάσα χρόνον τό διάφορον ὀκτώ τά²⁴ αἰκατῶ. καί (ὅ)τι μαζώνει τά περισσότερα νά τά μπονιφικάρη εἰς τό κε[φά]λι καί τοῦτο ἔως²⁵ τήν τελείαν ἀποπλερωμήν τῶν ἄνωθεν ριαλιῶν. Καί διά σιγουρητά τῶν ἄνωθεν ριαλιῶν, ὀμπλη²⁶γάρεται αὐτός καί τά καλά του κινητά καί ἀκίνητα. Καί διά τό βαίβεον τ(ῆς) ἀληθείας²⁷ ἐγεγόνει τό παρ(ον) βάνοντας καί μάρτυρας παρακαλετούς.

¹⁸ † ταπινός ἀρχιεπίσκοπος Τζίας κ(αί) Θερμί(ῶν) Γρηγόριος στέργο τά ἄνωθεν:-

¹⁹ † χορεπήσκοπος Τζίας μαρτήρος ἀνοθεν

²⁰ † Ἐνρίκος Ροζας μαρτίρο τανοθεν

²¹ † Ἀντώνιος Ἀρμακόλας μαρτίρο τά ἀνοθεν

²² διάκος Σερμαρτής πρωτονοτάριος Σίφνου ἔγραφα καί μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν.

[Γιά τούς ἀρχιεπισκόπους Τζίας καί Θερμίων Γερμανό καί Γρηγόριο βλ. στά «Σιφνιακά», 12 (2004), σελ. 21-23, ἀλλά καί τόν Σίμο Μιλτ. Συμειωμένη, Τό Ἀρχιεπέλαγος κατά τόν πόλεμο Τουρκίας-Βενετίας (1645-1669) καί οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στίς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές, «Μηλιακά», Γ' (1989), σελ. 79-88 (καί σέ ἀνάτυπο).]

Εἰς τὰς 8 τοῦ μαρτίου 1665 εἰς τὴν σίφνον

Τὴν σήμερον διὰ τοῦ παρόντος φαίνεται ὁ εὐγενῆς ἀφέντης Κάρλος Ντελίνης καὶ ὁμολογεῖ πῶς εἶναι καθάριος^β χρεοφειλέτης τοῦ ἔκλαμπρου ἀφέντη Μιχελέτου Κοντόσταβλου, ρεάλια ντεγιούστο πέζον τετραχόσια ἔντεκα καί^τ ὀτάβαις τρεῖς Νο 411 ³/₈ κατὰ τὸν κόντον ὁποῦ ἐκάμασιν εἰς τὸ ἄνωθεν μελέζιμον τὰ ὁποῖα ρεάλια 411 ³/₈^β ἀπομένει καὶ ὀμπλεγάρεται νὰ τὰ δώση καὶ νὰ τὰ μετρήση εὐχαριστημένα πρὸς τὸν ἄνωθεν ἀφέντη Μιχε^βλέτον, ἢ πρὸς ὅποιον ὁποῦ ἤθελε τοῦ πρεζε-ντάρει τὸ παρόν μέ τὸ διάφορόν τως ὅσον καιρόν ἤθελε τα κρατεῖ πρὸς δέκα^τ τὰ ἑκατῶ τὸν χρόνον. Καὶ διὰ σιγουρητὰ τῶν ἄνωθεν ριαλιῶν, ὀμπλεγάρεται αὐτός καὶ τὰ καλά του κινητά^β καὶ ἀκίνητα νῦν καὶ μέλοντα. Καὶ διὰ τὸ βέβαιον τῆς ἀληθείας ἐγίνει τὸ παρόν ἐμπροσθεν τῶν κάτωθι μαρτύρων^ρ ὑπογράφοντας καὶ ἰδιοχειρός τοῦ ρ. no 411 ³/₈

|⁰ κάρλος ντελίνης βεβεό καὶ ὀμπλιγάρωμαι ὅς ανοθεν

|¹ κδημίτρις τζαμτζῆς μαρτυρό τὰ ἀνοθεν

|² Zuanne [...] testimonio

|³ διάκος σερμαρτῆς πρωτονοτάριος Σίφνου ἔγραψα.

Εἰς τὰς 20 Ἀπριλλίου Εἰς τὴν Σίφνον 1666

β Μέ τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος τὴν σήμερον ὁ Ἀποστολάκης Πρίντος ὁμολογεῖ πῶς ἔλαβε καὶ ἐπερίλαβ(εν)^β ἀπὸ τὸν ἔκλαμπρον ἀφέντη Μιχελέτον Κοντόσταβλον ριάλια τραχόσα πενήντα πέντε no. 355^τ εἰς τόσον καφέ, ἀπὸ τρία κάρτα τὴν ὀκᾶν. διὰ τὸ βιάζον τ(ῆς) πόλισας. Ὁ ὁποῖος ὀμπλεγάρει(αι)^β νὰ μπαρ[αταρ]ισθῆ τόσον εἰς τὸ ἄμε ὡσάν καὶ εἰς τὸ ἔλα μέ κρασί φράγγικον. καὶ τὰ^β ρίζηγα τ(ῆς) θαλάσσης νὰ γρυκοῦνται ἀπάνω εἰς τὸν ἄνωθ(εν) ἀφέντη Μιχελέτον. περὶ εἰς τὴν^τ γῆν, ὅτι ἤθελε τύχει νὰ μὴν ἔχη νὰ κάμη ὁ ἀφέντης ὁ Μιχελέτος τίβοτις. καὶ ἔτσι^β ὑπόσχεται ὁ ρηθείς Ἀποστολάκης ἐρχόμενος κατευόδιον νὰ μετρή-ση τ' ἄνωθ(εν) γρῶσα^ρ τραχόσα πενήντα πέντε. μέ τὸ ἠνκάμπιον τως πρὸς εἴκοσι τὰ ἑκατῶ, πρὸς τόν¹⁰ ἀφέντη Μιχελέτον εὐχαριστημένα ἢ πρὸς ὁποῖον ὁποῦ τὸ παρ(όν) ἤθελε τοῦ πρεζεντάρη.¹¹ Καὶ διὰ τὸ βέβαιον τ(ῆς) ἀληθείας ἐγεγόνει τὸ παρ(όν). ξεκαθαρίζομ(εν) ὅτι τ' ἄνωθ(εν)

ἀρίζηγα¹² τ(ῆς) θαλάσσης γρυκοῦνται τόσον εἰς τό ἄμε ὡσάν καί εἰς τό
ἔλα ἀπάνω εἰς τόν καφέ¹³ καί εἰς τήν πραγματεῖαν ὅπου ἤθελεν ἐντύσει.
Καί ἔτζη ὑπογράφη ἰδιοχειρός του

1⁴ βάνοντας καί μάρτυρας

1⁵ ἐγώ Απωστωλις Πρίτως βεβεώνω τα ανωθεν

1⁶ Φραγγούλης Μάτζας μάρτυρας

1⁷ διάκος Σερμαρτῆς πρωτονοτάριος Σίφνου ἔγραφα.

Δ'. Καίρειος Βιβλιοθήκη
Φάκ. 602, ἀρ. 17

26 Φεβρουαρίου 1675

Περιγραφή

Μονόφυλλο 0,30x0,21 μ. μέ ἐκτεταμένες φθορές καθέτως στή μέση τοῦ
κειμένου. Οἱ ὑπογραφές, ἐκτός ἀπό τίς ἰταλικές στό τέλος, δέν εἶναι ἰδιόχει-
ρες. Ἡ ὀρθογραφία ἀποκαταστάθηκε.

Κόπια

Εἰς τίς 26 Φεβρουαρίου 1674/5. Εἰς τήν Σίφνον.

Ἐρχόμενος ἐδῶ εἰς τήν Σίφνον ὁ ἐκλαμπρος ἀφέντης Κωνσταντάκης
Ἄλιπράντης καί κάνοντας λογαριασμόν μέ τίς ἐπιτρόπους καί χαρα-
τζάρους καί γίερεῖς καί γέροντες τοῦ νησίου εἰς τά ὅσα ὁ συχωρεμένος
ποτέ ἀφέντης Μιχελέτος Κοντόσταβλος ἔδιδε καί ἐδάνειζε τῆς κοινότη-
τος καί ἐπλέρωνε τά χαράτζια ὡσάν καί ὁ ἀφέντης Γασπαρῆς Κοντό-
σταβλος ὁ ἀδελφός του καθώς ἀκόμη καί ὁ ἴδιος ἀφέντης Ἄλιπράντης
ἔδωσε τῆς κοινότητος καί ἔτζι ἀπομένει ἡ αὐτή κοινότης χρεωφελέτισ-
σα διά ριάλια χίλια ἐννιακόσια ἕξι ἄσπρα ἐβδομήντα τρία, πο. 1906.73
καθώς ὁ κόντος ὅπου τήν σήμερον ἐγινεν φαίνεται ἕνα πρός ἕνα εἰς τό
[...] ντάρ ε ἀβέρ, διά τά ὅποια ριάλια χίλια ἐννιακόσια ἕξι ἄσπρα 73
φαίνονται τή[ν σή]μερον διά τοῦ παρόντος ὅλοι οἱ κάτωθεν ὑπογε-
γραμμένοι γίερεῖς καί γέροντες καί ὅλος ὁ ραγιᾶς [καί ὁ]μολογοῦν πώς
εἶναι καθαροί χρεωφειλέτες τῶν ἄνωθεν ἀφέντων Γασπαρῆ Κοντοστά-
βλ[ου] καί Κωνσταντάκη Ἄλιπράντε διά ριάλια χίλια ἐννιακόσια ἕξι
ἄσπρα ἐβδομήντα τρία τά [ὅποῖ]α ἀποχόντας καί ὀμπλιγάροντας ὅλοι
ἐν σόλιντουμ εἰς ὑπέρ τοῦ ἄλλου εἰς τήν τελείαν ἀποπλερωμήν, ἀνολά-
ροντας περό πᾶσαν ἄλλον σκρίτον ὑποῦ ἤθελεν εὔρε[θῆ] τῆς ἀ]φεντιᾶς
τως διά τήν κοινότητα νά μήν ἀξίζη τίβοτις οὔτε [οἱ] παρτίδες τοῦ
λίμπρου [ὁ]πού ὡς τώρα ἔτρεξαν, μόνον τό παρόν σκρίτο νά ἔχην ὅλην
τήν δύναμιν, καθώς καί [εἰς] τήν κοινότητα ἤθελαν εὔρεθῆ ρετζεβούτες
ἀβέρτες, νά εἶναι ἀνούφελές ἔξω ἀπό ἐκεῖ[νες] ὅπου ἐκονσενιαρίσθησαν
εἰς τόν ἀφέντη Ἄλιπράντη διά νά τές δεῖξη τοῦ ἀφέντη πεθεροῦ του

[...] ἂν εἰς κανένα καιρόν τινάς ἤθελαν σηκωθῆν' ἀνεφέρουν διά κου-
μέρκει εἰς πράμα ὅπου εἶχαν φέρει διά δούλευσιν ἢ ὅπου ἤθελαν βγάλει,
νά μὴν ἡμπορῆ τινάς νά γυρεύγη τίβοτις ἀλλά νά εἶναι τό πράγμα τως
πάντη ἐλεύθερον πάντα καί τοῦτο ὡσάν ὁ[πού] τό νησί μας ἐγνώρισεν
καί γνωρίζει ἀπό τούς ἄνωθεν ἀφέν[τε]ς καθώς καί ἀπό τόν συχωρε-
μένον ποτέ ἀφέντη Μιχελέτον εὐεργεσίες καί βοήθειες καί εἰς ὅ,τι ἔδι-
δαν καί δίδουν ποτέ διάφορον δέν ἐπέρασε. Καί οὕτως ἐγράφη τό
παρόν εἰς ἀσφάλειαν καί βεβαίωσιν [ύ]πογράφουν ὅλοι διά χειρός τως.

οἰκονομος Σίφνου βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
ἡγούμενος τῆς Βρύσης Νικηφόρος βεβαιώνω
σακελλάριος Σίφνου βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
πρωτόπαπας Σίφνου βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
πρωτοσύγκελλος Βενέρης βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
σκευοφύλαξ Σίφνου μάρτυρας βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
χωροπίσκοπος μάρτυρας καί βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
χαρτοφύλαξ Σίφνου μάρτυρας
Τωμάζοις γιερεύς γιερογράφος
παπᾶ Γεώργης Τριαντάφλος βεβαιώνω τά ὅπιστε
παπᾶ Νικολός Σχαντάλης βεβαιώνω
Κωνσταντῖνος γιερεύς Παλιός
παπᾶ Νικολός Μποτέρως βεβαιώνω τά ὅπιστε
[Ἄν]τώνης Μαγγανάρης ἐπίτροπος βεβαιώνω τ' ἄνωθ[εν]
[Ἄν]τώνης Ναδαλές καί ἐπίτροπος βεβαιώνω
[Τ]ζωρτζῆς Γοζαδῖνος βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
[Τ]ζάνες Βαρθολομαῖος
[Τ]ζανῆς Γοζαδῖνος βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
Ἄντώνης Ἀχλάδης
Κωνσταντῆς Λογοθέτης
Πέτρος Μοθινός βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
Γιώάννης Παραδείσης
παπᾶ Ἰωάννης Νταμεσίνας βεβαιώνω
παπᾶ Ἀντώνης Κόμης βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
παπᾶ Γιώργης Ἀλιπάρτης βεβαιώνω
παπᾶ Ζαμπουνάρης
παπᾶ Γιάννης Τριαντάφυλλος βεβαιώνω τά ὅπιστε
παπᾶ Γιώάννης Νταμισίνας βεβαιώνω
παπᾶ Ἀντώνης Κόμης βεβαιώνω τ' ἄνωθεν
παπᾶ Γιώργης Ἀλιμπέρτης βεβαιώνω
παπᾶ Γιώάννης Στομπουνάρης

Jo Nicolo Cresc(enzi)o di autt(orit)a veneta nod(ar)o publico lio faccio la p(rese)te copia| in contiato con l' autentico essistente [...] et nelle mani dell|molt' No(bil)e Sig(no)r C[onstant]ino Aliprandi, et trovatola fedele|mi sono di prop(ri)o [...] [pugno] in fede della veritá sottoscritto.

Noi Gio: [Antonio] Trevisan per la Rep(ublica) [Serenissima] di Venetia| Rettor de [Tine] sua...

Ε'. Καίρειος Βιβλιοθήκη
Φάκ. 602, άρ. 18

10 Νοεμβρίου 1676

Περιγραφή
Δίφυλλο 0,21x0,135 μ. γραμμένο καθέτως. Άποτελεί παλαιό αντίγραφο.
Ή γραφή φωνητική.

Κόπια.

1676, Νοεμβρίου 10. Στη Σίφν(ος).

Τήν σήμερον ήρθα εις τήν καντζελλαρία μας ό αυ(θέντης) Μιχελάκης Γύζης και αυ(θέντης) Τζαννάκης Γαίβαλας και ένδειξα λογαριασμό εις τά όσα έδόθηκα εις του αυ(θέντη) Μιμίν Πάσογλου. Και διά τό ρέστος όπου έρεστούριζε τό νησί μας τά έπηρα από του αυ(θέντη) Γάσπαρη Κοντόσταβλου. Και έκάμα του σκρίτο εις τά 1676 Νοεμβρίου 17/27. Τά όποια άσπρα έχει νά τά δώση ή κοινότης του παρόντος νησιου. Και όχι άλλο.

Περράτζης καντζελλάριος

Γιάκουμος Γύζης καντζελλάριος. Σίφν(ος).

Φίλοι ειδοποίησαν τόν Νικ. Χρυσόγελο ότι κινδύνευε ή ζωή του.
(Σχέδιο κ. Φίλιου Τριανταφύλλου)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΝΗΣ
ΑΝΤΕΠΑΡΧΟΣ ΣΙΦΝΟΥ - ΣΕΡΙΦΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΟΣ ΣΙΦΝΟΥ - ΜΗΛΟΥ - ΚΙΜΗΛΟΥ
[1822 - 1824]
«ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΛΑΤΡΑΙ» ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ '21

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, παράλληλα μέ τίς διεξαγόμενες πολεμικές ἐπιχειρήσεις τῶν Ἑλλήνων κατά τῶν Τούρκων σέ στεριά καί θάλασσεσ, ἡ Προσωρινή Διοίκηση τῆς Ἑλλάδος προχώρησε καί στή λήψη μέτρων γιά τή διοικητική ὀργάνωση τῶν ἐπαναστατημένων μερῶν. Ἰδιαίτερη φροντίδα ἐπέδειξε στή διοργάνωση τῶν νησιῶν μέ σύσταση τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἐπαρχιῶν. Ὁ Ὄργανισμός αὐτός εἶχε τρεῖς βασικούς στόχους: α) τήν ἄσκησι ἐνιαίας διοίκησης τῶν νησιῶν β) τήν κατάργησι τῶν προσωρινῶν ἐφορειῶν πού εἶχε ἐφαρμόσει στήν ἀρχή τῆς Ἐπανάστασις ὁ Δημ. Ὑψηλάντησ καί γ) τόν διορισμό ὀργάνων ἀπό πρόσωπα τῆς ἐμπιστοσύνησ τῆσ Κεντρικῆσ Διοίκησησ, τά ὁποῖα θά κινητοποιοῦσαν τοὺς ἀδρανοῦντεσ μέχρι τότε νησιῶτεσ (γιά διαφόρουσ λόγουσ), ἀλλά καί γιά νά ἐφαρμόσουσ τοὺσ φορολογικούσ νόμουσ καί τήν ἐκτέλεσι τῶν διαταγῶν.

Μέ τό Διάταγμα 1180/1-5-1822 διορίσθηκε Ἀρμοστήσ τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγουσ ὁ Κ. Μεταξᾶσ προκειμένου νά ἐπιτύχει τή συλλογή χρηματικῶν εἰσφορῶν γιά τή συντήρησι τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου πού τίς προστάτευε ἀπό τόν τουρκικό. Ἡ, ὑπό τόν Μεταξᾶ, Ἀρμοστεία περιέλαβε ἄλλα πέντε μέλη καί ἕνα Γραμματέα γιά τήν καλύτερη ἄσκησι τοῦ ἔργου τῆσ. Μέ εἰσῆγησή του τά νησιά τοῦ Αἰγαίου Πελάγουσ διαιρέθησαν σέ ἕξι ἐπαρχίεσ καί τοποθετήθησαν σ' αὐτέσ, κατά τά τέλη Ἀπριλίου ἢ ἀρχέσ Μαΐου τοῦ 1822, οἱ Ἐπαρχοὶ καί Ἀντέπαρχοὶ. Ἡ Σίφνοσ μέ τή Σέριφο ἀπετέλεσαν τότε Ἀντεπαρχία τῆσ Ἐπαρχίασ Νάξου μέ Ἀντέπαρχο τόν Παναγιώτη Καραϊωάννη ἢ Καραγιάννη. Ἐνα χρόνο μετά, μέ τό Διάταγμα ὑπ' ἀριθμ. 583/17-5-1823, τά νησιά διαι-

ρέθηκαν σέ 15 έπαρχίες, ή Σίφνος μέ τή Μήλο καί τήν Κίμωλο άπετέλεσαν Έπαρχία μέ έδρα τήν πολυάνθρωπη Σίφνο καί έπαρχο τόν ώς τότε Άντέπαρχο Παν. Καραϊωάννη.

[Οί πληροφορίες άπό τό βιβλίο τοῦ Γεωργ. Δ. Δημακόπουλου, *Ή Διοικητική Όργάνωση κατά τήν Έλληνικήν Έπανάσταση, 1821-1827, έν Άθήναις 1966*].

Προσωπογραφία τοῦ Π. Καραϊωάννη

Ό Παναγιώτης Καραϊωάννης γεννήθηκε στήν «Τριπολιτσά» τής Πελοποννήσου τό έτος 1777¹. Άσκούσε τό έπάγγελμα τοῦ έμπόρου καί παρεμφερών έργασιών περιερχόμενος διάφορα μέρη τής Ελλάδος γιά τή συγκέντρωση προϊόντων. Μέχρι τοῦ έτους 1805 δέν έχουμε πληροφορίες γιά τίς δραστηριότητές του. Κατά τό έτος τοῦτο, 21 Άπριλίου, έγραφε άπό τήν Πρέβεζα (πρός άγνωστον παραλήπτη) καί υπέγραφε μέ τά τεκτονικά σύμβολα, γεγονός πού δηλώνει ότι διατελοῦσε ήδη μέλος τεκτονικῆς στοᾶς². Άπό διάφορα έγγραφα συνάγεται ότι τοῦτος έκινεῖτο στίς περιοχές Τρίπολης, Πρέβεζας, Ίωαννίνων, Λευκάδος, ἴσως καί άλλων νησιῶν τοῦ Ίονίου. Πολύ πιθανόν σέ κάποιον άπό αὐτά νά είχε μυηθεῖ στόν τεκτονισμό. Στά Ίωάννινα φαίνεται πώς διατηροῦσε σχέσεις μέ πρόσωπα τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Άλῆ Πασᾶ, δέν αποκλείεται μάλιστα νά ανῆκε καί αὐτός στό έμμισθο προσωπικό τής Αὐλῆς τοῦ Άλῆ, άν κρίνουμε άπό έγγραφο τής 20ῆς Αὐγούστου 1813. Τό έγγραφο τοῦτο συνυπέγραψε μέ κάποιον Δημήτριο Στάμο στή Λευκάδα, όπου είχαν μεταβεῖ, μέ έντολή τοῦ Πασᾶ, «διωρισμένοι διά κριτές τοῦ Μόστρα», ό όποῖος εἶχε διαφορές μέ κάποιον Κομενιώτη³.

Όπως βεβαιώνει σέ εκθέσεις του ό συνιδρυτής τής Φιλικῆς Έταιρίας Έμμανουήλ Ξάνθος, «διά παρακινήσεως τοῦ φίλου του Παναγιωτάκη Καραγιάννη εισηχθη εἰς τήν εταιρίαν τῶν Έλευθέρων Κτίστων (Μασόνων)», όταν συναντήθηκαν τό 1813 στήν Άγία Μαύρα (= Λευκάδα) καί ότι αὐτός καί οἱ Σκουφᾶς καί Τσακάλωφ «άπεφάσισαν τό 1814 εἰς τήν Όδησσόν νά σχεδιάσωσι τούς κανόνας ταύτης τής εταιρίας, τήν όποίαν καί Έταιρίαν τῶν Φιλικῶν ώνόμασαν, δανεισθέντες πολλούς κανόνας άπό τήν Έταιρίαν τῶν Φραγκ-Μασόνων, εἰς ἣν ό

1. Ό χρόνος γέννησῆς του συνάγεται άπό τά πιστοποιητικά τοῦ Φιλικοῦ εταίρου πού έφερε (έκδοσης τοῦ έτους 1820, Δεκεμβρίου 25), στά όποία καταγράφεται έτών 43. [Βλ. καί «Σιφνιακά», 12 (2004) σελ. 149].

2. Β.Π. Παναγιωτόπουλου, *Οἱ τέκτονες καί ἡ Φιλική Έταιρεία, Έμμ. Ξάνθος καί Παν. Καραγιάννης*, περιοδ. «Έρμυστής», έτος Β', τεῦχος 9/10, Ίούνιος/Αὔγουστος, Άθήνα 1964, σελ. 138 έπ. (Έντεῦθεν «Παναγιωτόπουλος»).

3. Παναγιωτόπουλος, σελ. 143 έπ.

4. Αὐτόθι, σελ. 138.

ἴδιος πρό τινος χρόνου εἶχεν ἔμβει εὐρεθείς εἰς μίαν τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας νῆσον», δηλ. τή Λευκάδα, μέ παρακίνηση τοῦ φίλου του Παναγ. Καραϊωάννη⁵.

Ὁ τελευταῖος διετέλεσε καί φιλικός, ἀλλά δέν μυήθηκε ἀπό τόν φίλο του Ξάνθο στήν Ἑταιρεία. Τό ὄνομά του δέν περιέχεται στούς γνωστούς καταλόγους τῶν Φιλικῶν, πλὴν γνωρίζαμε τήν ἰδιαιτερότητά του αὐτήν ἀπό ἀναφορά τῆς κόρης του Πηνελόπης Γερασίμου Κοκκίνου: «Ὁ μακαρίτης πατήρ μου Παναγιωτάκης Καραγιάννης, ἐκ Τριπόλεως τῆς Πελοποννήσου, ὑπῆρξε, Κύριοι, εἰς τῶν πρώτων ἱερέων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ὡς ἐκ τοῦ ἐγκλείστου ὑπ' ἀριθμ. 1 διπλώματος καταφαίνεται...»⁶, τό ὅποιο ὅμως εἶχεν ἐκπέσει ἀπό τόν φάκελλο πού περιεῖχε τά συνημμένα τῆς ἀνωτέρω ἀναφορᾶς, ὥστε νά μὴν ἔχουμε ἀποδεικτικό στοιχεῖο. Σέ ἀναφορά τῆς ἄλλης κόρης του Βασιλικῆς σημειώνεται: «Ὁ πατήρ μου... ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων ἀποστόλων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἐγκλείστου ἀποδεικτικοῦ τῆς 25 Δεκεμβρίου 1820 τῆς ἐν Σπέτσαις Φιλικῆς Ἑταιρείας...»⁷.

Καί οἱ δύο μαρτυρίες εἶναι ἀκριβεῖς, ἡ ἐπισήμανση μάλιστα τῆς δευτέρας ὅτι ὑπῆρχε «ἀποδεικτικό τῆς 25 Δεκεμβρίου 1820 τῆς ἐν Σπέτσαις Φιλικῆς Ἑταιρείας...», ἐπιβεβαιώνεται ἤδη ἀπό τά δημοσιευόμενα στόν παρόντα τόμο ἐπίσημα παραστατικά ἔγγραφα τοῦ Παν. Καραϊωάννη, ὡς μέλους τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, τά ὅποια, πράγματι, ἔχουν συνταχθεῖ στίς Σπέτσες στίς 25 Δεκεμβρίου 1820⁸. Τα ἐν λόγω ἔγγραφα ἀνήκουν στή Βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου Μπενάκη, Ἀρχεῖο Ἀγῶνος, Φάκ. 6, ὅπου τά ἀνεύραμε πρό χρόνων.

Μετά τή μύησή του, ἀνατέθηκε σ' αὐτόν σημαντική ἀποστολή, κατά πληροφία τῆς θυγατέρας του Πηνελόπης Κοκκίνου: «Πλήρης ἐνθουσιασμοῦ, ἐγκαταλιπῶν πάσας τὰς ἐμπορικός αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις... ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς Αἰτωλοακαρνανίαν, κατόπιν δέ εἰς τήν Ἠπειρον καί ἤρξατο διαδίδων τήν ἰδέαν τῆς ἐπαναστάσεως κατηγῶν καί προσηλυτίζων πάντας τοὺς ἐν Ἰωαννίνοις, Ἄρτη, Πρεβέζη καί Κάρελι προύχοντας... ἦτοι Ράγκον, Βαρνακιώτην, Βλαχόπουλον, Ὀδυσσέα, Μπαλάσχαν, Ι. Κωλέττην καί λοιπούς στρατιωτικούς ἀρχηγούς, ἐν οἷς καί τόν Ἄρτης Πορφύριον καί αὐτόν τόν παρά τῷ Ἀλῆ Πασᾶ διάσημον Νοῦτσον, περιφρονῶν καί εἰς οὐδέν λογιζόμενος ὅποιον μέγα διέτρεχε κίνδυνον, τοιαῦτα πράττων καί ἐνεργῶν πρό τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ σκληροτέρου τῶν τυράννων Ἀλῆ Πασᾶ»⁹.

5. Αὐτόθι.

6. Αὐτόθι, σελ. 146.

7. Αὐτόθι, σελ. 147.

8. Βλ. τά ἔγγραφα στίς σελ. 2, 121, 124.

9. Παναγιωτόπουλος, σελ. 147.

Ἐπὶ τὸ ὅλον τὸ ἔτος 1821 καὶ τοὺς πρώτους μῆνες τοῦ 1822, δέν ἔχομε πληροφορίες γιὰ τίς δραστηριότητες τοῦ Καραγιάννη. Ἀρχές Μαΐου τοῦ 1822 σημειώνεται ἡ παρουσία του στήν Κόρινθο, ὅπου βρισκόνταν ἡ προσωρινή ἔδρα τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος καί στίς 5 ἢ 6 Μαΐου διορίζεται, κατά τά προεκτεθέντα, Ἀντέπαρχος Σίφνου-Σερίφου¹⁰.

Ἀντέπαρχος Σίφνου καί Σερίφου.

Μετά τόν διορισμό του, ἦταν ἔτοιμος νά ἀναχωρήσει γιὰ τήν ἔδρα τοῦ Σίφνου, ἀλλ' «ἐστερεῖτο ἐντελῶς χρημάτων» γιὰ τό ταξίδι, ὅποτε τό Ἐπιτελεστικόν Ἐσωτερικῶν ζήτησε μέ ἔγγραφόν του ἀπό τό Ἐκτελεστικό νά του δοθεῖ προκαταβολή τοῦ μισθοῦ του «διὰ νά δυνηθῇ νά υπάγῃ μέ τοὺς λοιπούς ὅπου σήμερον κινοῦν» γιὰ τίς ἔδρες τους¹¹. Τό γεγονός φανερώνει ὅτι, μετά τήν ἀποστολή του, ὡς Φιλικῶν, στήν Αἰτωλοακαρνανία καί τήν Ἡπειρο, εἶχε καταστραφεῖ οἰκονομικά, ἀφοῦ εἶχε ἐγκαταλείψει τίς ἐπιχειρήσεις του καί ἐπίδοθεῖ στή διάδοσιν τοῦ σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Ἔτσι ὁ διορισμός του ὡς ἀντεπαρχοῦ Σίφνου ἦταν μιά λύσις τῶν οἰκονομικῶν του καί γιὰ τή Διοίκησιν ἑνός χρήσιμος ἀνθρώπος, γνωστός γιὰ τή μεγάλη προσφορά του, δέν ἀποκλείεται μάλιστα νά ἦταν καί φίλος τοῦ Ἐπιτελεστικοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἰωάννη Κωλέττη, ἀπόταν καί οἱ δύο ἐργάζονταν στήν Αὐλή τοῦ Ἀλή Πασᾶ στό Ἰωάννινα¹². Ὁ Ἀντέπαρχος ἔφτασε στή Σίφνον, ἔδρα τῆς ἀντεπαρχίας, μετά τίς 15 Μαΐου 1822, ἡ δ' ἐπίσημη ἐγκατάστασή του ἐγένετο ἀπό τοὺς Ἀρμοστές τῶν Νήσων κατά τό τελευταῖον δεκαήμερον τοῦ ἴδιου μηνός.

Ἡ παρουσία τοῦ Καραγιάννη στή Σίφνον καί οἱ ἐξουσίες του στήν ἀσκηση τῆς διοικήσεως τοῦ τόπου, δέν ἄρεσαν καθόλου σέ κάποια ἀπό τά μέλη τῆς, μέχρι τότε, ἀρχουσας τάξεως τοῦ νησιοῦ πού θεώρησαν ὅτι περιθωριοποιοῦνται ἀπό ἕνα ξένο ἀνθρώπον. Αὐτοί ἔλυναν καί ἔδεναν ὡς τότε καί ξαφνικά βρέθηκαν στήν ἴδια θέση μέ ὅλους τοὺς ἄλλους κατοίκους. Πολύ σοβαρά ἐπῆραν τό πρᾶγμα οἱ οἰκογένειες τῶν Μπάων καί Μάτσα (μέλη τῶν ὁποίων διατελοῦσαν ὑποπρόξενοι Ἀγγλίας καί Γαλλίας, ἀντίστοιχα) καί ὅπως ἰδιαίτερα ὁ γιός τοῦ ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας Κωνσταντῖνος Μπάος, ἀνθρώπος αὐταρχικός καί ἀλαζόνας. Σύντομα οἱ ἀνθρώποι αὐτοί, μολονότι γηγενεῖς Ἕλληνες, Σίφνιοι, ἀρχισαν νά ἐκμεταλλεύονται τήν ιδιότητά τους τῶν ὑποπροξένων ξένων δυνάμεων καί νά δηλώνουν πολῖτες Ἀγγλίας καί Γαλλίας καί νά μὴν ὑπακούουν στόν Ἀντέπαρχον, οὔτε νά πληρώνουν τίς φορολογικῆς

10. Αὐτόθι, σελ. 148.

11. Αὐτόθι, σελ. 149.

12. Αὐτόθι.

υποχρεώσεις τους¹³. "Εγγραφή ειδοποίηση του Γενικού Λιμενάρχη και άστυνόμου Σίφνου προς τόν Κων. Μπάο νά πληρώσει τίς υποχρεώσεις του, έπεστράφη άπ' αυτόν μέ τή σημείωση ότι θά έχει υποχρεώσεις «όταν ή μεγαλειότης του ό βασιλεύς τής Βρεττανίας σās (άνα) γνωρίσει (έννοεϊ ώς Κράτος) και τρετάρει (ίταλ. trattare = συζητῶ, διαπραγματεύομαι) μαζί σας»¹⁴. Ός Άγγλος δηλ. ύπήκοος δέν εΐχε υποχρεώσεις! Αύτός, όπως και άλλοι όμοιοί του δέν πίστευε, στήν έπιτυχή έκβαση τής Έπανάστασης, άλλ' ότι ή Τουρκία θά κατανικοῦσε.

Στήν ανάγκη περιφρούρησης τῶν κατοίκων τῶν νησιῶν άπό τόν τουρκικό στόλο, οί νησιῶτες εκλήθησαν νά συμμετάσχουν οικονομικά στή συντήρηση του έλληνικού πού, μέ τά πλοία του, θά απέτρεπε κάθε κακό, αλλά και θά ενίσχυε γενικά τόν Άγώνα. Ό Νικόλαος Χρυσόγελος έτόνισε στους Σιφνίους τήν ανάγκη ενίσχυσης του Άγώνος μέ κάθε τρόπο, άλλ' οί αντίθετοι εξακολουθοῦσαν τό αντιδραστικό έργο τους. Στίς 15 Άπριλίου 1822 οί πρόκριτοι Σίφνου παρέδωσαν στον Χρυσόγελο τήν κατωτέρω έπιστολή προς τούς έφόρους "Υδρας, άπαντητική σέ δική τους νά ενισχύσουν οικονομικά τό στόλο:

*«Φιλογενέστατοι έφοροι τής νήσου "Υδρας
Τή 15 Άπριλίου 1822, Σίφνος.*

Άπό Πάρον έλάβομεν τό ίσον προς Μυκονίους έντίμου σας γράμματος περί τῶν παρόντων πραγμάτων και τῶν άνηκόντων κοινῶς εΐς όλας τάς Έλληνικάς νήσους, εάν φροντίζουν περί τής σωτηρίας και έλευθερίας των. Γενναιότατοι και φιλογενέστατοι κοινοί τής πατρίδος ευεργέται, ταῦτα γνωρίζομεν καλῶς και φιλοτιμούμεθα νά εκπληρώσωμεν, άλλ' άπαντέχοντες τάς διαταγάς και όδηγίας τῶν κρείττωνων, και όχι άμελοῦντες, έφάνημεν μέχρι τουδε άσυντελεΐς, ως εΐδόντων λοιπόν τά προς τούς σωτήρας ήμῶν χρέη και φιλοτιμουμένων νά συνεισφέρωμεν κατά τό χρέος μας τά κατά δύναμιν, οὔτω φρονεΐτε περί ήμῶν. Και τίς τῶν νησιωτῶν ήθελεν εΐναι τόσοσ αναισθητος, ώστε νά μήν γνωρίζη, ότι ή κοινή σωτηρία εξήρηται μετά Θεόν άπό τόν θεοφρούρητον στόλον σας, έχων προς τούτοις και πρόσγυια παραδείγματα τά τῶν Χίων τραγικά παθήματα; Περί τής προθυμίας ήμῶν θέλει σās πληροφορήσει ό συμπατριώτης μας κύριος Νικόλαος κοινῶς παρ' ήμῶν άπεσταλμένος και ότι ποριζόμενοι προς τό παρόν τήν δυνατήν ποσότητα διά νά τήν άποστεΐλωμεν έντός λίγων ήμερῶν και έφευρίσκοντες

13. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 6.

14. Αὐτόθι, σελ. 24-25.

πόρους καί εἰς τό μετά ταῦτα, ὅθεν δυνηθῶμεν, προσμένομεν τήν ὁδη-
γίαν τῆς ὑμετέρας φιλογενείας, ἧς ἐσμέν

ὄλοι πρόθυμοι

(Σ) Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου Σίφνου»¹⁵.

Μέχρι τίς 16 Μαΐου «οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» εἶχαν ὀλοκλη-
ρώσει τή συγκέντρωση χρημάτων, ὄχι τήν ἀναμενόμενη ποσότητα,
ἀλλά μόνο 4.850 γρόσια ἀπό τίς συνεισφορές 360 πολιτῶν, ἐπί πληθυ-
σμοῦ 4000 κατοίκων, γι' αὐτό καί ἔγραψαν «λυπούμεθα διότι ἡ ποσό-
της δέν ἀνταποκρίνεται μέ τήν προθυμίαν μας»¹⁶, τήν ὁποία ὑπονόμευ-
αν οἱ ἀντίθετοι. Ὄταν πλησίαζε τό καλοκαίρι, διάφορες φῆμες ἄρχισαν
νά κυκλοφοροῦν στό νησιά περί ἐπιχειμένης καθόδου τοῦ τουρκικοῦ στό-
λου, ἐνισχυμένου καί μέ δυνάμεις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ, γιά τήν καταστρο-
φή τους. Ὄταν μάλιστα ἐπέστρεψε στίς 5 Ἰουνίου ἀπό τή Μῆλο ὁ
Πέτρος Μπάος, ἀδελφός τοῦ Κωνσταντίνου, καί ἔφερε τήν εἶδηση ὅτι
ἔφθασε στό γειτονικό νησί ὁ Αἰγυπτιακός στόλος, ὁ Ἀντέπαρχος Σίφ-
νου, ἔσπευσε νά εἰδοποιήσῃ τούς Ὑδραῖους μέ σχετικό ἔγγραφο του. Οἱ
Ὑδραῖοι, πού παρακολουθοῦσαν στενά τά περάσματα τῆς θάλασσας, τοῦ
ἔγραψαν ὅτι οἱ πληροφορίες του δέν ἦταν σωστές.

Ὁ Καραϊωάννης ἀπήντησε μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφο του καί ἕνα
συνημμένο τοῦ συναδέλφου του τῆς Μήλου, ὁ ὁποῖος ἐξηγοῦσε λεπτο-
μερῶς τί ἀκριβῶς εἶχε συμβεῖ:

«Ἴσον

Ἄριθ. 8

Εὐγενέστατοι διοικηταί τῆς νήσου Ὑδρας

Τῆ 8 τοῦ τρέχοντος ἐλάβομεν τό εὐγενές γράμμα σας ἀποκριτικόν
εἰς τό παρ' ἡμῶν πεμφέν τῆ 5 τοῦ ἐνεστῶτος. Μήν θαυμάζετε, ἄν διά
τό ψευδές τῆς παρ' ἐλπίδα ἀγγελίας, τήν ὁποίαν ἀνήγγειλεν εἰς ἡμᾶς ὁ
κύριος Πέτρος Μπάος βιτζεκόνσολος Ἀγγλικός, δηλ. τό ἀρίβον τοῦ
Αἰγυπτιακοῦ στόλου εἰς Μῆλον, ἐπειδή τό ἔξαφνον τοῦ πράγματος καί
τό ἀξιόπιστον τοῦ ὑποκειμένου μᾶς ἔκαμε νά δώσωμεν βεβαίαν πίστιν,
τήν ἐρχομένην αὐγῆν ὅμως ἐλάβαμεν γράμμα ἀπό τόν ἀντέπαρχον
Μήλου, τοῦ ὁποίου ἴσον σᾶς περικλείομεν διά νά πληροφορηθῆτε τήν
ἀλήθειαν. Τό πρός τόν μινίστρον τοῦ πολέμου κύριον Ἰωάννην Κωλέτ-
την περικλείομενον γράμμα ἄς λάβῃ τήν φροντίδα ἢ φιλογενεία σας νά

15. Ἀρχεῖον Ὑδρας, τόμος Η', σελ. 106-107. Βλ. καί «Σιφνιακά», 7 (1999),
σελ. 105-121.

16. Αὐτόθι.

τό διευθύνη εἰς Ἄργος ὅσον τάχιστα. Μένω δέ μέ τό προσῆκον σέβας
τῆς φιλογενείας σας.

Τῆ 8 Ἰουνίου 1822

Ὁ ἀντέπαρχος Σίφνου καί Σερίφου

Παναγιώτης Καραϊωάννης

Διά τόν γραμματέα

Γεώργιος Χρυσόγελος»¹⁷

Συνημμένο τό Ἴσον

«Εὐγενέστατε ἀντέπαρχε Σίφνου καί Σερίφου

Χθές μέ τόν καπετάνον Κωνσταντῖνον Μανοῦσον Σίφνιον σᾶς ἔγραφα
τά δέοντα, νῦν δέ διά τῆς παρουσίας μου σᾶς ἀναγγέλω τά ὅσα ἔμαθον
παρά τοῦ διοικητοῦ τοῦ Γαλλικοῦ πολεμικοῦ μπρικίου ὀνομαζομένου
Ὀλιβιέ, τό ὅποτον χθές ἔφθασεν εἰς τόν λιμένα μας προερχόμενον ἐκ
Κρήτης. Ὁ κομαντάντες αὐτοῦ μονσιου Μπεγκῶν μᾶς ἐδιηγήθη ὅτι
αὐτός εἶδε 57 πλοῖα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου διοικούμενα παρά τοῦ
Χασάν πασᾶ, υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Ἀλή πασᾶ. Τά πολεμικά δέν ἦσαν περισ-
σότερα τῶν 12, δύο δηλ. φρεγάδες, 4 κορβέτα καί 6 ἱμπρίκια, τά δέ
λοιπά ὅλα φορτικά, ὄχι μόνον τούρκικα, ἀλλά καί ἐξωτερικῶν ἐθνῶν.
Φανερά ἐξεσκέπασε (λέγει) ἕξ Ἀγγλικά, τά ὅποια πολλάς ὥρας ἔφερον
τάς σημαίας των, καί δύο Κασσιώτικα, τά ὅποια ἐπῆρε λείψανα τῶν
ὄσων ἔμειναν ἐκ τῶν πολιορκούντων τήν Κρήτην, ἐπειδή καί ἐξαίφνης
καταπλακώνοντάς τα ὁ ἐχθρός, οἱ ναῦται τά ἔριψαν εἰς τήν ξηράν καί
ἐσώθησαν. Οὗτος ὁ φιλέλλην Γάλλος μᾶς ἐδιηγήθη τήν ἀπόβασιν εἰς
Σούδαν (δέν ἠξεύρει τόν ἀριθμόν) πολλῶν Τουρκῶν ἐκ τῶν φορτικῶν
πλοίων. Ὁ ἐδικοί μας δέ τοὺς ἄφησαν νά προχωρήσωσι μέχρι τῶν προ-
πόδων ἐνός μέρους πολλά ἐπιτηδεῖου εἰς τό νά εὔρη ἐκεῖ ὁ ἐχθρός τήν
φρίκην καί τόν θάνατον· ἅμα ὅπου ἐπλησίασαν εἰς τό αὐτό μέρος, οἱ
ἀνδρεῖοι μας στρατιῶται τοὺς ἀπέκρουσαν μέ τόσῃν γενναιότητα, ὥστε
ἀμέσως τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγήν· ὁ κάμπος ἐγέμισεν ἀπό πτώματα τῶν
βαρβάρων καί οἱ σωθέντες ἐπιπτον εἰς τήν θάλασσαν, ἐπαρατήρησε πρὸς
τούτοις τοὺς ἰδικούς μας νά προχωρήσωσιν ἕως εἰς τήν σκηνήν τοῦ πασᾶ,
ὅπου ρίψαντες τό σφοδρότατον πῦρ, τόν ἠνάγκασαν νά εἰσέλθῃ εἰς τό
κάστρον. Ὁ ἴδιος κομαντάντες μᾶς λέγει ὅτι ὠμίλησε μετά τοῦ πασᾶ καί
τοῦ εἶπεν ὅτι αὐτός ἐνεπιστεύθη τόν χαλασμόν ὄλων τῶν νήσων. Αὐτό τό
τελευταῖον λεγόμενον ἐπροξένησε πανικόν φόβον εἰς τήν νῆσον μας καί
δέν εἶναι καμμία ἀμφιβολία, ὅτι θέλει γένει γενικός εἰς ὅλας τάς νήσους.
Μερικοὶ τῶν ἐδῶ ἐτοιμάζονται εἰς φυγήν, ὅτι ἡ ἔλλειψεις τῆς, εἰς ὅλας

17. Ἀρχεῖον Ὑδρας, τόμ. Η', σελ. 229-230.

τάς νήσους, περιόδου τῶν ἰδικῶν μας, θέλει προξενήσει τόν ὀλεθρόν τους, τοιαῦται ἀδύνατοι νῆσοι δέν ἤμποροῦν βέβαια νά ἀντιπαραταχθῶσι μέ ἓναν ἐχθρόν πολλά δυνατώτερον ἀπ' αὐτάς. Φρικτή πανώλης (λέγει) ἐπικρατεῖ εἰς τά κάστρα, ὅπου ἀποθνήσκουσι καθ' ἡμέραν ἀπό 140 ἕως 150 Τοῦρκοι. Ταῦτα ὅλα μᾶς ἐδιηγήθη ὁ εἰρημένος Γάλλος ἔμπροσθεν τοῦ κονσόλου του, ὅστις ἔφυγεν ἐκεῖθεν προχθές. Χθές ναυλώσαντες οἱ ἐδῶ κάτοικοι ἐξεπίτηδες ἐν πλοιάριον εἰδοποίησαν εἰς τοὺς Ὑδραῖους τάς ἄνω εἰδήσεις, μέ τήν ἰδίαν εὐκαιρίαν εἰδοποίησα καί ἐγώ τήν Ὑπερτάτην Διοίκησιν μέσω τοῦ Μινίστρου τῶν ἐξωτερικῶν. Ἔσωθεν ἔχετε καί ἐν ἴσον τῆς πρὸς τήν Διοίκησιν σταλθείσης μου εἰδήσεως, τό ὅποῖον φροντίσατε τήν ταχεῖαν ἀποστολήν νά τοὺς χρησιμεύσῃ εἰς ἔλλειψιν τοῦ καθολικοῦ, γράφοντες καί ἡ εὐγενεία σας πρὸς τοὺς ἐπάρχους καί ἀντεπάρχους τάς αὐτάς εἰδήσεις πρὸς ὁδηγίαν των ἤθελον νά τοὺς ἐγώ ἐντεῦθεν, πλὴν λείπει διόλου εὐκαιρία.

Σᾶς ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς καί μένω.

Ἐν Μήλῳ τῇ 6 Ἰουνίου 1822

Ὁ πατριώτης

Ἀντέπαρχος Μήλου καί Κιμῆλου

Ἀναστάσιος Βουδέλης.

Τῷ εὐγενεστάτῳ ἐπάρχῳ Ἰου θέλω γράφει ξεχωριστά τυχούσης εὐκαιρίας. Ὁ ἴδιος, Α.Β.»

Οἱ φῆμες γιά ἐπικείμενες καταστροφές καί ἄλλα δεινά εἶχαν φέρει μεγάλη ἀναστάτωση στά νησιά, καί στή Σίφνο βέβαια, ὅπως φαίνεται ἀπό τό ἐπόμενο γράμμα τῶν κατοίκων πρὸς τοὺς Ὑδραῖους:

«Εὐγενέστατοι κύριοι διοικηταί τῆς νήσου ὕδρας.

Ἰδέαι κάχισταί περί ἀνωμαλίας τῆς ὑπάρξεως τοῦ γένους μας πανταχόθεν ἀνελπίζτως διαφημιζόμεναι κατετάραξαν καί καταταράττουν ἡμᾶς ἅπαντας καί τί τό ποιητέον οὐκ οἶδαμεν. Διό ἀδελφικῶ θάρρει καταφεύγοντες πρὸς τήν φιλογενεϊάν σας, παρακαλοῦμεν θερμῶς νά μᾶς εἰδοποιήσετε ἀκριβῶς τά διατρέχοντα, διά νά καθοδηγηθῶμεν ἐπομένως καί νά μὴν χανώμεθα ἀπό τάς πανταχόθεν ταύτας κακάς εἰδήσεις, ἀπελπίζόμενοι καί ἀγνοοῦντες ποῦ μέλλομεν καταφυγόντες νά σωθῶμεν. Πειπαισμένοι δέ μένοντες ὅτι θέλομεν ἀξιωθῆ τῆς παρακλήσεώς μας ταύτης προσκυνοῦντες σας μένομεν.

[Σίφνος] 20 Ἰουλίου 1822

ὑποκλινέστατοι ἀδελφοί καί δοῦλοι

(Σ) Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου.»¹⁸

18. Αὐτόθι, σελ. 338.

Μέσα στο άβέβαιο αυτό κλίμα από τή διασπορά κακῶν εἰδήσεων κύλησε ὁ δεύτερος χρόνος τοῦ Ἀγῶνος, ἄν καί ἡ Ἐπανάσταση εἶχε σημαντικές νίκες στίς θάλασσες, ἀλλά καί στή στεριά, ὅπως ἡ καταστροφή τοῦ Δράμαλη τόν Αὐγούστο τῷ 1822. Περί τά τέλη αὐτοῦ τοῦ μηνός ἐπισκέφτηκαν τή Σίφνο οἱ, ἐκ τῶν ἀρμοστῶν, Μεταξᾶς καί Γκίνης γιά νά τονώσουν τό ἠθικό τῶν κατοίκων καί νά τοὺς πείσουν νά προσφέρουν τίς ἀπαραίτητες οικονομικές ἐνισχύσεις. Τότε συνέστησαν καί τό Ἀντεπαρχικό Κριτήριο μέ πρόεδρο τόν Ἀντέπαρχο καί μέλη τόν Ζανῆ Ι. Καμπάνη, Ζανῆ Ἀλ. Καμπάνη καί Πέτρον Κων. Πάον. Ἡ Κεντρική Διοίκηση, ἐπίσης, θέσπιζε διάφορα μέτρα τόνωσης τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαοῦ, ὅπως λ.χ. ἡ γνωστοποίηση ἀπό τό Ὑπουργεῖο τῆς Θρησκείας (ἔγγραφο 649/23 Νοεμβρίου 1822) πρὸς τοὺς εὐλαβεστάτους ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως Σίφνου ὅτι ἡ παράδοση «νά μνημονεύονται τά ὀνόματα, ὅσον τῶν κατὰ τόπον ἀρχιερέων, ὅσον καί τά ὀνόματα τῶν εὐσεβῶν βασιλέων ἡ ὁποῖα εἶχε καταλυθεῖ ἀφ' ἧς ὑπέπεσον οἱ χριστιανοί εἰς τόν βάρβαρον ζυγόν τῶν Ὀθωμανῶν», ἀποφασίστηκε νά ἐπανεέλθει κατὰ τίς ἱερές τελετές καί ἔδινε ἐντολή νά μνημονεύουν στά εἰρηνικά: «Ὑπέρ τῶν εὐσεβῶν καί θεοφυλάκτων ἡμῶν βουλευτῶν, ἀρχιστρατηγῶν, στρατηγῶν καί παντός τοῦ στρατοπέδου καί τοῦ λαοῦ κ.λπ.». Στή Σίφνο μάλιστα, ἐπειδὴ ἀπουσίαζε ὁ μητροπολίτης, τοποθέτησε τοποτηρητὴ τῆς Μητροπόλεως¹⁹ τόν Ἀνδριώτη ἱερομόναχο Λεόντιο Καμπάνη (βλ. σχετικῶς ἄλλες σελίδες τοῦ παρόντος τόμου).

Γεγονότα τῶν ἐτῶν 1823 - 1824

Κατὰ Μάϊον τοῦ 1823 ἡ Ἀντεπαρχία Σίφνου ἀναδείχτηκε σέ Ἐπαρχία Σίφνου - Μήλου - Κιμῆλου μέ προαγωγή καί τοῦ Καραϊωάννη σέ Ἐπαρχον. Ἀπογοητευμένος ἀπό τήν ἐν γένει συμπεριφορά τῶν ἐπαρχιωτῶν του καί ταλαιπωρούμενος ἀπό (μὴ ἀναφερόμενη) ἀσθένεια, ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς Ὑδρας τήν ἐπομένη ἐπιστολή:

«Εὐγενέστατοι πρόκριτοι τῆς νήσου Ὑδρας

Διά τοῦ κυρίου Ἀποστόλου Στεφανίδη ἐλάβαμεν τήν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Σίφνου ἐπιστολήν σας. Χρέος μου ἦτον νά κοινώσω αὐτὴν εἰς πάντας καί ἐκάλεσα ἐπὶ τούτῳ εἰς κοινήν συνέλευσιν ὅλους ἄλλοι μόνον δέκα ἐκ τῶν πολλῶν ἦλθον πρόθυμοι νά ἀκούσωσι τά γραφόμενα ὅτι οἱ δὲ ἄλλοι καί οἱ πρωτεύοντες μῆτε κατεδέχθησαν νά παρευρεθῶσι ὅσον περιφρονεῖται τό ὄνομα τῶν σωτῆρων τῆς Ἑλλάδος καί αὐτῆς

19. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου, Ἀθήνα 1990, σελ. 242 ἐπ.

τῆς Ὑπερτάτης Διοικήσεως· καί τοῦτο, διότι ἡ πρός τοὺς τοιοῦτους φιλανθρωπία ἐνομίσθη καί νομίζεται ἀδυναμία. Δέν σᾶς βαρύνω μέ τήν διήγησιν τῶν ὄσων δοκιμάζω ἰδιαιτέρων κακῶν, καταφρονούμενος εἰς τοσοῦτον, ὥστε καί εἰς τήν παροῦσαν ἀσθένειάν μου ὑστεροῦμαι καί τῆς τροφῆς εὐχαρίστως ὑπομένω καί τά βαρύτερα· ἐκεῖνο τό ὁποῖον μέ λυπεῖ εἶναι ὅτι δέν ἤμπορῶ νά ἐνεργήσω τὰ χρέη μου καί νά παραπείσω τόν διεστραμμένον ἀπό τοὺς αὐτοτούρκους λαόν· τά δέκατα ἀμελοῦνται· τά συναγόμενα ἀπό τοὺς ἐπιστάτας ἀποταμιεύονται διά τόν τύραννον· τά ὁμοίτροπα κινήματα τῶν νησιωτῶν ἀποδείχνουν ὅτι εἶναι μία μυστική ἐταιρεία τῶν ἀπανθρώπων φιλοτούρκων· εἰς τήν Μῆλον ἄρχισε νά ἀνακαλύπτεται τό πρᾶγμα καί σᾶς ἰδέασα διά τοῦ ἀστυνόμου τῆς ἐπαρχίας ταύτης προλαβόντως, ἐγχειρίσας εἰς αὐτόν ἐπίτηδες ἀσφράγιστα τά γράμματα τῆς Ὑπερτάτης Διοικήσεως· καί μέτ' ὀλίγον μέλλει νά ἐκτραγῆ γενικῶς εἰς ὅλας τάς νήσους, ἐάν δέν προλάβετε τό πρᾶγμα μέ τήν συνήθη σας δραστηριότητα.

Εἶναι ἀδύνατον λαός ἐκβαρβαρωμένος, κρατούμενος ἀκόμη εἰς τά δεσμά τῆς πολυχρονίου τυραννίας ἀπό τοὺς θριαμβεύοντας φιλοτούρκους, νά ἐπιθυμήσῃ τά καλά τῆς ἐλευθερίας· ἀλλ' ὁ πολιτικός μιμεῖται τόν φιλάνθρωπον ἰατρόν, ὅστις, καταφρονῶν τήν παραφροσύνην τοῦ πάσχοντος, ἐπιχειρίζεται τήν θεραπείαν ἄκοντος αὐτοῦ, μέ τήν πικρίαν τῶν ἀλεξιτηρίων φαρμάκων. Περί τούτων πληροφορεῖσθε καί διά ζώσης φωνῆς τοῦ κυρίου Στεφανίδη καί περί ὄσων δέν εἶμαι εἰς κατάστασιν νά σᾶς ἐκθέσω· καί μένω μέ ὅλον τό σέβας.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 13 Ἰουλίου 1823

Ὁ ἐπαρχος τῆς νήσου Σίφνου
Παναγιώτης Καραϊωάννης»²⁰

Τήν ἀνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ ἔτους αὐτοῦ ὁ ἐλληνικός στόλος ἔμεινε στίς βάσεις του ἀπό ἔλλειψη χρημάτων, ἄν καί στίς ἀρχές Μαρτίου οἱ πληρεξούσιοι καί παραστάτες Κυκλάδων καί Σποράδων νήσων, σέ σύσκεψη πού πραγματοποιήσαν στό Ἄστρος, εἶχαν ἀποφασίσει «ἐκούσιον συνεισφοράν» τῶν νησιῶν τους, ὕψους 287.000 γροσίων, προκειμένου «νά ἐπιταχύνῃ ὁ ἐκπλους τοῦ ἐθνικοῦ στόλου» στή θάλασσα, πλὴν τά χρήματα δέν εἶχαν συγκεντρωθεῖ «εἰς σύντομον διαρίαν» ὅπως εἶχαν ὑποσχεθεῖ οἱ πληρεξούσιοι καί ὁ στόλος δέν μπόρεσε νά ἀναλάβει δράση. Ἡ μή παράδοση τῆς νησιωτικῆς «συνεισφορᾶς» μολονότι ὁ λαός εἶχε προσφέρει τόν ὀβολό του, ἦταν σχέδιο τῶν προκρίτων

20. Ἀρχεῖον Ὑδρας, τόμ. Θ', σελ. 274-275, ὅπου τό ἐπώνυμο τοῦ Καραϊωάννη ἀποδίδεται, ἐσφαλμένα, «Καραϊσκάς».

ἀρκετῶν νησιῶν πού εἶχαν συνεννοηθεῖ μεταξύ τους καί πείσει τούς προεστούς νά κρατοῦν τά χρήματα πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γιά νά τά παραδώσουν ὡς χαράτσια στόν Τοῦρκο ναύαρχο ὅταν θά κατέπλεε στίς Κυκλάδες γιά νά μήν τίς καταστρέφει μέ παράλληλη δήλωση ὑποταγῆς στό τουρκικό κράτος. Πίσω ἀπό αὐτό τό σχέδιο ἦταν ὁ Γάλλος πρόξενος Μήλου Μπρέστ καί στή Σίφνο οἱ οἰκογένειες Μάτσα καί Μπάου. Οἱ τελευταῖοι εἶχαν διοργανώσει καί ἔνοπλη ομάδα κρούσης γιά ἐξουδετέρωση τῆς τοπικῆς ἐλληνικῆς Ἀρχῆς καί τῶν ὀπαδῶν τῆς Ἐλευθερίας. Εἶχαν μάλιστα φροντίσει μέ σύστημα νά διαβρώσουν καί τό φρόνημα τοῦ λαοῦ μέ διαδόσεις ἐναντίον τοῦ Νικ. Χρυσόγελου, ὅτι δῆθεν αὐτός εἶχε εἰσηγηθεῖ στή Διοίκηση τήν ἐπιβολή διαφόρων φορολογιῶν, δασμῶν κ.ἄ. ἐπιβαρύνσεων πού τελικά περιέρχονταν σ' αὐτόν καί στούς Ἀρμοστές τῶν Νήσων καί ἄλλες φευδεῖς κατηγορίες. Ἀκόμη εἶχαν προετοιμάσει καί σχέδιο δολοφονίας του γιά τίς 10 Ἰουνίου κατά τήν ὁποία εἶχε καθοριστεῖ νά πραγματοποιηθεῖ «κοινή συνέλευση εἰς τό μοναστήριον τῆς Φυτείας», ὅπου θά πήγαινε καί ὁ Χρυσόγελος. Φίλοι ὅμως τόν εἰδοποίησαν ἔγκαιρα γιά τίς προθέσεις τους καί ἀνεχώρησε κρυφά γιά τή Μήλο. Ἀπ' ἐκεῖ ἔγραψε στόν Ἀπόστολο Στεφανίδη στήν Ὑδρα περιγράφοντας τά διατρέξαντα καί διατυπώνοντας τή γνώμη ὅτι ἡ Διοίκηση ἔπρεπε νά ἐξαρθρώσει τούς ἀντιτιθέμενους στήν Ἐπανάσταση. Τό πλήρες κείμενο τῆς ἐπιστολῆς του ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Πρός τόν κύριον Ἀπόστολον Στεφανίδην, εἰς Ὑδραν. Σίφνος.
Φίλτατε Ἀπόστολε.

Διά τοῦ κυρίου ἐπάρχου ἔλαβα τήν γραφήν σου. Αἱ ἐλπίδες τάς ὁποίας μέ ἔδιδες τότε, μ' ἔβροσκαν ἕως τώρα καί μέ αὐτάς ἀπερνοῦσα τάς ὀδυνηράς στιγμάς τῆς ζωῆς μου· τώρα δέν ἔχω εἰς τί νά ἀποβλέψω διά νά παρηγορηθῶ. Αἱ πανταχόθεν ἀγγελίαι μᾶς λέγουν ὅτι ὁ Ἑλληνικός στόλος δέν ἐκπλέει, ἀλλ' οἱ θαλασσοκρατοῦντες βουλευόνται περί τῆς τοπικῆς αὐτῶν ἀσφαλείας ἕκαστος. Οἱ νησιῶται βλασημοῦν καί ἔθνος καί Διοίκησιν· διώκουσι τούς ἐπάρχους· κατατρέχουν ὅστις τολμήσῃ νά ἀναφέρῃ περί τούτων καί οἱ ἄθλιοι φιλογενεῖς, ἀφοῦ ἐθυσίασαν τό πᾶν, κινδυνεύουν αὐτοί οἱ ἴδιοι νά γίνωσι θῦμα τῆς τυραννικῆς ὠμότητος, ἢ τῆς μανίας τῶν ἰδίων συμπατριωτῶν. Ἄκουε φίλε Ἀπόστολε, τί μέ συμβαίνει. Τήν δεκάτην τοῦ παρόντος, καθ' ἣν ἔμελλαν νά ἀναγνωσθῶσι τά γράμματα τῆς Διοικήσεως ἐπί κοινῆς συνελεύσεως εἰς τό μοναστήριον τῆς Φυτείας, φίλοι τινές μέ ἐπροϊδέασαν νά μήν εὔρεθῶ ἐκεῖ· δέν εὔρισκα τί εἰς τόν ἑαυτόν μου, τό ὅποῖον νά μέ κάμνη ἔνοχον ἔμπροσθεν τῶν συμπατριωτῶν μου, διά νά ἀποφύγω τήν κοινήν συνέλευσιν· ἀλλ' ἡ ἐπιμονή τῶν φίλων μ' ἔκαμε νά ὑποπτεύσω ὅτι εἶναι κατ'

ἐμοῦ τί σκευωρημένον, ὡς καί ἀπεδείχθη. Οἱ κύριοι Μπαΐδες καί Μάτζιδες, οἱ ἄνθρωποι τῆς ξένης αὐλῆς, ἐξέμηναν ἐναντίον μου τόν λαόν, τινάς μὲν ναύτας λέγοντες ὅτι ἐγὼ ὠργάνισα τὴν περί τελωνίων διαταγὴν τῆς Διοικήσεως, τινάς δέ γεωργούς, ὅτι εἶμαι ἐγὼ ὁ αἴτιος τῶν δεκάτων καί τῶν προβατονομίστρων· ὅτι ἐγὼ ἔφερα ξένον ἀστυνόμον, τό ὅποιον καί ὁ φίλος καπετάν Γιάννης δέν ἐντράπη νά πιστεύσῃ. Ἐβεβαίωσαν τὴν κατηγορίαν ἐκ τοῦ διότι ἐγὼ συχνάζω εἰς Πελοπόννησον καί εἰς Ὑδραν, καί διότι εἶμαι γενικός γραμματεὺς καί συμμερίζομαι τὰ συναζόμενα, ὡς καί ὅτε ἤμουν μετὰ τῶν ἀρμοστῶν. Ταῦτα λέγοντες ὠπλίσαν ἐναντίον μου τόν μαρὸν λαόν καί ἄνθρωποι ὠπλισμένοι εἰς τὴν συνέλευσιν βαλμένοι ἀπὸ τούς ρηθέντας μέ ὑποσχέσεις, ἦσαν ἔτοιμοι νά μέ φονεύσωσιν. Μὴν ἐκλαμβάνης τό πρᾶγμα ὡς λόγον· ἠμπορεῖς νά πεισθῆς ἀπὸ πολλούς.

Ἐμεινα λοιπόν καί μένω ἐγκλειστος ἔκτοτε καί, μήτε εἰς Κάστρον, μήτε εἰς τόν Αἰγιαλόν κατεβαίνω· κρυφίως ἀπέρασα προχθές εἰς Μῆλον, ὅτε ὁ ἐχθρικός στόλος ἐφάνη ὑπὸ τὴν Μῆλον τὴν II τοῦ παρόντος, διὰ νά πληροφορηθῶ τὰ ἐκεῖ καί νά οἰκονομήσω ἐκεῖ ἐν καιρῷ τὴν ἀσφάλειάν μου· ἀλλ' ἀλοίμονον ἀδελφέ· τὰ ἐκεῖ εἶναι δεινότερα· οἱ κόνσολοι ὑπερασπίζονται τούς περισσοτέρους τῶν Μηλίων· οἱ προεστῶτες ἐπέισθησαν ἀπὸ τόν Μπρέστ νά προσκυνήσωσι καί ἦσαν ἔτοιμοι· μόνος ὁ Ἰωάννης Βασιλείου ἀπεφάσισε ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ὥραν ἐκείνην. Ἐν ἐνί λόγῳ οἱ νησιῶται δέν εἶναι πλέον Ἑλληνας· οἱ προεστῶτες ἔχουσι μυστικὴν ἔταιρειάν καί αὐτοὶ ἔβαλαν χέρι εἰς τὰ δέκατα διὰ νά συνάζωσι τὰ χαράτσια, σκεπάζουσι δέ τὴν προδοσίαν τῶν ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι τὰ οἰκονομοῦσι διὰ τόν Ἑλληνικόν στόλον, διὰ τόν ὅποιον ἀκόμη δέν ἀπεφάσισαν νά ἀνοίξωσι τό πουγγίον τῶν. Ἀπορῶ πῶς δέν ἔλαβον περί τούτων μέτρα οἱ ἐν πράγμασιν, ἐάν ἀκόμη φροντίζουσι διὰ τούς ἀθλίους λαούς τῶν νήσων. Ἀδελφέ! εἶδον ἕνα Μπρέστ πνέοντα μῖσος ἐναντίον τῶν Γραικῶν. Ἐπεισε τούς Μηλίους νά ὑποκύψωσι προθύμως τόν αὐχένα, ἂν ἤθελε φανῆ ὁ Τουρκικός στόλος. Ἐνήργησε αὐτό τοῦτο εἰς Σίφνο διὰ τῶν Φραντζέζων μας Μάτζιδων, διότι ὅτε ἦλθεν εἰδησις ἀπὸ Μῆλον περί τοῦ στόλου, εὐθύς ὅλοι ἐφώναξαν νά προσκυνήσωμεν. Γράμματα ἐξέδωκε παντοῦ εἰς τὰς νήσους καί οἱ νησιῶται ὅλοι φαίνονται ἐνεργοῦντες ἐκ συμφώνου ὅλοι· προφασίζονται τὴν ἀκινησίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ἀλλά δέν προσθέτουν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι οἱ αἴτιοι, μὴ πληρώσαντες τὰς ὁποίας ἔδωκαν ὁμολογίας οἱ ἀπεσταλμένοι. Ὡ θλίψις νά ἀκούω βλασφημούμενον ἔθνος καί Διοίκησιν. Ὡ νά βλέπω τούς αὐτοτοῦρκους ἐκείνους ὅτι ἔλαβον καιρὸν νά ἀνοίξωσι τὰ μιὰ τῶν στόματα καί νά ξερνώσι τὰ ἀφόρητα ἐναντίον τῶν ἱερωτῶν. Δέν λογιζομαι τίποτε τόν κίνδυνον τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ἐπί

τούτοις θλίβιν. Ἐγὼ ἤθελα ἀναφέρει περὶ τούτων ὅπου ἀνήκε, ἀλλ' ὁ φόβος τῶν πολιορκούντων με συμπατριωτῶν μου μ' ἐμπόδισε. Ἀπόστολε, εἶναι δυνατόν τὰ θαυματουργήματα τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὅποια ὁ ὑψηλὸς βραχίων τοῦ Ὑψίστου ἐνήργησε, διὰ τούτων νὰ ἀφανισθῶσιν εἰς τὴν λήθην, ἢ εἶναι δυνατόν τό δυστυχὲς ἔθνος, τό ὅποιον αὐτός ὁ Θεὸς ἐφάνη ἐξάγων ἐκ τῆς δουλείας τοῦ Σουλτάνου, νὰ μείνῃ τέλος πάντων εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυράννου; Εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ἐγείρῃ τό πνεῦμα τινῶν, καί δι' αὐτῶν ν' ἀνορθώσῃ τὰ πράγματά μας; ἐγὼ τοῦτο φρονῶ καί μέ τοῦτο παρηγοροῦμαι· ἐγὼ προσμένω εἰς τόν ἔσχατον κίνδυνον τῶν νήσων νὰ ἰδῶ αἰφνης τόν Ἑλληνικόν στόλον, τουλάχιστον διὰ τόσον λαόν, διὰ τόσον ἀθῶον αἶμα· δέν θέλει συγχωρήσει ποτέ ἡ θεία δικαιοσύνη, οἱ βδελυροὶ τουρκολάτραι νὰ ἐπιχαρῶσι διὰ τὰς δυστυχίας τῶν Χριστιανῶν· ἔχουσι χρήματα οἱ νησιῶται, ἀλλ' εἶναι εἰς χεῖρας τούτων τῶν φιλοτυράννων· δέν ἤξεύρω διατί μέχρι τοῦδε ἀπεφάσισαν νὰ μεταχειρίζωνται ἀνθρωπίνως τούς τοιούτους ἀπανθρώπους καί νὰ μὴν ἀρπάξωσιν ἀπό τὰς χεῖρας των τὰ ὅποια φυλάττουσι χρήματα διὰ νὰ χορτάσωσι τόν τύραννον καί νὰ ἀγοράσωσι κατησχυμμένην δουλείαν. Ἄλλὰ ταῦτα μελέτωσαν ἄλλοις....

Ὁ Μπρέστ μέ πληροφορεῖ ὅτι ὁ ἐν Πάτρα στόλος στρέφει ἀπό πρώτης ἕως δεκάτης Ἰουλίου καί ἐνούμενος θέλει ἀρχίσει ἐκεῖθεν τὰ κατὰ τῶν νήσων ἐπιχειρήματά του...

[Σίφνος] τὴν 20 Ἰουνίου 1823

Ὁ Νικόλαος [Χρυσόγελος]»²¹

Στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Χρυσογέλου, ὁ παραλήπτης τῆς Ἀπόστ. Στεφανίδης φρόντισε νὰ δοθῇ ἀπάντησι τῶν Ὑδραίων πρὸς τούς Σιφνίους μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφο:

«Πρὸς τούς εὐγενεστάτους κυρίους ἑπαρχόν τε καί προκρίτους τῆς νήσου Σίφνου.

Μανθάνομεν μέ ἄκραν λύπην ὅτι, ἐνῶ καιρὸς εἶναι νὰ συνδεθῶμεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν ἱερωτέρων καί σφικτοτέρων δεσμῶν ἀγάπης, τινὲς κακοῦργοι δημεγέρται, φίλοι ἀναμφιβόλως ἢ μισθωτοὶ τοῦ αἰμοβόρου τυράννου, σπεύδουσι νὰ ταράξωσι τὴν ἡσυχίαν τῶν νήσων, νὰ σπείρωσι διχονοίας, νὰ κωλύσωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσταγῶν τῶν νόμων τῆς Διοικήσεως καί νὰ κατατρέξωσι τούς εἰλικρινεστέρους καί καλλιωτέρους τῶν πατριωτῶν, ὅσοι ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων καί ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους. Ὁ δὲ περισσότερον

21. Αὐτόθι, σελ. 235-237.

μας θλίβει, είναι ότι και εις την νήσον σας είναι άνεκτοί οί τοιοῦτοι λαο-
πλάνοι καί ἔφθασαν καί εις τάς μιαράς των μηχανίας καί συκοφαντίας
νά διεγείρουν καί νά ἐφοπλίσουν τόν λαόν σας ἐναντίον τοῦ καλλιωτέ-
ρου φίλου σας, τοῦ σοφολογιωτάτου Νικολάου Χρυσογέλου, τοῦ ὁποί-
ου διά τόσους χρόνους ἐθαυμάσατε τάς ἀρετάς, δι' ὧν ἐτίμησε τήν
πατρίδα σας. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐλησμονήσατε τάς εὐεργεσίας τοῦ ἀνδρός
τούτου, τήν ἀνατροφήν τήν ὁποίαν ἔδωκεν εις τά τέκνα σας, δίδοντες
ἀκρόασιν μόνον εις τούς ἀναξίους αὐτοῦ συκοφάντας. Οἱ τοιοῦτοι κακο-
ποιοί, τούς ὁποίους ἐκίνησεν ἐναντίον τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος ὁ
τύραννός της ὡς ὀλεθριώτατον στρατεύμα καί κατά ξηράν καί κατά
θάλασσαν ἔφεραν αὐτήν εις τόν ἔσχατον κίνδυνον· εἶναι ὅμως καιρός νά
ἀποθέσουν τό προσωπεῖον τους καί νά λάβωσι τά ἐπίχειρα τῆς κακίας
των καί τῶν θανατηφόρων πληγῶν, τάς ὁποίας ἔκαμαν εις τό ὑπέρ τῆς
ἐλευθερίας του ἀγωνιζόμενον ἔθνος μας· εἶναι δέ καιρός νά ὑπερασπίζω-
νται καί νά βραβεύωνται οἱ καλοί πατριῶται. Προσέχετε λοιπόν νά
μείνη κατά πάντα ἀπείρακτος ὁ ρηθεῖς σοφολογιώτατος καί ἐνάρετος
διδάσκαλος, καί νά εἶναι ἐλεύθερος νά σταθῇ αὐτοῦ ἢ νά ἀναχωρήσῃ,
ὅπως βουλευθῇ, μέ τήν οἰκογένειάν του ἢ μόνος του, ὅτι ἐάν εις τό
παραμικρόν πειραχθῇ, θέλετε δώσει ὅλοι σας εις ἡμᾶς ἀπολογία
αὐστηροτάτην. Προσέχετε ὁμοίως νά σέβεσθε τόν ἑπαρχόν σας καί λοι-
πούς συνυπουργούς νά πείθεσθε εις τούς νόμους καί ἐπιταγὰς τῆς Διοι-
κῆσεως, νά προετοιμάσετε τά δέκατα διά νά τά παραδώσετε εις τούς
ἀπεσταλμένους, οἵτινες μέτ' ὀλίγας ἡμέρας μέλλει νά κινήσουν στελλό-
μενοι ἀπό τάς τρεῖς νήσους συμφώνως. Ἔχετε πρό ὀφθαλμῶν ὅτι ἀπό
τήν πληρωμὴν τῶν δεκάτων οὐδεὶς Ἕλληνα ἢ ξένος ἐξαιρεῖται ἐκ τῶν
κατοικούντων τήν Ἑλλάδα καί κατεχόντων τί ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδά-
φους καί ὅτι οἱ κατά παραμικρόν ἐναντιούμενοι ἢ συμβουλευόντες παρα-
μικράν ἐναντίωσιν, οὐ μόνον θέλουν τιμωρηθῇ αὐστηρῶς, ἀλλά θέλουν
καί πληρώσει τά ἔξοδα ὁποίας ναυτικῆς δυνάμεως βιασθῶμεν νά κινή-
σωμεν. διά τήν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καί τῶν ἐπιταγῶν τῆς Ὑπερτά-
της Διοικῆσεως. Ἐρρωσθε.

Ἀπό Ὑδρας τῆ 4 Ἰουλίου 1823.

[Οἱ πρόκριτοι τῆς νήσου Ὑδρας]»²²

Τόν Αὐγούστο κατέβηκε στίς Κυκλάδες ὁ τουρκικός στόλος, γεγονός
πού προξένησε ἀναστάτωση στούς κατοίκους καί ἔδωσε εὐκαιρία στούς
ἀντιδραστικούς πού προετοιμάζονταν γιά προσκύνηση τοῦ καπουδάν
πασᾶ, κατακρατοῦσαν δέ τά χρηματικά ποσά ἀπό τή συγκέντρωση τῶν

22. Αὐτόθι, σελ. 254.

φορολογιῶν γιά νά τά παραδώσουν στόν Τοῦρκο ναύαρχο. Σχετικό εἶναι το, ἀπό 25 Αὐγούστου 1823, γράμμα τῶν Σπετσιωτῶν πρὸς τοὺς Ὑδραῖους:

«...Τὴν αὐτὴν ὥραν ἦλθεν ἀπὸ τὴν Μῆλον ὁ ἐξ ἡμῶν ἐπίτηδες ἐκεῖσε σταλεῖς μέ τό πλοῖον του κύριος Ἀντώνιος Δρίτζα, ὅστις ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς τὰς τρεῖς ὥρας τῆς νυκτός τῆς παρελθούσης Δευτέρας. Ἦσαν ἔτοιμα καί ἐσφραγισμένα ἐπτὰ χιλιάδες γρόσια, τὰ ὅποια ἐκράτησαν οἱ Μήλιοι ἅμα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐμφανισθέντος. Παρέπλεεν εἰς τὴν Μῆλον ὁ [ἐχθρικός] στόλος δύο ἡμέρας, νῦν δέ εὐρίσκεται εἰς τὴν Σίφνον, ὡς ἐβεβαιώθη ὁ προρρηθεῖς εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον διαμείνας ἐκεῖ ἡμέρας δύο, μετὰ τὴν ἀπὸ Μῆλον ἀναχώρησίν του, ὅπου εὐρῆκε τοὺς ἐγκατοίχους διχογνωμοῦντας...»²³.

«Διχογνωμοῦντες» οἱ Σίφινοι λοιπὸν ἐτοιμάζονταν καί αὐτοί, πρωτοστατούντων τῶν ὑποπροξένων «εἰς προσκυνησμόν», ἔγραφαν στοὺς Ὑδραῖους οἱ Τζιῶτες στίς 27 Αὐγούστου 1823²⁴, ὁ δέ Παναγ. Καραϊωάννης ἐνημέρωσε σχετικῶς τοὺς προκρίτους Ὑδρας μέ τό ἐπόμενο ἔγγραφό του:

«Εὐγενέστατοι πρόκριτοι Ὑδρας

Χθές τὴν τρίτην τοῦ ἐνεστῶτος περί τό ἑσπέρας ἔφθασα ἐδῶ, ὅπου εὔρον τὰ πράγματα εἰς μεγαλωτάτην ἀνωμαλίαν· τό κονάκι μου πεπατημένον καί διαρπαγμένα τὰ ἐν αὐτῷ, τὰ δέ κλειδιά ἐπαρμένα ὡστε ἐβίασα τὰς θύρας διὰ νά ἔμβω μέσα.

Τὰ δέκατα σφετερίζονται ἀναφανδόν καί διαρπάζονται· εἰς τοὺς ἐπιστάτας ἀνθίστανται ὄχι μέ λόγους φιλοὺς ἀλλὰ καί μέ τὰ ὄπλα. Ἀπὸ ὅσα μ' ἐδιηγήθησαν οἱ ἐδῶ φιλογενεῖς, μανθάνω ὅτι ὅταν ἐπλησίασεν ὁ ἐχθρικός στόλος ἐσυγκρότησαν συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεφάσισαν, ὅταν ἴδωσι τό σημεῖον τῆς προσκλήσεως, νά ὑπάγωσιν εἰς προσκυνησμόν τοῦ πασᾶ· τοῦτο ἦτο σχέδιον προμελετημένον· κατ' ἀγαθὴν τύχην ἐφάνησαν τὰ Ψαριανά καράβια τὰ ὅποια ἔκαμαν τὸν μὲν ἐχθρόν νά ἀδιαφορήσῃ, τοὺς δέ σκοπούς τῶν ἐδῶ νά ματαιωθῶσι.

Φρικτὴ ἀναρχία διασπαράττει τό πᾶν καί τό πρᾶγμα εἶναι τέλεια ἀνεξοικονόμητον, ἐάν δέν ἔλθωσι τὰ Ἑλληνικά πλοῖα μας, διὰ νά εἰσάξωσι τὴν εὐταξίαν καί νά συνάξωσι καί τὰ προϊόντα τῶν δεκάτων, τὰ ὅποια ἀφειδῶς διαρπάζονται. ταύτης δέ τῆς ἀναρχίας ἀρχηγοί εἶναι τινές τῶν προκρίτων, τῶν ὁποίων κεφαλὴ εἶναι κάποιος Κωνσταντάκης Μπάος, ὅστις υἱὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑποπροξένου, καθ' ἣν ἡμέραν ἀπέρα-

23. Αὐτόθι, σελ. 390.

24. Αὐτόθι, σελ. 393.

σεν ὁ ἐχθρικός στόλος, ἐνδύθη περιμένων τό σημεῖον διά νά ὑπάγη νά προσκυνήσῃ μέ τά προετοιμασμένα δῶρα του τόν πασᾶν ἐφένδην του ἔσυρεν καί ἐκ τῶν ἀτάκτων τοῦ λαοῦ εἰς ἑαυτόν, μόνον ἔχων σκοπόν νά ἀνατρέπη τά ὅποια ἐγώ ζητῶ νά ἐνεργήσω πρός εὐταξίαν τοῦ λαοῦ ἕως καί τόν ναῦλον τοῦ καϊκίου δέν ἠθέλησαν νά πληρώσωσι, ἀλλ' ἔδανεῖσθην καί τόν ἐπλήρωσα. Ἀκόμη καί εἰς Κίμηλον, ὡς μάς γράφει ὁ φιλογενής Σακελλάριος, ἐπικρατεῖ ἡ αὐτή ἀναρχία, ὥστε καί τήν σημαίαν ἠθέλησαν νά ξεσχίσωσι ζητοῦντες ἀπό ἐδῶ βοήθειαν. Ἴσως δέ καί εἰς Μῆλον. Τοιαύτη εἶναι ἡ κατάστασις τῶν τριῶν νήσων, τήν ὁποίαν κατά χρέος ἀναφέρω πρός τήν ὑμετέραν εὐγένειαν καί σᾶς μένω μέ βαθύτατον σέβας

1823 Σεπτεμβρίου 4, ἐν Σίφνω.

Εἰς τάς προσταγάς σας
ὁ ἑπαρχος Σίφνου, Μήλου καί Κιμήλου
Παναγιώτης Καραϊωάννης»²⁵

Δέκα ἡμέρες ἀργότερα συμπλήρωσε τήν ἐνημέρωσή τους καί μέ δεύτερο ἔγγραφο, τό ἐπόμενο:

«Πρός τούς εὐγενεστάτους προκρίτους τῆς νήσου Ὑδρας

Μέ τήν ἐπιστροφήν μου εἰς Σίφνον σᾶς ἐξέθεσα τά ὅσα ἐνήργησαν εἰς τήν ἀπουσίαν μου διά μέσου τῶν ἀτάκτων οἱ κακοπάτριδες καί μισέλληνες. Ἀκολούθως ἔμαθον ὅτι καθ' ἦν ἡμέραν παρέπλεεν ὁ ἐχθρικός στόλος, συνεκρότησαν συνέλευσιν, τῆς ὁποίας ὁ μόνος σκοπὸς ἦτον νά προσκυνήσωσι διά μέσου τῶν κονσόλων, οἱ ὅποιοι ἀνεδέχθησαν τήν αἰσχρὰν ταύτην μεσιτείαν ὑποσχόμενοι εἰς τόν λαόν ἀμνηστίαν καί ἀσφάλειαν ἐκ μέρους τοῦ πασᾶ. Τό σχέδιον ἐδόθη ἀπό τόν κύριον Μπρέστη, τόν ἐν Μήλω Γαλλικόν κόνσολον, ὅστις ἐπίτηδες ἐξεκίνησε ἕνα τῶν Σιφνίων σημαντικόν, τόν ὁποῖον ἔκαμε ἐδικόν του ὑπήκοον· αὐτός ἔσπευσε νά προφθάσῃ τήν συνέλευσιν καί νά ὀδηγήσῃ τούς Σιφνίους πῶς πρέπει νά φερθῶσιν. Δέν ἐπροσμένετο παρά τό σημεῖον τῆς προσκλήσεως διά νά παραδώσωσι ἀμαχητί τήν νήσον εἰς τόν τύραννον καί οἱ κόνσολοί μας εἶχαν ἤδη ἔτοιμα τά δῶρα τοῦ πασᾶ καί τό πλοῖον· ἀλλά τό ὕψος του δέν ἐγνώριζεν ἴσως τήν ἐκλαμπρότητά των καί ἀπέρασε χωρίς κανέν σημεῖον προσκλήσεως. Τά ἀκόλουθα ἐβεβαίωσαν ὅτι τό πρᾶγμα ἦτον κατεσκευασμένον κατά τοῦτον τόν τρόπον, ἐπειδή δύο ἡμέρας μετὰ τόν ἐρχομόν μου ἐφθασεν ὁ ἴδιος ὁ Μπρέστης εἰς Σίφνον καί εἰς τήν μεταξύ ἐνταῦθα διατριβήν του κοινολογούμενος μέ τούς

25. Αὐτόθι, σελ. 411-412.

πονηρούς ἀποστόλους του καί συμβουλευόμενος κατ' ἰδίαν, ἐκήρυξε τέλος τόν λόγον τοῦ διαβόλου βεβαιῶν ἐπαγγελματικῶς ὅλους ὅτι κατελύθησαν ὅλως τά πράγματα τῶν Γραικῶν καί ὅτι εἶναι ἄφευκτα τόν ἐρχόμενον χρόνον Τουρκία· καί τοῦτο δέν ἐσυστέλλετο νά βεβαιῶναι μεθ' ὄρκου. Εὐθύς μετά τήν ἀναχώρησίν του ὁ νέος Ἀγγλικός ὑποκόνοσολος ὁ Κωνσταντῖνος Μπάος ἐξεκίνησεν, ὡς λέγει, διά Σύραν, καί ἐκεῖθεν εἰς Σμύρνην. Τά προλαβόντα ἔδωκαν εὐλόγους ὑποψίας ὅτι φέρει γράμματα προσκυνήσεως εἰς τόν πασᾶ διά νά τά διευθύνῃ αὐτός ἢ νά τά δώσῃ ὁ ἴδιος. Ἡ μαρτυρία ἐνός τῶν οἰκειοτάτων τοῦ Μπρέστη, Πέτρου Μάτζα, Γάλλου καί αὐτοῦ, ὅστις εἶπεν ἔμπροσθεν πολλῶν ὅτι ὁ Μπρέστης φέρει γράμματα προσκυνήσεως δέκα νήσων, κάμνει πολλά πιθανήν τήν ὑποψίαν. Ἐγραψα εἰς τόν ἑπαρχον τῆς Σύρας ὅπου ἀπέρασεν ὁ Μπάος, διά νά κάμῃ ὅλην τήν δυνατήν ἔρευναν καί νά ἐξιχνιάσῃ τό πρᾶγμα.

Ἐχρῖνα δέ καί χρέος μου νά γνωστοποιήσω περί τούτων τήν φιλογενειάν σας, διά νά μή σᾶς λανθάνωσι τά κατά τῆς πατρίδος σκευωρούμενα ἀπό τοιούτους δυσφυλάκτους καί ἐπικινδύνους ἐχθρούς· καί μένω μέ σέβας.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1823

Ὁ ἑπαρχος τῶν νήσων Σίφνου, Μήλου
καί Κιμῆλου

Παναγιώτης Καραϊωάννης»²⁶

Τά ἀναφερόμενα ἀπό τόν Καραϊωάννη περί σχεδίου τῶν ξένων προξένων στά νησιά, ὑπό τόν Μπρέστ τῆς Μήλου, νά δηλώσουν ὑποταγή στήν Τουρκία, ἦταν πράγματι ἀληθῆ. Λίγο μετά ταῦτα, οἱ Μπάοι τῆς Σίφνου ξεκίνησαν πολεμική ἐναντίον τοῦ ἐπάρχου [βλ. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 5-60] καί ἀκολούθησαν οἱ Μήλιοι, διά τοῦ Μπρέστ, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν στούς προκρίτους Ἵδρας ἐναντίον του τό ἐπόμενο γράμμα:

«Εὐγενέστατοι κύριοι πρόκριτοι τῆς νήσου Ἵδρας

Τρίτος ἤδη χρόνος παρέρχεται τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος καί ἡ νῆσος μας μένει εἰς μίαν ἀφόρητον ἀκαταστασίαν μέ τήν ὁποίαν κατεξοδεύεται ὅλη μας ἡ δεκατία, ἡ ὁποία, ἂν καί ὀλίγη, ἤθελε χρησιμεύσει ὁμως ὀπωσοῦν εἰς τό κοινόν. Αἱ φωναί μας εἰς τήν Ἵπερτάτην Διοίκησιν εἰς μάτην ἀπέβησαν· μᾶλλον ἐνήργησαν φθοράν ἢ ὄφελος. Ὁ ἑπαρχος εἰς οὐδέν ἄλλο χρησιμεύει, εἰμή μέ τόν τζιμπουκτζήν καί μάγειρά του νά

26. Αὐτόθι, σελ. 429-430.

τρώγη τά χρήματα τῶν στρατιωτῶν διά τούς ὁποίους πληρώνονται. Ἐχει δέ Σίφνον, Μῆλον καί Κίμηλον εἰς ἀπευκταίαν κατάστασιν· ὅλαι αἱ ἀταξίαι - ἀνυποταξίαι καί ἀνησυχίαι τῶν κατοίκων ἄς μένουσιν κατά μέρος, ὅπου εἶναι ἐλεεινότατον πρᾶγμα· μά ἡ θυσία τῆς δεκατίας μας πῶς ὑποφέρεται; οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπό τὰς τρεῖς νήσους μήτε ἐφάνησαν ἐνταῦθα, ὥστε ἡμεῖς εἴμεθα ἀπελπισμένοι ὅτι ἡ νῆσος μας θέλει τρέχει εἰς ἀπώλειαν διά πολλοῦ καιροῦ· ἐπειδή ὅμως ἡμεῖς δέν εὐχαριστούμεθα νά βλέπωμεν τήν πατρίδα μας εἰς τοιοῦτον χάλι καί τήν δεκατίαν μας διαφθειρομένην μή χρηματίζουσιν εἰς τήν τοῦ γένους βοήθειαν καί ἐπειδή ἀπό τήν Διοίκησιν οὐδεμίαν προμήθειαν βλέπομεν, ἀκούοντες δέ καί τήν τῆς Σύρας εὐταξίαν καί ἄλλων νήσων, μέ πόνον φυγῆς καταφεύγομεν εἰς τὰς τρεῖς θαλασσομαχοῦσας νήσους, παρακαλοῦντες αὐτούς νά στρέφουν τά ὄμματα καί εἰς ταύτην τήν νῆσον καί νά στείλουν ἕνα διοικητήν πληρεξούσιον καί εἰδήμονα τῶν πραγμάτων διά νά βάλλῃ εἰς εὐταξίαν καί τούς κατοίκους καί τά ἔθνη δίκαια· διότι ἀπό τόν ἑπαρχον Σίφνου οὐδέν ὑγιές προσμένομεν καί εἶναι κρίμα νά τρώγη ἀδίκως τό φαγητόν τῶν στρατιωτῶν.

Ἄν δέν μάς ἔλθῃ διοικητής, ἤξεύρετε, ὅτι οἱ ἐντόπιοι δέκατα δέν θέλει πληρώσουν καί ἄν πληρώσουν, πληρώνουν τό ἐν ἔκτον. Ἄς εἰσακουσθῇ λοιπόν ἡ δέησις μας καί ἄς μάς σταλθῇ νά ἰδῶμεν καί ἡμεῖς καί φῶς καί ἀνάπαυσιν...

Ἐν Μήλω τῇ 16 Νοεμβρίου 1823
(Τ.Σ.) Οἱ πρόκριτοι Μήλου»²⁷

Ἦδη, ἀπό τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1823, ὁ ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας στή Σίφνο Ἰωάννης Μπάος ἔγραφε, σέ ἐπηρμένο ὕφος «πρός τούς κυρίους ἐπιτρόπους τῶν πληρεξουσίων τῆς Προσωρινῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως» κατά τοῦ Καραϊωάννη, ἐπειδή αὐτός ἐτόλμησε νά ζητήσῃ ἐγγράφως ἀπό τόν γιό του Κωνσταντῖνο νά προσέλθῃ στό Ἐπαρχεῖο γιά ὑπόθεσή του, γεγονός μειωτικό, δῆθεν, τοῦ προξενικοῦ ἀξιώματος τῆς οἰκογένει-
ας! Ζήτησε λοιπόν γι' αὐτόν «τόν ἀμαθῆ καί ἀχρεῖον, ἐάν δέν εἴσθε ὁμόφρονές του (!), νά τόν διδάξουν τά χρέη του... καί νά μήν τολμήσουν νά ζητήσουν εἰς τό ἐξῆς ἄνθρωπον, ὅπου ἤθελε σᾶς εἰπῆ ὅτι εἶναι ὑπήκοος τῆς μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέα μας» (ἐνν. τῆς Ἀγγλίας), διαφορετικά θά ἔγραφε σχετικῶς «εἰς τούς ἀνωτέρους του»²⁸.

Μετά ταῦτα, ἀφοῦ παρῆλθε ἐξάμηνο μέ συνεχεῖς παρεμβολές ἐμποδίων στήν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἐπάρχου, ἔπεισαν καί ἄλλους 20 ἐκ

27. Αὐτόθι, σελ. 554-555.

28. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 22.

τῶν πρώτων οἰκογενειῶν καί ἔγραψαν «πρός τήν ὑπερτάτην καί σεβαστήν Ἑλληνικήν Διοίκησιν» στίς 25 Μαρτίου 1824 κατά τοῦ Καραϊωάννη καί ζήτησαν τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό τῆ Σίφνο ὡς «λαβόντως σχέσεις μέ τούς ἐδῶ μερικούς, κάμνοντας φατρίας... καί ἐνεργῶν φιλοπροσώπως ζημίας καί ἀτιμίας κοινῶς καί μερικῶς...»²⁹. Ἐγραψαν ἀκόμη καί κατά τοῦ «παραστάτου» τῆς Ἐπαρχίας Νικ. Χρυσογέλου (συμπολίτου καί ἐπί χρόνια διδασκάλου τους) ὅτι «εἶναι ἕνας τῶν σχετικωτέρων» τοῦ Καραϊωάννη καί ὑποπεύονταν ὅτι θά πάσχιζε γιά τή διατήρησή του στό ἀξίωμα τοῦ ἐπάρχου, πρᾶγμα πού εἶχε κάνει «καί πέρυσι διά μεγάλων ἀγῶνων» καί ζητοῦσαν, σέ περίπτωση πού ὑπερασπίζονταν τόν Καραϊωάννη, νά μήν εἰσακουσθεῖ ἡ γνώμη του³⁰.

Ὅπως συνάγεται ἀπό τά ἀνωτέρω, οἱ κάτοικοι τῆς Σίφνου (πέραν ἀπό τούς 150 καί πλέον ἄνδρες πού ἀκολούθησαν τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1821 τόν Νικόλαο Χρυσόγελο στά πεδιά τῶν μαχῶν)³¹ ἦταν πράγματι «διχογνωμοῦντες», χωρισμένοι δηλαδή σ' αὐτούς πού ὑπεστήριζαν τήν Ἐπανάσταση καί σ' ἐκείνους πού συνέπλεαν, εἴτε ἀπό ἀνάγκη, εἴτε ἀπό συμφέροντα, μέ τήν κάστα τῶν βολεμένων τῆς τουρκοκρατίας, ἀρχηγός τῶν ὁποίων εἶχεν ἀναδειχθεῖ ὁ Κων. Μπάος. Ἄλλωστε, οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς πού ὑπέγραψαν τό ἔγγραφο κατά τοῦ ἐπάρχου, τό ἔκαναν μετά ἀπό πιέσεις τοῦ τελευταίου, μεγάλου οἰκονομικοῦ παράγοντα τοῦ τόπου, ἀλλά καί κακότροπου ἀνθρώπου. Οἱ κατηγορίες κατά τοῦ ἐπάρχου δέν ἦταν βέβαια ἀληθεῖς, ὅπως δ' ἔγραψαν στίς 25 Μαΐου 1824 σέ κοινή ἐπιστολή τους οἱ δημογέροντες τῶν νησιῶν τῆς Ἐπαρχίας «ἐγνωρίσαμεν αὐτόν ... ἄνδρα τίμιον, εὐσυνείδητον, φιλοδίκαιον, ἀπροσωπόληπτον εἰς ὄλο τό διάστημα κατά τό ὁποῖο ἐδιοίκησε τήν πατρίδα μας...»³².

Ἡ Διοίκηση ὅμως θεώρησεν ὅτι εἶχε ὑποχρέωση, μετά τήν ἔγγραφη καταγγελία 20 πολιτῶν, νά διερευνήσῃ τό ζήτημα καί μετεκάλεσε στήν ἔδρα της γιά ἀνακρίσεις τόν Κων. Μπάο, ἀλλά καί τόν ἐπαρχο. Ὁ Καραϊωάννης ἔσπευσε νά ἐκτελέσει τή διαταγή τῆς Διοίκησης καί ἀνεχώρησε γιά τό Ναύπλιο, ὅπου ἐξήγησε καί περιέγραφε λεπτομερῶς τά διατρέξαντα στή Σίφνο καί ὑπέδειξε τόν ὑπαίτιο τῶν γεγονότων καί τή στάση του ἔναντι τῆς Ἐπανάστασης. Τό τί ἐπηκολούθησε καί τό τραγικό τέλος τοῦ Κων. Μπάου ἔχει ἤδη περιγραφεῖ ἀπό τῶν στηλῶν τῶν «Σιφνιακῶν», 1 (1991), σελ. 5-60.

29. Αὐτόθι, σελ. 23.

30. Αὐτόθι,

31. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 113.

32. «Σιφνιακά» 1 (1991), σελ. 24.

Ὁ Καραϊωάννης δὲν ἐπέστρεψε στή Σίφνο, ὅπως συνάγεται ἀπὸ ἔγγραφο τῆς 18 Ἰουλίου 1824 τοῦ Ἐκτελεστικοῦ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν, μέ τὸ ὁποῖο ζητοῦσε νά τόν διατάξει νά γυρίσει στήν ἔδρα του. Φαίνεται πὼς αὐτός δὲν ἐπιθυμοῦσε νά συνεχίσει τὴ διοίκηση τῆς ἐπαρχίας, ἄγνωστο ὅμως ἂν ὑπέβαλε παραίτηση. Γεγονός εἶναι ὅτι μέ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 3/11 Ὀκτωβρίου 1824 προβούλευμα ἔγινε πρόταση νά διοριστεῖ στή θέση του ὁ Ἰωάννης Θ. Σέρτος³³, ἀλλὰ φαίνεται πὼς καί αὐτός ἀρνήθηκε γιατί στίς 15 ἰδίου μηνός τὸ Ὑπουργεῖο ζήτησε ἐπίσπευση τοῦ διορισμοῦ του «διότι ἡ ἐπαρχία ἐστερεῖτο 5 μῆνας ἐπάρχου». Τέλος, σέ αἴτημα, ἀπὸ 9 Ἰουνίου, τοῦ Καραϊωάννη, νά τοῦ καταβληθοῦν χρεωστούμενοι μισθοὶ του καί ἔξοδα πού εἶχε πραγματοποιήσει γιά τὸ ἔργο τῆς Ἐπαρχίας, τὸ Ἐκτελεστικό μέ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 762/3-11-1824 ἔγγραφο του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Οἰκονομίας ἐνέκρινε νά χορηγηθοῦν σ' αὐτόν 4.847:27 γρόσια «ἀπὸ χρήματα τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων Τριπολιτσᾶς προσθετέων καί γροσίων 300»³⁴.

Στίς 18 Δεκεμβρίου 1824, μέ διαταγή τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ὁ Παν. Καραϊωάννης διορίστηκε Ἐπαρχος Πύργου, ὅπου καί πάλι ἀπέδειξε ἀξιοσύνη καί δραστηριότητα, πλὴν τὴν 1 Αὐγούστου 1825 ἀναγκάστηκε νά παραιτηθεῖ ἐπειδὴ δὲν εἶχε χρήματα νά ἀνταποκριθεῖ «ἐξ ἰδίων» στίς ἀνάγκες τοῦ Ἐπαρχείου. Τότε τελείωσε καί ἡ σταδιοδρομία του ὡς ἐπάρχου³⁵. Τὸν ἐπόμενο χρόνο, Ὀκτωβρίου 11, ἐκλέχτηκε πληρεξούσιος τῶν κατοίκων τῆς Βόνιτσας στή Γ' Ἐθνικὴ Συνέλευση, ἀλλὰ φαίνεται πὼς δὲν ἐπῆρε μέρος σ' αὐτήν. Τοῦτο δ' ἐπειδὴ τὴν 1 Νοεμβρίου 1826 εὐρίσκονταν στή Σύρα, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ τέλος Μαρτίου 1827 σέ εἰδικὴ ἀποστολή. Σύμφωνα μέ πιστοποίηση τῆς Δημογεροντίας Ἑρμουπόλεως ἀπὸ 21 Φεβρουαρίου 1827 μαθαίνουμε ὅτι «ὁ κύριος Παναγιωτάκης Καραγιάννης, διορισθεὶς παρὰ τῆς Σεβαστῆς Διευθυντικῆς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἐπιτροπῆς διὰ νά ἐνεργῇ ἐπιτροπικῶς τὰ χρέη τῆς, ἐπλήρωσεν αὐτὰ ἐντίμως³⁶». Ἀκολούθως ἐπέστρεψε στήν Πελοπόννησο, ὅπου καί ἀπεβίωσε στίς 23 ἢ 24 Ἀπριλίου 1827³⁷.

33. Γεν. Ἀρχεῖα Κράτους, Ἐκτελεστικόν, Φάκ. 29.

34. Αὐτόθι, Φάκ. 35.

35. Παναγιωτόπουλος, σελ. 151.

36. Αὐτόθι.

37. Αὐτόθι.

Δρ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΙΤΣΑΡΗΣ, ΙΑΤΡΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ.

[1819 - 1882]

1. Καταγωγή - 'Εγκύκλιες σπουδές.

Ἡ καταγωγή τοῦ Ἀντωνίου Κων. Βιτσάρη ἐμφανίζεται, ἀπό τὰ ὑπάρχοντα γραπτὰ στοιχεῖα, ζήτημα περίπλοκο. Τοῦτο δ' ἐπειδή σέ κατάλογο τοῦ Φεβρουαρίου 1852 τῶν «αἰτούντων ὑποτροφίαν εἰς τήν Ἀλλοδαπήν» καταγράφεται μέ πατρίδα «Ψαρά ἢ Σίφνος»¹. Σέ ἄλλον, ἐπίσης, κατάλογο, Μαρτίου 1868, τῶν διδασκάλων Ἀνωτέρας καί Μέσης Ἐκπαίδευσης, πατρίδα του ἀναγράφονται μόνο τὰ Ψαρά². Παρ' ὅλα ταῦτα, στους πολλούς ἐξαμηνιαίους καταλόγους τῶν ὑποτρόφων μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνῶν, στό ὁποῖο σπούδασε ὁ Βιτσάρης, ἀναγράφεται πάντοτε Σίφνιος³, ὅπως καί σέ πίνακα (30-1-1853) τῶν ὑποτρόφων στήν ἄλλοδαπή.

Σέ ἀναφορά, ἀπό 9-3-1842, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Γυμνασίου Ἀθηνῶν Γ. Γεννάδιου, ὁ Βιτσάρης φέρεται ἡλικίας 23 ἐτῶν, γεννηθεῖς δηλαδή τό ἔτος 1819 στά Ψαρά⁴. Σημειῶνε ἀκόμη ὁ Γεννάδιος ὅτι ὁ μαθητής αὐτός, ἐργαζόμενος σέ τυπογραφεῖο ἐπί τέσσερα χρόνια (1835-1839), «σπούδαζε κατ' ἰδίαν» ὅταν τοῦ περίσσευε χρόνος ἀπό τή δουλειά του, μέχρι πού τό 1839 «κατετάχθη μαθητής εἰς τό Ἑλληνικόν Σχολεῖον», ὅπου «διά τῆς ἐπιμελείας του διεκρίθη τῶν συμμαθητῶν του πάντοτε καί χρηστοθηέστατος ἐπολιτεύθη». Μέ τὰ σπουδαῖα αὐτά προσόντα συνέχισε ὁ Βιτσάρης τίς σπουδές του στό Γυμνάσιο (1840-1843) μέ συνεχεῖς ὑποτροφίες τοῦ Κράτους⁵. Σημειώνεται ὅτι ὁ Γ. Γεννάδιος στίς ἐξαμηνιαῖες ἀναφορές καί προτάσεις του γιά ὑποτρόφους, ἀνέγραφε πατρίδα τοῦ Βιτσάρη τή Σίφνο (ἐκτός ἐκείνης τῆς, ἀπό 9-3-1842, ἀναφορᾶς

1. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίς 92, φάκ. 2.

2. «Σιφνιακά», 10 (2002), σελ. 24.

3. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίς 205, φάκ. 1, «Υπότροφοι Γυμνασ. Ἀθηνῶν».

4. «Σιφνιακά», ὅ.π.π.

5. Αὐτόθι.

του). Μπορούμε, συνεπώς, να υποθέσουμε, ότι τούτος γεννήθηκε στη Σίφνο από γονείς Ψαριανούς, είτε ότι η οικογένειά του είχε εγκατασταθεί μόνιμα στη Σίφνο, μετά την καταστροφή των Ψαρών, γι' αυτό τή θεωρούσε δεύτερη πατρίδα.

2. Σπουδές στο Βερολίνο

Σέ ηλικία 30 ἐτῶν τό 1849, ὁ Βιτσάρης διεξεδίχθη καί ἐπέτυχε ὑποτροφία γιά σπουδές στό ἐξωτερικό, στήν ἐπιθυμία του γιά περαιτέρω μόρφωση. Εὐποροὶ πατριῶτες προσέφεραν τότε ὑποτροφίες γιά σπουδές καί ὁ Βιτσάρης, ὡς ὑπότροφος τοῦ κληροδοτήματος Πόζου, ἐγκρίθη (Β. Δ/γμα τῆς 30-1-1849) νά μεταβεῖ στό Βερολίνο νά σπουδάσει τήν Ἱατρική ἐπιστήμη. Ἐγγράφηκε στήν Ἱατρική Σχολή τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου καί ἄρχισε νά παρακολουθεῖ μέ ἐξαιρετική ἐπίδοση τά μαθήματα⁶. Τόν Ἰούλιο τοῦ 1860 ἀπέστειλε στό Ὑπουργεῖο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τήν ἐπομένη ἐπιστολή:

«Πρός τό Σεβαστόν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Ἐκπληρῶν εὐπειθῶς τάς ὑποχρεώσεις τοῦ, ἀπό 30 Ἰανουαρίου 1840 Ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος, δι' οὗ ἐνεκρίθη νά μεταβῶ εἰς Βερολίνον πρός τελειοποίησιν τῶν Ἱατρικῶν μου σπουδῶν, πέμπω εἰς τό Σεβ(αστόν) Ὑπουργεῖον τά ἀποδεικτικά τῶν μαθημάτων, τά ὅποια τό ἔτος τοῦτο ἠχροάσθη, ἐπικυρωμένα μόνον ὑπό τῆς Πρυτανείας καθότι Ἑλλην πρόξενος δέν ὑπάρχει εἰς Βερολίνον. Κατά τόν διοργανισμόν τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου ταῦτα τά μαθήματα ἐχρεώστουν τό ἔτος τοῦτο νά ἀχροασθῶ. Ἐκ τῶν σημειώσεων δέ τῶν σεβαστῶν μοι καθηγητῶν πληροφορεῖται τό Σεβ. Ὑπουργεῖον ὅτι ἐπιμελῶς ἠκολούθησα ἅπαντα.

Φιλοτιμούμενος νά δικαιώσω τήν ἐκλογήν τῆς Κυβερνήσεως θά καταβάλω καί εἰς τό μέλλον πᾶσαν ἐπιμέλειαν ὅπως γείνω, ὅσον εἶναι δυνατόν, κάτοχος τῆς Ἐπιστήμης καί μετά τήν ἐπιστροφήν μου φανῶ κατά τι χρήσιμος εἰς τήν Σεβαστήν Κυβέρνησιν.

Ἐν Βερολίνω

τῆ 28 Ἰουλίου 1850

Α. Βιτσάρης

Ὑπότροφος Πόζου"

Συνημμένα τά ἀποδεικτικά

Ὁ κύριος Α. Βιτσάρης, μαθητής τῆς ἱατρικῆς σχολῆς, ἠχροάσθη παρ' ἐμοί κατά τήν χειμερινήν ἐξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1849 μετά μεγίστης

6. Αὐτόθι.

7. «Σιφνιακά», 10 (202), σελ. 25.

ἐπιμελείας τὴν εἰδικὴν ἀνατομίαν· ἐπὶ τούτῳ δίδεται αὐτῷ τὸ παρὸν ἀποδεικτικόν.

Ὁ Καθηγητὴς
Ἰ. Μύλλερ.

Ὁ κ. Α. Βιτζάρης ἐξ Ἑλλάδος, μαθητὴς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς ἠκροάσθη παρ' ἐμοί κατὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1850 μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὴν εἰδικὴν φυσιολογίαν καὶ τὸ περί γενέσεως· ἐπὶ τούτῳ δίδεται αὐτῷ τὸ παρὸν ἀποδεικτικόν.

Ὁ Καθηγητὴς
Ἰ. Μύλλερ.

Ὁ κ. Α. Βιτζάρης ἐξ Ἑλλάδος, μαθητὴς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἠκροάσθη παρ' ἐμοί κατὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1850 μετ' ἐξαιρέτου ἐπιμελείας τὴν φαρμακολογίαν καὶ τὰ ἐρεθιστικά· ἐπὶ τούτῳ δίδεται αὐτῷ τὸ παρὸν ἀποδεικτικόν.

Ὁ Καθηγητὴς
Μέτζερλιχ.

Ὁ κ. Α. Βιτζάρης ἐξ Ἑλλάδος, μαθητὴς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἠκροάσθη παρ' ἐμοί κατὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1850 μετ' ἐξαιρέτου ἐπιμελείαν τὴν γενικὴν παθολογίαν καὶ θεραπείαν καὶ τὸ περί συφιλίτιδος· ἐπὶ τούτῳ δίδεται αὐτῷ τὸ παρὸν ἀποδεικτικόν.

Ὁ Καθηγητὴς
Σίμων.

Ὁ κ. Α. Βιτζάρης ἐξ Ἑλλάδος, μαθητὴς τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, ἠκροάσθη παρ' ἐμοί κατὰ τὴν χειμερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ ἔτους 1849 μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὴν συνδεσμολογίαν καὶ ἐξήσκησε τὰς ἐπὶ τῶν πτωμάτων ἀνατομικὰς γυμνάσεις· ἐφ' ᾧ δίδεται αὐτῷ τὸ προκείμενον ἀποδεικτικόν.

Ὁ Καθηγητὴς
Σχλίμμ.

Καὶ τὸν ἐπόμενον χρόνον ἀπέστειλε, ἐπίσης, ἀποδεικτικά τῶν σπουδῶν του μετὰ τὴν ἐξῆς ἐπιστολή:

«Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐκπληρῶν καὶ πάλιν εὐπειθῶς τοὺς ὅρους τοῦ, ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου 1849, Ὑψ(ηλοῦ) Βασιλ(ικοῦ) Διατάγματος, πέμπω εἰς τὸ Σεβ(αστόν)

Ἵπουργεῖον τὰ ἀποδεικτικά τῶν μαθημάτων, ἅτινα κατὰ τό παρελθόν ἔτος ἠκροάσθην ἐπικυρωμένα ὑπό τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἵπισχνούμενος καί εἰς τό μέλλον τόν αὐτόν πρός τήν Ἐπιστήμην ζῆλον, ὑποσημειοῦμαι εὐσεβεστάτως.

Ἐν Βερολίῳ
τῇ 24 Νοεμβρίου 1851

Ἀντώνιος Βιτσάρης
Ἵπότροφος Πόζου».

Α. Βιτζάρης ἐξ Ἑλλάδος, σπουδαστής τῆς ἰατρικῆς, ἠκροάσθη εἰς τό ἐν Βερολίῳ πανεπιστήμιον κατὰ τήν χειμερινήν ἑξαμηνίαν τοῦ 1850 τὰ ἐξῆς μαθήματα:

1. Εἰδικήν παθολογίαν καί θεραπείαν παρά τῷ καθ. Ρόμπεργ
Μετά μεγίστης ἐπιμελείας
Ρόμπεργ.
2. Γενικήν καί εἰδικήν χειρουργίαν παρά τῷ καθ. Ἵυγκεν
Μετά ἐξαιρέτου ἐπιμελείας
Ἵυγκεν.
3. Περί καταγμάτων παρά τῷ καθ. Ἵυγκεν
Τό αὐτό.
4. Κλινικήν παρά τῷ καθ. Βόλφ
Λίαν ἐπιμελῶς - Βόλφ.
5. Θεωρητικήν καί πρακτικήν μαιευτικήν παρά τῷ καθ. Σχέλλερ
Μετά ἐξαιρέτου ἐπιμελείας εἰς τὰς
παραδόσεις καί μετά μεγίστου ζήλου
εἰς τὰς μαιευτικάς ἀσκήσεις
Σχέλλερ.
6. Ἐπιδερμικὰς ἀσθενείας παρά τῷ καθ. Σίμωνι
Τό αὐτό, Σίμων.
7. Περί γυναικείων παθῶν παρά τῷ καθ. Κρέδε.
Τὰ μέγιστα ἐπιμελῶς
Κρέδε.

Κατά τήν θερινήν τοῦ 1851 τὰ ἐξῆς:

1. Ἐσωτερικήν κλινικήν παρά τῷ καθ. Σχένλαϊν
2. Συγκριτικήν ἀνατομίαν παρά τῷ καθ. Μύλλερ
Μετά μεγίστης ἐπιμελείας - Μύλλερ.
3. Ἐπίχρουσιν καί ἀκρόασιν παρά τῷ καθ. Τράουμπε
Λίαν ἐπιμελῶς - Τράουμπε
4. Περί ἀσθενειῶν τῶν παιδῶν παρά τῷ καθ. Ἐμπερτ.

Στίς 12 Δεκεμβρίου 1851, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ χρόνος τῶν σπουδῶν του δέν θά ἐπαρκοῦσε «νά καθέξῃ βασιμίως» τήν Ἐπιστήμην του, ἡ ὁποία

διαρκῶς προόδευε μέ τήν προσθήκη νέων κλάδων, ζήτησε τήν παράταση τῆς παραμονῆς του στό Βερολίνο γιά δύο ἐπί πλέον χρόνια μέ τήν ἐπομένη ἐπιστολή του:

«Πρός τό Σέβ. Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Φιλοτιμούμενος νά δικαιώσω ἀνελλιπῶς τήν ἐκλογήν τῆς Βασιλ. Κυβερνήσεως κατέβαλον εἰς τό διάστημα ὅλον τῆς μέχρι τοῦδε ἐν Βερολίνω σπουδῆς μου τόν ἀνήκοντα πρός τήν Ἐπιστήμην ζῆλον, ὡς γίνεται γνωστόν ἐκ τῶν ἀποδεικτικῶν τῶν σεβαστῶν μοι καθηγητῶν, τά ὁποῖα δις ἔπεμψα εἰς τό Σέβ. Ὑπουργεῖον.

Ἡ μεγάλη ὅμως ἔκτασις τῆς Ἐπιστήμης, ἡ προσθήκη καί ἀνάπτυξις νέων κλάδων αὐτῆς, μέ ἀναγκάζουσι νά ὁμολογήσω ὅτι εἰς τέσσαρα ἔτη, ὅσον ζῆλον καί ἐπιμέλειαν καί ἄν καταβάλω, δέν θά δυνηθῶ βασίμως νά καθέξω αὐτήν.

Βέβαιος δέ ὢν, ὅτι τό Σέβ. Ὑπουργεῖον ἀπαιτεῖ παρ' ἐμοῦ τήν βásiμον τῆς Ἐπιστήμης σπουδήν, ἀναφέρομαι πρός τόν σκοπόν τοῦτον εἰς Αὐτό καί ἐξαιτοῦμαι παράτασιν δύο ἐτῶν, ὑπισχνούμενος νά πέμπω κατ' ἔτος ἀποδεικτικά τῶν καθηγητῶν μου, δι' ὧν νά πληροφορηταί τό Σεβ. Ὑπουργεῖον τάς εἰς τήν Ἐπιστήμην προόδους μου.

Πεποιθῶς ὅτι τό Σεβ. Ὑπουργεῖον θά δικαιώσῃ τόν πρός τήν Ἐπιστήμην ζῆλον μου σημειοῦμαι εὐσεβάστως.

Ἐν Βερολίνω
τῇ 12 Δεκεμβρίου 1851

Ἄντ. Βιτσάρης
ὑπότροφος Πόζου»⁸.

3. Ἐπαγγελματική ἀποκατάστασις.

Τό Ὑπουργεῖο δέν ἐνέκρινε τό αἴτημά του καί ὁ Βιτσάρης περί τόν Ἀπρίλιο-Μαῖο 1854 γύρισε, πτυχιούχος τῆς Ἰατρικῆς, στήν Ἑλλάδα μέ εἰδικότητα τήν «εἰδική φυσιολογία». Ἐδῶσε ἐξετάσεις ἐνώπιον «τοῦ Ἰατροσυνεδρίου» καί ἐπῆρε ἄδεια ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματός του καί στίς 24 Μαΐου 1854 ὑπέβαλε στό Ὑπουργεῖο Παιδείας τό ἐπόμενο ὑπόμνημά του:

8. Γ.Α.Κ./ΓΕΔΕ/Θυρίς 02, Φάκ. 16.

Ἄντ. Βιτζάρης.
Ἐξαιτεῖται νά διορισθῆ Καθηγητής
τῆς εἰδικῆς Φυσιολογίας
εἰς τό Πανεπιστήμιον

Πρός τό ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καί τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
Ἰπουργεῖον.

Διά τοῦ ἀπό 30 Ἰανουαρίου 1849 Ὑψ. Βασιλικοῦ διατάγματος ἐνε-
κρίθη νά μεταβῶ εἰς Βερολίνον καί διατρίψω ἐκεῖ τέσσαρα ἔτη πρός
ἐκμάνθησιν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐπί τῷ ὄρω, ἀφοῦ ἀποπερατώσω
ἐντελῶς τάς σπουδάς μου καί ἐπανέλθω εἰς Ἑλλάδα, νά ὑπηρετήσω εἰς
οἰανδήποτε ὑπηρεσίαν ἤθελον διορισθῆ παρά τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσε-
ως. Εἰς Βερολίνον μετέβην, διήλθον τόν κύκλον τῶν μαθημάτων, ἐξε-
τάσθην καί ἔλαβον τό διδακτορικόν δίπλωμα. Ἀπ' ἀρχῆς ὁμως τῆς ἐν
Βερολίνω ἐπιστημονικῆς σπουδῆς μου ὑπ' ὄψιν ἔχων τήν διαταγήν τῆς
Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, ἠθέλησα νά ἐπιστήσω ἰδίως τήν προσοχήν μου
εἰς οὐσιώδη τινά τῆς Ἐπιστήμης κλάδον καί ὡς τοιοῦτον ἐξελεξάμην τόν
τῆς εἰδικῆς φυσιολογίας. Τολμῶ δέ νά ὁμολογήσω ὅτι δέν ἐφείσθην
κόπων καί ἐπιμελείας τοῦ νά καταστῶ, ὅπου μοί ἦτο δυνατόν, κάτοχος
τοῦ ἀναγκαιοτάτου τούτου τῆς ἐπιστήμης κλάδου.

Ἐπανελθῶν δέ πρό τινος εἰς Ἑλλάδα, ὑπέστην τάς ἐξετάσεις τοῦ
Ἰατροσυνεδρίου καί ἔλαβον τήν ἄδειαν τοῦ ἐπαγγέλεσθαι τό τοῦ ἱατροῦ
ἐν Ἑλλάδι. Μετά τήν ἀποπεράτωσιν τῶν θεωρητικῶν καί πρακτικῶν
σπουδῶν μου, εὐπειθῆς εἰς τάς διαταγάς τῆς Σέβ. Κυβερνήσεως καί
πρόθυμος νά ἐκπληρώσω τούς ὅρους, ὑφ' οὓς ἐστάλην ὑπότροφος εἰς
Βερολίνον, ἀναφέρομαι ἤδη εἰς τό Σεβ. Ἰπουργεῖον καί ἐξαιτοῦμαι,
ὅπως κατά τό διάταγμα τῆς ὑποτροφίας μου, μέ διορίση εἰς δημοσίαν
τινά θέσιν. Ἐπειδή δέ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς μου ἠσπά-
σθην τόν κλάδον τῆς εἰδικῆς φυσιολογίας καί εἰς τοῦτον φρονῶ ὅτι δύνα-
μαι νά φανῶ χρήσιμος εἰς τήν Βασιλικήν Κυβέρνησιν, παρακαλῶ τό
Σεβ. Ἰπουργεῖον νά μέ διορίση καθηγητήν τοῦ κλάδου τούτου εἰς τό
Πανεπιστήμιον. Εἰς τά μεγάλα τῆς Εὐρώπης πανεπιστήμια ἔδραι τῆς
εἰδικῆς φυσιολογίας εἰσὶ τρεῖς καί τέσσαρες, ἐκ δέ τῶν μικροτέρων οὐδέ
ἐν στερεῖται τῆς ἔδρας ταύτης. Εἰς δέ τό πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος
ὁ οὐσιώδης καί ἐκτεταμένος οὗτος τῆς ἐπιστήμης κλάδος εἶναι ἀνατε-
θειμένος εἰς τόν ἀξιότιμον τῆς Ἀνατομίας καθηγητήν, εἰς τόν ὁποῖον τό
χειμερινόν καί θερινόν ἐξάμηνον μόλις ἐπαρκεῖ νά παραδώσῃ τήν Ἀνα-
τομίαν, πολύ δέ ὀλιγώτερον, ἂν θελήσῃ νά διέλθῃ ἐν ἐκτάσει καί ἐπι-
στημονικῇ ἀκριβεῖα καί τήν εἰδικήν φυσιολογίαν.

Οὐδεῖς δύναται, Κύριε Ἰπουργέ, νά ἀρνηθῆ ὅτι ἡ φυσιολογία εἶναι
ἡ κρηπίς τῆς ὅλης ἐπιστήμης, ὅτι ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης προήλθεν
ἡ κατά τούς τελευταίους χρόνους γενομένη μεγίστη πρόοδος εἰς τά

λοιπά μέρη τῆς ἐπιστήμης καί ὅτι οἱ σπουδασταί τοῦ Ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου στερούμενοι τήν ἐν ἐκτάσει καί ἐπιστημονικῇ ἀκριβείᾳ παράδοσιν τῆς εἰδικῆς φυσιολογίας ἀπαντῶσι μέγιστον ἐμπόδιον εἰς τό νά καθέξωσιν ἐντελῶς καί τό λοιπόν μέρος τῆς Ἐπιστήμης. Ἄν τό Σέβ. Ὑπουργεῖον εὐαρεστηθῆ νά μέ διορίσῃ καθηγητήν τῆς εἰδικῆς φυσιολογίας, ὑπόσχομαι νά καταβάλω πάντα ζῆλον καί πᾶσαν ἐπιμέλειαν ὅπως φανῶ ἄξιός τῆς ἐκλογῆς του καί ἀποδώσω τήν εὐγνωμοσύνην μου δι' ὅσα καί ἐν Ἑλλάδι καί ἐν Εὐρώπῃ ἡ Βασ. Κυβέρνησις, ἐξώδευσε πρὸς ἀνάπτυξιν καί ἐπιστημονικὴν σπουδὴν μου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 24 Μαΐου 1854

Εὐπειθέστατος
Ἄντ. Βιτσάρης

Ἄν δέ τυχόν εἶναι δύσκολον νά μοί δοθῆ τό τῆς εἰδικῆς φυσιολογίας, ἐναπόκειται εἰς τό Ὑπουργεῖον νά μέ τιμήσῃ μέ ὅποιονδήποτε ἄλλον κλάδον τῆς ἰατρικῆς εὐαρεστηθῆ. Θέλω δέ καταβάλει πάντα ζῆλον νά φανῶ καί εἰς τοιοῦτον ἄξιός τῆς ἐντολῆς του.

Εὐπειθέστατος
Ἄντ. Βιτσάρης⁹.

Τό αἶτημα τοῦ Βιτσάρη νά διδάξῃ στό Πανεπιστήμιον δέν ἔγινε τότε δεκτό, οὔτε συνάγεται ἀπό τά ὑπάρχοντα γραπτὰ στοιχεῖα ἂν διορίστηκε σέ κάποια δημόσια θέση. Ὁ διορισμός του πραγματοποιήθηκε τρία χρόνια ἀργότερα «ὡς βοηθός ἰατροῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀστυκλινικῆς» (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 5665/9-9-1857)¹⁰. Τόν Ὀκτώβριον τοῦ 1862 διορίστηκε «ἕκτακτος καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν» (ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 7558/3-10-1862) καί στίς ἐκλογές τοῦ Νοεμβρίου ἰδίου ἔτους ἐκλέχτηκε βουλευτής τῆς ἐπαρχίας Μήλου μαζί μέ τόν διδάσκαλον Ἀνδρέα Πρεζάνη, γεγονός πού βεβαιώνει τή στενή σχέση του μέ τή Σίφνον. Μέ τήν ἀπόφαση ὑπ' ἀριθμ. 9999/12-11-1864 ἀναδείχτηκε τακτικός Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί δίδαξε μέχρι τοῦ θανάτου του τό 1882.

Κατά τά στοιχεῖα τοῦ Μητρώου στό Ὑπουργεῖον Παιδείας ὁ Βιτσάρης γνώριζε τρεῖς γλῶσσας: Λατινική, Γερμανική καί Γαλλική. Τιμητική διάκριση: Ἀργυρός Σταυρός τοῦ Σωτήρος. Ἐγραφε «Παθολογία τῶν Παίδων» καί «Ἱστορία τῆς Ἰατρικῆς»¹¹.

9. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη Δρ. Ἀντώνιος Βιτσάρης, ἰατρός - καθηγητής Πανεπιστ. Ἀθηνῶν (1820-1882), ἐφημερ. «Σίφνος» φ. Νοεμβρίου 1999.

10. «Σιφνιακά», ὅ.π.π.

11. Αὐτόθι.

1
288 / 17

Σ. Β. Σούλι Α.

ΕΛΛΗΝΟΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά πρόταση της Επιτροπής και της Επιγνησιακής και Κορυνησιακής 20499
διατίθεται εμπορεύσει η εν Αθήναις αποθήκη δια της ενάρετων διαπραγμάτευσης
εξαρτημένης της αμφοτέρωθεν μάκρας.

- ✓ Αιμίλιος Βιτάτος Λίβυος
- ✓ Νικόλαος Αθανάσιος Καραγιάννης
- ✓ Αντρέας Πέτρος Διαμαντοπούλου
- ✓ Διονύσιος Ευνοϊκός Καραγιάννης
- ✓ Ιωάννης Μαντζουράκης Κόδωνος
- ✓ Δημ. & Παναγιώτης
- ✓ Διονύσιος Τεργάζης Κόδωνος
- Μιχαήλ Ζαχαρίου
- ✓ Αναστάσιος Ταυλάκης Περγαμόνιος
- ✓ Αδ. Καραγιάννης & Αδελφοί
- ✓ Δημήτριος Καραγιάννης Αφροδιτησίου
- ✓ Γεωργ. Διαγυζής Κόδωνος
- ✓ Χρυσόστομος Καραγιάννης Αφροδιτησίου
- ✓ Βασίλειος Καραγιάννης Κορυνησίου
- ✓ Ευάγγελος Καραγιάννης Κορυνησίου
- ✓ Ιωάννης Καραγιάννης Κορυνησίου

από σφ. 25

από σφ. 20

Οι ενωσθησύνων ενάρετων. 1843. 21. Αυγ. 1843.

[Handwritten signature]

Νικόλαος Καραγιάννης

20499

[Handwritten mark]

ΤΟΜΟΙ ΣΥΝΟΔΙΚΟΙ, ΣΙΓΙΛΛΙΑ, ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΠΕΡΙ ΣΙΦΝΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
[ΔΙΑΣΩΖΟΜΕΝΑ Η ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ]

Κατά τήν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας κέντρο ἀναφορᾶς τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἦταν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ὡς Ἐθναρχοῦσα Ἀρχή. Τοῦτο «νομοθετοῦσε», καθόριζε δηλ. τρόπους συμπεριφορᾶς, ἐπέλυε ἢ ρύθμιζε, ἐκτός ἀπό θρησκευτικά-ἐκκλησιαστικά, καί πολιτικά-κοινωνικά προβλήματα καί ὑποθέσεις ποικίλης δίκην μιᾶς δεύτερης ἢ παράλληλης Κρατικῆς Ἀρχῆς ἐντός τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ ἀποφάσεις καί ἐντολές του ἦταν δεσμευτικές γιά τούς πιστούς, εἴτε ἀναφέρονταν σέ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ζητήματα, εἴτε ἐκδίδονταν κατόπιν προσφυγῆς διαδίκων ἐπί προσωπικῶν ὑποθέσεων καί διαφορῶν. Ὑπῆρχαν μάλιστα καί συγκεκριμένα μέσα ἐπιβολῆς τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν μέ ἐπικρατέστερο ἐκεῖνο τοῦ ἐπιτιμίου ἢ ἀφορισμοῦ. Σχετικό εἶναι τό ἐπόμενο ἀνέκδοτο γράμμα ἐπιτιμηθέντων κατοίκων τῆς Σίφνου γιά ζήτημα κτηματικῆς διαφορᾶς:

«† Τὴν ὑμετέραν Σεβασμιωτάτην ὑμῖν Παναγιότητα γονυκλιτῶς προσκυνοῦμεν εὐλαβῶς ἀσπαζόμενοι τὴν Πατρικὴν ὑμῶν δεξιάν.

Καί μετὰ τὰς δουλικὰς ἡμῶν ταπεινάς προσκυνήσεις ἀναφέρομεν αὐτῇ, ἀποκρινόμενοι εἰς ὅσα προσετάχθημεν νά μαρτυρήσωμεν ἐν συνειδότητι περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς μεταξύ τοῦ Νικολοῦ Ζαχαρένιου καί Ἰωάννη παπᾶ Ἀθανασίου καί τῆς διαφορᾶς αὐτῶν τῆς περὶ τοῦ χωράφιου, τό ὁποῖον ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης ἀφελόμενος ἐκεῖνου, κατακρατεῖ, ὅτι τό ῥηθέν χωράφιον ἦτον ἐξηρημένον τῷ Νικολῶ εἰς σπητότοπον, τό ὁποῖον καί ὁ πατήρ τοῦ Ἰωάννου καί πνευματικός ἔκτοτε ἐξαίρεσε θέμενος σύνορα πρό τῆς ὑπανδρείας ἀκόμη τοῦ Ἰωάννου, ὅστις καί ἐκὼν ὑπεχώρησεν ἐκεῖνω τό χωρίον. Ὑστερον δέ διενεχθεὶς μέ ἐκεῖνον, ἀφείλετο καί πολλάκις δειχθέντος τοῦ πράγματος καί κριθέντος παρά τῶν ἐγγχωρίων ἐπιστατῶν, ὁ Ἰωάννης ἰσχυρογνωμῶν δέν ἠθέλησε νά ὑποχωρήσῃ, ἀμὴ ἀπεχώρησε μέ τοῖχον, ὅσον ἐκεῖνος ἤθελε. καί δὴ, ἐκδο-

θέντος κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐπιτιμίου τῆς ὑμετέρας παναγιότητος, οὐδέν φροντίσας, ἀλλ' ἀπολογίας ψευδεῖς παρασκευαζόμενος πρὸς τὴν ὑμετέραν παναγιότητα, μετεκαλέσατο ἐξ ἄλλου χωρίου ἀνθρώπους, μήτε παρόντας τότε, μήτε ἰδόντας, οἵτινες ἀλογίστως ἐπερειδόμενοι εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ πατρὸς τοῦ ρηθέντος Ἰωάννου, ὡς δῆθεν πνευματικοῦ, ἐμαρτύρησαν ἐγγράφως ὅτι τὰ σύνορα ἦτον ὅπου ὁ Ἰωάννης τὰ ἔβαλεν καὶ μέ ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἐφοδιασθεῖς ἔρχεται πρὸς τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα, μαρτυρίαν ἐπερειδομένην ὅλως εἰς τὸ ἀξιοπίστον τοῦ ἰδίου πατρὸς, τὰ εἰκότα χαριζομένου τῷ υἱῷ καὶ ἄλλως ἤδη παρανομοῦντος καὶ παραμεμνημένου διὰ τὸ ἔσχατον γῆρας καὶ κλινήρους ὄντος ἤδη πρὸ ἐτῶν. δι' ὃ οὐδέ δύνατο κινηθῆναι, οὐδέ δεῖξαι αὐτός δι' ἑαυτοῦ τὴν θέσιν τῶν ὄρων. Ἐγὼ δέ Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ οἱ τότε παρόντες τῶν οἰκοκυρίων ἐλευθεροῦντες ἑαυτούς ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου ἐπιτιμίου εἰς ὃ καθυποβάλλει ἡμᾶς, μή μαρτυρήσαντας τὴν ἀλήθειαν, μαρτυροῦμεν ἐν φόβῳ Θεοῦ ἔμπροσθεν τῆς παναγιότητός της ὅτι ἡ θέσις τῶν ὄρων ἐγένετο δι' ἡμῶν καὶ μένει ἔτι καὶ σώζεται γνωστὴ πᾶσι τοῖς ἐγχωρίοις καὶ ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀφείλετο ἀπὸ τῶν ὄρων ἐκείνων. οὕτω γινώσκουμεν καὶ οὕτω μαρτυροῦμεν, παρόντες καὶ ἰδόντες καὶ τὸ χωρίον ὀρίσαντες.

αωιη' Νοεμβρίου 29

Τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης ἡμῖν Παναγιότητος

Ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι δοῦλοι

καὶ τέκνα εὐπειθῆ

- Πρωτοπαπᾶς σίφνου καὶ οἱ μέτ'

ἐμοῦ παρόντες τῶν ἐγχωρίων».

ΠΗΓΗ

- Ἰδιωτ. Συλλογὴ Νικ. Βάου

Γιὰ τίς, ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων, ἐκδιδόμενες ἀποφάσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἶχαν καθιερωθεῖ καὶ συγκεκριμένοι τύποι ἐγγράφων, ὅπως «συνοδικοὶ τόμοι» (γιὰ τὸν προσδιορισμὸ λ.χ. τοῦ ὕψους τῶν ἐκκλησιαστικῶν φορολογιῶν), «ὑπομνήματα» (ἐκλογῆς ἀρχιερέων), «πατριαρχικά σιγίλλια» (ἀπονομῆς λ.χ. σταυροπηγιακῶν προνομίων σέ μοναστήρια) καὶ ἄλλα. Σταυροπηγιακὰ λέγονταν τὰ μοναστήρια πού ὑπάγονταν ἀπευθείας στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη καὶ ὄχι στὸν ἐπιτόπιο ἐπίσκοπο, ἔναντι ἐτήσιας καταβολῆς στό Πατριαρχεῖο συμβολικοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ἢ εἴδους (λ.χ. κεριοῦ ἢ ἐλαίου), ἐπὶ ἀποδείξει συγκεκριμένου καὶ αὐτῆς τύπου.

Διάφορα τέτοια ἔγγραφα, μέ περιεχόμενο σχετικὸ μέ τὴ Σίφνο ἢ Σιφνίους, ἔχουμε ἐντοπίσει ἀρκετά, εἴτε στό αὐτούσιο κείμενό τους, εἴτε μνημονευόμενα σέ ἄλλα ὅμοια. Ἐναν κατάλογό τους θησαυρίζουμε ἐδῶ

+ *[Handwritten signature]*

Ἡ Μετρούτης ἡμῶν μετὰ τῶν περιούτων Ἱεροτάτων συναδελφῶν αὐτῆς Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων δια τῆς παρουσίας ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ κοινῆς ἀποδείξεως δὶλοποιεῖ, ὅτι τὸ ἐν τῇ *Εὐαγγελίᾳ νεοκλήρον κερήμενον* Ἱερὸν καὶ Σεβασμιον ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Σταυροπηγιακὸν Μοναστήριον, τὸ τιμωριμένον ἐπὶ τῷ ἰνόματι *Πατριάρχου Ἰεροσολύμων* ἐπλήρωσε πρὸς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ τεταγμένον ἐτήσιον κατὰ τὸν προεξεδωρισμένον Συνοδικὸν Τόμον, τοῦ ἡδὴ τρέχοντος ἑξατακτοσίου δεκάτου ἐνάτου Σωτηρίου ἔτους, ὃν ἤρξατο *30* καὶ ἐξώλησεν ὅθεν εἰς ἐπίδειξιν ἐδόθη ἡ παρουσία ἡμετέρα Πατριαρχικῆ καὶ Κοινῆ ἀποδείξεως τοῖς ἐν αὐτῷ θανατάτοις Πατράσι.

Ἰεροσολύμων

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Large handwritten signature]

κατά χρονική τάξη με μία σύντομη περίληψη του περιεχομένου τους και με παραπομπή στην αρχειακή ή βιβλιογραφική πηγή.

1. Πιττάκιο πατριάρχου Τιμοθέου, μηνός Αύγουστου, ἰνδικτ. ιβ' (δηλ. 1614) πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Σίφνου ὅτι οἱ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι τοῦ νησιοῦ τοὺς Μιχαήλ, μέγας ῥήτωρ καὶ ὁ μέγας διοικητὴς Διαμαντῆς, ὄρισαν ὡς ἐπίτροπόν τους τὸν μητροπολίτη Παροναξίας (Νικηφόρο).

ΖΕΡΑΕΝΤΗΣ, Ἱστορικαὶ Ἔρευναι, 216-217.

2. Σιγίλλιο πατριάρχου Κυρίλλου Α' Λούκαρη, ἐκδοθέν μεταξύ 1629-1636, ἀνακήρυξης τοῦ μετοχίου τῆς Σιμωνόπετας τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου στή Σίφνο σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο.

Μνεῖα αὐτοῦ στό κατωτέρω ὑπ' ἀριθμ. 4.

3. Σιγίλλιο πατριάρχου Νεοφύτου Γ' (1636-1637) ἐπιβεβαίωσης τῶν σταυροπηγιακῶν προνομίων τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου.

Μνεῖα αὐτοῦ στό ἐπόμε. ὑπ' ἀριθμ. 4.

4. Σιγίλλιο πατριάρχου Κυρίλλου Α' Λούκαρη, ἔτους 1637, ἰνδικτ. 5, ἐπιβεβαίωσης, ἐκ νέου, τῶν σταυροπηγ. προνομίων τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, ὅπου ἀναγράφεται: «...ἐνεφανίσθησαν ἡμῖν γράμματα ἡμέτερα καὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν κυροῦ Νεοφύτου, διαλαμβάνονται εἶναι μὲν τὸν ναόν τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, τὸν ἐν τῇ πατριαρχικῇ νήσῳ Σίφνω, τὸν ἀνεγερθέντα παρὰ τοῦ ἱερομονάχου κυροῦ (sic) Ἱερεμίου, ὡς πατριαρχικόν σταυροπήγιον, ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον, ὡς ἀνενόχλητον παρὰ παντός προσώπου, εὐρίσχεσθαι καὶ ἐν αὐτῷ τὸν εἰρημένον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύριον Ἱερεμίαν...».

ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ, Πατριαρχ. Σιγίλλιον. ΑΘΩΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ, 1 (1985), σ. 117-118.

5. Σιγίλλιο πατριάρχου Παρθενίου Α', ἔτους 1643, ἀπονομῆς σταυροπηγιακῶν προνομίων στή Μονή τῆς Σίφνου Παναγίας Βρυσσιανῆς.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Βρυσσιανή 1981, σελ. 54 (μνεῖα τοῦ σιγιλίου)

6. Σιγίλλιο τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Παρθενίου Α', ἔτους 1644, ἐπιβεβαιωτικό τοῦ προηγουμένου.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Βρυσσιανή 1981, σ. 54 (μνεῖα τοῦ σιγιλίου)

7. Συνοδικὸς Τόμος [17] Αύγουστου, ἰνδ. ιδ', ,αχμς' (=1646) σύστασης ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου, μέ δικαιοδοσία καὶ στά νησιά Ἄμοργό, Πολύκανδρο, Ἀστυπάλαια, Σέριφο, Μύκονο, Ἀνάφη, Ἴο, Σίκινο,

«Ἀρακλείτζα καί τά πέριξ» καί συμμετοχή στό βασιλικό χαραῖσι μέ 30 χρυσά φλωριά.

ΓΕΔΕΩΝ, Μνημεῖα, 451-452, ΖΕΡΛΕΝΤΗΣ, Ἔρευναί, 135-137, ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ, 185, ΣΙΦΝΙΑΚΑ, Δ' (1994), 48-49.

8. Ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Ἀθανασίου, τοῦ ἀπό ἱερομονάχων «ἐν ἔτει ἀχμς' (= 1646), αὐγούστου ιζ', ἰνδ. ιδ'».

ΖΕΡΛΕΝΤΗΣ, Ἔρευναί, 137, ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ - ΜΙΧΑΗΛΑΡΗΣ 185, ΣΙΦΝΙΑΚΑ, Δ' (1949), 49.

9. Σιγίλλιο πατριάρχου Ἰωαννικίου Β', ἔτους ,αχνδ' (= 1654), Φεβρουαρίου 3, ἰνδ. ζ', διά τοῦ ὁποῖου ἀναγνωρίζεται «ἡ ἀφιέρωσις καί προσήλωσις» τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου, ἡ γενομένη ἀπό τόν ἱερομόναχο Ἱερεμία τοῦ Ὀρφανοῦ στή Σιμωνόπετρα, παραμένει δ' αὐτή «ἀμετάτρεπτος εἰς τόν ἐξῆς χρόνον καί οἱ πατέρες τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ἁγίου Σίμωνος Πέτρας ἱερομόναχοι καί μοναχοί διοικῶσι τόν ναόν αὐτόν... καί δεσπόζουσι καί κυβερνῶσι αὐτόν».

ΚΑΛΑΜΑΡΗΣ, «Σιφναϊκή Φωνή», φ. Νοεμβρίου 1971, ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Μοναστήρια, 62-63.

10. Σιγίλλιο πατριάρχου Παΐσιου Α', Μαΐου 1654, ἀνακήρυξις σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο τοῦ «κατά τήν ἀρχιεπισκοπήν Σίφνου, ἐπί τοποθεσίᾳ τῶ λόφῳ τοῦ Ὑψηλοῦ τῶν βουνῶν καί ἐξ ἀρχῆς μέν οὕτω καλούμενον τοῦ Ἁγίου Προφήτου Ἡλιοῦ καί ἤδη ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ κτιζομένης τῆς μονῆς καί ὠκοδομουμένης...».

ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, Ἑλληνομνήμων, Γ' (1906), 382, ΖΑΚΥΘΙΝΟΣ, Ἑλληνικά, Β' (1929), 159, ΣΙΦΝΙΑΚΑ, Β' (1992), 26-27.

11. Σιγίλλιο πατριάρχου Ἰωαννικίου Β', Ἀπριλίου 1655, ἀνακήρυξις τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης καί Ἁγίου Δημητρίου Κάστρου τῆς Σίφνου σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο.

Τοῦτο ἔχει διαστάσεις 550 x 470 χιλ. καί γλωσσοειδῆ κατάληξις στήν ὁποία εἶναι προσαρμοσμένη μήρινθα (= εἶδος σπάγκου) κυανοῦ χρώματος. Στήν ἀπόληξή της κρέμμεται μολύβδινη βούλα μέ τήν Θεοτόκο Βρεφοκρατοῦσα στή μία ὄψη καί στήν ἄλλη τό ὄνομα καί ἡ φήμη τοῦ Πατριάρχου (ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ). Τό σιγίλλιο, μέ ἀριθ. ταξιν. 38, ἔχει περιέλθει στήν Ἐθνική Βιβλιοθήκη τό ἔτος 1934 ἀπό ἀγορά «παρά Μ. Μυτηλιναίῳ ἀντί δρχ. 500», φέρει χρονολογία ,αχν[ε'] = 1655, μηνός Ἀπριλίου καί ὑπογράφεται ἀπό τόν Πατριάρχη καί δεκαεννέα συνοδικούς ἀρχιερεῖς.

Προσυπογράφει καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σίφνου Ἀθανάσιος. Τό σιγίλλιο ἔχει προσεπικυρωθεῖ καί ἀπό τόν Πατριάρχη ΚΠόλεως Γρηγόριο τό ἔτος ,αψζα' (= 1791) κατά Μάρτιο.

Σταυροπήγια ἀνακηρύσσονταν συνήθως μοναστήρια, σπανίως δέ καί ναοί, ὅπως ὁ παρῶν τῆς Σίφνου.

Ἀπόσπασμα τοῦ σιγιλίου:

«...ὁ ἐν τῇ νήσῳ σίφνω τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Χρησιμώτατος μισέρ Ἀλέξανδρος Πουλάκις⁹ καί ἡ συμβίος αὐτοῦ κυρία Βαμπουχία, ἔρωτι θείῳ καί ζήλῳ κινηθέντες οἴκοθεν δαπάναις οἰκειαῖς καί ἀναλώμασιν ἀνήγειρον καί ἀνοικοδόμησαν ἐκ βάθρων ἔξω τοῦ κάστρου¹⁰ ναόν ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τῆς ἀγίας ἐνδόξου καί πανσόφου αἰκατερήνης, ἔχοντα καί τήν ἑορτήν τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος δημητρίου τοῦ μυροβλήτου, εἰς μνημόσυνον¹¹ διηνεκές καί ἀδιάσειστον αὐτῶν τε καί τῶν γενητόρων αὐτῶν καί τῶν ἐξ αὐτῶν καταγομένων καί παντός τοῦ ἰδίου αὐτῶν γένους καί ἐντεῦθεν ἱερόν σταυρόν ἔλαβον πῆξαντες¹² ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτοῦ ἐπί πατριαρχικῶ σταυροπηγίῳ ὑποσχεθέντες καί προσδιδόναι ἐτησίως τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὑποταγῆς χάριν κηρόν ἡμῖς ὁκάν καί ἠτήσαντο¹³ ἤδη τήν ἡμῶν μετριότητα τυχεῖν καί γράμματος πατριαρχικοῦ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ καί αὐτονομίας καί τῆς ἀσφαλείας τοῦ σταυροπηγίου, ὧν τήν αἴτησιν ἀποδεξαμένη ἡ μετριότης ἡμῶν¹⁴ διά τό εἶναι εὐλογον καί φίλην Θεῷ, γράφει διά τοῦ παρόντος σιγιλλιώδους ἐν μεμβράναις γράμματος καί ἀποφαίνεται γνώμη κοινή συνοδικῆ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων¹⁵ καί ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καί συλλειτουργῶν ἵνα ὁ σεβάσμιος καί θεῖος αὐτός ναός τῆς πανσόφου ἀγίας αἰκατερήνης καί τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος¹⁶ δημητρίου ἀπό τοῦ νῦν καί εἰς τό ἐξῆς εἴη σταυροπηγιακός, ἐλεύθερος, ἀδούλωτος, ἀκαταπάτητος καί ὅλως ἀπαρασάλευτος καί ἀκαταζήτητος παρά παντός προσώπου¹⁷ ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ ἢ καί τοῦ κατά τό παρόν ἱερωτάτου ἀρχιεπισκόπου σίφνου, τοῦ τε νῦν καί τῶν μετέπειτα...».

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ, Σιγίλλια (ἀριθ. ταξιν. 38), «ἡ Σιφνιακή», τ. Ἰουλ.-Αὐγ. 1967.

12. Σιγίλλιο πατριάρχου Ἰωαννικίου Β' «ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αχνε'» (= 1655) ἀνακήρυξης σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο τῆς γυναικειᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου τοῦ Μογχοῦ.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Μοναστήρια, 24-25.

13. Σιγίλλιο πατριάρχου Παρθενίου Δ', τοῦ ἔτους «,αχοα' (= 1671), μηνός Ἀπριλίου θ'» ἀνακήρυξης σέ πατριαρχικό σταυροπήγιο τῆς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου τῆς Φυτείας ἐπιλεγομένης.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ, Μοναστήρια, 30-32.

14. Ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Τιμοθέου, ἀπό ἱερομονάχων, ἔτους 1674, Ἰουνίου ε'.

«ΣΙΦΝΙΑΚΑ», 4 (1994), σελ. 69.

15. Καθαίρεση, επί πατριάρχου Διονυσίου Δ', τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Τιμοθέου, «ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αχοη' (= 1678), ἐν μηνί Ἰανουαρίῳ, ἰνδ. α'».

«ΣΙΦΝΙΑΚΑ» Α' (1991), 73-74 καί Δ' (1994), 70-71.

16. Γράμμα πατριάρχου Κυρίλου Δ', Δεκεμβρ. 1711, ἐπίλυσης διαφορᾶς μεταξύ ἀρχιεπισκόπου πρώην Σίφνου Γαβριήλ καί Κων. Μπάου, τοῦ τελευταίου ἐπαπειλουμένου μέ ἀφορισμό, ἐάν δέν ἤθελε ἐκπληρώσῃ τις, πρὸς τὸν Γαβριήλ, ὑποχρεώσεις του.

«Σιφνιακά», Δ' (1994), 82 ἐπ.

17. Ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Μελετίου «ἐν ἔτει 1751, Φεβρουαρίου 10».

ΚΩΔΙΞ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΑΡΧΕΙΟΦΥΛ. Δ', 146, ἐφημ. «Σίφνος», φ. 249 Ἰουν.-Ἰουλ. 1953, «Σιφνιακά», Δ' (1994), 81.

18. Γράμμα πατριάρχου Προκοπίου, 22 Φέβρ. 1788, σχετικό μέ τήν «ἐν Σίφνω συνήθειαν τοῦ ἐνταφιάζειν τοὺς κεκοιμημένους ἐνορίτας χριστιανούς ἐν ταῖς κτητορικαῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις».

ΙΩ. ΡΑΜΦΟΣ, Ἐνα πατριαρχ. γράμμα, ἐφημ. «Σιφναϊκά Νέα», φ. Ἰανουαρ. 1954.

19. Ὑπόμνημα ἐκλογῆς «ἐν ἔτει 1789, μηνί Σεπτεμβρίῳ» τοῦ, ἀπό ἱερομονάχων πρωτοσυγκέλλου Ἰωσήφ [Ἀναγνώστου Γρυπάρη] ὡς ἀρχιεπισκόπου Σίφνου.

ΚΩΔΙΞ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΑΡΧΕΙΟΦΥΛ., Ζ', 242. Ἐφημ. «Σίφνος», φ. 249, Ἰούν.-Ἰούλ. 1953 καί «Σιφνιακά», Δ', 94.

20. Γράμμα πατριάρχου Γερασίμου Γ' ἀπό «,αψζε', (= 1795) Φεβρουαρίου 5» πρὸς τὸν δραγομάνο τοῦ στόλου Κωνστάνη Χαντζερή ὅτι ἐξήτασε τό ζήτημα τῶν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαπίου, μητροπολίτου Κυζίκου [τοῦ Σιφνίου], ἐμφανισθέντων χρεωστικῶν ὁμολόγων τοῦ τελευταίου... καί ὅτι ταῦτα ἦταν πλαστά.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Μνημεῖα, 380-382.

21. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Γερασίμου Γ', ἀπό 22 Μαΐου 1796, μέ τό ὅποιο γνωστοποιεῖται ὁ διορισμός τοῦ Κυρίλλου Δεκαβάλλε ὡς ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βρύσεως.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ, Βρυσσιανή 1966, σελ. 73.

22. Ὑπόμνημα ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Καλλινίκου «ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1797 κατὰ μῆνα Μάϊον».

ΚΩΔΙΞ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΑΡΧΕΙΟΦΥΛ. Θ', 107. Ἐφημερ. «Σίφνος», φ. 249 (1953), «Σιφνιακά», Δ', 96.

23. Πατριαρχικό σιγιλλιώδες γράμμα Ἰουνίου 1797, ἐπινεμ. ἐξ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ ἐνώσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς «Μύλου καὶ Κιμύλου» μετὰ τῆς «Σίφνου καὶ Μικῶνου»... «τετιμημένους ἀμφοτέρας εἰς μητρόπολιν μίαν καὶ ὁ αὐτὴ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος [Καλλίνικος] ὑπάρχει καὶ λέγεται καὶ παρὰ παντῶν γινώσκεται τε καὶ γράφεται μητροπολίτης Σίφνου καὶ Μύλου, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Αἰγαίου πελάγους...».

ΚΩΔΙΞ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΑΡΧΕΙΟΦΥΛ. Η', «Σιφνιακά» Δ', 99.

24. Διοριστήριο γράμμα πατριάρχου Γρηγορίου Ε', ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1797, μέ τὸ ὅποιο γνωστοποιεῖται ὁ διορισμὸς τοῦ Μακαρίου Σκουργελοῦ ὡς ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Βρυσσιανῆς.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ, Βρυσσιανή 1966, σελ. 75.

25. Σιγίλλιο πατριάρχου Γρηγορίου Ε', μηνὸς Μαΐου 1798, ἐπιβεβαίωσης τῶν σταυροπηγιακῶν προνομίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Βρυσσιανῆς καὶ ἀναγνώρισης τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς ὡς μετοχίου αὐτῆς.

ΒΙΤΑΛΗ, Κυκλαδικά, Α' (1956), τ. 5, σελ. 229 ἐπ.

26. Γράμμα πατριάρχου Καλλινίκου Δ', ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1802, περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν Ἱερῶν Μονῶν Προφήτ' Ἡλία καὶ Παναγίας Βρυσσιανῆς ἀπὸ τῆς ἐτήσιου πατριαρχικῆς φορολογίας.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ, Βρυσσιανή 1966, σελ. 160-161.

27. Πατριαρχικό συνοδικό ἔγγραφο πατριάρχου Καλλινίκου Δ', ἔτους «,αωε' (= 1805) ἐν μηνί Φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος η'», λύσης ἐπιβληθέντος παλαιότερου ἀφορισμοῦ κατ' ἀγνώστων τῆς ἐπαρχίας Σίφνου-Μήλου «σφετερισμένων τὴν καταληφθεῖσαν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος Γερασίμου ἀρχιμανδρίτου ἀγιοταφίτου».

Ἐφημ. «ΣΙΦΝΑΪΚΑ ΝΕΑ», φ. 29, Μαΐου 1949.

28. Σιγίλλιο πατριάρχου Κυρίλλου ΣΤ', μηνὸς Ἀπριλίου 1816, ἀπονομῆς σταυροπηγιακῶν προνομίων ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας τοῦ Βουνοῦ.

ΒΙΤΑΛΗΣ, στὰ «Κιμωλιακά», Γ' (1973), 209-213.

29. Γράμμα ἔτους «,αωις' (= 1816), νοεμβρίου β'» τοῦ πατριάρχου

χου Κυρίλλου ΣΤ' «περί τῶν ἀφιερωθέντων παρά τοῦ μακαρίτου Ἀγίου Καισαρείας κυρίου Φιλοθέου ἱερῶν ἀμφίων» στήν Ἱερά Μονή Παναγίας τῆς Βρύσης.

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ, Βρυσιανή 1966, σελ. 184-185.

30. Γράμμα ἔτους «,αωιθ' (= 1815), Μαρτίου δ'» τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «περί τῆς Σχολῆς τῆς Σίφνου καί τοῦ ἐν αὐτῇ διδασκάλου ἔλλογιμωτάτου κύρ Νικολάου».

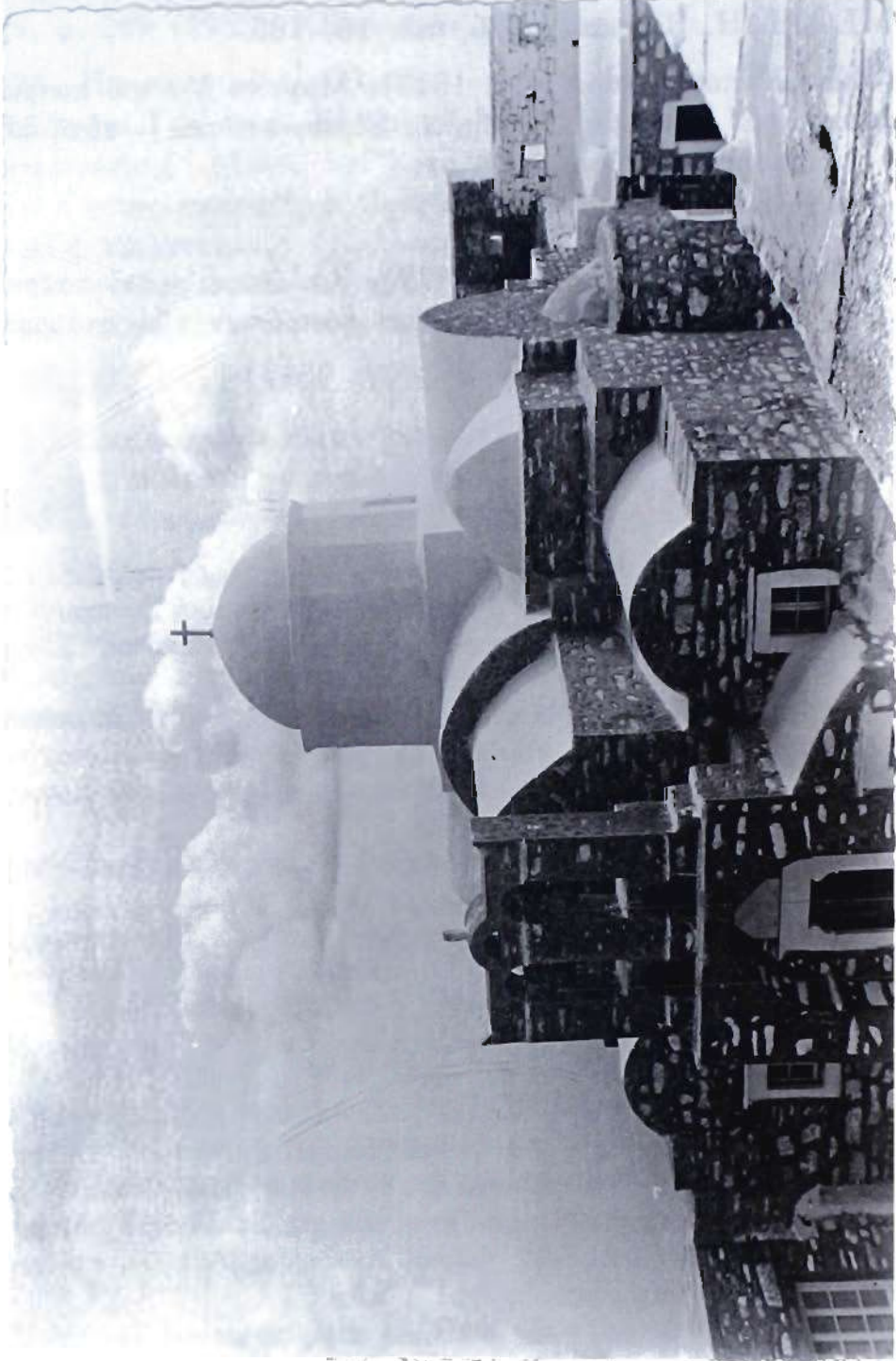
ΣΦΥΡΟΕΡΑ, Ἔγγραφα, 26-27.

31. Γράμμα ἔτους «,αωιθ' (= 1819), Ἰουνίου ιβ'» τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «περί διορισμοῦ νέων ἐπιτρόπων τῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν τῆς Σίφνου».

ΣΦΥΡΟΕΡΑ, σελ. 29-30.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ἀθωνικά Σύμμεικτα, 1 (1985).
- Δ.Γ. Ἀποστολόπουλος - Π.Δ. Μιχαηλάρης, «Ἡ Νομική Συναγωγή τοῦ Δοσιθέου. Μία πηγή καί ἓνα τεκμήριο. Ἀθήνα 1987. (Ἐκδοση Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν).
- Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἀνέκδοτον Σιγίλλιον, περιοδ. «Κυκλαδικά», Σύρος 1956, τόμ. Α', τεῦχος 5, σελ. 229 ἐπ. Τοῦ Ἰδίου, Ἡ ἐν Σίφνω Ἱερά Μονή τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐπικεκλημένη «Παναγία τοῦ Βουνοῦ», «Κιμωλιακά», Γ' (1973), σελ. 184 ἐπ.
- Μ. Γεδεῶν, Μνημεῖα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς Καλῶνδαῖς Νήσοις, «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια», 4 (1883-1884).
- Δ.Α. Ζακυθινός, Ἀνέκδοτα Πατριαρχικά Ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας (1593-1798) ἐκδιδόμενα ἐκ παρισινῶν κωδίκων, «Ἑλληνικά», 2 (1932).
- Περικλ. Γ. Ζερλέντου, Ἱστορικά Ἑρευναι περί τὰς Ἐκκλησίας τῶν Νήσων τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου Θαλάσσης, ἐν Ἑρμουπόλει 1913.
- Νικ. Καλαμάρη, Ἐνα ἀκόμη Πατριαρχ. Σιγίλλιον γιά τό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγ. Ἀρτεμίου, ἐφημ. «Σιφναϊκή Φωνή», φ. Νοεμβρ. 1971.
- Σπ. Λάμπρου, «Νέος Ἑλληνομνημῶν», Γ' (1906), σελ. 382.
- Γεωργ. Α. Πετροπούλου, Νομικά Ἔγγραφα τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835), ἐν Ἀθήναις 1956, ἔκδοση Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, στή σειρά «Μνημεῖα τῆς Ἑλλην. Ἱστορίας», τόμος Γ', τεῦχος 1.
- Νικ. Προμπονά, Πατριαρχικόν Σιγίλλιον περί τοῦ μονυδρίου τοῦ Ἁγ. Ἀρτεμίου, ἐφημ. «Σιφναϊκή Φωνή», φ. Ὀκτωβρ. 1971.
- Βασ. Βλ. Σφυρόερα, Ἔγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820), ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, «Ἐπετηρίς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου», 17 (1967).

Ἡ σταυροπηγιακὴ Μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλίου - Σίφνου.

ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΙΦΝΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ

«Ἐπειδή εἰς ποτέ καιρόν μέ τήν θέλησιν τῆς Κοινότης νά ἐδόθηκε μίαν ἐκκλησίαν ῥωμέϊκην τοῦ ποτέ ἐπισκόπου φραγγῶν² Σαντορίνης κ(υρί)ου κ(υρί)ου Φραντζέσκου, ἐζήτησαν διά βικάριον τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τόν εὐλαβέστατον κ(υρί)ον Ἰγνάτιον διά³ νά ἐφημερεύῃ αὐτήν, ἡ ὁποία ἦταν ἔρημη ἀπό πάπαντος χρειαζόμενον, ἐρχόμενος ὁ αὐτός βικάριος ἀνεκαί⁴νησεν τήν αὐτήν ἐκκλησίαν μέ εἰκόνας καί ἱερά καί πάπαντος χρειαζόμενον καί καμπάνα καί πάσα ἄλλα παρα⁵μέντα ὡσάν πιστός κτήτορας καί οἰκονόμος μέ θεϊκόν ζῆλον καί σπίτια καί τόπους καί περιβόλια καί ἄξιος εἰς πάντα⁶ καί περιπλέον εὐλαβῆς καί τίμιος καί ἐνάρετος καί ποτέ σκάνδαλον δέν ἐπροξένησεν, ἀλλά ἱερήν⁷ καί ἀγάπην εἰς πάντας, ὁ πανιερώτατος αὐθέντης Δεσπότης ὄντινα θέλοντας νά τόν σηκώσῃ διά νά στείλῃ ἄλλον, ἐσυνά⁸χθησαν ἅπαντες, ἱερεῖς καί κοσμικοί καί ζητοῦν νά εἶναι πάλιν εἰς τήν αὐτήν ἐκκλησίαν ὁ αὐτός κύριος Ἰ⁹γνάτιος, τόν ὁποῖον ἐμαρτύρησαν ἐπί συνόδου ἄνδρα τίμιον, ἄξιον καί ἐνάρετον, εὐλαβῆ καί θεοσεβῆ καί¹⁰ κτήτορα τῆς ἐκκλησίας, εἰρηνικόν καί πάσης τιμῆς ἀξιώτατον, ἡ ταπεινότης ἡμῶν, γροικώντας τήν καλήν¹¹ φήμην τοῦ αὐτοῦ αἰδεσιμωτάτου, δίδομεν τήν παροῦσαν ἀτεστατζιόν εἰς τόν μακαριώτατον καί εἰς¹² τόν πανιερώτατον καί εἰς πᾶσαν σοπεριόρον του καί αὐθεντίαν τόν καιρόν ὅπου ἐπολιτεύθηκεν εἰς τό παρόν νησί¹³ ἐζήτησεν ὅτι νά μήν εἶναι κομένοσ ἀπεδῶ διά πολλήν βοήθειαν καί καλοσύνην ὅπου ἐξέβρησαν εἰς αὐτόν¹⁴ καί παρακαλεῖ εἰς τόν ἀρχιερέα του νά μήν τούς τόν ἀποστερήσῃ ἀπεδῶ καί οὕτως παρακαλετῶς ἐπί πάντας¹⁵ ἐπεδόθη ἡ παροῦσα συμμαρτυρία ἐξ ἡμῶν ἐν μηνί μαρτίῳ 1691 ἐν τῇ νήσῳ Νίῳ, ἰνδι-κτιῶνος Δ¹⁶.

(Τ.Σ.) † ὁ ταπεινός ἀρχιεπίσκοπος σίφνου καί πασῶν τῶν κυκλάδων νήσων Φιλάρετος βεβαιοῖ ὡς ἄνωθεν.

† ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας βηζητατόρος...

† μάρκος ηερές κε οἰκονόμος νίου μάρτηρας».

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΔΕΣ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΕΣ, «ΕΞ ΑΓΟΡΑΣ», ΣΙΦΝΙΩΝ

Ἀπό δημοσιευμένες πηγές καί ανέκδοτα ἔγγραφα πληροφορούμεθα ὅτι μικρές νησίδες τῶν Κυκλάδων, ἀκατοίχητες, ἀποτελοῦσαν ἰδιοκτησίες εὐπόρων Σιφνίων κατά τήν ἐποχή τῆς τουρκοκρατίας. Οἱ ἐν λόγω νησίδες εἶχαν περιέλθει σ' αὐτούς «ἐξ ἀγορᾶς» καί χρησίμευαν εἴτε ὡς βοσκότοποι, εἴτε ὡς γαῖες πρὸς καλλιέργειαν, ὅπου ἐπέτρεπε τοῦτο τό ἔδαφος τους ἢ ἄλλες χρήσεις.

Οἱ δημοσιευμένες πηγές ὁμιλοῦν γιά τά τρία νησίδια Φυρά, Δεσποτικό καί Στρογγυλό, πλησίον τῆς Ἀντιπάρου, οἱ δ' ανέκδοτες ἀναφέρονται σέ δύο νησίδες περί τήν Ἀμοργό, ἄγνωστα ὅμως τά ὀνόματά τους.

Α'. Νησίδες περί τήν Ἀντίπαρο

Πρώτη μαρτυρία γιά τίς ἐν λόγω ἰδιοκτησίες ἔχομε τῆς 6ης Νοεμβρίου 1803 κατά τήν ὁποία, ὁ Νικολάκης Ἀντωνίου Γρυπάρης, ἰδιοκτήτης τῆς νησίδος Φυρά, πλησίον τῆς Ἀντιπάρου, τήν παραχωρεῖ μέ ἰδιωτικό συμφωνητικό, γιά δέκα χρόνια στούς Γιακουμή καί Δημήτρη Φαρούπους, προφανῶς Ἀντιπάρους.¹ Ὁ ἰδιοκτήτης ἀνελάμβανε τήν ὑποχρέωση νά τοὺς ἀγοράσει δύο βόδια, νά συμμετάσχει στά ἔξοδα ἡμερομισθίων πού θά ἀπαιτοῦντο γιά τήν ἐκχέρσωση τῶν ἀγρῶν, ὅπως καί σ' ἐκεῖνα γιά τήν ἀνέγερση μιᾶς οἰκίας. Οἱ Φαροῦποι θά φρόντιζαν γιά τήν ἀφαίρεση κλαδιῶν, τή διάνοιξη πηγαδιοῦ, τήν ἀνοικοδόμηση τῆς οἰκίας, τή φύτευση ὀπωροφόρων δένδρων καί γενικά θά ἐργάζονταν γιά τήν ἀριστη καλλιέργεια τοῦ κτήματος μέ κάθε ἐπιμέλεια ὡσάν νά ἦταν δικό τους. Ὅποιο ἀπό τά δύο μέρη παρέβαινε τά συμφωνηθέντα, θά κατέβαλε στό ἄλλο γρόσια 100.² Στό ἀνωτέρω συμφωνητικό δέν

1. Γεωργίου Α. Πετροπούλου, *Νομικά Ἐγγραφα Σίφνου τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835)*, στήν ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν «*Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας*», 1956, τόμ. Γ', τεῦχος Ι', σελ. 309.

2. Αὐτόθι.

περιλαμβάνεται ποιό θά ἦταν τό ὄφελος τοῦ ἰδιοκτήτη ἀπό τήν παραχώρηση τῆς νησίδος στους Φαρούπους. Εἶναι πολύ πιθανόν ὅτι τό ζήτημα τοῦτο θά ρυθμίστηκε βραδύτερα μέ ἄλλο ἔγγραφο συμφωνίας. Ἄλλη, πάντως, μαρτυρία, τῆς 17ης Αὐγούστου 1807, ἀναφέρει ὅτι «οἱ βοσκοί, οἱ χρησιμοποιοῦντες τά τρία ἔρημα νησιά Δεσποτικό, Στρογγυλό καί Φυρά ὡς γενολεῖβαδα, καταβάλλουν εἰς τόν σιόρ Πετράκη Γρυπάρη, προφανῶς ὡς μίσθωμα, 130 ὀκάδες τυροῦ, ἤτοι 60 διά τό Δεσποτικόν, 40 διά τό Στρογγυλόν καί 30 διά τά Φυρά».³

Τό ἐνδιαφέρον στήν τελευταία αὐτή μαρτυρία εἶναι τό ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτη τῶν νησίδων, Πετράκης Γρυπάρης, γιά τόν ὁποῖο δέν ἔχει διακριβωθεῖ ἡ σχέση του μέ τόν Νικολάκη Ἄντωνίου Γρυπάρη τῆς προηγουμένης μαρτυρίας, ἄν δηλαδή εἶχαν συγγένεια ἢ ἀπλῶς ἔφεραν τό ἴδιο ἐπώνυμο. Ὁ ἀείμνηστος καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γεώργιος Πετρόπουλος διετύπωσε τήν ἄποψη ὅτι «γεννᾶται ἡ ὑπόνοια ὅτι ὁ Πετράκης καί ὁ Νικολάκης δυνατόν νά ἦσαν ἀδελφοί», ἀφοῦ, ἀπό τίς μνημονευθεῖσες ἀνωτέρω 130 ὀκάδες τυριοῦ, ἡ μισή ποσότητα (65 ὀκάδες) ἀνήκε στόν μακαρίτη Νικόλαο Γρυπάρη καί ἔπρεπε νά παραδοθεῖ «εἰς χείρας τῆς Μαρίας» Γρυπάρη, τῆς χήρας συζύγου του. Δηλαδή, ὁ Νικόλαος Ἄντωνίου Γρυπάρης, ἦταν κατά τό ἔτος 1807 νεκρός.⁴

Φαίνεται λοιπόν, ἄσχετα ἀπό τήν πιθανή συγγένεια τῶν δύο Γρυπάρηδων, ὅτι τά νησιά ἀνήκαν, ἐξ ἡμισείας, σέ ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τουλάχιστον ἀπό τοῦ ἔτους 1807. Ὅταν στίς 30 Μαρτίου 1825 «ἡ κυρία Μαρία, Ἀρχόντισσα τοῦ μακαρίτου Νικολάου Γρυπάρη» προέβαινε στή σύνταξη προικοσυμφώνου «τοῦ φίλτατου υἱοῦ της κυρίου Ἀποστολάκη» ἐνόφη τοῦ γάμου του μέ τό «κυρά Μοσχουδάκι, μονογενῆ θυγατέρα τῶν μακαρίτων Κωνσταντίνου Ἰωάννου Πάου καί Εἰρήνης θυγατρὸς τοῦ ποτέ Κωνσταντίνου Π. Μάτζα», ἔγραφε σ' αὐτό ὅτι τοῦ παρεχωρεῖτο α) «τό ἡμισυ μέρος τῆς ἀλυκῆς τῆς Ἀντιπάρου, κειμένης ἐπάνω εἰς τό ἐκεῖ Νησίδιον ὀνομαζόμενον Φυρά, ἡ ὁποία εἶναι ἀγορά τοῦ μακαρίτου Πατρός του» καί β) «τά ἡμισυ μέρη τῶν δύο Νησίων Δεσποτικοῦ καί Στρογγυλοῦ, κείμενα πλησίον τῆς Νήσου Ἀντιπάρου, ἀγορά τοῦ μακαρίτου Πατρός του...».⁵ Σύμφωνα μέ τίς διατυπώσεις αὐτές τοῦ προικοσυμφώνου, ὁ μακαρίτης Νικόλαος Ἄντωνίου Γρυπάρης

3. Αὐτόθι, σελ. 313.

4. Αὐτόθι. Τό σκεπτικὸ τοῦτο δέν εἶναι εὐστοχο, γιατί καί ἀδελφία νά μὴν ἦταν, ἀλλ' ἀπλοῖ συνιδιοκτήτες, τό μισό τυρὶ ἀνήκε κανονικά στόν μακαρίτη Νικόλαο Γρυπάρη ἢ τοὺς κληρονόμους του.

5. Αὐτόθι, σελ. 194.

ἦταν κύριος, ἐξ ἡμισείας, τῶν τριῶν νησίδων (μέ συνιδιοκτήτη τόν Πέτρο Γρυπάρη).

Εἶναι γνωστό, τέλος, ὅτι πρό τοῦ ἔτους 1817, ἡ κυρία Μαρία, χήρα τοῦ ποτέ Νικολάου Ἀντωνίου Γρυπάρη, εἶχε «διαφορά τινα χρηματική» μέ τόν Νικόλαο Πέτρου Γρυπάρη, γιά τήν ὁποία ἐπελήφθη ὁ δραγομάνος τοῦ Στόλου Μιχαήλ Μάνος, μολονότι ἐπρόκειτο γιά μικρή χρηματική ποσότητα.⁶ Γιός λοιπόν τοῦ Πέτρου Γρυπάρη, ὁ Νικόλαος αὐτός, ὁ ὁποῖος διεκδικοῦσε δικαιώματα, εἴτε γιατί εἶχε κληρονομήσει τόν πατέρα του, εἴτε γιατί ἐνεργοῦσε ὡς ἀντιπρόσωπός του, ἄν δέν εἶχε ἀποβιώσει ἐκεῖνος. Πέραν πάντως τῆς, ἐν καιρῷ, διακριβώσεως τυχόν οἰκογενειακῆς σχέσεως μεταξύ τῶν δύο Γρυπάρηδων, Νικολάου καί Πέτρου, τά τρία νησίδια περί τήν Ἀντίπαρο ἐξακολουθοῦσαν νά αποτελοῦν ἰδιοκτησίες τῶν Σιφνίων αὐτῶν (τῶν ἀπογόνων τους) ἀκόμη καί κατά τό ἔτος 1825.

Β'. Νησίδες περί τήν Ἀμοργό

Περί τήν Ἀμοργό ὑπάρχουν ἀρκετές μικρονησίδες (Νικουριά, Κέρος, Ἀντικέρι, Πατελίδι, Γραμβοῦσα...), ἐκ τῶν ὁποίων δύο, ἄγνωστο ποιές, ἀνήκαν σέ ἕναν «Σιφνέο» καί αὐτόν μή κατονομαζόμενον. Περί τοῦ θέματος ὁμιλοῦν τρία ἔγγραφα ἀποκείμενα στό Μπενάκειο Μουσεῖο (Ἀρχεῖο Ἀγῶνος, Φάκ. 4 καί 5), τῆς ἐποχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1822, προκειμένου νά συναχθοῦν χρήματα, ἡ Διοίκηση ἀπέστειλε στά νησιά τούς «ἀρμοστάς τῶν νήσων», οἱ ὁποῖοι βρέθηκαν στήν Ἀμοργό στίς ἀρχές τοῦ μηνός Ἰουλίου. Ὁ ἀντέπαρχος Ἀμοργοῦ, Ἀστυπалаίας καί Ἀνάφης Δρόσος Σιγάλας, ἀνέφερε στούς ἀρμοστές ὅτι ἔτρεχε «μία διαφορά ἑνός Σιφνέου μετά τῶν ἐδῶ ἀντεπαρχιωτῶν μου, περί δύο νησίων τῆς Ἀντεπαρχίας...» Ὅταν οἱ ἀρμοστές, μετά τήν Ἀμοργό, μετέβησαν στή Σαντορίνη, ὁ ἀντέπαρχος Σιγάλας τούς ἔγραφε (4 Ἰουλίου 1822) ὅτι «ὁ Σιφνέος ὅπου μέ ἐγράφατε, ἀπέρχεται αὐτοῦ διά νά προβάλλει τά δίκαιά του, φαίνεται δέ νέος Φιλογενής...». [Ἄς σημειωθεῖ ὅτι «φιλογενεῖς» χαρακτηρίζονταν οἱ φιλικοί ἑταῖροι]. Οἱ ἀρμοστές ἀπήντησαν στίς 9 Ἰουλίου 1822 «... περί δέ τῆς διαφορᾶς τήν ὁποίαν ἔχουν οἱ αὐτόθι ἀντεπαρχιωταί σας μετά τοῦ Σιφναίου περί τῶν δύο νησίων τῆς Ἀντεπαρχίας

6. Βασιλείου Βλ. Σφυρόερα, Ἐγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820) ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, «Ἐπετηρίς Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου», 17(1967), σελ. 20-21 (καί σέ ἀνάτυπο)

σας, ὅλαι αἱ πρόσοδοι τούτων τῶν νήσων πρέπει νά μείνουν εἰς δεπόζιτον (= ἰταλ. deposito = ἡ κατάθεση), ἕως ὅτου νά γίνη κρίσις διά νά εὔρεθῆ τίς τῶν ἀντιεφερομένων ἔχει τό δίκαιον...».

Οἱ πληροφορίες μας ἐπί τοῦ θέματος ἐξαντλοῦνται ἐδῶ καί ἄγνωστος, ἐπί τοῦ παρόντος, παραμένει ὁ «φιλογενής» νέος Σίφνιος, ὅπως καί τά νησιδία τῆς ἰδιοκτησίας του. Δέν ἀποκλείεται καί τά νησιδία αὐτά νά ἀνήκαν σέ Γρυπάρηδες, κατά τό προηγούμενο τῶν ὁμοίων τῆς Ἐντιπάρου. Ἄλλωστε ὁ Νικολός Ἐντωνίου Γρυπάρης, μετά τόν θάνατο (1792) τοῦ πατέρα του, κληρονόμησε σημαντικά περιουσιακά στοιχεῖα καί, διόλου ἀπίθανο, νά ἐπένδυσε τά χρηματικά κεφάλαιά του σέ παρόμοιες ἀγορές πρὸς ἐχμετάλλευση.

Σημείωμα

Θεωροῦμε χρήσιμο νά σημειώσουμε ἐδῶ καί ἓνα ἀπόσπασμα ἀναφορᾶς, ἀπό 5 Ἰουλίου 1822, τῶν ἀρμοστῶν τῶν νήσων Σάββα Ὀδυσσεύς καί Χ. Τικούλη, σχετικό μέ τή Σίφνο:

«Ἐφθάσαμεν εἰς τήν Ἀμοργόν... Τήν αὐτήν νύκταν ἐκράξαμεν καί τόν Ἐπίτροπον τοῦ Ἀρχιερέως καί τοῦ ἐζητήσαμεν τόν λογαριασμόν τῆς συνάξεως τῶν ἀρχιερατικῶν δικαιωμάτων καί μᾶς τόν ἔφερεν τήν Τρίτην τό πρῶν πάραυτα ἔχαμε καί συνεισφοράν γρόσια ἑκατόν, ἐζήτησεν ὅμως νά κρατήσῃ ἐκ τῶν ἀρχιερατικῶν δικαιωμάτων ὅσα ἔξοδα ἔχαμε νά ὑπάγῃ εἰς Σίφνον μερικά χρήματα, τά ὁποῖα κατ' ἐπιταγήν τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ γέροντός του (ἐνν. γέρων ὁ μητροπολίτης Σίφνου Καλλίνικος) Ἰωάννου Λειμβαίου...». Εἶναι γνωστό πρό πολλοῦ ὅτι ὁ Ἰωάννης Λειμβαῖος διατελοῦσε ἐπίτροπος οἰκονομικῶν ζητημάτων τοῦ ἀπουσιάζοντος στήν ΚΠολη Καλλινίκου τουλάχιστον ἀπό τοῦ ἔτους 1817 [βλ. «Σιφνιακά», 4(1994), σελ. 50 καί 5 (1995), σελ. 116]. Ἡ ἀναφορά τῶν ἀρμοστῶν ἀνήκει στό Μπενάκειο Μουσεῖο, Ἀρχεῖο Ἀγῶνος, Φάκ. 5.

Η ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΑ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΠΟΙΟΥ ΣΙΦΝΙΟΥ ΓΡΥΠΑΡΗ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Γιά τήν «κληροδοσία Γρυπάρη» ἔχουμε κάνει σύντομη ἀναφορά στόν τόμο Η' (2000), σελ. 112, ὑπόσ. 42, στήν ἐργασία μας «Σίφνιοι καί ξένοι ζωγράφοι στή Σίφνο. Κατάλογος - ἔργα - μαρτυρίες» [1450-1830]. Τό ζήτημα ἀνέκυψε ὅταν στήν τότε Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως περιῆλθε στίς ἀρχές Μαρτίου 1840 ἡ πληροφορία ὅτι κάποιος Σίφνιος Γρυπάρης, πού ζοῦσε στή Ζάκυνθο καί ἀπεβίωσε κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ '21, εἶχε κληροδοτήσει «εἰς τόν μέλλοντα βασιλέα» τῆς ἐλεύθερης Ἑλλάδος «μέρος πολυτίμων εἰκόνων» τῆς συλλογῆς του. Ἡ Γραμματεία τότε ζήτησε ἀπό τήν ὁμοία τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καί τῶν Ἐξωτερικῶν νά ἀναθέσει στόν ὑποπρόξενο Ζακύνθου τή διερεύνηση τοῦ θέματος καί νά τήν ἐνημερώσει σχετικῶς. Δόθηκε πράγματι ἡ ἐντολή καί ὁ ὑποπρόξενος ἐρεύνησε ἐπισταμένως, κατά τούς ἰσχυρισμούς του, πλὴν δέν ἀνεκάλυψε τίποτε σχετικῶς, οὔτε κἄν τήν ὕπαρξη Σιφνίου Γρυπάρη στή Ζάκυνθο πού νά ἀπεβίωσε κατά τήν Ἐπανάσταση.

Οἱ ἔρευνες του ἐκτάθηκαν σέ διάφορα σημαντικά πρόσωπα τοῦ νησιοῦ, στά πρωτόκολλα τοῦ Ὑγειονομείου καί στίς καταγραφές ἀπό 1 Ἰανουαρίου 1821 - τέλος Δεκεμβρίου 1830, ὅπως καί στά τηρούμενα στή μητρόπολη Ζακύνθου βιβλία θανάτου ἀπό τό 1821-1833. Ἄκαρπες οἱ διεξαχθεῖσες ἔρευνες δέν ἀπέδωσαν οὔτε τήν ὕπαρξη «Σιφνίου Γρυπάρη» στή Ζάκυνθο, κατά τή δημοσιευομένη ἐν συνεχείᾳ ἀλληλογραφία, μετά τή διεξαγωγή τῆς ὁποίας δέν φαίνεται νά ὑπῆρξε κάποια συνέχεια. Ἴσως μιά ἀκόμη ἔρευνα στά πρωτόκολλα καταχώρισης συμβολαίων τῶν συμβολαιογράφων Ζακύνθου νά εἶχε κάποιο ἀποτέλεσμα.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

«[Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν]

Ἄρ. Πρ. 994/588

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

[ἐνν. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας]

Περὶ εἰκόνων τοῦ Γρυπάρη.

Πληροφορούμεθα ὅτι Σίφνιός τις, Γρυπάρης καλούμενος, ἀποθανὼν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς Ζαχύνθον, ἐκληροδότησεν εἰς τον μέλλοντα βασιλέα μέρος πολυτίμων εἰκόνων τὰς ὁποίας ἐκέκτητο. Ἐπειδὴ περὶ τοῦ κληροδοτήματος τούτου οὐδεμίαν περαιτέρω ἰδέαν ἔχομεν, εἰ μὴ ὅτι γνωρίζει τὴν ὑπόθεσιν ὁ ἐν Ζαχύνθῳ Ἑλλ(ην) πρόξενος, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τὸν διατάξητε νὰ ἐξετάσῃ περὶ αὐτοῦ καὶ μᾶς διαβιβάσῃ ὅσας πληροφορίας δυνηθῆ νὰ λάβῃ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Μαρτίου 1840

N.Γ.Θ.»

«Ἄριθ. 102./105

83 λ.

Τὸ Ὑποπροξενεῖον

τῆς Ἑλλάδος ἐν

Ζαχύνθῳ τῇ 20

Ἀπριλίου 1840

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Β(ασιλικοῦ) Οἴκου καὶ τῶν

Ἐξωτερικῶν Σχέσεων Β. Γραμματείαν τῆς

Ἐπικρατείας

Περὶ εἰκόνων τοῦ Γρυπάρη

Μετά εἰκοσιεπταήμερον παρέλευσιν λαβῶν τὴν ἀπὸ 18 παρελθόντος μηνός ὑπ' ἀριθμ. 799 διαταγὴν τῆς Β(ασιλικῆς) ταύτης Γραμματείας ἐπὶ τῆς ἀπὸ 9 ἰδίου μηνός ὑπ' ἀριθμ. 994 προσκλήσεως τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Β. Γραμματείας, ἐνήργησα περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένης κληροδοτήσεως τοῦ Σίφνιου, καλουμένου Γρυπάρη, ὅσας ἠδυνήθην ἐρεῦνας, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ εἰδοποιήσω εὐσεβάστως τὴν Β. ταύτην Γραμματείαν, ὅτι οὐδεμίαν ἠδυνήθην νὰ ἐξάξω πληροφορίαν, διότι ἐρευνήσας, ὄχι μόνον διαφόρους σημαντικούς τῆς Νήσου ταύτης, ἀλλὰ καὶ τὰ Πρωτόκολλα τοῦ Ὑγειονομείου, εἰς τὰ ὁποῖα καταγράφονται αἱ θαναί, ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1821 μέχρι τῆς τελευταίας δεκεμβρίου τοῦ 1830 ἐπληροφόρηθην βασίμως ὅτι, οὔτε ἐκληροδότησε Σίφνιός τις Γρυπάρης εἰς τὸν μέλλοντα Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος εἰκόνας, οὔτε ἀπέθαιεν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνταῦθα.

Διά τὰς αἰτίας ὅθεν ταύτας φρονῶ κατάλληλον τό νά ἐξεταχθῆ ὁ δόσας τήν τοιαύτην πληροφορίαν πρὸς τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.τ.λ. Β. Γραμματεῖαν διά νά σαφηνήσῃ τήν ὑπόθεσιν ταύτην, δηλ. τό ὄνομα τοῦ κληροδοτήσαντος. τήν καταγωγήν του, τήν ἐπιστήμην ἢ τέχνην του, τήν ἐποχὴν τῆς τελευτῆς του καί εἰς ποίας βάσεις στηρίζεται, ὥστε οὕτω θέλει κατασταθῆ εὐκολωτέρα ἢ εὗρεσις μιᾶς τοιαύτης ὑποθέσεως, ἂν ὑπῆρξε ποτέ. Περίστασις ὠφέλιμος διά τό Βασιλεῖον τήν ὁποίαν ὁ ὑποφαινόμενος, ἂν ἐγνώριζον, δέν ἤθελον παραβλέψῃ ποτέ, καθὼς ἔπραξα καί εἰς πολλάς ὁμοίας ταύτης περιστάσεις, γνωστάς οὔσας πρὸς τήν Β. Γραμματεῖαν, εἰς τὰς ὁποίας πάντοτε, ὡς πιστός ὑπάλληλος καί ὡς ὑπήκοος Ἕλλην, προσήλωσα τήν προσοχήν μου, διό καί ἤδη δέν θέλω παύση τῶν ἐρευνῶν μου περὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ὑποθέσεως, τό ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἐπιφυλάττομαι νά καθυποβάλλω ἐν καιρῷ.

Ἐπιστρέφεται δέ καί ἡ Διαταγή τῆς ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β. Γραμματείας.

Ἔχω τήν τιμὴν νά ὑποσημειοῦμαι βαθυσεβάστως
Ταπεινότατος καί εὐπειθέστατος
Ἵποπρόξενος
Κ. Καναλέτος»

Στό λευκό περιθώριο τά ἐξῆς:

«Διευθύνεται πρὸς τήν ἐπί τῶν Ἐκκλησ. καί τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεῖαν διά νά λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐνδιαλαμβανομένων εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀρ. 994 ἐγγράφου της καί εὐαρεστηθῆ ἐπομένως νά μᾶς τήν ἐπιστρέψῃ.

Ἐν Ἀθήναις τήν 24 Ἀπριλίου 1840
ὁ Γραμματεὺς
Κ. Ζωγράφος»

«Ἀριθ. 105: 108 Πρ.
86 λός
Τό Ἵποπροξενεῖον
τῆς Ἑλλάδος ἐν
Ζακύνθῳ τῇ 26
Ἀπριλίου 1840

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Πρὸς τήν ἐπί τοῦ Β(ασιλικοῦ) Ὄγκου
καί τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Β. Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας.

Περί τοῦ Σιφνίου Γρυπάρη.

Κατά συνέπειαν τῆς ἀπό 20 ὑπερμεσουῦντος ὑπ' ἀριθ. 105 ἀναφορᾶς μου σπεύδω νά εἰδοποιήσω τήν Β. ταύτην Γραμματεῖαν ὅτι, πρὸς πλει-

οτέραν πληροφορίαν περί τῆς τελευτῆς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀναφερομένου Σιφνίου καλουμένου Γρυπάρη, ἐξέτασα καί εἰς τὰ Βιβλία τῶν θανῶν τῆς ἐνταῦθα Μητροπόλεως ἀπό τὰ 1821 μέχρι τοῦ 1833 ἔτους, ὅπου ἐνταφιάζονται, κατὰ νόμον, πάντες οἱ ἀποθνήσκοντες ἐνταῦθα ξένοι, ἀλλά καί ἐκ τῶν ἐξετάσεών μου τούτων οὐδεμίαν ἔλαβον πληροφορίαν ὅτι ὁ Γρυπάρης οὗτος ἀπέθανεν ἐνταῦθα.

Ἵποσημειοῦμαι μέ σέβας βαθύτατον
Ταπεινότατος καί εὐπειθέστατος
Ἵποπρόξενος
Κ. Καναλέτος»

Ἐπισημείωση:

«Διευθύνεται πρὸς τὴν ἐπί τῶν Ἐκκλησ. καί τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσ. Γραμματεῖαν κατόπιν τῆς ἀπὸ 24 Ἀπριλίου ἐπισημειώσεώς μας διὰ νά λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐνδιαλαμβανομένων καί εὐαρεστηθῆς ἐπομένως νά μᾶς τὴν ἐπιστρέψῃ. Ἐν Ἀθήναις τὴν 3 Μαΐου 1840.

Ὁ ἐπί τοῦ Βασ. Οἴκου κ.τλ. Γραμματεὺς
Κ. Ζωγράφος»

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Τὰ ἔγγραφα ἀνήκουν στὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους μέ τὰ στοιχεῖα ΓΑΚ/ΓΕΔΕ, θυρίς 134-Φάκ. 4 (55/8), Κλάδος Β', «Γρυπάρη Κληροδοσία».

CHMEIΩMATA

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΣΙΜΟΥ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ
[1657 - 2007]

Τό έτος 2007 συμπληρώθηκαν πενήντα χρόνια δημοσιεύσεων ή «προσφοράς στην Ιστορία τής Σίφνου και άλλων Κυκλάδων» τού Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, εκδότη τού περιοδικού μας. Για τήν επέτειο αυτή ή Έκδοτική «Έπτάλοφος» προήλθε στην έκτύπωση τιμητικού τεύχους καταγραφής τών έργων του κατά τό πενήντάχρονο αυτό διάστημα. Πρώτο δημοσίευσμά του, ιστορικού περιεχομένου, τέθηκε στό τεύχος αυτό ό πρώτος επίσκοπος Σίφνου Θεόδωρος, ό όποιος παρεκά-θησε σέ Σύνοδο υπό τόν πατριάρχη Μηνᾶ, κατά τό έτος 536, στην Κωνσταντινούπολη [έφημ. «Σίφνος» φ. Ίουνίου-Ίουλίου 1957], άν και τούτου προηγείται δημοσίευση μέ τίτλο «Η Χρυσοπηγή τής Σίφνου» πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο 3, 15 Μαΐου 1957, τής έφημεριδού-λας «ή Φωνή τού Λόχου» τού Γ' Σώματος Στρατού, όταν ύπηρετούσε μέρος τής θητείας του στή Θεσσαλονίκη.

Γιά τήν επέτειο τών πενήντάχρονών του, αλλά και για τή συμπλή-ρωση, μέσα στό έτος 2007, δεκαπέντε (15) τόμων τών «Σιφνιακών», έγραψαν σχετικώς γι' αυτόν και τό έργο του, φίλοι και ειδήμονες:

Ό κ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

έφημερ. «Η Καθημερινή», 3 Ίουλίου 2007.

Η περίπτωση τής σύνταξης μιᾶς έπετηρίδας από ένα και μόνο πρό-σωπο εΐναι σπάνια, σπανιότατη. Τά «Σιφνιακά, Έπετηρίς Ιστορικῆς Ύλης τής Σίφνου» έφτασαν στό 15ο έτος τους (τόμ. ΙΕ', 2007, 208 σ. Εΐκ.). Έκδότης και συντάκτης ό ιστορικός Σίμος Μιλτ. Συμεωνί-δης, πού στό διάστημα τών έτών αὐτῶν έχει ανασύρει από τό παρελθόν πολύτιμα ντοκουμέντα πού αποκαλύπτουν λησμονημένα έργα και ήμέρες τών παλαιῶν και ξεχασμένα γεγονότα. Τά «Σιφνιακά» ανασυνθέτουν τά ιστορικά, λαογραφικά, εκκλησιαστικά, τά πνευματικά τού θελκτικού

νησιού που του δίνουν περίοπτη θέση για την ποτέ ζωτικότητα του που ανασυστήνεται πάλι, ένα σύγχρονο ήχηρό «παρών» στις Κυκλάδες. Το πλούσιο αρχαιολογικό υλικό επιστημονικά αξιοποιημένο από τον συντάκτη της έπετηρίδας έφθασε συνολικά τις 2.800 σελίδες, προσωπικός άθλος και επένδυση φανταχτερή και ουσιαστική για την τυχερή Σίφνο, χάρη στη γενναιοδωρία των Δημοτικών Αρχών της που μεριμνούν για την πνευματική θωράκιση του Δήμου τους, δυναμικό συμπλήρωμα της τουριστικής του ευμάρειας. Το μότο της έκδοσης «Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ίνα μή τι απόλλυται» (Ίωάνν. ΣΤ', 12) τηρείται με εὐλάβεια και επιβεβαιώνεται σέ κάθε νέο τόμο.

Ὁ κ. ΝΙΚΟΣ Γ. ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ

Φιλολόγος - Δ/ντής Γυμνασίου - Λυκείου Σίφνου

Ἀγαπητέ μου φίλε κ. Συμεωνίδη

Βλέποντας μέ χαρά συγκεντρωμένους τούς πολύτιμους καρπούς τῆς πολύχρονης καί κοπιώδους ἔρευνας σου καί συγγραφῆς πού μαρτυροῦν τήν ἀφοσίωσή σου στό δαπανηρό σέ πνευματικές δυνάμεις καί σέ χρήματα ἔργο σου, σέ μιά μακρόχρονη μοναχική πορεία, νά διαφωτίσεις τό θολό ἤ καί ἄγνωστο ἕως τώρα ἱστορικό παρελθόν τῆς ἀγαπημένης σου Σίφνου, θέλω νά ἐπαινέσω καί νά συγχαρῶ τήν Ἐκδοτική «Ἐπτάλοφος» γιά τήν πρωτοβουλία τῆς νά τιμήσει μέ τήν ἑορταστική αὐτήν έκδοση τόν παλαιότερο φίλο-πελάτη τῆς, ἀλλά καί γιά τή δυνατότητα πού προσφέρει στους μελλοντικούς ἐρευνητές νά καταφεύγουν σ' αὐτήν ὡς πλούσια πηγή πληροφοριῶν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ πνευματική Σίφνος μένει χρεωμένη μέ ἓνα ἀνεξόφλητο ἕως τώρα χρέος ἔμπρακτης ἀναγνώρισης καί τιμῆς.

Σέ ἀσπάζομαι, σέ συγχαίρω εὐλικρινά καί σοῦ εὐχομαι καλή ὑγεία, μακροημέρευση καί συνέχιση τοῦ σπουδαίου καί μοναδικοῦ ἔργου σου μέ πνευματική διαύγεια καί καρποφορία.

Σίφνος, 29 Αὐγούστου 2007

Μέ ἐκτίμηση καί ἀγάπη

Νίκος Γ. Προμπονάς

Ὁ κ. ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

Φιλολόγος - Ἱστορικός

Ἐκδότης περιοδ. «Παριανά»

Φίλε Σίμο

Ἐλαβα τά «Ἱστορικά Δημοσιεύματά» σου καί εὐχαριστῶ. Σέ συγχαίρω γιά τόν πλοῦτο τῶν μελετῶν πού ὡς τώρα (μισός αἰώνας!) ἔχεις παρουσιάσει καί θαυμάζω τό κουράγιο σου, τό πείσμα, τό ζήλο, τήν ἀγάπη, τήν ἐπιμονή καί ὑπομονή γιά νά μᾶς προσφέρεις κάθε παλιό καί ἄξιο νά ἔρθει στό φῶς τῆς ἐποχῆς μας.

Εὐχομαι συνέχιση τῶν ἄοκνων ἀγώνων σου καί τό ὄνομά σου θά μείνει «εἰς τόν αἰῶνα» καί θά τό μνημονεύουν οἱ μέλλουσες γενεές καθώς θά ἀντλοῦν σοφία καί γνώση καί διδάγματα ἀπό τά πνευματικά σου ἐπιτεύγματα.

Ἀθήνα 22-8-2007

Μέ πολλή τιμή καί φιλία

Νίκος Χρ. Ἀλιπράντης

Ὁ κ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΣΑΠΙΔΗΣ

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμά γιά τήν ἀποστολή τοῦ 15ου τόμου τῶν Σιφνιακῶν. Τόν μελέτησα διεξοδικά, πλούσιος σέ ἀρχειακό ὕλικό, γεμάτος προσφορά γιά τήν ἀγαπημένη Σίφνο, ὅπως καί οἱ ἄλλοι 14. Οἱ δεκαπέντε αὐτοί τόμοι, πού σᾶς εὐχομαι νά τούς ἐκατοστήσετε, ἀποτελοῦν ἕνα πολυτιμότερο ἔργο προσφορᾶς καί ἀναφορᾶς γιά τή Σίφνο, ἀλλά καί τόν εὐρύτερο Κυκλαδικό χῶρο. Ἡ ἀνάδειξη τῆς Σίφνου ἀπό τήν ἱστορική λήθη ὀφείλεται ἀποκλειστικά σέ σᾶς. Ἡ «Ἱστορία τῆς Σίφνου», οἱ 2 τόμοι τῆς Βρύσης καί τά ἄλλα πονήματά σας, καθώς καί οἱ 15 τόμοι τῶν Σιφνιακῶν συνέβαλαν καθοριστικά στήν ἀνάδειξη τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τοῦ νησιοῦ ψηφίδα πρὸς ψηφίδα. Μακάρι κάθε νησί νά γεννοῦσε ἕναν Συμεωνίδη πού νά ἀνέσκαπτε τό ἱστορικό του παρελθόν μέ τή δική σας εὐσυνειδησία, πίστη καί ἀγάπη πρὸς τήν ἱστορική ἀλήθεια.

... Θά ἤθελα νά σᾶς προτείνω, μέ ὅλο τό σεβασμό καί τήν ἀγάπη μου, νά προχωρήσετε σέ μιά συγκέντρωση καί ἐπανέκδοση ὅλων τῶν ἄρθρων σας πού εἶναι διάσπαρτα σέ διάφορες ἐφημερίδες καί περιοδικά. Θά ἦταν μιά ἀκόμα πολύτιμη συμβολή στήν Ἱστορία τῆς Σίφνου καί τῶν Κυκλάδων καθώς πολλά περιοδικά ἀπό αὐτά δέν ὑπάρχουν σέ βιβλιοθήκες ἢ τά τεύχη τους εἶναι παλιά καί εἶναι ἐξαντλημένα.

Θεσσαλονίκη 31-3-2007

Δημήτρης Κασαπίδης.

Ὁ κ. EMM. APT. ΚΑΤΣΟΥΡΗΣ

Ἀγαπητέ φίλε Σίμο

Γιὰ τὰ πενήντα χρόνια προσφορᾶς σου στήν Ἱστορία τῆς Σίφνου καί ἄλλων Κυκλάδων θερμά συγχαρητήρια· σοῦ εὐχομαι πολλά χρόνια ἀκόμη νάσαι καλά νά συνεχίσεις νά μᾶς προσφέρεις.

Μέ ἀγάπη καί ἐκτίμηση

Ἀθήνα, 27-8-2007

Ἐμμανουήλ Ἀρτ. Κατσούρης

τ. Πρόεδρος Συλλόγου Κινιδαριωτῶν Νάξου.

Ὁ κ. EMMANOYHA ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

...Πλοῦτος στοιχείων γιά ἐράνισμα, γιά μελέτη, γιά πατριδογνωσία προτοῦ ἐξαφανισθοῦμε ἄδοξα στή μαζοποίηση τῆς κοκα-κολας καί τοῦ τζίν. Ἄξιος λοιπόν καί τρισάξιος ὁ μισθός σας γιατί σά φάρος μᾶς δείχνεις τόν ὀρθό δρόμο αὐτογνωσίας καί τῆς ἰδιαιτερότητας τοῦ γένους μας, προτοῦ χαθοῦμε στό σκοτάδι μιᾶς πνευματικῆς παγκοσμιοποίησης καί καταστήσουμε πανομοιότυποι σάν τὰ βιομηχανικά προϊόντα.

Θερμούς χαιρετισμούς

Σίφνος, 1-9-2007

Ἐμμ. Νικολαΐδης.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΕΣ ἢ ΑΛΗΘΕΙΕΣ;

* Ὁ συμπολίτης μας κ. Ἀντώνιος Νικ. Κουλούρης, πρωτοπρεσβύτερος-θεολόγος, δημοσιεύει σέ συνέχειες στήν ἐφημερίδα «Σίφνος» κατάλογο προσώπων πού διετέλεσαν ἱερεῖς στή Σίφνο ἐπί 4 1/2 περίπου αἰῶνες, ἀπό τοῦ ἔτους 1550-1991. Ἡ ἐν λόγῳ ἐργασία θά μπορούσε νά χαρακτηρισθεῖ πολύτιμη ἄν, κατά τήν τάξη, περιεῖχε καί τίς πηγές ἀντλήσης τῶν πληροφοριῶν της, πράγμα πού κάνει σποραδικά καί μόνο μέ παραπομπές σέ λίγες δικές μας ἐργασίες. Γιὰ τοὺς περισσότερους τῶν καταγεγραμμένων ἱερέων οἱ πληροφορίες εἶναι οὐρανόπεμπτες.

Ὁ τρόπος αὐτός παρουσίασης ἑνός σημαντικοῦ ἱστορικοῦ θέματος τῆς πατρίδας μας, ἄν καί ἐνεργεῖται ἀπό ἄνθρωπο μέ πανεπιστημιακή μόρφωση (θεολόγον), κρίνεται βεβαίως ἀντιεπιστημονικός καί ἀναξιόπιστος. Δέν χωρεῖ μάλιστα, γιά ἐργασία τοῦ εἴδους της, οὔτε δικαιολογία στενότητος χώρου τῆς ἐφημερίδας, δεδομένου ὅτι, προαπαιτούμενο τῆς ἐγκυρότητός της εἶναι ἡ τεκμηρίωση τῶν πληροφοριῶν, ὅταν μάλι-

στα αυτές καλύπτουν χρονική περίοδο 4 1/2 αιώνων. Παρ' όλα ταύτα αποδεχτήκαμε τή χρησιμότητα του δημοσιευμένου καταλόγου, θελήσαμε όμως νά επιβεβαιώσουμε, δειγματοληπτικά, τά στοιχεῖα του, ἀνατρέχοντας στή βιβλιογραφία καί τίς ὑπάρχουσες λοιπές πηγές.

Ἀπό τή διεξαχθεῖσα ἔρευνα ἀπογοητευθήκαμε ἐνώπιον τῶν πολλῶν παραδοξοτήτων, αὐθαιρεσιῶν καί θλιβερῶν σφαλμάτων πού περιέχονται στόν κατάλογο αὐτόν. Παρόλο τοῦτο τά ἀποδίδουμε σέ, κακῶς νοούμενη, καλή πρόθεση τοῦ π. Ἀντωνίου νά λαμπρύνει τήν ἐκκλησιαστική ἱστορία τῆς Σίφνου, ἄν καί, ὡς θεολόγος πνευματικός, θά ἔπρεπε νά γνωρίζει τή σημασία πού ἔχει ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ, ἰδιαίτερα στήν Ἱστορία.

Ὅπως ἐνδεικτικά θά ἀναφέρουμε μερικά παραδείγματα (ἀφοῦ ἄν τό ἐπιχειρούσαμε λεπτομερῶς γιά ἕνα ἕκαστον τῶν καταγεγραμμένων ἱερέων θά χρειαζόμασταν τίς σελίδες δύο τόμων τοῦ περιοδικοῦ), προκειμένου νά ἀποδείξουμε τούς ἰσχυρισμούς μας:

Α'. Ἐμφανίζει ἱερέα «Καντζιλιέρη Ἰωάννη τοῦ Ἀναγνώστου 1705. Ἰερεῦς 1738. Πρωτοπαπᾶς Σίφνου 1744, 1790. Μάρτυς 1833» καί παραπέμπει στήν ἐργασία μας Βρυσιανή, σ. 56, ὅπου δέν ἀναγράφεται τίποτε ἀπό τά ἀνωτέρω. Ἄλλωστε πρωτοπαπᾶς Σίφνου ἀπό τό 1739-1760 διετέλεσε ὁ Ἀγγελέτος Καντζιλιέρης, τό δέ 1790 ὁ Κων/νος Βερνῆκος (βλ. «Σιφνιακά», Δ', 1994, σελ. 154). Ὁ Ἰωάννης αὐτός Καντζιλιέρης τοῦ π. Ἀντωνίου φέρεται γεννηθεῖς τό 1705 καί «μάρτυς» σέ ἔγγραφο τό 1833, σέ ἡλικία δηλ. 128 ἐτῶν!! Προφανῶς κατέστησε δύο πρόσωπα ἕναν ἱερέα.

Ἀναφέρει, ἐπίσης, Κουλούρη Φιλόθεον ἡγούμενο τῆς Βρυσιανῆς ἀπό 1797-1801 καί παραπέμπει, ψευδῶς, στή «Βρυσιανή» μας, σελ. 69, ὅπου ὁμως ἀναφέρεται μόνο προσήλωσι «τοῦ κύρ διακόνου Φιλότηου κουλούρι» τό 1771. Ὁ μετὰ 30ετίαν ἡγούμενος Φιλόθεος τῆς Βρυσιανῆς (1800-1801) εἶναι ἄγνωστο ἄν εἶναι ὁ Φιλότηος τοῦ 1771. Ἄλλωστε ἀπό 1797-1799 ἡγούμενος διατελοῦσε ὁ Μακάριος Σκουργελός καί ἀπό 1799-1800 ὁ Ἀγάπιος [«Σιφνιακά», ΙΓ' (2005), σελ. 55-57].

Β'. Παραπέμπει στά «Σιφνιακά», ΙΔ', 2006, σελ. 160, γιά τόν ἱερέα Ποτεντάκη, τόν ὁποῖο ἀποκαλεῖ Μιχαήλ, ἐνῶ τοῦτος ὑπογράφει μόνον «ἄρχων τοῦ Εὐαγγελίου Ποτεντάκης». Τό Μιχαήλ πού βρέθηκε;

Γ'. Γιά τόν ἱερέα Ἀντώνιο Πρατικό, πού ὑπογράφει σέ ἔγγραφο ἔτους 1735 ὡς «παπα-Ἀντώνιος Πρατικός βεβαιώνω τά ἄνωθεν», ὁ κ. Κουλούρης προσθέτει αὐθαίρετα «σεβάσμιος κληρικός» καί παραπέμπει στά «Σιφνιακά», ΙΔ', 1994, σελ. 142, ὅπου βέβαια δέν ἀναγράφεται ὁ χαρακτηρισμός «σεβάσμιος κληρικός».

Δ'. Καταγράφει «Καμπάνη Νεόφυτο (Νικολάου) γενν. περί τό 1720, ἱερομόναχο ἐκ χηρείας τῆς Ἱ.Μ. Προφήτη Ἡλία ἀπό 1751-

1773. *Ήγούμενος 1774-1775. Τέχνο του Άντωνίου, αδελφός του ό Λεόντιος Καμπάνης, τοποτηρητής τής αρχιεπισκοπής Σίφνου κατά τήν Έπανάσταση τοῦ '21 (για τόν όποιο βλ. τή δημοσιευμένη στόν παρόντα τόμο έργασία)».*

Ό Λεόντιος Καμπάνης, από τήν Άνδρο, είχε πράγματι αδελφόν Νεόφυτο, αλλά και οί δύο ήταν τέχνα τοῦ Γεωργίου [βλ. «Άνδριακά Χρονικά», 10, 1961, σελ. 226 και 238] και όχι τοῦ Νικολάου, όπως γράφει ό π. Άντωνιος. Ό κατά τό 1750-1751 ήγούμενος τοῦ Προφήτ' Ήλία Νεόφυτος, άγνώστου έπωνύμου [βλ. «Σιφνιακά», Β', 1992, σελ. 44-47], δέν εἶναι βέβαιο ότι ήγουμένευσε και τό 1774. Πόθεν λοιπόν οί πληροφορίες τοῦ π. Άντωνίου για τό έπωνυμο Καμπάνης, ότι διατελοῦσε «ιερομόναχος έκ χηρείας», ότι είχε αδελφό Λεόντιο, τέχνο Άντωνιο;

Ε'. Δημιουργεί μέ τό όνομα Ίερεμίας δύο πρόσωπα α) τόν Ίερεμία Καντζιλιέρη (κατά κόσμον Ίωάννη) τοῦ Άναγνώστου ιεροκήρυκος, γενν. περί τό 1650, ιερομόναχο τό 1680 και β) τόν Ίερεμία τοῦ Κλόντζου, γενν. περί τό 1690, αρχιμανδρίτη έκ χηρείας 1730, ήγούμενο Προφήτ' Ήλία, διάδοχον τοῦ Κλήμεντος.

Εἶναι γνωστό από μοναδική εἴδηση - ένθύμηση σέ βιβλίο [βλ. «Σιφνιακά», Β', 1992, σελ. 43-44], ότι τό έτος 1638, Άπριλίου 26, άνήμερα τής Μεσοπεντηκοστής, ναυάγησε βάρκα πού επέστρεφε από τήν Κιτριανή και πνίγηκαν 20 άνθρωποι, μεταξύ τών όποίων και ό ήγούμενος τοῦ Προφήτ' Ήλία Ίερεμίας τοῦ Κλόντζου. Ό π. Άντωνιος «πνίγει» και τόν άνωτέρω, άγνωστον και μή αναφερόμενον στην ένθύμηση Ίερεμία Καντζιλιέρη, στό ίδιο ναυάγιο. Πόθεν ή πληροφορία του;

ΣΤ'. Δύο λαϊκούς διδασκάλους τούς «χειροτονεῖ» κληρικούς και τούς συγχωνεύει σέ ένα πρόσωπο! Πρόκειται για τόν διδάσκαλο τής Σχολής τοῦ Άγίου Τάφου Τζορτζάκη Μπαο και τόν διδάσκαλο Ρεθύμνου Γεώργιο Βαο, δύο διαφορετικά πρόσωπα και μέ διαφορετικά έπωνυμα. Τό μόνο γνωστό για τόν πρώτο εἶναι ότι δίδαξε στή Σίφνο από τό 1796-1800 [βλ. Βασ. Βλ. Σφυρόερα, Έγγραφα τής Νήσου Σίφνου (1785-1820) έκ τής Συλλογής Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, στην Έπετηρ. τοῦ Μεσαιων. Άρχείου, τ. 17 (1967), σελ. 5-44 και «Σιφνιακά», Ε' (1995) σελ. 84, ΣΤ', 1998, σελ. 128 και Ι', 2002, σελ. 70]. Ό δεύτερος, αφού τελείωσε τίς σπουδές του στή Σίφνο περί τό 1818, τίς συνέχισε στό Ίάσιο και ύπῆρξε ένας από τούς πρώτους πού εκπαιδεύτηκαν στην άλληλοδιδασκτική μέθοδο από τόν διδάσκαλο Γεώργιο Κλεόβουλο. Στα μέσα Ίουλίου 1820 έδωσε έξετάσεις στή μέθοδο και έλαβε τό δίπλωμά του. Τότε μυήθηκε στή Φιλική Έταιρεία από τόν Δημ. Θέμελη στό Γαλάτσι και «άπῆλθεν εις Κρήτην», όπου διορίστηκε διδάσκαλος στό Ρέθυμνο [βλ. «Σιφνιακά», Ι', 2002, σελ. 19].

Ζ'. Άλλον λαϊκό, τόν Νικόλαο Πρατικό, άγιογράφο, χαρακτηρίζει, επίσης, ιερέα [βλ. γι' αυτόν ικανά στά «Σιφνιακά», Η', 2000, σελ. 118, ύποσ. 62 καί Θ', 2001, σελ. 153-167]. Δηλαδή άφού ήταν άγιογράφος έπρεπε νά είναι καί ιερέας!

Η'. Συγγείει τόν ήγούμενο τής Βρυσιανής Ίάκωβο Τριαντάφυλλο, άρχιμανδρίτη (1698-1700), μέ τόν, μετά 100 χρόνια, σκευοφύλακα τής Μονής Ίάκωβο Ξηρό, τόν όποιο προάγει, έσφαλμένα, sé ήγούμενο από 1699-1700 [βλ. «Σιφνιακά», ΙΓ', 2005, σελ. 45, γιά τόν πρώτο καί σελ. 56 γιά τόν δεύτερο].

Θ'. Άναφέρει τόν πρωτοπαπά Ίωάννη Ντολφίν (1700-1704) ώς «Ντόλφιν Θεοφάνη (Ίωάννη)». Πόθεν τό Θεοφάνης;

Ι'. Προσδιορίζει αυτόβουλα μέ ένα ± (= περίπου) τά έτη γέννησης τών καταγεγραμμένων ιερέων, πολλούς άπ' αυτούς όνομάζει «διδασκάλους» ή «ιεροκήρυκες», αναπόδεικτα βεβαίως, καί άλλους ώς «πρώην ρωμαιοκαθολικούς» πού προσήλθαν στήν όρθοδοξία, ένώ αυτοί ήταν όρθόδοξοι εκ γενετής. Τούς τελευταίους χαρακτηρίζει ρωμαιοκαθολικούς επειδή τά έπωνυμά τους ήταν δυτικής προέλευσης, όπως λ.χ. καί οι σημερινοί Γοζαδίνιοι, όρθόδοξοι έδω καί αιώνες.

Όπως γίνεται κατανοητό από τά λίγα αυτά παραδείγματα, ή έργασία του π. Άντωνίου Κουλούρη δέν είναι παρά μία σαρωτική κακοποίηση τής εκκλησιαστικής ιστορίας τής Σίφνου, γι' αυτό, προφανέστατα, δημοσιεύεται άτεκμηρίωτη. Γράφει φανταστικά πράγματα προκειμένου νά προσδώσει, δήθεν, αίγλη καί «έκταση» στήν Ίστορία τής Σίφνου! Λυπούμαστε πολύ πού βρισκόμαστε στήν ανάγκη νά διατυπώσουμε αυτή τή γνώμη, δηλώνουμε όμως εύθαρσώς, ότι θά ζητήσουμε δημόσια συγνώμη, άν αποδείξει μέ τά άπαραίτητα ιστορικά στοιχεία τά όσα καταγράφει γιά έναν έκαστο ιερέα. Πρός τούτο του παραχωρούμε τίς σελίδες τών «Σιφνιακών» γιά νά έχει τόν κατάλληλο χώρο νά αναπτύξει, όπως πρέπει, τήν έργασία του.

Κρίνουμε, τέλος, σκόπιμο νά σημειώσουμε ότι, άν αληθεύουν τά όσα άγνωστα γράφει ό π. Άντώνιος, τότε λογικό είναι νά θεωρήσουμε ότι στήν κατοχή του έχουν περιέλθει όλες οι άρχειακές πηγές του νησιού μας, αυτές πού από χρόνια τώρα θεωρούμε ως διαρπαγεϊσες.

Σίμος Μιλτ. Συμεωνίδης

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ
[1957 - 2007]

*Πενήντα χρόνια προσφορά
στην Ίστορία της Λίγνου
και άλλων Κοκιλιάδων*

ΕΚΔΟΤΙΚΗ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.

ΑΘΗΝΑΙ
2007

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

- ✓ ΠΑΝΑΓ. Β. ΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΣΑΡΛΗ
«Συμβολή στη γνώση της χλωρίδας και της βλαστήσεως της Νήσου Σίφνου», ἄ.χ., σελ. 20, ἔκδοση τοῦ Δήμου Σίφνου.
- ✓ ΑΝΤΩΝΗ Γ. ΤΡΟΥΛΛΟΥ, λαογράφου.
«Μαρμάρινες παλιές Κρήνες - Βρύσες, Πηγές - Πηγάδια - Μαγγανοπήγαδα καὶ Νερόμυλοι τῆς Σίφνου».
Ἔκδ. 2007, σελ. 72, εἰκονογρ.
- ✓ ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ
«Προσθήκες στὰ Τοπωνύμια τῆς Πάρου καὶ Νέα Τοπωνύμια», Ἀθήνα 2007, σελ. 159, εἰκον.
- ✓ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Χ. ΠΑΓΩΝΗ
«Γλωσσικά τῆς Μήλου, τοπικές λέξεις, γνωμικά, παροιμιώδεις καὶ ἰδιότυπες ἐκφράσεις», Μῆλος 2007, σελ. 179.
- ✓ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ
«Ἐκκλησίες τῆς Σίφνου», Σίφνος 2007, μέγ. σχῆμα. σελ. 50 (δακτυλογραφημένο).
- ✓ ΝΙΚ. Γ. ΠΡΟΜΠΟΝΑ
«Οἱ ἐγκαταστάσεις Σιφνίων ἀγγειοπλαστῶν στὴ Νάξο καὶ ἡ ἐπίδρασή τους στὴ Ναξιακὴ κεραμική», Ἀθήνα 2007, εἰκονογρ. (Ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν ἔκδοση ΔΡΥΣ ΥΨΪΚΑΡΗΝΟΣ, τιμ. τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ Δ.Β. Οἰκονομίδη).
- ✓ ΜΑΝΟΛΗ ΑΡΤ. ΚΑΤΣΟΥΡΗ
«Τὰ παλιά τρία (ἐλαιοτριβεῖα) τοῦ Κυνιδάρου Νάξου». Ἀθήνα 2007, σελ. 64, εἰκονογρ. ἔκδοση τοῦ Συλλόγου Κυνιδαριωτῶν Νάξου «ὁ Ἅγιος Γεώργιος».
- ✓ ΣΙΜΟΥ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ
 - α) «Ἱστορικά Δημοσιεύματα» [1957-2007], Ἀθήνα 2007, σελ. 54 (ἔκδοση τῆς «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.).
 - β) «Ὁ Ναός τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Κιμῶλου καὶ ὁ Πρεσβύτερος Μάρκος Ν. Βεντούρης». Ἀθήνα 2007, σελ. 93 (ἔκδοση ἐφημερ. «Κιμωλιακά Νέα»).

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

[Δέν περιλαμβάνονται τὰ ὀνόματα τῶν σελίδων 79-103]

I. ΟΝΟΜΑΤΩΝ - ΤΟΠΩΝ

Ἀγάπιος

- μητρ. Κυζίκου, 154
- ἡγουμ. Βρυσιανῆς, 177
- Ἁγία Μαῦρα, βλ. Λευκάδα, «Ἄγκυρα», περιοδικό, 105
- Ἀζέμης Βεζύρ, 13
- Ἀθανάσης, διάκος, 33
- Ἀθανάσιος, ἀρχπ. Σίφνου, 152, 153
- Ἀθανασίου, παπᾶ, Ἰωάννης, 149
- Αἴγινα, 50
- Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 5 ἐπ.
- Ἀλῆ Πασᾶς, 120, 122, 123
- Ἀλιμπέρτης Γιώργης, παπᾶ, 116
- Ἀλιπάρτης Γιώργης, παπᾶ, 116
- Ἀλιπράντης
 - Κωνσταντάκης, 115
 - Νίκος, Φιλόλ., 175
- Ἀμοργός, 42, 151, 163, 165
- Ἀνανίας, 13-15
- Ἀνάφη, 43, 151, 165
- Ἀνδρέου Ζώρξης, 112
- «Ἀνδριακά Χρονικά», 178
- Ἄνδρος, 22, 36, 37, 38, 43, 51
- Ἄνδρου Ἐκκλησία, 38
- Ἄνθιμος
 - Ἄρτουλάνος, μητρ. Προύσης, 24
 - Θεοδοσιουπόλεως, ἐπισκ., 47, 48, 51
- Ἀντίπαρος, 163
- Ἀντωνάκη, τοῦ, Νικολός, 107
- Ἀπατσιανό, κτῆμα, 35 ἐπ.
- Ἀρκαδιανός, ἡγούμ., 14
- Ἀρμακόλας Ἀντώνιος, 113
- Ἀρμένης Ἰωάννης, 12, 13, 24
- Ἀρμοστεία Νήσων, 119
- Ἄρτα, 122

Ἄστουπάλαια, 43, 151, 165

Ἀχλάδης Ἀντώνης, 116

Ἀχμέτ Πασᾶς, 13

Βάος

- Γεώργιος, διδ., 178
- Ζαφείριος Ἀντ., 13
- Νικόλαος, δικηγ., 52
- Πέτρος, 71
- Βαρθολομαῖος Τζάνες, 116
- Βασιλείου Ἰωάννης, 132
- Βασίλης, μισέρ, βλ. Λογοθέτης
- Βατικανό, 22, 35
- Βελάνο
 - Νικολός, 33
 - Φραντζέσκος, 38
- Βενέρης, πρωτοσ., 116
- Βενετία, 11, 29, 30, 33, 34, 38, 39
- Βεργῆς Ἀντώνης, 109
- Βερνίκος Κων., πρωτοπ., 177
- Βερολίνο, 142 ἐπ.
- Βιβλιοθήκη «Καίρειος», 26
- Βιτάλης, βλ. Φιλάρετος
- Βιτσάρης Ἀντ., καθ. Πανεπ., 141-148
- Βόνιτσα, 140
- Βουδέλης Ἀναστ., 128
- Γαβριήλ, ἀρχπ. Σίφνου, 154
- Γαῖβαλᾶς Τζαννάκης, 117
- Γαῖτάνος Γεώργιος Θ., διδ.,
- Γεννάδιος Γεώργ., γυμνασ., 141
- Γεράσιμος Γ', πτηχ. ΚΠ., 154
- Γερμανός, ἀρχπ. Τζίας, 112, 113
- Γερώνημος
 - Νικολός, 106
 - καπετάν, 106
- Γιακουμάκης, δραγομ., 28

- Γκιών
 - Ἰωάννης Λ., 110
 - Μαρία Ἰω., 110
 Γοδεφρίγος, μοναχός, 33
 Γοζαδίνος
 - Ζανής, 16-18, 24
 - Τζανής, 116
 Γραμβοῦσα, νησίδα, 165
 Γρηγόριος
 - πτρχ. ΚΠ., 153, 155, 156
 - ἀρχπ. Τζίας, 112-113
 - διδάσκαλος, 43
 Γρυπάρη
 - Μαρία Νικ., 164
 - κληροδοσία, 167-170
 Γρυπάρης
 - Ἀποστολάκης Νικ., 164
 - Γιωργάκης, 34
 - Νικολάκης Ἀντ., 163-166
 - Νικόλαος Π., 165
 - Πετράκης, 164
 Γύζης
 - Γιάκουμος, καντζελ., 117
 - Μιχελάκης, 31, 117
 Γυμνάσιο Ἀθηνῶν, 141
- Δαμασκηνός, ἱερμχ., 18, 19, 24.
 Δανιήλ, μήτρπ., Σύρου, 79
 Δεκαβάλλα Γ., ἔπαθλο, 5 ἐπ.
 Δεπάστα ἀφῶν, βιβλιοπ., 65
 Δεσποτικό (νησίδα), 163
 Δῆμος Σίφνου, 6
 Διονύσιος Δ', πτρχ. ΚΠ., 154
 Διοίκηση Πρόσ. Ἑλλάδος, 119
 Δούκας Ἡλίας, ἀντιμοίρ., 72
 Δρίτζας Ἀντώνιος, 135
- «Ἐκκλησία», περιοδ., 42
 «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια», 47
- Ἐταιρεία
 - Κυκλαδ. Μελετῶν, 120, 122
 - Φιλική, 178
 Εὔβοια, 44
 Ἐφέσου, μητρόπολη, 47
 «ὁ Ἐφημέριος», περιοδ., 42
- Ζαβουριανός Γιάννης, ραΐσης, 29
 Ζαγοριανός Γιάννης, καραβοκ., 29
 Ζάκυνθος, 167 ἐπ.
 Ζαμπέλης Γιαννούλης, ἱερομν.,
 107
 Ζαμπουνάρης, παπᾶ, 116
 Ζαχαρένιος Νικολός, 149
 Ζωγράφος Κ., 169, 170
- Ἡπειρος, 122, 123
 Ἡράκλεια, 43, 152
 Ἡράκλειο, βλ. Χάνδακας
- Θέμελης Δημ., 178
 Θεοδοσιουπόλεως, βλ. Ἄνθιμος
 Θεόδωρος, ἐπίσκ. Σίφνου, 173
 Θεόφιλος (Καΐρης), διδ., 43
 Θερμιά, 30
 Θεσσαλονίκη, 173, 175
- Ἰάσιο, 178
 Ἱερεμίας
 - Κλόντζου, ἡγ. Πρόφ. Ἡλία, 178
 - Ὀρφانوῦ, 151, 152
 Ἱερόθεος, μητρ. Νάξου, 47
 Ἴος, 42, 151, 161
 Ἰουλιανή, ἀγία, 13
 Ἰωαννίσιος, Β', πτρχ. ΚΠ.,
 152, 153
 Ἰωάννινα, 120
 Ἰωσήφ,
 - ἐπίσκ. Ἀνδρούσης, 43, 46, 50
 - ἀρχπ. Σίφνου, Γρυπάρης, 154

- Καίρη Μοσχουδάκι, 16 έπ., 34
Καίρης Μιχαήλ Λεον., 34
Καλλίνικος
- Δ', πτρχ. ΚΠ., 155
- 'Ηλιάδης, μητρ. Σίφνου, 42, 155, 166
Καμίλλης 'Ιωάννης-Αντώνιος, καθολ. έπίσκ. Μήλου, 32
Καμπάνη Καλίτσα Γ', 109
Καμπάνης
- 'Αντώνιος, 177
- Ζανής 'Αλ., 129
- Ζανής Ι., 129
- Λεόντιος, άρχμ., 42-51, 129, 178
- Νεόφυτος Νικ., ίερμχ., 177
Καναλέτος Κ., ύποπροξ., 169, 170
Κανδηλάκη
- Μαρία 'Εμμ., 107
- Μοσχου, 107
Κανδηλάκης 'Εμμ. Α', 109
Καντζιλιέρης
- 'Αγγελέτος, 177
- 'Αναγνώστης, 25
- 'Ιερεμίας, 178
- 'Ιωάννης 'Αν., 177
Καραϊωάννης Παν., 45, 47, 50, 119-140.
Καραμάνος, 29
Κάρυστος, 43, 44
Κασαπίδης Δημ., 175
Κάτζας, παπᾶ, Νικόλας, 107
Κατζήαννη
- Αίκατερίνη, 111
- Είρηνη, 111
- Μαργαρίτα, 111
- Φλωρέζα, 111
Κατζήαννης Νικολ., 111
Κατσούρης 'Εμμ. Ν., 176
Κέα, 22
Κέρος, νησίδα, 165
Κιγάλας 'Ιλαρίων, 11, 20
Κίμωνος, 29, 32, 42 136
Κιτριανή, νησίδα, 27
Κλεόβουλος Γεώργ., διδ., 178
Κλήμης, ήγ. Προφ. 'Ηλία, 178
Κοκκίνου Πηνελ. Γερ., 122
Κολοκοτρώνης Θεόδ., 44
Κολονέλλος, βλ. Κορονέλλος.
Κόμης
- 'Αντώνης, παπᾶ, 116
- 'Αντώνης, παπᾶ, 116
- Καπετάν, 28, 29
Κοντόσταβλος
- Alvisé, 39
- 'Αντώνιος Μιχ., 33, 39
- Γάσπαρης, 26, 35 έπ., 115, 117
- Λεονάρδος Γασπ., 39
- Λεονάρδος δῆθεν, Μιχ., 33
- Μιχελέτος, 26, 27, 33, 34, 35, έπ., 113-115
- Μιχελέτος Γάσπ., 39
- Νικολός, 33, 34, 35 έπ.
- Νικολός Γάσπ., 36
- Νικολός dott., 38
Κοινότητες
- 'Απολλωνίας, 6
- 'Αρτεμῶνος, 6
Κορονέλλος Χρυσάκης, 29
Κουλούρης
- 'Αντώνιος Νικ., παπᾶς, 176 έπ.
- 'Ιωάννης, παπᾶς, 112
- Φιλόθεος, ήγ. Βρύσης, 177
Κόρινθος, 123
Κρήτη, 11, 14, 15, 19, 22, 23 28, 29, 48, 178
Κρητικοί, 15, 19, 23
Κυδωνιῶν, σχολή, 43
Κύθνος, 22

- Κύπρος, 20
Κύριλλος
- Α' Λούκαρης, πτρχ., ΚΠ., 151
- Δ' πτρχ. ΚΠ., 154
- Δεκαβάλλας, ήγ. Βρύσης, 154
Κωλέτης Ίωάννης, 122, 126
Κωνσταντινούπολη, 42, 43, 54, 76
Κώνστας Ίωάνν., ιερεύς, 79
Κωτάκης Νικολός, 113
- Λειμβαῖος Ίωάννης, 166
Λευκάδα, 120
Λογοθέτης
- Βασίλειος, 13, 15, 16, 23, 27, 35
- Κωνσταντῆς, 116
- Κων/νος, δημογ. Μήλου, 50
Λουκάκης Μιχαήλ, 71
Λουρέζη, τοῦ, Πετρῆς, 111
- Μαγγανάρης Ἀντ., ἐπίτρ., 116
Μακάριος Σκουργελός, ήγουμ., 155
Μάνος Μιχαήλ, δραγομ., 165
Μανοῦσος Κων., καπετάν, 127
Μαραγκός Νικ., βικάριος, 37
Μαργετοῦ, 16
Μαριδάκης Γεώργ. Σ., 178
Μαρκέλλης Σούλας, 50
Μαρκιανουπόλεως ἀρχπ., 37
Μάρκος, κόντε, 30
Μάρκου Ἀντών. Ν., 47
Μάτζας
- Ζαφειράκης Κων., 107
- Κωνσταντάκης,
- Κωνσταντῖνος Π., 164
- Πέτρος, 137
- Φραγκούλης, 115
Μελέτιος, ἀρχπ. Σίφνου, 154
Μελισσᾶ, τοῦ, κύρ Ἀντώνης, 107
- Μέρτζιος Κων., 29
Μεταξᾶς Κων., ἄρμ. Νήσων, 119, 129
Μέτζερλιχ, καθηγ., 143
Μεχμέτ Ἀλῆ πασᾶς, 127
Μῆλος, 12, 13, 17, 29, 32, 47, 48, 50, 109, 126, 132, 135, 138, 156
Μηνᾶς, πτρχ., ΚΠ., 173
Μητρόπολη Σίφνου, 129
Μοθινός Πέτρος, 116
Μοσχούτης, βλ. Νικόδημος
Μουσεῖο
- Λαογραφ. Σίφνου, 24
- Μπενάκη, 122, 165, 166
Μπαλτά Εὐαγγελία, 29
Μπάος
- Γεώργιος, διδ., 178
- Ίωάννης, 138
- Κωνσταντάκης, 135
- Κωνσταντῖνος Ίω., ὑποπροξ. 129, 139
- Κωνσταντῖνος, 154
- Πέτρος, 126, 129
- Τζορτζάκης, διδ., 178
Μπενάρδος Μάρκος, καπ., 32
Μποτέρος Νικολός, παπᾶ, 116
Μπρέστ, ὑποπρ. Μήλου, 131, 132, 136, 137
Μύκαρος Γιάννης, καπ., 50
Μυκόνιοι, 125
Μύκονος, 28, 42, 46, 48, 151
Μύλλερ Ι., καθηγ., 143.
- Ναδάλης
- Ἀνεγνώστης, 17
- Ἀντώνης, ἐπίτρ., 116
- Ζουάνες, 16 ἐπ.
Νάξος, 119, 176
Νάξου, ἐπαρχία, 119

- Ναύπλιο, 139
 Νεκτάριος, ἡγ. Βρυσιανῆς
 καὶ ἐπίσκ. Πάφου, 21
 Νεόφυτος
 - Γ', πτρχ. ΚΠ., 151
 - ἡγ. Πρόφ. Ἡλιοῦ,
 - Καμπάνης, 177
 Νικηφόρος
 - μητρ. Παροναξίας, 151
 - ἡγ. Βρυσιανῆς, 116
 Νικόδημος Μοσχούτης, 79
 Νικολαΐδης Ἐμμαν., 176
 Νικουριά, νησίδα, 165
 Νταμεσίνας
 - Γιώαννης, παπᾶ, 116
 - Ἰωάννης, παπᾶ, 116
 Ντελίνης Κάρλος, 114
 Ντελόπουλος, Κυριάκος, 173
 Ντολφίν Ἰωάννης, πρωτοπ., 179

 Ξάνθος Ἐμμανουήλ, 120
 Ξηρός Ἰάκ., ἡγουμ. 179

 Ὀδυσσέως Σάββας, 166
 Ὅθων, βασιλεύς, 53 ἐπ.

 Πάδοβα, 19, 22, 36
 Πάδοβας πανεπιστ., 36, 41
 Παΐσιος Α', πτρχ. ΚΠ., 152
 Παλιός Κων., ἱερ., 116
 Παναγιωτόπουλος Β.Π., 120 ἐπ.
 Πανώριος Ν., 112
 Πάου
 - Εἰρήνη, 164
 - Κων/νος, Ἰω., 164
 - Μοσχουδάκι, Κων., 164
 Παραδείσης Ἰω., 116
 Παρθένιος
 - Α', πτρχ. ΚΠ., 151
 - Χαιρέτης, ἱερμχ., 11 ἐπ.

 Παροναξίας, ἐπαρχία, 47
 Πάρος, 29, 31, 125
 Πάσογλου Μιμίν, αὐθέντης, 117
 Πατριαρχεῖο Οἰκουμενικό, 15,
 42, 149
 Πάφος, 21
 Περράτζης, καντζελ., 117
 Πεταλίδι, νησίδα, 165
 Πετεινός Ἰωάννης Νικ., 107
 Πετρόπουλος Γ., καθ. Πανεπ.,
 163, 164
 Πόζου, ὑποτροφίες, 142
 Πολέμης Δημ. Ι., 26, 27, 29,
 30, 36, 39, 105
 Ποτεντάκης, ἄρχων εὐαγγ., 177
 Πουλάκης Ἀλέξανδρος,
 Πρατικός
 - Ἀντώνιος, παπᾶ, 177
 - Νικόλαος, ἀγιογρ., 178
 Πρέβεζα, 120, 122
 Πρεμόζινα(ς), καπ.,
 Πρίντος Ἀποστολάκης, 114, 115
 Προβελέγγιος
 - Ἰωάννης, δήμαρχος, 52 ἐπ.
 - Κων/νος, δήμαρχος, 74
 Προκόπιος, πτρχ. ΚΠ., 154
 Πρόκος παπᾶ Βασίλης, 79, 80
 Προμπονάς Νικ., φιολ., 157, 174
 Προῦε, καπετάν, 28.

 Ῥαγούζα, 30
 Ῥαφελέτος Ἰωάνν., Π., 110
 Ῥόζα
 - Κατερίνα, 26, 27, 30, 32, 33
 - Μαγδαληνή, 33
 - Μοσχουδάκι Π., 18, Βλ. καὶ
 Καίρη.
 - Νικολέττα, 33
 Ῥόζας
 - Ἐνρῖχο, 113

- Ίγνάτιος, λατ. ἐπίσκ. Ἄνδρου, 40
- Νικολός Π., 34
- Πετράκης, 26, 29, 31, 32, 33, 34
- Ῥομάνι Νικολέτος, 28
- Ῥόμπεργ, καθηγ., 144
- Ῥουγκιέρης Σμάραγδος, βικάρ., 39
- Ῥώμη, 36
- Σαμουήλ, μητρ. Ἐφέσου, 43
- Σαντορίνη, 28, 31, 35, 165
- Σεριάνης Ξενοφών, 70
- Σέριφος, 42, 119, 151
- Σερμαρτῆς, διάκος, πρωτον., 113, 114, 115
- Σέρτος Ἰωάνν. Θ., 140.
- Σιγάλας Δρόσος, ἀντεπαρ., 165
- Σίκινος, 42, 151
- Σίμων, καθηγ., 143, 144
- Σίφνου-Μήλου, μητρόπ., 42, 51, 155
- Σίφνου-Μήλου-Κιμώλου, ἐπαρχία, 120, 129
- Σίφνου-Σερίφου, ἀντεπαρχ., 119
- Σκαντάλης Νικολός, παπᾶ, 116
- Σκουργελός, βλ. Μακάριος
- Σκυφάς, 120
- Σμύρνη, 137
- Σούδα, 127
- Σπεράντσας
 - Εὐριπίδης, 71
 - Θεοδόσης, 11, 42
- Σπιναλόγκα, 14
- Σποράδες, ἀνατολ., 42
- Στάμος Δημήτριος, 120
- Στεφανίδης Ἀπόστ., 129, 130, 133.
- Στομπουνάρης Ἰω., παπᾶ, 116
- Στρογγυλό, νησίδα, 163
- Συλλογές ἐγγράφων
 - Βάου Νικ., 52
 - Γαϊτάνου Γεωργ., 52
 - Μαριδάκη Γεωργ. Σ., 52
- Σύρος, 71, 140
- Σφυρόερας Βασ. Βλ., καθηγ. πανεπ., 7, 165, 178
- Σχευλάϊν, καθηγ., 144
- Σχλίμ, καθηγ. 143
- Σχολή Κυδωνιῶν, 43
- Τζαμτζῆς Δημήτρ., 114
- Τζιά, 28, 32, Βλ. καί Κέα
- Τῆνος, 28
- Τικούλης Χ., 166
- Τιμόθεος
 - πτρχ. ΚΠ., 151
 - ἀρχπ. Σίφνου, 21, 153, 154
- Τομάζος, ἱερ.-ἱερογρ. 116
- Τράουμπε, καθηγ., 144
- Τριαντάφυλλος
 - Γεώργης, παπᾶ, 116
 - Γιάννης, παπᾶ, 116
 - Ἰάκωβος, ἡγ. Βρύσης,
 - Ἰάκωβος, σκευοφ., 179
 - Ἰωάννης, 74
- Τρίκορφα, 44
- Τριπολιτσά, 44, 50, 120, 122
- Τσακάλωφ, 120
- Τσελίκας Ἀγαμέμνων, 11 ἐπ.
- Τωμαδάκης Νικ. Β. 47
- Ἵδραῖοι, 125 ἐπ.
- Ἵδρα, 125 ἐπ.
- Ἵψηλάντης Δημ., 43, 44, 119
- Φαροῦπος
 - Γιακουμῆς, 163
 - Δημήτρης, 163
- Φιλάρετος
 - ἀρχπ. Σίφνου, 161, 162
 - Βιτάλης, ἀρχμ., 24, 155

Φιλόθεος, μητρ. Καισαρείας, 156
Φολέγανδρος, 42, 151
Φορόπουλος Ἰωακείμ,
Φραγκ-Μασόνων Ἐταιρ., 120
Φραγκούλης
- Ἀντώνης Ἰ., 105
- Ἀντώνης Νικ., 105
- Ἰωάννης Πέτρου, 105, 107
- Νικολός, τοῦ Παπαῦ, 29
Φραντζέσκος, Λατ. ἐπ. Σαντορί-
νης, 161
Φυρά, νησίδα, 163
«Φωνή τοῦ Λόχου», ἐφημ. 172,
173

Χαιρέτης

- βλ. Ἀνανίας
- βλ. Παρθένιος

Χάνδακας, 15

Χαντζερῆς Κώνστ., δραγομ., 154

Χαριτάτος Μάνος, 12

Χρουσάκης, βλ. Κορονέλλος

Χρυσόγελος

- Γεώργιος, 127
- Νικόλαος, 133, 134, 139

Χωματιανός Ἀνεγν., 28

Ψαραύτης Γεώργιος, διδ., 54

Ψαρρά, 50, 141

II. ΜΟΝΩΝ - ΝΑΩΝ

Ἄγία

- Αἰκατερίνη Αὐτοχιανοῦ, 106
- Κάστρου, 79, 152

Ἄγία Ἰουλιανή, Μήλου, 13

Ἄγιος

- Ἀνδρέας Ἄνδρου, 35, 37, 38
- Ἀνδρέας Σίφνου, 106
- Ἀντώνιος Κάστρου, 34, 35

- Ἀρτέμιος, 76, 151, 152
- Γεώργιος, Σύρας, 35
- Ἰωάννης, Φάρου, 111
- Κων/νος Ἀρτεμῶνος, 23, 52
- Κων/νος Φάρου, 111
- Νικόλαος Κάστρου, 79 ἐπ.

Ταξιάρχης

- Βαθιοῦ, 111
- Μερισήνης, 106.

Μονή

- Ἄγιου Ἰωάννου Θεολόγου
τοῦ Μογχοῦ, 11, 15, 22, 153
- Ἄγιου Ἰωάννου Χρυσοστόμου,
15, 22, 95, 131, 153
- Ἄγιου Τάφου, 75
- Παναγίας Βουνοῦ, 155
- Παναγίας Βρύσης, 35, 151,
154, 155
- Προφήτου Ἡλιοῦ, 155
- Σίμωνος Πέτρας, 151, 152

Παναγία

- Ἐλεοῦσα, 79
- Ζαμπέλενα, 111
- Χρυσοπηγή, 11, 24, 155

III. ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Ἄγιος Μηνᾶς, στόν, 106

Ἄγιος Στέφανος, στόν, 111

Ἄκρωτηράκι, 107

Ἄλεβροχιά, στήν, 111

Ἄμμουδάρες, στίς, 111

Ἄμπελάκι, 106

Ἄντικέρι, νησίδα,

Αὐτοχιανοῦ, στήν, 106

Βαθειά Στράτα (Μήλου), 13

Βρουλιά, στή, 11

Διαβρούχα, στοῦ, 111

Ἐρχιές, στίς, 34

Θεκλιά, στοῦ, 111

Καλαμάκι, 106
Καταβατή, 106
Κοντοῦ, στοῦ, 70
Κουρῆ, στοῦ,
Λιβάδια (Ἄνδρου), 35
Λουριά, στή, (Ἄνδρου), 40
Μαρίνου, στοῦ, 110
Μαῦρο Βουνί, 106
Μερισήνη, στή, 106
Μύλους, στους (Μήλου)
Παλαιός Κῆπος, 110
Πελιάρδι, στό, 107
Πλάκα (Μήλου), 107
Πλατυγιαλός, 27, 106
Ποθητοῦ, στοῦ, 106
Ποταμός τῆς Βρουλιᾶς, 111
Σεράλια, στή, 110
Σπίλα, στή, (Ἄνδρου)
Τρεβλοῦ, στοῦ, 111
Φάρος, 60
Φιροπόταμος (Μήλου)
Φραγκιά, στοῦ, 111

IV. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ

Aliprandi Con., 117
Alvise, 39
Apostoli Giona, 32
Argentiera, 32
Camilli, vesc., 32
Castelli Vinz., 37
Condostaulo
- Leonardo, 33
- Micheleto, 33
Crescenzo Nicolo, 117
Cirolamo, 38
Giustiniani Antonio, 38
Guarchi Luiggi, 34
Milo, 32
Paterio Gioan, 37
Privileggio Leonardo, 35, 37
Rocca Giac., vesc., 23
Rosa
- Caterina, 32
- Pietro, 32
Rughieri Smaragdo, 22, 37
Sebastiani,
Siffanto, 32
Slot J.B., 27
Trevisan Antonio, 117
Velano Nic., 33.

Ἐκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Ἄρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

